

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ
ของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา

ปริญญานิพนธ์
ของ
ชบา ชีทอง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา
มิถุนายน 2559

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ
ของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา

ปริญญานิพนธ์
ของ
ชบา ชีทอง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษาดุष्ฎีบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา

มิถุนายน 2559

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ
ของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา
มิถุนายน 2559

ชบา ชีทอง. (2559). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ
ของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา. ปรินทิพพนธ์ กศ.ด. (สุขศึกษาและพลศึกษา).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษา: อาจารย์
ดร.อนันต์ มลารัตน์, รองศาสตราจารย์ ดร.พรสุข หุ่นรินทร์.

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพ ปัญหาและ
ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาของนักศึกษาสถาบันการ
พลศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นอาจารย์ผู้สอนรายวิชาเพศศึกษา 17 คน ผู้บริหาร 17 คน และนักศึกษา
392 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างและแบบสำรวจความ
ต้องการจำเป็น วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์เนื้อหา 2) สร้าง
หลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา
กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เชี่ยวชาญ 6 คน นักศึกษา 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย
หลักสูตรและคู่มือฝึกอบรม แบบประเมินทักษะ แบบทดสอบความรู้เรื่องเพศศึกษา แบบประเมินเจต
คติต่อเรื่องเพศศึกษา แบบประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรม และแบบประเมินความ
เหมาะสมของหลักสูตร 3) ทดลองใช้และประเมินผลของหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิค
การเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษาในกลุ่มทดลองนำร่องและกลุ่มสถานการณ์
จริง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย หลักสูตรและคู่มือฝึกอบรม แบบประเมินทักษะที่จำเป็น
ต่อการเรียนรู้เพศศึกษา แบบทดสอบความรู้เรื่องเพศศึกษา แบบประเมินเจตคติต่อเรื่องเพศศึกษา
และแบบประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรม

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการจัดการเรียนการสอนรายวิชาเพศศึกษาในสถาบันการพลศึกษา ผู้สอนส่วน
ใหญ่จะสอนตามคำอธิบายรายวิชาและเน้นการสอนแบบบรรยาย ปัญหาที่พบ คือ ผู้เรียนให้ความ
สนใจน้อย สถานที่เรียนไม่เอื้ออำนวย ขาดสื่อและเทคโนโลยีและมีกิจกรรมอื่นๆ ซึ่งส่งผลให้เวลาใน
การเรียนการสอนน้อยลง ในส่วนของเนื้อหาพบว่า นักศึกษา ผู้สอนและผู้บริหาร มีความต้องการ
เนื้อหาที่ใกล้เคียงกัน

2. หลักสูตรฝึกอบรมที่สร้างขึ้นใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ มี 9 องค์ประกอบดังนี้ 1)
หลักการของหลักสูตร 2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 3) ระยะเวลาในการฝึกอบรม 4) คุณสมบัติและ
จำนวนของผู้เข้ารับการฝึกอบรม 5) สื่อการฝึกอบรม 6) การประเมินผลการฝึกอบรม 7) โครงสร้าง
หลักสูตร 8) กำหนดการฝึกอบรม และ 9) แนวทางการจัดกิจกรรมฝึกอบรม

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตรฯ นำร่องและทดลองในสถานการณ์จริง พบว่า ทั้งสองกลุ่มมี
ความรู้เรื่องเพศศึกษาและเจตคติที่ดีต่อเรื่องเพศศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
มีทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้เพศศึกษาและมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมสูงกว่าเกณฑ์ที่
กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

THE DEVELOPMENT OF SEX EDUCATION TRAINING CURRICULUM THROUGH
COOPERATIVE LEARNING TECHNIQUE OF UNDERGRADUATE STUDENTS AT
INSTITUTE OF PHYSICAL EDUCATION

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Doctor of Education Program in Health Education and Physical Education
at Srinakharinwirot University
June 2016

Chaba Keethong. (2016). *The Development of Sex Education Training Curriculum Through Cooperative Learning Technique of Undergraduate Students at Institute of Physical Education*. Dissertation, Ed.D. (Health Education and Physical Education). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Dr. Anan Malarat, Assoc. Prof. Dr. Pornsuk Hunnirun.

The purposes of this research and development were (1) to study the problem situations and needs for development of sex education training curriculum for undergraduate students at the Institute of Physical Education. The samples were 17 lecturers who taught Sex Education course, 17 administrators, and 392 undergraduate students. The research instruments were composed of semi-structured interview and survey of needs. For data analysis, mean, standard deviation, and content analysis were used; (2) to create curriculum training course program for sex education through cooperative learning technique of undergraduate students at the Institute of Physical Education. The subjects were 6 experts and 30 undergraduate students. The research tools comprised the curriculum training course program, skills assessment form, sex education test, attitudes evaluation form towards sex education, satisfaction evaluation form with training curriculum and curriculum appropriateness evaluation form; and (3) to try out and evaluate the results of training curriculum on sex education through cooperative learning technique of undergraduate students at Institute of Physical Education in the pilot group and the actual experimental group. The research instruments were made up of the curriculum and the manual, skills assessment form, sex education test, attitudes evaluation form towards sex education, and satisfaction evaluation form with training curriculum.

The findings of the study were as follows:

1. The situations of instructional management for sex education course taught at the Institute of Physical Education, most lecturers taught this course according to the course syllabus and they focused on teaching by lecture. The found problems were that undergraduate students paid less attention to the lecture; the place for studying was not favorable; it lacked media and technology and there were other activities, resulting in a decline of time for the instruction. As for the content, it was found that undergraduate students, lecturers, and administrators needed the aspect of similar content.

2. Cooperative learning technique was used in the constructed curriculum which included 9 elements as follows; 1) Principles of curriculum, 2) Objectives of curriculum, 3) Time period of training curriculum, 4) Qualification and number of the trainees, 5) Media for

training course, 6) Results evaluation of training course, 7) Structure of curriculum, 8) Schedule of training curriculum, and 9) Guidelines for organizing the training curriculum activities.

3. When the curriculum was tried out for the pilot and the actual experimental group, it was found that there was significantly an increase in both groups' knowledge of sex education and in their good attitudes towards sex education at the .05 level. In addition, their skills needed to learn about sex education and satisfaction with the training curriculum were significantly higher than that of the set criteria at the .05 level.

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยผู้วิจัยได้รับความกรุณาและคำแนะนำอย่างดียิ่งจากอาจารย์ ดร.อนันต์ มลารัตน์ ที่ปรึกษาหลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.พรสุข หุ่นรินทร์ ที่ปรึกษาร่วม ที่เสียสละเวลาและมีเมตตาคอยให้คำปรึกษาในการทำงานวิจัยฉบับนี้ทุกขั้นตอน อีกทั้งผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่กรุณาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์และให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรและเครื่องมือวิจัย ตลอดจนอธิการบดีสถาบันการพลศึกษา และรองอธิการบดีประจำวิทยาเขตทุกวิทยาเขต รวมทั้งอาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักศึกษา ที่ได้มีส่วนร่วมในการวิจัยและที่สำคัญขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ ดร.เอมอัชฌา วัฒนบุรานนท์ ผู้ทรงคุณวุฒิประธานการสอบปริญญานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนันทา ศรีศิริ คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์ ที่ได้ให้ความกรุณาและเสนอแนะต่างๆ ทำให้ผู้วิจัยได้รับประสบการณ์ในการทำงานวิจัยและรู้ถึงคุณค่าของงานวิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบรำลึกถึงพระคุณของคุณพ่อ คุณแม่ และคุณลุง ผู้เป็นดั่งร่มโพธิ์ร่มไทรให้กับลูกเสมอมาและครอบครัวทุกๆ คน โดยเฉพาะสามีและลูกๆ ที่คอยเป็นห่วงและเป็นกำลังใจให้อยู่เสมอ คุณค่าและประโยชน์อันใดที่เกิดจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาแด่คุณพ่อ คุณแม่ คุณลุง คุณครูและอาจารย์ทุกๆ ท่านที่ได้มอบความรักความเมตตาป्राณี อบรมสั่งสอนผู้วิจัยมาโดยตลอดจนประสบผลสำเร็จมาจนถึงวันนี้

ชบา ชีทอง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามในการวิจัย	3
จุดมุ่งหมายของการวิจัย	4
ความสำคัญของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
กรอบแนวคิดในการวิจัยและสมมติฐานการวิจัย	10
สมมติฐานการวิจัย	11
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
การศึกษาด้านเพศศึกษา	13
แนวคิดเกี่ยวกับเพศ เพศศึกษา เพศวิถี และสุขภาพทางเพศ	13
แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น	16
แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ	17
วัยรุ่นกับปัญหาทางเพศ	20
ความหมายของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน	21
ความหมายของเพศศึกษา	22
ความสำคัญของเพศศึกษา	23
พัฒนาการของวัยรุ่นและพัฒนาการทางเพศ	23
ขอบเขตของการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา	34
ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ	40
ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ	40
เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ	45
แนวคิดและการพัฒนาหลักสูตร	47
ความหมายของหลักสูตร	47
องค์ประกอบของหลักสูตร	49
รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร	50

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการฝึกอบรม	55
ความหมายของการฝึกอบรม	55
ความสำคัญของการฝึกอบรม	56
วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม	57
ประโยชน์ของการฝึกอบรม	58
กระบวนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม	60
องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม	66
การประเมินหลักสูตร	68
จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร	69
แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของการประเมินหลักสูตร	69
รูปแบบการประเมินหลักสูตร	70
การหาประสิทธิผลของการฝึกอบรม	74
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	76
งานวิจัยภายในประเทศ	76
งานวิจัยต่างประเทศ	82
3 วิธีดำเนินการวิจัย	86
ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนา หลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษา	94
ระยะที่ 2 การสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบ ร่วมมือ	97
ระยะที่ 3 การทดลองใช้และประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วย เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือในสถานการณ์จริง	99
การจัดกระทำกรวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	101
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	103
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอข้อมูล	103

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 (ต่อ)	
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนด้าน เพศศึกษา และความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรมเพศศึกษา	103
ตอนที่ 2 ผลการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบ ร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา	114
ตอนที่ 3 ผลการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วย เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา	121
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	128
สังเขปการวิจัย	128
สรุปผลการวิจัย	130
อภิปรายผลการวิจัย	132
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย	137
บรรณานุกรม	139
ภาคผนวก	151
ภาคผนวก ก	152
ภาคผนวก ข	191
ภาคผนวก ค	196
ภาคผนวก ง	203
ภาคผนวก จ	206
ภาคผนวก ฉ	224
ภาคผนวก ช	227
ประวัติย่อผู้วิจัย	235

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ขั้นตอน วิธีดำเนินการ แหล่งข้อมูล และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในแต่ละระยะ ..	89
2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา ปีการศึกษา 2557	96
3 จำนวนของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพและเพศ	104
4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและลำดับความต้องการจำเป็นด้านเนื้อหาวิชา เพศศึกษาที่ต้องการเรียนรู้ในหลักสูตรฝึกอบรม จำแนกตามสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (n=426)	105
5 สภาพการจัดการเรียนการสอนรายวิชาเพศศึกษาในสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตต่างๆ (n=6)	106
6 ปัญหาการจัดการเรียนการสอนรายวิชาเพศศึกษาในสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตต่างๆ (n=6)	113
7 ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร/คู่มือตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (n=6)	119
8 ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (n=6) และ ผลการทดลองใช้ในนักศึกษา (n=30)	120
9 จำนวนของผู้เข้าการฝึกอบรมในกลุ่มทดลองนาร่อง จำแนกตามเพศ	121
10 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความรู้และเจตคติ กลุ่มทดลองนาร่องวิทยาเขตชลบุรี (n = 30)	122
11 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของทักษะและความพึงพอใจของกลุ่มทดลองนาร่องเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด ($\bar{x}=3.00$) วิทยาเขตชลบุรี (n = 30)	123
12 ผลการปรับปรุงเนื้อหา และกระบวนการจัดกิจกรรมในหน่วยการเรียนรู้ที่ไม่ผ่านเกณฑ์	124
13 จำนวนของผู้เข้าการฝึกอบรมกลุ่มสถานการณ์จริง จำแนกตามเพศ	125
14 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความรู้และเจตคติ กลุ่มทดลองสถานการณ์จริง วิทยาเขตศรีสะเกษ (n = 30)	125
15 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของทักษะและความพึงพอใจ กลุ่มทดลองสถานการณ์จริงกับเกณฑ์ที่กำหนด ($\bar{x}=3.00$) วิทยาเขตศรีสะเกษ (n = 30)	127

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัยและสมมติฐานการวิจัย	10
2 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์	51
3 การพัฒนาหลักสูตรของทาบา	54
4 การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมของนิภา วงศ์ไทย	61
5 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมของเครือข่าย ลีเมอริชาติ	62
6 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของฟิลิป เมธาภัทร	63
7 รูปแบบการประเมินของไทเลอร์	71
8 รูปแบบการประเมินของทาบา	71
9 ขั้นตอนการวิจัย	88

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมไทยมีค่านิยมในเรื่องเพศที่ผู้หญิงต้องรักษาวนสรวงตัว ไม่ชิงสุกก่อนห่ามควรหวนแหวนพรหมจารีเพื่อรักษาความบริสุทธิ์ไว้จนถึงวันแต่งงาน ถือว่าเป็นค่านิยมและบรรทัดฐานทางสังคมที่ผู้หญิงที่ดีพึงปฏิบัติ พรหมจารีของผู้หญิง เป็นตัวกำหนดคุณค่าของผู้หญิงซึ่งจะทำให้คุณค่าของผู้หญิงสูงขึ้น ปัจจุบันสังคมไทยได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก มีการหลั่งไหลเข้ามาของวัฒนธรรมต่างชาติ ทำให้วัยรุ่น ที่เป็นนักเรียน นักศึกษาจำนวนไม่น้อยเห็นว่า การมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน เป็นเรื่องปกติ โดยหากพึงพอใจในกันและกันหรือเป็นคู่รักกันก็สามารถมีเพศสัมพันธ์กันได้โดยไม่ต้องมีพันธะใดๆ หรือทดลองอยู่ด้วยกันก่อนแต่งงานเหมือนอย่างสังคมตะวันตก อีกทั้งหลายคนไม่มีการป้องกันโดยไม่ใช้ถุงยางอนามัย ทำให้เกิดปัญหาติดโรคทางเพศสัมพันธ์ โดยเฉพาะโรคเอดส์ นอกจากนี้ยังพบว่า วัยรุ่นไทยส่วนใหญ่โดยเฉพาะกลุ่มเด็กในวัยเรียน กำลัง มีพฤติกรรมเลียนแบบเพื่อน ซึ่งนิยมมีคู่รักและพักอาศัยอยู่ด้วยกันเป็นคู่มากขึ้น โดยมีเจตคติเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ต่างไปจากเดิม และมองว่าการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นระหว่างหญิงชายเป็นเรื่องปกติธรรมดา โดยไม่คำนึงถึงปัญหาต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นตามมา เช่น โรคที่เกิดจากเพศสัมพันธ์ ปัญหาการตั้งครรภ์ และปัญหาการทำแท้ง นอกจากนี้ยังมีแนวโน้มที่วัยรุ่นจะมีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนแต่งงานกันมากขึ้น ส่วนหนึ่งอาจเนื่องมาจากเด็กขาดความรักความอบอุ่นจากพ่อแม่ สิ่งแวดล้อมที่เต็มไปด้วยสิ่งเร้า การมอมเมา ได้แก่ สถานเริงรมย์ต่างๆ ในดิสโก้ คอฟฟี่ช็อป สถานอาบอบนวด รวมทั้งภาพยนตร์ หนังสือเริงรมย์ นวนิยาย และปัญหาครอบครัว ที่ทำให้หนุ่มสาวบางคนต้องการหาทางออก โดยต้องการพบคนรักที่รักและเข้าใจตนและเอาอกเอาใจตน (ชลลดา ศรีเดช. 2550: 1-2)

จากการศึกษาวัยรุ่นในระดับอุดมศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทางเพศศึกษากับการปฏิบัติตนเกี่ยวกับเพศศึกษาของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา พบว่า นักศึกษาส่วนมากมีความรู้ระดับปานกลางและร้อยละ 27.30 มีประสบการณ์หรือเคยมีเพศสัมพันธ์ มาก่อน โดยเหตุผลของการมีเพศสัมพันธ์เพราะความรัก เมาและส่วนมากไม่ได้ป้องกัน การตั้งครรภ์ เพราะไม่ได้เตรียมการและวิธีป้องกันนิยมใช้ถุงยางอนามัย (สุจนา ศิริวัลย์. 2550: 58) จากการศึกษาวัยรุ่นในระดับอุดมศึกษาเกี่ยวกับด้านเจตคติต่อความสัมพันธ์ทางเพศก่อนการสมรสของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา พบว่า มีการยอมรับความสัมพันธ์ทางเพศก่อนการสมรสในระดับปานกลาง โดยนักศึกษาที่บิดามารดาหย่าร้างหรือเป็นหม้ายมีการยอมรับความสัมพันธ์ทางเพศก่อนการสมรส มากกว่านักศึกษาที่บิดามารดาอยู่ด้วยกัน (ธาดา ลิเกษม. 2545: 74) และเจตคติในเรื่องการทำแท้งของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา พบว่า นักศึกษาไม่แน่ใจว่าอาจารย์และสังคมจะยอมรับเรื่องการทำตัดสินใจทำแท้งได้ แต่เห็นว่าเพื่อนนักศึกษาด้วยกันสามารถยอมรับเรื่องการทำแท้งได้ (ยุสรา ท้าวแก่น. 2553: 131-132) ในปัจจุบันประเทศไทย มีวัยรุ่นอายุระหว่าง 15-19 ปี อยู่จำนวน 5 ล้านคน

และมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศสัมพันธ์ถึง 1.25 ล้านคน มีอัตราการตั้งครรภ์อยู่ที่ 2.5 แสนคน/ปี มีอัตราการคลอดบุตรที่เกิดจากแม่วัยรุ่นเฉลี่ย 1.2 แสนราย/ปี หรือเฉลี่ยวันละ 336 คน โดยร้อยละ 50 ของเยาวชนที่ตั้งครรภ์เลือกที่จะทำแท้ง และ 1 ใน 4 ของวัยรุ่นที่ทำแท้ง เป็นการการทำแท้งซ้ำ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. 2554: 5)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว เพื่อลดปัญหาของเยาวชนไทยในเรื่องเพศที่ส่งผลกระทบ ต่อตนเอง ครอบครัว สังคมและเศรษฐกิจ ตลอดจนงบประมาณที่ต้องทุ่มไปกับการรักษาพยาบาลที่สามารถป้องกันได้ และเพื่อให้วัยรุ่นสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพที่ถูกต้อง โดยเฉพาะ ข้อมูลเรื่องเพศ สถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการให้ความรู้ในเรื่องเพศ เพราะสถานศึกษาถือเป็นแหล่งที่ใกล้ชิดที่สุดกับวัยรุ่น เนื่องจากวัยรุ่นส่วนใหญ่ในช่วงวัยเรียน อีกทั้งปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นควรที่จะได้รับการแก้ไขโดยการให้การศึกษาที่ถูกต้อง

สถาบันการพลศึกษา เป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่เปิดสอนในระดับปริญญาตรี ซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่จะเป็นผู้มีความสามารถด้านการกีฬา จากการสำรวจที่พักอาศัยระหว่างเรียน หนังสือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ วิทยาเขตอุดรธานี วิทยาเขตชัยภูมิ วิทยาเขตมหาสารคาม และวิทยาเขตศรีสะเกษ ปีการศึกษา 2552 พบว่า ส่วนใหญ่พักหอพักเอกชนและบ้านเช่า ทำให้นักศึกษามีความเป็นอิสระในการใช้ชีวิตค่อนข้างสูง และพฤติกรรมทางเพศส่วนมากมีการจับคู่อยู่อาศัยเป็นลักษณะคู่รัก โดยมีทั้งสถาบันเดียวกัน ต่างสถาบันและโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่ และเมื่อมีปัญหาทางด้านเพศมักจะขอคำปรึกษาจากเพื่อน ซึ่งมีวุฒิภาวะไม่แตกต่างกัน (นิภาพรณ วงศ์หนองแขว; ผาสุก เปานาเรียง; และบุษญา แสงแก้ว. 2553: 4)

การศึกษาความสัมพันธ์ของระดับชั้นปีกับพฤติกรรมทางเพศต่อคู่รักที่ไม่เสี่ยงของ นักศึกษาชายสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า นักศึกษาชายสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เคยมีเพศสัมพันธ์กับผู้หญิงอื่นที่ไม่ใช่คู่รักมากกว่า 4 คน ถึงร้อยละ 28.52 และมีการคุมกำเนิดกับคู่รักโดยวิธีการหลั่งข้างนอก ร้อยละ 58.51 โดยมีการคุมกำเนิดทุกครั้งเมื่อมีเพศสัมพันธ์เพียงร้อยละ 35.93 เท่านั้น (นิภาพรณ วงศ์หนองแขว, ผาสุก เปานาเรียง; และบุษญา แสงแก้ว. 2553: 64-70) สำหรับการศึกษาเจตคติของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษาที่มีต่อความรู้เรื่องเพศ โดยสุชิน บัวงาม (2550: 63) พบว่า นักศึกษาสถาบันการพลศึกษามีเจตคติต่อความรู้เรื่องเพศ อยู่ในระดับ ปานกลาง ทั้งนี้สุชิน บัวงาม ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าสถาบันการพลศึกษา ควรจัดให้มีการเรียน การสอนความรู้เรื่องเพศศึกษาแก่นักศึกษาสถาบันการพลศึกษาทุกคน โดยจัดวิชานี้เป็นวิชาบังคับ และควรจัดอบรมให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาแก่นักศึกษา อาจารย์ เจ้าหน้าที่ ตลอดจนผู้ปกครอง เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องเพศที่ถูกต้อง และเพื่อปลูกฝังเจตคติที่ดีและเหมาะสมในเรื่องเพศต่อไป

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อยๆ สมาชิกในกลุ่มมีความสามารถแตกต่างกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกันและมีความรับผิดชอบร่วมกัน ทั้งใน

ส่วนตัวและส่วนรวม เพื่อให้กลุ่มได้รับความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด ทั้งนี้ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นอย่างมากในปัจจุบันดังจะเห็นได้จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้ ศุภรัตน์ ศรีสุชาติ (2547: 74-75) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ (Cooperative Learning) เรื่องเพศศึกษา วิชาสุขศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนเรื่องเพศศึกษา มีความพึงพอใจต่อการเรียนดังกล่าวอยู่ในระดับมาก ชุดการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้เพศศึกษา วิชาสุขศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และนักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นหลังจากการเรียนด้วยชุดการสอน ร้อยละ 81 และ ทวีวรรณ มูลมณี (2552: 54) ได้ศึกษาผลการใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนคลองกุ่ม เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่ได้รับเทคนิค การเรียนรู้แบบร่วมมือ มีความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับเทคนิคการเรียนรู้ แบบร่วมมือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การจัดอบรมให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาสามารถนำการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือมาใช้ได้ เพราะมุ่งช่วยให้นักศึกษาได้เรียนรู้เนื้อหาสาระต่างๆ ด้วยตนเอง และด้วยความร่วมมือและความช่วยเหลือจากเพื่อนๆ รวมทั้งได้พัฒนาทักษะทางสังคมต่างๆ เช่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะการสร้างความสัมพันธ์ รวมทั้งทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะการคิด การแก้ปัญหาและอื่นๆ ดังที่ กนกพร ทองสอดแสง (2553: 138-139) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมครูสอนวิชาเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ พบว่า รูปแบบการฝึกอบรมครูสอนวิชาเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้ แบบร่วมมือสามารถนำไปใช้ในการฝึกอบรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผลการประเมินใบเนื้อหาและหลักสูตรฝึกอบรมในแต่ละหน่วยมีความเหมาะสมมากที่สุด ผลการนิเทศด้วยการสอนมีคุณภาพอยู่ในระดับดีเลิศ และผลประเมินความคิดเห็นของผู้เข้าอบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด

หลักสูตรที่ใช้ในปัจจุบันของสถาบันการพลศึกษาได้กำหนดให้รายวิชาเพศศึกษา เป็นเพียงวิชาเลือกเท่านั้น ทำให้นักศึกษาส่วนใหญ่อาจไม่ได้เลือกเรียนรายวิชาเพศศึกษา การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาศาสนาการพลศึกษา จึงคาดว่าจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักศึกษาศาสนาการพลศึกษา และช่วยให้นักศึกษาสามารถนำความรู้จากการเรียนไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน มีเจตคติที่ดีในเรื่องเพศศึกษานำไปสู่การปฏิบัติตนที่ดีงาม ถูกต้องและเหมาะสม ตลอดจนมีพฤติกรรมความเสี่ยงทางเพศสัมพันธ์ลดลงหรือไม่เกิดขึ้นได้

คำถามในการวิจัย

1. สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ด้านเพศศึกษาและความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรมเพศศึกษาของนักศึกษาศาสนาการพลศึกษาเป็นอย่างไร

2. หลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษาควรมีองค์ประกอบอย่างไรบ้าง

3. หลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษาสามารถนำไปใช้ในสถานการณ์จริงได้หรือไม่ และมีประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายรองตามลำดับขั้นของการนำไปสู่จุดมุ่งหมายหลักดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา
2. เพื่อสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา
3. เพื่อทดลองใช้และประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษาในสถานการณ์จริง

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้สารสนเทศ ซึ่งสะท้อนถึงสภาพปัญหาของการจัดการเรียนรู้ด้านเพศศึกษาและความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรมเพศศึกษาของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา
2. ได้หลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือที่สามารถนำไปใช้ฝึกอบรมนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา
3. หลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของสถาบันการพลศึกษาที่พัฒนาขึ้นสามารถทำให้นักศึกษาเกิดความรู้ มีเจตคติ มีทักษะและมีพฤติกรรม การปฏิบัติเรื่องเพศที่ถูกต้อง
4. สถาบันการพลศึกษาทุกวิทยาเขต ตลอดจนสถานศึกษาอื่นๆ ที่มีบริบทใกล้เคียง สามารถนำหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษาไปใช้ฝึกอบรมเพื่อแก้ปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักศึกษาได้

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยตามระยะของการวิจัย 3 ระยะ ดังนี้
 ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพ ปัญหาการจัดการเรียนรู้ด้านเพศศึกษาและ ความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรมเพศศึกษาของนักศึกษาในสถาบันการพลศึกษา

แหล่งข้อมูล ได้แก่

1. ผู้บริหารสถาบันการพลศึกษา 17 วิทยาเขต วิทยาเขตละ 1 คน รวม 17 คน
2. อาจารย์ผู้สอน วิชาพลศึกษาในสถาบันการพลศึกษา 17 วิทยาเขต วิทยาเขตละ 1 คน รวม 17 คน
3. นักศึกษาสถาบันการพลศึกษา จำนวน 392 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie; & Morgan 1970: 608) โดยวิธีสุ่มอย่างง่ายแบบมีสัดส่วน (Proportional Simple Random Sampling)
4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตัวแปรที่ศึกษา

1. สภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้ด้านพลศึกษาของนักศึกษาในสถาบัน การพลศึกษา
2. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมพลศึกษาของนักศึกษาในสถาบันการพลศึกษา

ระยะที่ 2 การสร้างหลักสูตรฝึกอบรมพลศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้ แบบร่วมมือ

แหล่งข้อมูล ได้แก่

1. ผลการวิเคราะห์จากระยะที่ 1
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร แนวคิด และกระบวนการในการจัดการฝึกอบรมด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ
3. ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 6 คน
4. นักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มทดลองเพื่อประเมินคุณภาพของเครื่องมือ จำนวน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

1. องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมพลศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ ประกอบด้วย
 - 1) หลักการของหลักสูตร
 - 2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร
 - 3) ระยะเวลาในการฝึกอบรม
 - 4) คุณสมบัติและจำนวนของผู้เข้ารับการฝึกอบรม
 - 5) สื่อประกอบการฝึกอบรม
 - 6) การประเมินผลการฝึกอบรม
 - 7) โครงสร้างหลักสูตร

- 8) กำหนดการฝึกอบรม
- 9) แนวทางการจัดกิจกรรมฝึกอบรม
2. คุณภาพของหลักสูตรหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ
 - 1) ความเหมาะสมของหลักสูตร
 - 2) คุณภาพของเครื่องมือวัดและประเมินผลตามหลักสูตร

ระยะที่ 3 การทดลองใช้และประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ

โดยผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนในการทดลองใช้หลักสูตรเป็น 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การทดลองนำร่อง

แหล่งข้อมูล

นักศึกษาสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี ชั้นปีที่ 1 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการรับสมัครด้วยความสมัครใจ

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น

หลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ตัวแปรตาม

ประสิทธิผลของหลักสูตรฯ ประกอบด้วย

1. ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษา
2. เจตคติต่อเรื่องเพศศึกษา
3. ทักษะการปฏิบัติตนในเรื่องเพศ
4. ความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 2 การทดลองใช้ในสถานการณ์จริง

แหล่งข้อมูล

นักศึกษาสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตศรีสะเกษ ชั้นปีที่ 1 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการรับสมัครด้วยความสมัครใจ

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น

หลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ตัวแปรตาม

ประสิทธิผลของหลักสูตรฯ ประกอบด้วย

1. ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษา
2. เจตคติต่อเรื่องเพศศึกษา
3. ทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้เพศศึกษา
4. ความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **หลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา** หมายถึง มวลประสบการณ์ที่จัดให้แก่ นักศึกษาสถาบันการพลศึกษา เพื่อให้เกิดความรู้ ทักษะและเจตคติในเรื่องเพศที่ถูกต้อง เหมาะสม ซึ่งมีเนื้อหาของหลักสูตรที่ได้มาจากการสำรวจความต้องการจำเป็นในด้านเนื้อหาจากนักศึกษา อาจารย์ผู้สอน และผู้บริหารในสถาบันการพลศึกษา ได้แก่ การเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศของวัยรุ่น สัมพันธภาพทางเพศและการแสดงออก ค่านิยมทางเพศ โรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ปัญหาทางเพศและการป้องกันแก้ไข การจัดการกับอารมณ์ทางเพศของวัยรุ่น ที่เหมาะสมกับสังคมไทย ซึ่งประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการของหลักสูตร 2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 3) ระยะเวลาในการฝึกอบรม 4) คุณสมบัติและจำนวนของผู้เข้ารับการฝึกอบรม 5) สื่อประกอบการฝึกอบรม 6) การประเมินผลการฝึกอบรม 7) โครงสร้างหลักสูตร 8) กำหนดการฝึกอบรม 9) แนวทางการจัดกิจกรรมฝึกอบรม

2. **เพศศึกษา** หมายถึง กระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเพศ ตลอดจนมีเจตคติและพฤติกรรมการแสดงออกทางเพศที่ถูกต้อง เหมาะสม และสามารถอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุข

3. **การเรียนรู้แบบร่วมมือ** หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งเน้นผู้ให้และผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และก่อให้เกิดระบบการเรียนรู้ร่วม โดยในการวิจัยครั้งนี้ใช้เทคนิค การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ บูรณาการเข้าด้วยกัน ได้แก่ รูปแบบกลุ่มสืบค้น (Group Investigation: G.I.) รูปแบบกลุ่มร่วมมือแข่งขัน (Team Games Tournament: TGT) รูปแบบคอมเพล็กซ์ (Complex Instruction) รูปแบบคู่คิด (Think-Pair-Share) โดยเน้นทักษะการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม ซึ่งจะมีการแบ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมออกเป็นกลุ่มๆ ละ 6 คน โดยสมาชิกในกลุ่มมีการแบ่งงานและมีความรับผิดชอบร่วมกันทั้งในส่วนตัวและส่วนรวม เพื่อให้กลุ่มได้รับความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด และมีการนำเสนอผลงานหรือรายงานต่อหน้าชั้น

4. **นักศึกษาสถาบันการพลศึกษา** หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ภาคปกติ ในสถาบันการพลศึกษา สังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

5. สถาบันการพลศึกษา หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดกระทรวงการทองเที่ยวและกีฬา ประกอบด้วยสถาบัน (ส่วนกลาง) และวิทยาเขต 17 แห่ง ได้แก่ วิทยาเขตกรุงเทพ วิทยาเขตอ่างทอง วิทยาเขตสมุทรสาคร วิทยาเขตสุพรรณบุรี วิทยาเขตชลบุรี วิทยาเขตสุโขทัย วิทยาเขตเชียงใหม่ วิทยาเขตลำปาง วิทยาเขตเพชรบูรณ์ วิทยาเขตชุมพร วิทยาเขตตรัง วิทยาเขตกระบี่ วิทยาเขตยะลา วิทยาเขตชัยภูมิ วิทยาเขตอุดรธานี วิทยาเขตมหาสารคาม และวิทยาเขตศรีสะเกษ

6. ความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม หมายถึง หลักสูตรมีเนื้อหาถูกต้องตามหลักวิชาการ ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ และเรียงลำดับได้อย่างเหมาะสมกับผู้เข้ารับ การฝึกอบรม วิธีการฝึกอบรมที่มีความหลากหลาย สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและสามารถนำไปใช้ได้จริง จนก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งประเมินได้จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

7. ประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม หมายถึง ผลการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ด้านเจตคติ ด้านทักษะและความพึงพอใจต่อหลักสูตรของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษาหลังจากผ่านการเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้ แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษาที่มีเพิ่มขึ้นตามเกณฑ์หรือสูงกว่าเกณฑ์ โดยพิจารณาในด้านต่าง ๆ ดังนี้

7.1 ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษา หมายถึง ความสามารถทางสมองของนักศึกษาในการคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับการเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศของวัยรุ่น สัมพันธภาพทางเพศและการแสดงออก ค่านิยมทางเพศ โรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ปัญหาทางเพศและการป้องกันแก้ไข และการจัดการกับอารมณ์ทางเพศของวัยรุ่น ที่เหมาะสมกับสังคมไทยของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรฯ โดยประเมินได้จากแบบทดสอบความรู้เรื่องเพศศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

7.2 เจตคติต่อเรื่องเพศศึกษา หมายถึง การรับรู้ตอบสนองและให้คุณค่าต่อเรื่องเพศศึกษาของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษาที่เข้าร่วมการฝึกอบรมหลักสูตรฯ โดยประเมินได้จากแบบประเมินเจตคติต่อเรื่องเพศศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

7.3 ทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้เพศศึกษา หมายถึง ความชำนาญในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมตามหลักสูตรฯ ได้แก่ ทักษะการคิดวิเคราะห์และวางแผน ทักษะการชักชวนและการปฏิเสธ ทักษะการใช้ถุงยางอนามัย ทักษะการวางแผนแก้ไขปัญหาและทักษะการจัดการกับอารมณ์และความรู้สึกทางเพศ ซึ่งประเมินได้จากแบบประเมินทักษะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และมีระดับคะแนน/เกณฑ์หรือตัวบ่งชี้ 4 ระดับ โดยเกณฑ์การผ่าน คือ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมต้องได้ระดับ 3 ขึ้นไป

7.4 ความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรม หมายถึง ความรู้สึกและความชื่นชอบต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษาที่ประเมินโดยนักศึกษากลุ่มทดลองหลังจากได้ทำการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม

8. คู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรม หมายถึง เอกสารที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการฝึกอบรมสำหรับวิทยากรและนักศึกษา จำนวน 2 เล่ม คือ

8.1 คู่มือหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษาสำหรับผู้จัดการฝึกอบรม/วิทยากร ประกอบด้วย

- หลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาฯ
- แนวทางการจัดกิจกรรมฝึกอบรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย ชื่อหน่วยการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ หลักและทฤษฎีในการเรียนรู้ กิจกรรม เนื้อหา สื่อต่างๆ และแนวทางการประเมิน

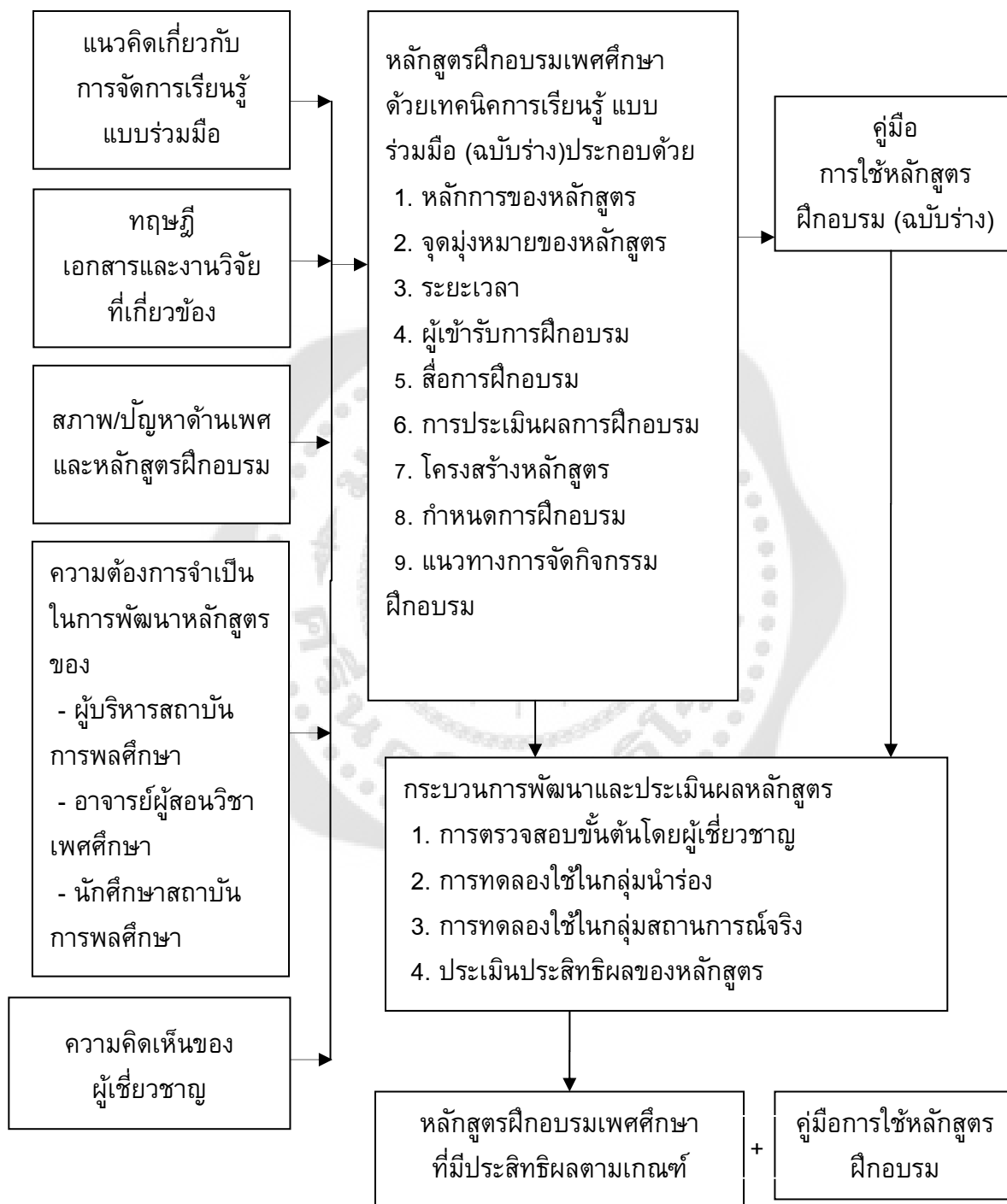
8.2 คู่มือหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษาสำหรับนักศึกษาผู้เข้ารับการฝึกอบรม ประกอบด้วย

- หลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาฯ
- แนวทางการจัดกิจกรรมฝึกอบรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย ชื่อหน่วยการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ หลักและทฤษฎีในการเรียนรู้ กิจกรรม เนื้อหา สื่อต่างๆ และแนวทางการประเมิน

กรอบแนวคิดในการวิจัยและสมมติฐานการวิจัย

การวิจัยนี้ผู้วิจัยสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา และเทคนิคการจัดการเรียนแบบร่วมมือ โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย (Research Conceptual Framework)

สมมติฐานการวิจัย

1. หลังการเข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้ แบบร่วมมือ กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เรื่องเพศศึกษาสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม
2. หลังการเข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้ แบบร่วมมือ กลุ่มตัวอย่างมีเจตคติต่อเรื่องเพศศึกษาดีกว่าก่อนการฝึกอบรม
3. หลังการเข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้ แบบร่วมมือ กลุ่มตัวอย่างมีทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้เพศศึกษาเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดหรือสูงกว่าเกณฑ์
4. หลังการเข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้ แบบร่วมมือ กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดหรือ สูงกว่าเกณฑ์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ
ของนักศึกษาศาสนาการพลศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
ดังนี้

1. การศึกษาด้านเพศศึกษา
 - 1.1 แนวคิดเกี่ยวกับเพศ เพศศึกษา เพศวิถี และสุขภาพทางเพศ
 - 1.2 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น
 - 1.3 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ
 - 1.4 วัยรุ่นกับปัญหาทางเพศ
 - 1.5 ความหมายของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น
 - 1.6 ความหมายของเพศศึกษา
 - 1.7 ความสำคัญของเพศศึกษา
 - 1.8 พัฒนาการของวัยรุ่นและพัฒนาการทางเพศ
 - 1.9 ขอบเขตของการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา
2. ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ
 - 2.1 แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ
 - 2.2 เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
3. แนวคิดและการพัฒนาหลักสูตร
 - 3.1 ความหมายของหลักสูตร
 - 3.2 องค์ประกอบของหลักสูตร
 - 3.3 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร
4. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการฝึกอบรม
 - 4.1 ความหมายของการฝึกอบรม
 - 4.2 ความสำคัญของการฝึกอบรม
 - 4.3 วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม
 - 4.4 ประโยชน์ของการฝึกอบรม
 - 4.5 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม
 - 4.6 องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม
 - 4.7 การประเมินหลักสูตร
 - 4.8 จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร
 - 4.9 แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของการประเมินหลักสูตร

- 4.10 รูปแบบการประเมินหลักสูตร
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. การศึกษาด้านเพศศึกษา (Sex Education Studies)

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับเพศ เพศศึกษา เพศวิถี และสุขภาพทางเพศ

(Concept of Sex, Sex Education, Sexuality and Sexuality Health)

แนวคิดเกี่ยวกับเพศ

ชลิตาภรณ์ ส่งสัมพันธ์ (2551) ได้นิยามเกี่ยวกับเพศและรูปแบบของเพศ ดังนี้

1. เพศ เพื่อการสืบพันธุ์เป็นเรื่องธรรมชาติ ทำให้ไม่จำเป็นต้องไปสอนหรือมีวิชาเพศศึกษาก็ได้

2. เพศ เพื่อการนันทนาการ ปลายศตวรรษที่ 20 ความหมายใหม่ของเพศที่กลายเป็นความรู้โดยทั่วไปอย่างกว้างขวางหรือมีการพูดมากขึ้น คือ เพศ เป็นเรื่องของ การนันทนาการ

3. เพศ ในฐานะการผูกพันทางสังคม การร่วมเพศต้องเป็นสิ่งที่มีความหมาย เป็นการแสดงออกถึงความรัก

จากนิยามข้างต้นสรุปได้ว่า เพศ หมายถึง ลักษณะทางกายภาพ โดยทั่วไปบอกว่าร่างกายมนุษย์มีความแตกต่างกัน และในปัจจุบันเพศถูกมองเป็นเรื่องธรรมชาติและ ถูกใช้เป็นเครื่องมือ นันทนาการ

แนวคิดเกี่ยวกับเพศศึกษา

องค์การแพธ (2547: บทนำ) ให้ความหมายของเพศศึกษาเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับเพศที่ครอบคลุมพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ การทำงานของสรีระและการดูแลสุขอนามัย ทัศนคติ ค่านิยม สัมพันธภาพ พฤติกรรมทางเพศ มิติทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีผลต่อวิถีชีวิตทางเพศ เป็นกระบวนการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ความคิด ทัศนคติ อารมณ์ และทักษะที่จำเป็นสำหรับบุคคลที่จะช่วยให้สามารถเลือกดำเนินชีวิตทางเพศอย่างเป็นสุขและปลอดภัย สามารถพัฒนาและดำรงความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างมีความรับผิดชอบและสมดุล

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2549: 1-2) ได้มีผู้ให้คำจำกัดความและความหมายไว้หลากหลายทัศนะ เช่น เสนอ อินทรสุขศรี ให้ความหมายในเรื่องของ “เพศศึกษา” หมายถึง การศึกษาที่จะทำให้รู้และเข้าใจในเรื่อง

- ธรรมชาติของชีวิตนับแต่เกิดจนตาย
- “ความรัก” ที่คนเราจะพึงมีต่อกัน
- วิธีการคบหาสมาคมระหว่างเพศเดียวกันและต่างเพศ

- ประเพณี มารยาท และขนบธรรมเนียมของสังคม
- ชีวิตของครอบครัวอันประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก
- จิตวิทยาเรียนรู้เกี่ยวกับเพศของตนเองและเพศตรงข้าม
- การสร้างฐานะอันมั่นคง เพื่อเตรียมตัวสร้างครอบครัวใหม่ของตนเอง
- การเลือกคู่ครองที่ถูกต้อง
- การปฏิบัติตนและการใช้ชีวิตสมรสให้เป็นสุข
- การเลี้ยงดูอบรมทารกและเด็กเพื่อพัฒนาความเจริญของเด็กและสังคม
- สภาพปกติและผิดปกติทางเพศ
- การวางแผนครอบครัว
- การปฏิบัติตนเพื่อใช้ชีวิตในวัยสูงอายุให้มีความสุขในบั้นปลายชีวิต

ประทีกษ์ โอประเสริฐสวัสดิ์ (2550: 2) ให้ความหมาย เพศศึกษา หมายถึงกระบวนการเรียนรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจและมีพฤติกรรมทางเพศที่ถูกต้องในด้านกายวิภาค สรีรวิทยาจิตวิทยา สังคมวิทยา และผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นได้จากการมีพฤติกรรมทางเพศ โดยการเรียนการสอนเพศศึกษานั้นจะเน้นในเรื่องของสำนึกรับผิดชอบและทัศนคติที่เหมาะสมในเรื่องเพศ เพื่อที่จะได้นำความรู้ไปใช้ในการปรับตัวและพัฒนาบุคลิกภาพ ทำให้สามารถควบคุมพฤติกรรมและปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้การดำเนินชีวิตทางเพศเป็นไปอย่างมีความสุข

กนกพร ทองสอดแสง (2553: 13) ให้ความหมายเพศศึกษา คือ การให้ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องเพศ ความแตกต่างระหว่างเพศ และความสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างเพื่อนร่วมเพศและเพื่อนต่างเพศ เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องของสังคม

สรุปเพศศึกษา คือ กระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเพศ ตลอดจนมีทัศนคติและพฤติกรรมการแสดงออกทางเพศที่ถูกต้อง เหมาะสม และสามารถอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุข

แนวคิดเกี่ยวกับเพศวิถี (Sexuality)

นักวิชาการให้ความหมายของเพศวิถีว่าหมายถึง ค่านิยม บรรทัดฐาน และระบบวิธีคิด วิธีปฏิบัติที่เกี่ยวกับความปรารถนา และการแสดงออกทางเพศ ความคิดเกี่ยวกับคู่รัก คู่ชีวิตในอุดมคติ ซึ่งไม่ใช่พฤติกรรมตามธรรมชาติ แต่เป็นการสร้างความหมายทางสังคม (จิตติมา ภาณุเดชะ; ญัษฐา บุญภักดี; และธัญญา ใจดี. 2550: 9-10)

ชลิดาภรณ์ ส่งสัมพันธ์ (2551) ได้กล่าวถึงเพศวิถีในความหมายดังต่อไปนี้

1. เพศวิถี ถูกแปลในภาษาไทยว่า “เพศวิถี” อันคือ การโยงใยความเชื่อและความหมายเรื่องเพศ ซึ่งความเชื่อและความหมายเรื่องเพศอาจจะเป็นสิ่งที่สามารถขัดแย้งหรือสอดคล้องกันก็ได้

มนุษย์จะปฏิบัติตามความคิดทางเพศวิถีที่ได้รับมา เพศวิถีมีองค์ประกอบ 3 ส่วนหลัก คือ ความปรารถนา วิธีปฏิบัติ และอัตลักษณ์เรื่องเพศ

2. เพศวิถี เป็นเรื่องของการนำเสนอร่างกาย มนุษย์ไม่ได้ออกมาปรากฏกายทางสังคมตั้งแต่เกิด แต่มนุษย์มีการปรุงแต่งร่างกายตามกรอบคิดทาง

3. เพศวิถี เป็นเรื่องของการกระทำ กริยา มารยาท การพูดจาทำทีของคน เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับภูมิหลังทางสังคมและอัตลักษณ์ทางเพศ ขึ้นอยู่กับแต่ละคนเห็นตัวเองเป็นอย่างไร

4. เพศวิถี เป็นเรื่องของการตั้งดูตทางเพศ เป็นสิ่งที่กำหนดว่าลักษณะแบบนี้ มีคุณค่าหรือเป็นความสวยความงาม

5. เพศวิถี เป็นเรื่องของการชู้ตกติกาด้วยความสัมพันธ์ มีตั้งแต่ความสัมพันธ์ควรเริ่มต้นดำเนินไปจนถึงความสัมพันธ์ควรจบอย่างไร

6. เพศวิถี เป็นเรื่องของการนิยามว่าอะไรคือเรื่องของเพศ ความปกติและผิดปกติของเพศเป็นอย่างไร

สรุปเพศวิถี หมายถึง ค่านิยมบรรทัดฐานและระบบวิธีคิด วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการแสดงออกทางเพศซึ่งไม่ใช่พฤติกรรมตามธรรมชาติ แต่เป็นไปตามกระแสสังคม

แนวคิดเกี่ยวกับสุขภาพทางเพศ (Sexuality Health)

สุขภาพทางเพศ หมายถึง การมีสุขภาพด้านเพศที่ดีทั้งกาย ใจ และสังคม ซึ่งไม่ใช่แค่การไม่มีโรคหรือปราศจากความทุกข์ทรมานเท่านั้น สุขภาพทางเพศจะดีได้ ต้องมีความคิดเชิงบวกต่อความสัมพันธ์ทางเพศและมีความเคารพต่อวิถีทางเพศที่แตกต่างนอกจากนี้ สุขภาพทางเพศ ยังครอบคลุมถึงการมีประสบการณ์ทางเพศที่ปลอดภัย และมีความพึงพอใจปราศจากการบีบบังคับ (จิตติมา ภาณุเดชะ; ณัฐยา บุญภักดี; และธัญญา ใจดี. 2550: 10)

องค์การอนามัยโลก (WHO) ได้กำหนดลักษณะของสุขภาพทางเพศที่สมบูรณ์ไว้ว่า

1. มีความสามารถที่จะเป็นสุขและควบคุมพฤติกรรมทางเพศของตนเองให้สอดคล้องกับจรรยาของสังคมและไม่ละเมิดศีลธรรมของผู้อื่น

2. ปราศจากความรู้สึกกลัว อับอาย และละอายใจ ความหลงผิดและสภาวะทางจิตใจที่ย่ำแย่ การตอบสนองทางเพศและทำให้สัมพันธ์ภาพทางเพศเสื่อมลง

3. ปราศจากความผิดปกติทางร่างกายโรคภัยไข้เจ็บและความบกพร่อง ต่าง ๆ ที่จะขัดขวาง การกระทำหน้าที่ทางเพศ

สรุป สุขภาพทางเพศ หมายถึง การมีสุขภาพด้านเพศที่สมบูรณ์ทั้งกาย ใจ และสามารถควบคุมพฤติกรรมทางเพศของตนให้สอดคล้องกับจรรยาของสังคมโดยไม่ละเมิดศีลธรรมของผู้อื่น

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น

พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นไทยในปัจจุบันเริ่มเห็นเด่นชัดกว่าแต่ก่อนเพราะการยึดมั่นในวัฒนธรรมของชาติในวัยรุ่นหย่อนยานลง มีการถ่ายทอดวัฒนธรรมจากต่างประเทศ เข้ามาในประเทศไทย ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อวัยรุ่น เช่น การแต่งกาย อิสระเสรีภาพทางเพศ ใกล้เคียงสนิทสนมกันง่าย ประกอบกับอิทธิพลภายนอก เช่น สื่อต่างๆ ได้แก่ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ สิ่งพิมพ์ วิทยุ อีกทั้งสถานบันเทิงต่างๆ ที่มีมากจนทำให้วัยรุ่นขาดความยับยั้งคิด ปลอยตัว ปลอยใจให้เป็นตามความปรารถนาของธรรมชาติ (กุลชลี สุกัญหะเกตุ. 2532: 51)

เคอร์เคนดอลล์ (Kirkendall. 1965: 1) กล่าวว่าพฤติกรรมทางเพศเป็นสัญชาตญาณอย่างหนึ่งตามธรรมชาติมนุษย์ และแม็คแคร์รี่ (วันทนีย์ วาสิกะสิน. 2526: 6; อ้างอิงจาก Macary. 1973) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมทางเพศว่าพฤติกรรมทางเพศของบุคคลเป็นผลมาจากทัศนคติในเรื่องของเพศของบุคคลนั้น ซึ่งทัศนคติในเรื่องเพศมาจากการที่บุคคลได้รับความรู้เรื่องเพศมาจากครอบครัวในลักษณะไหนก็จะมีทัศนคติในลักษณะนั้นและส่งผลไปถึงการมีพฤติกรรมในเรื่องเพศด้วย

สุชาติ โสมประยูร และวรรณ โสมประยูร (2541: 7) ได้ให้ความหมายพฤติกรรมทางเพศ หมายถึง การกระทำหรือแสดงออกเกี่ยวกับการกระทำของบุคคลหรือ กลุ่มชน

พฤติกรรมทางเพศเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติ หรือมีกิจกรรมทางเพศอันเนื่องมาจากค่านิยม ความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอด และเรียนรู้จากสังคม รวมถึงแนวทางในการปฏิบัติต่อเรื่องเพศ ทั้งในด้านกายวิภาคและพฤติกรรม การแสดงทั้งทางด้านชีววิทยา สุขวิทยา สังคมวิทยา และจิตวิทยา การเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการทางเพศ ทำให้วัยรุ่นเริ่มมีความสนใจในเรื่องเกี่ยวกับเพศ การคบเพื่อนต่างเพศมากขึ้น จนมีการคบหากันเป็นความรัก และอาจจบลงด้วยการมีเพศสัมพันธ์ทางเพศได้ จึงได้มีการรวบรวมพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นดังนี้ (พัชรินทร์ สิมะราช. 2544: 10; อ้างอิงจาก Neinstien; & Anderson. 1996)

1. การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง (masturbation) หมายถึง ความรู้สึกที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติของมนุษย์ ที่เกิดจากอิทธิพลของฮอร์โมนเพศที่ทำให้มีการพัฒนาลักษณะทางเพศและในขณะเดียวกันก็กระตุ้นให้เกิดแรงขับทางเพศ โดยปกติเมื่อบุคคลได้รับการกระตุ้นอารมณ์ทางเพศไม่ว่าจะเป็นรูป รส กลิ่น เสียง และการสัมผัส ร่างกายและสมองจะ ส่งการให้รู้สึกถึงการมีอารมณ์ได้ แต่คนเราสามารถยับยั้งไม่ตอบสนองการกระตุ้นทางอารมณ์ ที่เกิดขึ้นได้ แม้ว่าการสำเร็จความใคร่ด้วยตนเองจะช่วยลดความตึงเครียดทางเพศลงได้ แต่วัยรุ่นต้องมีการกระทำอย่างเหมาะสม โดยไม่บั่นทอนสุขภาพ ปฏิบัติในจำนวนที่เหมาะสม ไม่ประเจิดประเจ้อและไม่รบกวนต่อสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น

2. การสัมผัส (pitting) หมายถึง การที่วัยรุ่นชายเริ่มสัมผัสเต้านมของเพศตรงข้ามซึ่งเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการทางเพศและอิทธิพลของฮอร์โมนเพศ ทำให้วัยรุ่นเกิดความอยากรู้อยากลอง ยังมีการศึกษาพบว่าวัยรุ่นชายมีการสัมผัสเต้านมของวัยรุ่นหญิงครั้งแรกเมื่อตอนอายุ 13-18 ปี และพบว่าวัยรุ่นหญิงถูกสัมผัสเต้านมครั้งแรก อายุระหว่าง 17-19 ปี

3. การมีเพศสัมพันธ์ทางปาก (oral sex) หมายถึง การใช้ปากสัมผัสอวัยวะเพศขณะที่มีเพศสัมพันธ์ซึ่งเป็นพฤติกรรมทางเพศที่ปฏิบัติกันมาก และเป็นทางหนึ่งที่ทำให้ติดเชื้อเอชไอวี โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และการอักเสบติดเชื้อภายในช่องปาก จากการศึกษาของ ไทก์ (Tighe, 1991) เกี่ยวกับภาวะเสี่ยงจากการมีเพศสัมพันธ์ทางปาก พบว่า กลุ่มชายรักร่วมเพศในเมืองซานฟรานซิสโก ประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน 327 ราย ทั้งหมดเคยมีเพศสัมพันธ์ทางปากโดยไม่ใช้ถุงยางอนามัย ร้อยละ 70 ของกลุ่มตัวอย่างของกลุ่ม มีเพศสัมพันธ์ทางปากโดยไม่มีการหลั่งน้ำอสุจิ และร้อยละ 30 ของกลุ่มตัวอย่าง มีเพศสัมพันธ์ทางปากโดยมีการหลั่งน้ำอสุจิร่วมด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การมีเพศสัมพันธ์ทางปาก เป็นพฤติกรรมทางเพศที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี และเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ได้

4. การมีเพศสัมพันธ์ทางทวารหนัก (anal intercourse) การสอดใส่อวัยวะสืบพันธุ์เพศชายเข้าไปในทวารหนักของคู่นอน ซึ่งเป็นพฤติกรรมทางเพศแบบหนึ่งพบทั้งในเพศหญิงและเพศชาย ซึ่งพฤติกรรมทางเพศแบบนี้มีโอกาสเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี สูงกว่าการมีเพศสัมพันธ์ทางช่องคลอดอีกด้วย การมีเพศสัมพันธ์ทางทวารหนักถือว่าเป็นพฤติกรรมปกติของกลุ่มชายรักร่วมเพศ และถือว่าเป็นความผิดปกติถ้าเกิดขึ้นกับคู่นอนเพศชายและเพศหญิง

5. การมีเพศสัมพันธ์กับเพศเดียวกัน (homosexual) หมายถึง พฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ระหว่างเพศหญิง หรือเพศชายด้วยกัน วัยรุ่นที่เริ่มมีพฤติกรรมทางเพศแบบนี้ อาจเป็นผลมาจากการได้รับอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน หรือจากปัจจัยอื่นที่มีผลทำให้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน ทั้งนี้ วัยรุ่นสามารถที่จะผลัดความรู้สึกเหล่านี้ให้เข้าหาความรู้สึกสนใจเพศตรงข้ามได้เว้นแต่คนที่มีความยากลำบากในการพัฒนาบุคลิกภาพ

6. การมีเพศสัมพันธ์กับเพศตรงข้าม (heterosexual intercourse) หมายถึง พฤติกรรมทางเพศสัมพันธ์ระหว่างเพศชายกับเพศหญิงจากการที่วัยรุ่นเป็นวัยที่อยากรู้ อยากรลองและอยู่ในช่วงของการเปลี่ยนแปลงของพัฒนาลักษณะเฉพาะเพศในระยะที่สอง ผลจากการเปลี่ยนแปลงของฮอร์โมนเพศทำให้วัยรุ่นมีความตื่นตัวทางเพศ เป็นวัยที่มีพลังงาน เพศมากและอาจทดลองมีเพศสัมพันธ์เพศตรงข้าม

จากแนวคิดดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรมของวัยรุ่นในปัจจุบันได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมต่างชาติและจากสื่อต่างๆ ทำให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมเลียนแบบ เช่น การแต่งกาย การมีอิสระเสรีภาพทางเพศ การคบหากันเป็นความรัก และการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน ซึ่งส่งผลให้เกิดความเสี่ยงทางเพศต่างๆ ตามมา

1.3 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ

เรื่องเพศเป็นสัจธาตุอย่างหนึ่งตามธรรมชาติของมนุษย์ที่เกิดมาพร้อมด้วยความสุข ความสำเร็จของมนุษย์ และการแสดงบทบาททางเพศที่ถูกที่ควรขึ้นอยู่กับความฉลาดความสามารถในการดำรงชีวิตไปตามความเหมาะสมแห่งลักษณะทางเพศของมนุษย์นั้นด้วย ซึ่งชัยวัฒน์

ปัญญาพงษ์ (2554) กล่าวว่า คำว่าพฤติกรรมทางเพศ (Sexual behavior) จึงครอบคลุมพฤติกรรมทั้งสองลักษณะ คือพฤติกรรมที่อยู่ภายในและพฤติกรรมที่แสดงภายนอก เรื่องของความต้องกาหนึ่ง ของมนุษย์ที่พร้อมจะแสดงออกเมื่อร่างกายถึงวุฒิภาวะ เพราะฉะนั้นมนุษย์ จึงแสดงออกถึงเรื่องเพศ ตลอดเวลาทั้งที่รู้ตัวหรือไม่รู้ตัว ความระหว่างเพศมีผลในการควบคุมพฤติกรรม มนุษย์มีแนวโน้มใน การตอบสนองอารมณ์ทางเพศได้ง่าย ถ้าสภาพแวดล้อมมีลักษณะเป็นการกระตุ้นความต้องการทาง เพศ เช่น บรรยากาศตามชายหาดทะเลในบาร์ หรือสถานเริงรมย์ต่างๆ เป็นต้น เพราะเหตุนี้เองจึง ปรากฏว่าหญิงสาวหลายรายต้องสูญเสียความเป็นสาวเพราะทนแรงขับทางเพศอันเนื่องจาก สภาพแวดล้อม

การเปลี่ยนแปลงทางเพศของวัยรุ่น ได้รับอิทธิพลมาจากฮอร์โมนเพศ ทำให้วัยรุ่นเริ่มมี ความรู้สึกทางเพศ เริ่มมีความรัก มีความสนใจเพศตรงข้าม ต้องการแสวงหาความแปลกใหม่และ อยากเรียนรู้เรื่องเพศมากขึ้น การมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นมีจุดเริ่มต้นจากการแสดงออกของความ พร้อมในการมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม ประกอบกับแรงขับทางเพศ จึงนำไปสู่การมี เพศสัมพันธ์โดยไม่ตั้งใจ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า การมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น มีสาเหตุมาจาก ความอยากรู้อยากเห็นอยากลอง เพื่อนชักชวน เมาสุรา และจากการดูสื่อลามกต่างๆ นอกจากนี้การ รับวัฒนธรรมของต่างชาติ เช่น การแต่งกาย การประพฤติดิปฏิบัติของวัยรุ่นต่างประเทศที่เป็น แบบอย่าง รวมถึงการเพิ่มจำนวนสถานเริงรมย์และสื่อลามกต่างๆ ที่นับวันจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ สิ่ง เหล่านี้เป็นสาเหตุให้วัยรุ่นไทยมีการแสดงออกของความพร้อม ในการมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่ เหมาะสม และนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรโดยไม่ตั้งใจได้ง่าย (ณฐาภ ะวะใจ. 2554: 12-13)

โดยสรุปอาจกล่าวได้ว่าเรื่องเพศเป็นสัญชาตญาณอย่างหนึ่งที่พร้อมจะแสดงออกเมื่อ ร่างกายถึงวุฒิภาวะ ฉะนั้นมนุษย์จึงแสดงออกถึงเรื่องเพศตลอดเวลาทั้งที่รู้ตัวหรือไม่รู้ตัวจึงมี แนวโน้มในการตอบสนองอารมณ์ทางเพศได้ง่าย ถ้าสภาพแวดล้อมมีลักษณะเป็นการกระตุ้นความ ต้องการทางเพศและวัฒนธรรมที่หย่อนยานลง เพราะมีการถ่ายทอดวัฒนธรรมจากประเทศอื่นๆ เข้า มาในประเทศไทย จึงทำให้เกิดปัญหาพฤติกรรมทางเพศในวัยรุ่นเกิดขึ้น

พัชรินทร์ สิมะราช (2544: 12) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ หมายถึง การปฏิบัติที่ ทำให้เสี่ยงต่อการเกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์โดยเฉพาะโรคเอดส์ ได้แก่ การมีเพศสัมพันธ์เร็ว ตั้งแต่อายุในช่วงวัยรุ่นตอนต้น การมีเพศสัมพันธ์กับหญิงบริการหรือคู่นอนโดยไม่ใช้ถุงยางอนามัย การมีจำนวนคู่นอนมากกว่า 1 คน และการมีเพศสัมพันธ์ขณะมีอาการมีเมามากจากเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ หรือการใช้สารเสพติด

พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ หมายถึง การปฏิบัติที่มีผลต่อพฤติกรรมของวัยรุ่นที่จะทำให้เสี่ยง ต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร โดยมีขอบข่าย 6 ด้าน (ณัฐนันท์ วิชัยรัมย์. 2545: 20-29) ดังนี้

1. การใช้สารเคมีกระตุ้นอารมณ์ทางเพศและการดื่มของมึนเมา
2. การเที่ยวสถานบันเทิงหรือสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
3. การรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อสาธารณะในลักษณะกระตุ้นอารมณ์ทางเพศ

4. การแต่งงานสัมพันธ์ระหว่างชายหญิงในเชิงชู้สาว
5. การอยู่กับเพศตรงข้ามตามลำพัง
6. การแต่งกายล่อแหลม

การลดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ

ในสภาพปัจจุบันเป็นยุคของข่าวสาร เรื่องราวต่าง ๆ จึงถูกเปิดเผยมากขึ้น โดยเฉพาะปัญหาของวัยรุ่น ไม่ว่าจะเป็นแก๊งลัทธิ แก๊งวัยรุ่นตึกกัน การข่มขืนเด็กผู้หญิง การทำแท้งนอกรอบ กับผู้ชาย เป็นต้น อันเป็นผลก่อให้เกิดปัญหาพฤติกรรมทางเพศตามมา เช่น การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ การติดเชื้อจากการมีเพศสัมพันธ์ ปัจจุบันสถาบันการศึกษาต่างสอนสุขศึกษาและเพศศึกษาที่แตกต่างในเรื่องเพศอย่างผิวเผิน เนื่องจากกลัวและอายที่จะพูดเนื่องจากกลัวสังคมประณาม หรือพูดแล้วเป็นการชี้นำให้กระทำความผิดแก่นักศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากครูผู้สอนมีความเข้าใจว่าเพศศึกษาเป็นเรื่องของการมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งในความจริงแล้วเรื่องเพศศึกษา นอกจากเรื่องเพศศึกษายังรวมถึงการดูแลสุขภาพร่างกาย การวางตัวทางด้านวัฒนธรรมด้วยในการเรียนการสอนนักศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องเหล่านี้ ทำให้นักศึกษาซึ่งอยู่ในวัยรุ่นอยากรู้ อยากทดลอง จึงศึกษาตามสื่อต่างๆ จากการพูดคุยกันทำให้ได้รับความรู้ไม่ถูกต้องและนำไปปฏิบัติ จึงก่อให้เกิดปัญหาเสี่ยงต่อการติดโรคทางเพศสัมพันธ์ การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์และปัญหาเรื่องเพศในวัยเรียน และยังพบว่ายิงขาดทักษะการใช้ชีวิตเพื่อป้องกันโรคและการแก้ปัญหาทางเพศที่ถูกต้องเหมาะสม ขาดทักษะในการสื่อสาร ไม่กล้าปฏิเสธ ไม่กล้าพูด (จิตพร อิงคถาวรวงศ์ และคนอื่นๆ. 2550: 10) ดังนั้นสถานศึกษาจึงควรจัดกิจกรรมเพื่อการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศและส่งเสริมให้ได้รับความรู้ที่ถูกต้องในเรื่องปัญหาทางเพศศึกษา รู้จักการต่อรอง รู้จักการคิดและปฏิบัติเพื่อให้ตนเองหลีกเลี่ยงจากสถานการณ์ที่เสี่ยงทางเพศ สร้างเสริมให้วัยรุ่นมีมาตรฐานทางวัฒนธรรม เช่น การรักษานวลสงวนตัว สร้างทักษะการปฏิเสธ ลดภาวะเสี่ยงพฤติกรรมทางเพศ และเป็นเยาวชนที่มีคุณภาพต่อไปในอนาคต

ปิยวรรณ กุมภีรัตน์ (2546) ได้ศึกษาปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมที่นำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นในจังหวัดแพร่ พบว่าปัจจัยทางสังคม ได้แก่ ปัจจัยทางด้านเพื่อน โดยมีอิทธิพลในเรื่องการเป็นแบบอย่างทำตามและมีบทบาทมากในการให้คำปรึกษากับวัยรุ่น โดยเฉพาะเรื่องเพศสัมพันธ์ การคุมกำเนิด การจัดการปัญหาจากการมีเพศสัมพันธ์ ค่านิยมของกลุ่มเพื่อน จะมีผลต่อการเลียนแบบของแต่ละบุคคลในเรื่องบรรทัดฐาน แบบแผนพฤติกรรมและทัศนคติมากกว่าหน่วยทางสังคมอื่นๆ และปัจจัยทางวัฒนธรรม ได้แก่ การปลูกฝังการขัดเกลาวัฒนธรรมชั้นพื้นฐานไม่สมบูรณ์จากครอบครัว ลักษณะการเลี้ยงดูบุตรแบบเข้มงวด มีผลกระทบต่อการปฏิบัติตัวที่จะนำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศได้ เนื่องจากการที่พ่อแม่มีการบังคับ มีกฎระเบียบที่ค่อนข้างจะตายตัว ให้เคารพเชื่อฟังความคิดเห็นของพ่อแม่อย่างเดียวไม่มีความยืดหยุ่น เมื่อวัยรุ่นออกสังคมพบกับเพื่อน

หรือสิ่งเร้าที่ตนเองพึงพอใจก็ทำให้มีการปฏิบัติตนเพื่อตอบสนองสิ่งที่ต้องการปฏิบัติ เช่น การแต่งหน้า หนีเรียน คบแฟนแต่งกายหล่อแหลม ติดยาเสพติด เป็นต้น

1.4 วัยรุ่นกับปัญหาทางเพศ

วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา (2549: 81) ได้กล่าวถึงปัญหาวัยรุ่นไว้ว่า ลักษณะปัญหาของวัยรุ่นจัดแบ่งตามอาการที่แสดงปรากฏให้เห็นเด่นชัด เช่นปัญหาจากการทะเลาะกันในครอบครัวทำให้รู้สึกขาดความรักความอบอุ่น ปัญหาความคับข้องใจ ปัญหาทางเพศที่เกิดจากตัวเองและเพศตรงข้าม และผลจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วต่อการดำเนินชีวิตในยุคไร้พรมแดน ทำให้วัยรุ่นมีปัญหาส่วนตัวและสังคมต่อการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ของภาวะการเป็นผู้ใหญ่อันเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้วัยรุ่นมีความวิตกกังวลประกอบด้วย

1. ความวิตกกังวลต่อการเปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ สังคม สติปัญญา อารมณ์และทางเพศ ทำให้วัยรุ่นเกิดความกังวลกับสิ่งที่ขึ้นตามร่างกาย สัดส่วนเพิ่มขนาดใหญ่ ใบหน้ามีสิว หนองเคราเริ่มขึ้น การมีประจำเดือน และอาการหลังน้ำอสุจิในเวลานอนหลับอันเนื่องจากความฝันเกี่ยวกับเรื่องเพศ ความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ทำให้วัยรุ่นรู้สึกอายน่าอายใจไม่กล้าแสดงออกมาต้องการหลบหลีกจากสังคม

2. ปัญหาทางเพศ จากการเปลี่ยนแปลงของอวัยวะเพศทำให้สภาพจิตใจของวัยรุ่นเกิดความต้องการทางเพศมากขึ้นในเด็กชาย ใช้การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง และมีการหลั่งน้ำอสุจิเวลาหลับขณะฝันทำให้เกิดความรู้สึกกังวล ชอบเก็บตัวเงียบคนเดียว เพราะต้องการเก็บกดกับสภาพทางเพศที่เกิดขึ้น แต่ถ้าถึงขั้นเที่ยวหึง/โสเภณีอาจติดเชื้ออากาโรคหรือเอดส์ (HIV / AIDS) ได้ ส่วนเด็กหญิงอาจเกิดปัญหาถูกล่วงละเมิดไปข่มขืนหรือยากลองด้วยตนเอง จนเกิดปัญหาการตั้งครรภ์ต้องลาออกจากโรงเรียนทำให้ครอบครัวและสังคม ไม่ยอมรับ

3. การทำร้ายและการถูกทอดทิ้ง (abuse and neglect) ปัญหาสำคัญของเด็กวัยรุ่นและเด็กทุกระดับคือการที่บ้านแตก พ่อแม่หย่าร้างกัน ปัญหาอีกอย่างหนึ่งคือการทำร้ายกัน ซึ่งรวมถึงการทำร้ายกันทางใจ เช่น การเหน็บแนม ดุหมั่น ทำให้อับอาย นอกจากการทำร้ายทางใจแล้วก็มีการทำร้ายทางกาย เช่น ใช้ไม้อันใหญ่ตี ใช้เข็มขัดตีและจะใช้มีด ใช้ปืน ทั้งนี้เพราะวัยรุ่นโตพอที่จะถูกขู่ด้วยสิ่งเหล่านี้ อีกปัญหาหนึ่งก็คือการถูกทอดทิ้ง (neglect) เช่น ไล่ออกจากบ้านหรือไม่แยแส ความรุนแรงของสิ่งเหล่านี้อาจมีมากจนคนคาดไม่ถึง ทั้งนี้สังคมอาจคิดว่า ความรุนแรงดังกล่าวเหมาะสมแล้วกับวัยรุ่นที่มีปัญหาบ่อยๆ อีกทั้งตัวโตขนาดนี้แล้วน่าจะป้องกันตัวเองได้ ความจริงก็คือว่า การที่เขาโตพอสมควรแล้ว ทำให้เขาสามารถมีปฏิภพที่เด็กเล็กทำไม่เป็น เช่น ฆ่าตัวตาม เสพยาเสพติดหนีออกจากบ้าน หรือโต้ตอบ เด็กผู้หญิงวัยรุ่นคนหนึ่งถูกพ่อข่มขืนซ้ำๆ ก็เลยใช้ปืนไรเฟิลยิงพ่อจนตาม และถ้าทำกับผู้ชายโดยตรงไม่ได้ บ้างก็หันไปต่อต้านสังคม เช่น กลายเป็นโจรทำร้ายสังคม มีเด็กผู้หญิงหรือบางครั้งก็เด็กผู้ชายจำนวนไม่น้อยที่ถูกคนในบ้านหรือไม่ว่าจะเป็นพ่อหรือพ่อเลี้ยงข่มขืนหรือถูกเพื่อนด้วยกันหลอกไปรุมข่มขืน

4. การทำร้ายกันทางเพศ (sexual abuse) ปัญหานี้มีคนให้ความสนใจอยู่ไม่น้อย มีผู้สนใจอยากรู้สาเหตุ ผลพวง การเยี่ยวยา และวิธีป้องกันกับวัยรุ่นที่ถูกทำร้ายทางเพศมักจะอยู่กับคนที่เล้าโลมเขาตั้งแต่เด็กแต่ไม่เข้มข้น ตอนเป็นเด็กจะถูกกระทำอย่างนั้นอยู่เรื่อยๆ ซึ่งเด็กเล็กก็ไม่เข้าใจเมื่อโตได้ทีหลังก็เข้มข้นเลย ในประเทศอเมริกาการเข้มข้นเพิ่มขึ้นเพิ่มขึ้นเมื่อเด็กอายุ 11 ขวบ และเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนถึงวัยรุ่นและจนโต (NCCAN. 1988) ตามปกติการทำร้ายจะเริ่มต้นโดยการเล้าโลม มีการเปลือยกายและหยอกล้อกันในวัยเด็ก เมื่อถึงวัยรุ่นก็มีเพศสัมพันธ์ด้วย ทั้งนี้ทำให้พัฒนาการทางกามกิจของเด็กถูกบิดเบือน บ่อยครั้งผู้กระทำจะไม่ใช้ความรุนแรง เพราะผู้รังแกเด็กมักจะเป็นผู้มีอำนาจ เช่น เป็นพ่อ เป็นญาติ หรือเพื่อนของผู้ใหญ่ที่ไว้วางใจ อำนาจในการต่อรองยิ่งน้อยลงถ้าเป็นวัยรุ่นที่ถูกพ่อข่มขืน ตามปกติเด็กผู้หญิงมักจะตกเป็นเหยื่อจากการทำร้าย แต่ก็ได้พบว่าเด็กผู้ชายก็ตกเป็นเหยื่อด้วยเช่นกัน

ผลที่เกิดจากการถูกทำร้ายทางเพศ ผลที่เกิดจากการถูกทำร้ายทางเพศขึ้นอยู่กับว่าถูกทำร้ายมากน้อยเพียงใด มีระยะเวลาแค่ไหนและคนอื่นมีปฏิกิริยาอย่างไร ไม่ว่าจะเป็นครอบครัวหรือเจ้าหน้าที่ ถ้าเกิดครั้งเดียวและไม่รุนแรงก็อาจจะเยี่ยวยาทางจิตได้ ถึงแม้ว่าจะเกิดขึ้นรุนแรงกว่านั้นเด็กๆ ก็สามารถปรับจิตใจได้ง่ายกว่าถ้ามีคนดูแลดีๆ ไวใจได้ และเป็นที่เคารพ ตัวแปรที่ทำให้เกิดการทำร้ายทางเพศ คือ

1. ผู้ใหญ่จะต้องมีความรู้สึกทางเพศต่อเด็ก ซึ่งความรู้สึกดังกล่าวเสริม โดยประสบการณ์ทางเพศตอนเด็กๆ เช่น เมื่อยังเด็กเคยถูกผู้ใหญ่ละเมิดทางเพศ ได้เห็นสื่อลามกเกี่ยวกับกามกิจของเด็ก ได้ประสบการณ์โฆษณาที่ส่งเสริมกามกิจของเด็ก บุรุษถูกสอนให้ไม่รู้จักดูแลเด็กและชอบความรุนแรงทางเพศ เคยมีเพศสัมพันธ์กับเด็กมาก่อน

2. ผู้ใหญ่ไม่มีการหักห้ามใจต่อการทำร้าย ความไม่หักห้ามใจถูกทำให้แย่งเมื่อ มีค่านิยมของสังคมที่ยอมรับการมีเพศสัมพันธ์กับเด็ก ไม่มีการควบคุมโดยสังคมและตัวเอง ดื่มสุรา เครียด มีความเคารพตัวเองต่ำ กลัวและมีความคับแค้นในการมีเพศสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ ค่านิยมที่เห็นว่าพ่อมีอำนาจสูงสุด

1.5 ความหมายของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน

พฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนของวัยรุ่น หมายถึง การกระทำของวัยรุ่นที่ทำให้มีโอกาสสูงที่จะมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศในขณะที่กำลังศึกษาอยู่ซึ่งได้แก่ (ระวีวรรณ กานวี. 2547: 9-10)

1. การมีคู่รักหรือเพื่อนชายที่สนิทสนมกันในขณะที่กำลังศึกษาอยู่
2. การอยู่ใกล้ชิดกับคู่รักในสถานการณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการมีเพศสัมพันธ์
3. การมีสิ่งกระตุ้นหรือยั่วให้เกิดความรู้สึกทางเพศได้ง่าย
4. การแสดงความรู้สึกต่อกันทางร่างกายกับคู่รัก

กล่าวโดยสรุป พฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน หมายถึง ภาวะทางจิตใจของวัยรุ่นที่อ่อนแอต่อสิ่งยั่วยุทางอารมณ์ รวมถึงการปฏิบัติตัวเองไม่เหมาะสมสอดคล้องกับความเป็นจริงของตัวตนหรือสภาพแวดล้อมที่ใกล้ต่อภัยอันตรายทางเพศ

1.6 ความหมายของเพศศึกษา

สุชาติ โสมประยูร และวรรณ โสมประยูร (2531: 164) ได้สรุปความหมายว่า เพศศึกษาออกเป็น 2 นัย ดังนี้

1. ความรู้ทั่วไปที่ควรให้เด็กได้ศึกษาเล่าเรียน ภายในขอบเขตที่เหมาะสมของแต่ละวัย โดยการศึกษาปัญหาชีวิตเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษา และพฤติกรรมทางเพศในด้านความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติ เพื่อก่อให้เกิดความรับผิดชอบ และความสัมพันธ์อันดีระหว่างเพศ

2. กระบวนการก่อให้เกิดประสบการณ์ อันเป็นผลทำให้บุคคลมีพฤติกรรมที่ดีเกี่ยวกับเรื่องเพศ ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติ เพื่อให้สามารถแก้ปัญหาชีวิตเกี่ยวกับ เพศได้

กองพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2542: 12) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นการให้ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตายและ ให้ความสนใจแก่ผู้เรียนในเรื่องเพศที่เกี่ยวกับทางกายวิภาค และสรีรวิทยาของร่างกาย สุขภาพจิต พัฒนาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศอย่างถูกต้อง การอยู่ร่วมกัน และ การเรียนรู้บทบาทระหว่างชายหญิง ทั้งด้านสังคมวิทยา และการปรับตัวให้เข้ากับบุคคล ตลอดจนเป็นกรรมวิธีที่จะให้บุคคลได้เรียนรู้ ธรรมชาติ ความเป็นจริงของชีวิตและสังคม เพื่อจะได้มีทัศนคติและมีพฤติกรรมที่ถูกต้อง จนสามารถปรับตัวตามพัฒนาการของชีวิตได้อย่างเหมาะสม และดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขในปัจจุบันและอนาคต

คาร์เตอร์ วี กู๊ด (จันทร์วิภา ดิลกสัมพันธ์. 2543: 8; อ้างอิงจาก Carter V. Good. n.d.) ได้ให้ความหมายว่า

1. เป็นการศึกษาที่ว่าด้วยกระบวนการต่างๆ ของการสืบพันธุ์
2. การศึกษาที่จัดให้บุคคล เพื่อให้เข้าใจในเรื่องเพศ และควบคุมพฤติกรรมทางเพศของตนได้

3. การศึกษาที่ว่าด้วยหลักการต่างๆ ตลอดจนปัญหาส่วนบุคคลและหมู่คณะอันเนื่องมาจากข้อเท็จจริงทางชีววิทยาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศของชายและหญิง

เสถียร เชื้อลี และนงเยาว์ ณรงค์แสง (2550: 6) ได้ให้ความหมายว่า การให้ความรู้ ความเข้าใจแก่บุคคลในเรื่องเพศ การเปลี่ยนแปลงและการเจริญเติบโตของร่างกาย การพัฒนาบุคลิกภาพ การประพฤติทางเพศที่ถูกต้อง การปรับตัวพัฒนาการของชีวิต ตามกฎเกณฑ์ของสังคมและขนบธรรมเนียมที่ดำรง การให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องสุขปฏิบัติต่างๆ เพื่อให้เกิดอนามัย ทางเพศที่ดี

สมาลี สวสอาด (2555: 367) ได้ให้ความหมายของเพศศึกษาว่า เป็นกระบวนการทางการศึกษาที่ได้เรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศ ตั้งแต่โครงสร้าง หน้าที่ของอวัยวะสืบพันธุ์ รวมทั้งมีการเจริญเติบโต พัฒนาการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม บุคลิกภาพ ที่จะทำให้นักเรียนเกิดความรู้ ความคิด ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเพศ เพื่อให้เกิดทัศนคติและการปฏิบัติตนเกี่ยวกับเรื่องเพศได้อย่างถูกต้อง และสามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างเหมาะสม

จากความหมายของ “เพศศึกษา” ข้างต้น สรุปได้ว่า เพศศึกษา หมายถึง กระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเพศ ตลอดจนมีเจตคติและพฤติกรรมการแสดงออกทางเพศที่ถูกต้อง เหมาะสม และสามารถอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุข

1.7 ความสำคัญของเพศศึกษา

เพศศึกษาเป็นเรื่องที่จะเรียนกันตั้งแต่เกิดไปจนตลอดชีวิต เมื่อเด็กเข้าโรงเรียนจึงมีการสอนความรู้เรื่องเพศ เพื่อเป็นการเตรียมตัวให้เด็กสำหรับชีวิตในวันข้างหน้า โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้เด็กได้รับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ และสังคมเพื่อที่จะขจัดความกลัวความวิตกกังวลหรือความสงสัยในขั้นตอนต่างๆ ของ การเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ช่วยให้มีการเตรียมตัวเพื่อให้ปรับตัวก่อนการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม รู้จักป้องกันตนเองจากโรคและการถูกล่วงเกินทางเพศ การรู้จักจิตใจและอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น มีความภูมิใจในตนเอง ความมั่นใจในตนเอง สามารถใช้ความคิดวิเคราะห์ เพื่อการตัดสินใจหรือปฏิเสธสิ่งที่ไม่ดีที่อาจก่อให้เกิดปัญหาแก่ตนเองได้และสิ่งสำคัญที่สุดอีกประการหนึ่งคือการสร้างทัศนคติที่ดีต่อเรื่องเพศเพื่อนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติที่เหมาะสมกับศีลธรรม จริยธรรมและประเพณีอันดีงาม (ศูนย์วิจัยและพัฒนาเพศศาสตร์ศึกษา สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2547: 1)

1.8 พัฒนาการของวัยรุ่นและพัฒนาการทางเพศ

พัฒนาการของวัยรุ่น

ความหมายของวัยรุ่น

วัยรุ่น หรือ Adolescence ในภาษาอังกฤษ มีรากศัพท์มาจากภาษาละติน คำว่า Adolescere หมายถึง การเจริญเติบโต หรือการก้าวสู่ภาวะ (ประณต คำจิม. 2549: 540) ซึ่งเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงของฮอร์โมนเป็นส่วนใหญ่ (Holonen; & Santrock. 1999: 310) ทำให้ร่างกายเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดความแปรปรวนด้านอารมณ์ และพัฒนาการด้านสังคมของวัยรุ่นก็เปลี่ยนไปคล้ายกับวัยผู้ใหญ่ นักวิชาการบางท่านจึงนิยาม หรือให้ความหมายของคำว่า “วัยรุ่น” ตามพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์และสังคม แต่ส่วนใหญ่จะให้ความหมายโดยใช้อายุเป็นเกณฑ์ ดังนี้

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2545: 329) ได้กล่าวว่า วัยรุ่น หมายถึง วัยที่มีอายุตั้งแต่ 12-25 ปี วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์ (2549: 150) วัยรุ่น หมายถึง วัยที่อายุ 10 ปีขึ้นไป แต่ไม่ถึง 20 ปี

เกสร เหล่าอรรค (2554: 41) วัยรุ่น หมายถึง วัยที่มีอายุระหว่าง 10-19 ปี
องค์การอนามัยโลก (WHO. 2002: 5) ได้นิยามคำว่า วัยรุ่น หมายถึง วัยที่มีอายุระหว่าง 10-19 ปี

โดยสรุปอาจกล่าวได้ว่า วัยรุ่น เป็นวัยที่มีอายุตั้งแต่ 10-19 ปี เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงจากความเด็กสู่ความเป็นผู้ใหญ่ เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จึงทำให้วัยรุ่นที่ไม่สามารถปรับตัวมีปัญหาด้านมากมาย รวมถึงปัญหาทางเพศด้วย

พัฒนาการของวัยรุ่น

การศึกษาพัฒนาการของวัยรุ่นมีความจำเป็นอย่างมากต่อการวิจัย เพราะจะทำให้เข้าใจพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ และสังคมของวัยรุ่นที่จะเป็นประโยชน์ต่อการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับช่วงวัย ผู้วิจัยได้ศึกษาพัฒนาการของวัยรุ่นใน 3 ด้าน ดังนี้

1. พัฒนาการทางด้านร่างกาย

ผลจากทำงานของฮอร์โมนจากต่อมไร้ท่อ (Ductless glands) ทำให้ร่างกายของวัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะการทำงานของต่อมเพศ (Gonads) ที่ทำให้วัยรุ่นเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์ และมีวุฒิภาวะทางเพศ (Sexual maturation) กล่าวคือ รังไข่จะผลิตไข่ อัณฑะผลิตอสุจิ ซึ่งถือว่าเป็นลักษณะทางเพศขั้นปฐมภูมิ (Primary sex characteristics) และพบว่าลักษณะภายนอกของแต่ละเพศจะแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด เช่น เพศชายจะมีขนขึ้นที่หน้าแข้ง ขน มีขนขึ้นบริเวณอวัยวะเพศ เพศหญิงจะมีสะโพกขยาย ทรวงอกเจริญเติบโตมีเต้านม และมีขนขึ้นบริเวณอวัยวะเพศ เรียกว่าลักษณะทางเพศขั้นทุติยภูมิ (Secondary sex characteristics) (พรพิมล เจียมนาครินทร์. 2539: 41-42; วราภรณ์ ตระกูลสฤณี. 2549: 152)

การเปลี่ยนแปลงทางกายที่สำคัญในวัยรุ่น

1.1 ความสูง

ความสูงของวัยรุ่นจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Growth spurt) โดยปกติเด็กหญิงจะสูงกว่าเด็กชายในระยะแรก เนื่องจากเด็กหญิงจะเข้าสู่วัยรุ่นก่อนเด็กชาย โดยเด็กหญิงจะสูงอย่างพุ่งพรวดรวดเร็วเมื่ออายุ 10-14 ปี ส่วนเด็กชายจะสูงอย่างพุ่งพรวดเมื่ออายุ 14 ปีขึ้นไป (วราภรณ์ ตระกูลสฤณี. 2549: 153) โดยเฉลี่ยแล้วเด็กชายจะสูงกว่าเด็กหญิงประมาณ 6 นิ้ว เด็กหญิงจะสูงคงที่เมื่ออายุ 18 ปี และจะหยุดสูงเมื่ออายุ 21-25 ปี ส่วนเด็กชายจะหยุดสูงเมื่ออายุประมาณ 25 ปี (พรพิมล เจียมนาครินทร์. 2539: 43)

1.2 น้ำหนัก

น้ำหนักจะมีความสัมพันธ์กับส่วนสูง ระยะแรกเด็กวัยรุ่นที่มี วุฒิภาวะเร็วจะมีน้ำหนักมากกว่าวัยรุ่นที่มีวุฒิภาวะช้า (ประนต คำนิม. 2549: 548) เด็กหญิงจะมีน้ำหนักมากกว่าเด็กชาย เด็กหญิงจะมีน้ำหนักเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยประมาณ 4-5 กิโลกรัม แต่จะหยุดพัฒนาน้ำหนักก่อนเด็กชาย ส่วนเด็กชายจะมีน้ำหนักเพิ่มขึ้นประมาณ 5-6 กิโลกรัมต่อปี มหาวิทยาลัยสุโขทัย-

ธรรมชาติราช. สาขาศึกษาศาสตร์. 2545: 82) ซึ่งน้ำหนักที่เพิ่ม มากขึ้นเกิดจากการเจริญเติบโตของ กล้ามเนื้อ ไขมัน และกระดูกได้ขยายเพิ่มมากขึ้นไป (วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์. 2549: 153)

1.3 สัดส่วนของร่างกาย

เนื่องจากวัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงร่างกายอย่างรวดเร็วทำให้แขน ขายาวไม่สมดุล จึงทำให้ดูเก้งก้าง ต่อมาลำตัวจะขยายออกทั้งด้านยาวและด้านกว้างทำให้ร่างกายมีความสมดุล และ จะมีส่วนเว้าส่วนโค้งเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นตอนปลาย (ประณต คำนิม. 2549: 549)

1.4 ระบบต่อมไร้ท่อ (Endocrine system)

ระบบต่อมไร้ท่อเป็นระบบที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตของวัยรุ่นมากที่สุด ต่อม ไร้ท่อที่สำคัญ ได้แก่ ต่อมพิทูอิทารี (Pituitary gland) มีหน้าที่เกี่ยวกับการเจริญเติบโตของร่างกาย โดยทั่วไป เร่งในการสร้าง Gonadotrophic hormone ทำหน้าที่ควบคุมการทำงานของต่อมเพศ (Gonads gland) (ประยูรศรี มณีสร. 2532: 45) ต่อมไพเนียล (Pineal gland) ทำหน้าที่ควบคุม ไม่ให้เข้าสู่วัยรุ่นเร็วเกินไป ต่อมไทรอยด์ (Thyroid gland) มีผลต่อการเจริญเติบโตและการพัฒนาการทั้ง ด้านร่างกายและจิตใจ (ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2545: 334) เป็นต้น

1.5 ลักษณะทางเพศปฐมภูมิ

ลักษณะทางเพศปฐมภูมิ (Primary sex characteristic) เป็นพัฒนาการที่เกิดขึ้นกับ อวัยวะสืบพันธุ์โดยตรง เป็นผลจากที่ต่อมเพศ (Gonads) ในเพศชายคืออวัยวะที่ทำหน้าที่สร้าง ฮอโมนเทสโทสเตอโรน (Testosterone) และในเพศหญิงคือรังไข่ ทำหน้าที่ในการผลิตฮอโมน เอสโตรเจน (estrogen) และโปรเจสเทอโรน (Progesterone) ฮอโมนเพศชายและเพศหญิงนี้จะ ควบคุมการเติบโตของอวัยวะสืบพันธุ์ทั้งขนาดและน้ำหนัก (รังไข่ และมดลูกในเพศหญิง อวัยวะและ องคชาติในเพศชาย) (ประณต คำนิม. 2549: 549; มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมชาติราช. 2545: 106; และประยูร มณีสร. 2532: 47-48)

1.6 ลักษณะทางเพศทุติยภูมิ

ลักษณะทางเพศทุติยภูมิ (Secondary sex characteristic) เป็นพัฒนาการทางเพศ ที่ไม่ได้ทำหน้าที่โดยตรงด้านการสืบพันธุ์ เป็นลักษณะที่แสดงความเป็นหญิงเป็นชายที่เด่นชัด เช่น เพศชายเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นจะมีเสียงห้าว ออกผายไหล่ผึ่ง กล้ามเนื้อ เป็นมัด มีหนวดเครา ขนขึ้นตามตัว รักแร้ และอวัยวะเพศ ส่วนเพศหญิง จะมีเสียงแหลม เต้านมขยายใหญ่ขึ้น มีขนขึ้นตามรักแร้ อวัยวะ เพศ และแขนขา (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมชาติราช. 2545: 107)

1.7 ระบบย่อยอาหาร (Digestive system)

วัยรุ่นที่รับประทานเก่ง และรับประทานบ่อยเนื่องจากกระเพาะอาหารจะมีขนาด และความจุมากขึ้น ผนังกระเพาะอาหารมีความหนามากขึ้น หลอดอาหาร ลำไส้มีความยาวมากขึ้น และมีผนังหนาและแข็งแรงมากขึ้น ดับซึ่งมีหน้าที่ในการผลิตน้ำดีที่ช่วยการสลายไขมัน มีน้ำหนัก และยาวมากขึ้นทำให้การย่อยอาหารได้เร็วขึ้นส่งผลให้วัยรุ่นรับประทานบ่อย (ประณต คำนิม. 2549: 550; พรพิมล เจียมนาครินทร์. 2539: 45)

1.8 ระบบไหลเวียนโลหิต (Circulatory system)

ระบบไหลเวียนโลหิตของวัยรุ่นจะเจริญเติบโต หัวใจเจริญเต็มที่เมื่ออายุ 12 ปี หัวใจจะหนักเป็น 7 เท่าของเด็กแรกเกิด และเจริญอย่างรวดเร็วมากในช่วง 17-18 ปี ผั่งเส้นเลือดของหัวใจจะหนาและยาวขึ้น (ประณต คำนิม. 2549: 550; พรพิมล เจียมนาครินทร์. 2539: 45-46)

1.9 ระบบหายใจ (Respiratory system)

วัยรุ่น ปอดเจริญเติบโตทั้งขนาดและปริมาตร เพศหญิงปอด จะมีประสิทธิภาพเต็มที่เมื่ออายุประมาณ 17 ปี ส่วนเพศชายจะพัฒนาการช้ากว่าเพศหญิง (ประณต คำนิม. 2549: 551)

1.10 เนื้อเยื่อของร่างกาย (Body tissues)

วัยรุ่นเนื้อเยื่อของกล้ามเนื้อเจริญเติบโต ทำให้เห็นกล้ามเนื้อชัดเจนมากขึ้น เด็กที่มีวุฒิภาวะทางเพศเร็วจะมีกล้ามเนื้อที่แข็งแรงมากกว่าเด็กที่มีวุฒิภาวะช้า นอกจากนี้ เนื้อเยื่อกระดูกก็มีการเจริญเติบโต ทำให้กระดูกมีขนาด รูปร่างมากขึ้น ซึ่งจะเห็นว่าวัยรุ่นจะมีความสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว(วรารณ ตระกูลสุทธิ. 2549: 154; ประณต คำนิม. 2549: 551)

2. พัฒนาการทางด้านอารมณ์

อารมณ์ นักจิตวิทยาได้ให้ความหมายว่าเป็นสภาพ การเปลี่ยนแปลงของร่างกายและจิตใจ อันเนื่องมาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าและอินทรีย์ (พรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. 2553: 79) นั้นหมายความว่าอารมณ์เกิดจากสิ่งแวดล้อมและ การเปลี่ยนแปลงของร่างกายทั้งภายในและภายนอกเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดอารมณ์ขึ้นมา การเปลี่ยนแปลงอารมณ์ของวัยรุ่นเกิดจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งร่างกายและสิ่งแวดล้อมทำให้อารมณ์ของวัยรุ่นค่อนข้างไม่มั่นคง และแน่นอน นักจิตวิทยาหลายคน จึงเรียกว่าวัยรุ่นว่า “วัยพายุบูแคม” (Storm and stress) (ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2545: 336; และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2545: 55; และประณต คำนิม. 2549: 554) บางครั้งอาจได้ยินคำพูดว่า “วัยรุ่นใจร้อน” “วัยรุ่นอยากรู้ อยากลอง” และ “วัยรุ่นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อ” (ภูฟ้า. 2551: คำนำ) คำพูดเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงอารมณ์ของวัยรุ่นเป็นอย่างดี ซึ่งพัฒนาการทางด้านอารมณ์ของวัยรุ่นนั้นจะมีความแตกต่างกันในแต่ละช่วงวัย เช่น

วัยรุ่นตอนต้น โรเจอร์ (ประยูรศรี มณีสร. 2532: 27; อ้างอิงจาก Rojer. n.d.) กล่าวว่า “วัยรุ่นเป็นวัยที่มีอารมณ์รุนแรง การแสดงออกซึ่งอารมณ์ต่างๆ ก็เป็นไป โดยเปิดเผยตรงไปตรงมา อารมณ์ต่างๆ เกิดง่าย เปลี่ยนแปลงง่าย” วัยรุ่นตอนต้นจะเริ่มสนใจ ในรูปร่างของตนเองมากขึ้น เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของคนอื่น บางครั้งความสนใจในรูปร่าง จะกลายเป็นความวิตกกังวลต่อรูปร่างของตนเอง เด็กวัยนี้จะเริ่มให้ความสนใจพ่อแม่ น้อยลง ไม่ชอบถูกบังคับ ชอบอยู่ตามลำพังแต่ให้ความสนใจและรวมกลุ่มกับเพื่อนร่วมรุ่นมากขึ้น (วรารณ ตระกูลสุทธิ. 2549: 156)

วัยรุ่นตอนกลาง จะมีลักษณะอารมณ์คล้ายวัยรุ่นตอนต้น คือ มีอารมณ์เปลี่ยนแปลงได้ง่าย ชอบความอิสระไม่ชอบถูกบังคับ และมักฝ่ากฎระเบียบโดยเฉพาะกฎระเบียบที่ครอบครัวยึดสร้างขึ้นมาบ่อยครั้งจึงมีปัญหาเกี่ยวกับพ่อแม่ วัยรุ่นตอนกลางเป็นวัยที่ต้องการให้คนอื่นยอมรับในเพศของ

ตนเองทั้งเพศเดียวกันและเพศตรงข้าม เด็กวัยมีความต้องการในสิ่งที่เพศเดียวกันมีและต้องการเป็นที่ยอมรับของเพื่อนๆ ทั้งเพศเดียวกันและเพศตรงข้าม (ประยูรศรี มณีสร. 2532: 56-58)

วัยรุ่นตอนปลาย จะมีอารมณ์ที่สงบสุขมากกว่าวัยรุ่นตอนต้น และวัยรุ่นตอนกลางสามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี แสดงอารมณ์ได้ถูกตามกาลเทศะ แต่จะมีปัญหาเรื่องอารมณ์ร้าวระหว่างเพศตรงข้าม (ประยูรศรี มณีสร. 2532: 76-77) วัยนี้มักจะมีเรื่องขัดแย้งกับพ่อแม่เกี่ยวกับเรื่องความรักกับเพศตรงข้าม (ประณต คำนิม. 2549: 554) นอกจากนี้ยังมีปัญหาเรื่องความวิตกกังวลถึงอนาคตหลังจากจบการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายว่าจะประกอบอาชีพไหนดีหรือจะศึกษาต่อสาขาวิชาไหนดี เป็นต้น

สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงอารมณ์ของวัยรุ่น

2.1 การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย (มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาธิราช. 2545: 55)

2.1.1 การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายอย่างรวดเร็ว การที่วัยรุ่นมีการเจริญโตอย่างรวดเร็วทำให้ร่างกายเติบโตไม่สมดุลจนทำให้ดูเก้งก้าง จึงทำให้วัยรุ่นเกิดความวิตกกังวลเกี่ยวกับรูปร่างของตนเอง) วัยรุ่นบางคนสูงกว่าคนอื่นในเพื่อนร่วมรุ่น ทำให้เดินก้มตัวหรือเดินหลังค่อมทำให้เสียบุคลิกภาพได้

2.1.2 การเข้าสู่ภาวะทางเพศหรือสรีระเร็วหรือช้า จะทำให้วัยรุ่นเกิดความวิตกกังวล เช่น วัยรุ่นหญิงเข้าสู่ภาวะทางเพศเร็ว จะทำให้ร่างกายเปลี่ยนแปลงคือ สะโพก หน้าอก ขยายวัยรุ่นหญิงที่มีหน้าอกก่อนเพื่อนๆ มักจะเดินหลังค่อมหรือเดินห่อตัวเพื่อปกปิดหน้าอกของตัวเองเพราะอาย

2.1.2 การเปลี่ยนแปลงของอวัยวะภายใน การเจริญเติบโตของวัยรุ่น จะทำให้มีกระเพาะอาหารขยายใหญ่ขึ้นทำให้รับประทานอาหารได้มาก ทำให้มีพลังงานในการทำกิจกรรมมาก เมื่อร่างกายใช้พลังงานมากจึงมีความต้องการพักผ่อน ผู้ใหญ่ที่ไม่เข้าใจวัยรุ่นจะรู้สึกว่าวัยรุ่นเกียจคร้าน ดุและด่า ทำให้วัยรุ่นมีอารมณ์หงุดหงิดบ่อย (วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์. 2549: 156) นอกจากนี้วัยรุ่นยังเริ่มที่จะสนใจเพศตรงข้าม การแต่งตัวเพื่อให้เพศตรงข้ามสนใจ บางครั้งแต่งตัวไม่เหมาะสม จึงมักถูกผู้ใหญ่ตำหนิจึงเป็นสาเหตุให้วัยรุ่นรู้สึกไม่พอใจ (พรพิมล เจียมนาครินทร์. 2539: 52)

2.1.3 การปรับตัวเพื่อเข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ วัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมครั้งสำคัญ คือการเปลี่ยนสถานที่เรียนจากชั้นประถมศึกษาเป็นชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งวัยรุ่นจะต้องปรับตัวเข้ากับเพื่อนใหม่ที่มาจากรหลายโรงเรียน และต้องปรับตัวเข้ากับการเรียนการสอนแบบใหม่ที่แตกต่างกันในระดับชั้นประถมศึกษาวัยรุ่นที่ปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ดีมักจะไม่มีปัญหา ส่วนวัยรุ่นที่ไม่สามารถปรับตัวได้จะรู้สึกกังวล หงุดหงิด นอกจากนี้ วัยนี้มักแสดงว่าตนเองช่วยเหลือเองได้ มีความเป็นผู้นำและต้องการความ เป็นอิสระ แท้จริงแล้วยังต้องการความรักความอบอุ่นจากพ่อแม่เหมือนเดิม (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2545: 56) และบางครั้งพ่อแม่จะมองว่าลูกโตเป็นผู้ใหญ่แล้วก็จะเอาใจใส่น้อยลง หรือดูแลอยู่ห่างๆ จึงทำให้บางครั้งวัยรุ่นรู้สึกว่าพ่อแม่ไม่รักและเอาใจใส่เหมือนเดิม

2.14 การปรับตัวทางสังคมต่อเพื่อนต่างเพศ วัยรุ่นถือว่าเป็น “วัยเรียน” หรือ “วัยรุ่น” ซึ่งเป็นผลมาจากการทำงานของต่อมเพศทำให้วัยรุ่นมีความสนใจเพศตรงข้าม และแสดงออกถึงความรักและความสนใจเพศตรงข้าม วัยรุ่นมักจะมีความกังวลต่อ การปฏิบัติตัวต่อเพศตรงข้ามทั้ง การพูดและการวางตัว วัยรุ่นหากรักใครจะทุ่มเทความรักเต็มที่ไม่ว่าบุคคลนั้นจะทำถูกหรือทำผิดก็จะบอกว่าถูกเสมอ (ประณต คำนิม. 2549: 557)

2.15 ปัญหาด้านการเรียน ปัจจุบันการศึกษาต่อมีการแข่งขันกันสูงพ่อแม่ผู้ปกครองที่ต้องการให้ลูกเข้าเรียนในโรงเรียนดีๆ และมีชื่อเสียงจึงมักส่งลูกเรียน และคาดหวังว่าลูกจะต้องเข้าเรียนในโรงเรียนที่ดีเหล่านั้นได้ จึงทำให้เกิดความกดดันแก่ลูกของตนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ต้องเตรียมตัวเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษา และตัดสินใจเรียนในสาขาที่ตนเองสนใจจะประกอบอาชีพในอนาคต ช่วงนี้ จึงมีความกดดันเป็นอย่างมากเนื่องจากต้องเตรียมตัวอ่านหนังสือ เรียนพิเศษ ใช้ชีวิตอยู่บนความคาดหวังของตนเองและพ่อแม่ผู้ปกครอง

2.16 ปัญหาด้านการเลือกอาชีพ การเลือกอาชีพเป็นปัญหาใหญ่ของวัยรุ่น ในวัยรุ่นตอนปลายบางคนยังไม่สามารถตัดสินใจได้ว่าตนเองจะประกอบอาชีพอะไรในอนาคต บางคนพ่อแม่จะเป็นผู้กำหนดอาชีพให้กับลูก หรือกดดันหรือชี้นำการเลือกอาชีพให้กับลูกตามที่ได้ต้องการ ซึ่งบางครั้งทำให้เกิดความกดดันให้กับลูกของตนเอง ปัญหาการเลือกอาชีพของวัยรุ่นที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือการศึกษาต่อเพื่อมุ่งสู่การประกอบอาชีพในอนาคตวัยรุ่นบางคนเลือกศึกษาต่อตามเพื่อนโดยไม่ได้นึกถึงความต้องการหรือความถนัดของตนเอง เนื่องจากวัยรุ่นไม่แน่ใจในความถนัด ความสนใจ ความต้องการและความถนัดของตนเอง (ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2545: 336)

3. พัฒนาการทางด้านสังคม

พัฒนาการทางสังคมเป็นพัฒนาการที่มีความสำคัญด้านหนึ่งของวัยรุ่น เนื่องจากวัยนี้เป็นวัยที่ก้าวเข้าสู่สังคมโลกภายนอกมากกว่าวัยเด็กตอนปลาย สังคมของวัยรุ่นส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มเพื่อนทั้งเพศเดียวกันและต่างเพศ การคบเพื่อนของวัยรุ่นส่วนใหญ่จะเลือกคบเพื่อนที่มีทัศนคติหรือรสนิยมเหมือนกัน เป็นกลุ่มเพื่อนที่วัยรุ่นเลือกคบเองมากกว่าผู้ใหญ่จะเป็นผู้กำหนด ซึ่งพรพิมลเจียมนาครินทร์ (2539: 76-79) ได้กล่าวถึงลักษณะพัฒนาการทางสังคมของวัยรุ่นได้ดังนี้

3.1 วัยรุ่นจะให้ความสนใจในเรื่องที่ตนเองสนใจที่ลึกซึ้งมากขึ้น มักแสวงหาคำตอบในเรื่องที่ตนเองสนใจโดยใช้วิธีการต่างๆ เช่น การสอบถามผู้รู้ การโทรศัพท์ถาม การอ่านหนังสือ ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านมักกล่าวว่าวัยนี้เป็นวัยอยากรู้ อยากรู้อยากเห็น อยากทดลอง

3.2 มีการแสดงออกทางเพศที่เหมาะสมตามวัย วัยรุ่นตอนต้นจะมีการรวมกลุ่มกับเพื่อนเพศเดียวกัน แต่เมื่อเข้าสู่วัยรุ่นตอนปลายจะมีเพื่อนต่างเพศเข้ามารวมกลุ่มด้วย การแสดงออกทางเพศจะแสดงถึงความเป็นอัตลักษณ์ของตนเองมากกว่าวัยเด็ก

3.3 การคบเพื่อนจะเริ่มมีมาตรฐานทางวัฒนธรรมแบบผู้ใหญ่ คือ จะมีการเลือกคบเพื่อน บางคนจะคบเพื่อนหลายกลุ่ม เช่น กลุ่มเพื่อนเที่ยว กลุ่มเพื่อนเรียน กลุ่มเพื่อนเล่นกีฬา แต่เมื่อเข้าสู่วัยรุ่นตอนปลายการคบเพื่อนจะมีการเลือกสรรมากขึ้น จะคบเพื่อนที่มีความเข้าอกเข้าใจกัน

และจำนวนเพื่อนก็จะลดน้อยลง เป็นการคบเพื่อนที่เน้นคุณภาพที่ไม่ใช่ปริมาณ ดังนั้นวัยรุ่นตอนปลายอาจจะมียุทธวิธีจริงประมาณ 2-3 คน

3.4 การเข้ากลุ่ม จะเป็นการรวมกลุ่มตามคำนิยมหรือความสนใจในสิ่งเดียวกัน จะเลือกเข้ากลุ่มที่คิดว่าตนเองรู้สึกปลอดภัย มั่นคง

3.5 มีการคิดถึงเรื่องฐานะ ยศศักดิ์ ตำแหน่งมากขึ้น ต้องการมีผู้นำ และต้องการเป็นผู้นำกลุ่ม

3.6 มีความรับผิดชอบต่อสังคม ช่วยเหลือสังคมมากขึ้น

3.7 มีการนัดคบเพื่อนต่างเพศบ่อยมากขึ้น

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2545: 339) กล่าวว่า ลักษณะทางสังคมของวัยรุ่นจะมีอิทธิพลมากกว่าครอบครัว เข้าหาเพื่อนมากกว่าพ่อแม่ และจะใช้เวลาอยู่กับเพื่อนมากกว่าพ่อแม่ ซึ่งลักษณะกลุ่มเพื่อนของวัยรุ่นจะมีลักษณะเป็นแบบแผนมากกว่าวัยเด็ก วัยรุ่นชายจะมีกลุ่มเพื่อนที่ขนาดใหญ่มากกว่าวัยรุ่นหญิง แต่ความสัมพันธ์ของกลุ่มเพื่อน ของวัยรุ่นชายจะไม่แน่นแฟ้นเท่ากับวัยรุ่นหญิง ในการรวมตัวของกลุ่มเพื่อนของวัยรุ่น ซึ่ง ประณต คำจิณ (2549: 560-561) ได้แบ่งเป็น 5 ลักษณะดังนี้

1. กลุ่มเพื่อนสนิท (Closed friends) เป็นกลุ่มเพื่อนสนิทประมาณ 2-3 คน ส่วนใหญ่จะเป็นเพศเดียวกันที่มีความเข้าใจกัน มีความสนใจคล้ายคลึงกันและมักคบกันยืนยาวจนถึงวัยผู้ใหญ่

2. กลุ่มเพื่อน (Cliques) เป็นการรวมตัวกันของกลุ่มเพื่อนสนิทที่มีความสนใจคล้ายคลึงกัน และมีลักษณะทางเศรษฐกิจสังคมและเชื้อชาติเหมือนกัน

3. กลุ่มเพื่อนฝูง (Crowds) เป็นการรวมตัวกันระหว่างกลุ่มเพื่อนสนิท และกลุ่มเพื่อน ซึ่งความสนใจของกลุ่มเพื่อนฝูงอาจจะเหมือนกันหรือแตกต่างกันก็ได้

4. กลุ่มทางการ (Organized groups) เป็นกลุ่มที่ตั้งโดยโรงเรียน หรือชุมชน เป็นกลุ่มที่มีระเบียบกฎเกณฑ์ วัยรุ่นจะมักไม่ให้ความสนใจกับกลุ่มนี้มากนัก

5. แก๊ง (Gang) เป็นกลุ่มที่ไม่ใช่เพื่อนหรือเพื่อนสนิท การรวมกลุ่มเพื่อขัดเซยการปฏิเสหจากเพื่อนร่วมวัย สมาชิกในกลุ่มจะมีวัยแตกต่างกัน เพศชายจะรวมกลุ่มกันเป็นแก๊งมากกว่าเพศหญิง ฐานะยากจนจะเข้าแก๊งมากกว่าฐานะร่ำรวย แก๊งเป็นการรวมตัวกันของวัยรุ่นเพื่อเติมเต็มในสิ่งที่ขาดหายไป บางแก๊งมีเป็นที่รวมตัวของคนที่ไม่มีบ้าน ไม่มีที่อยู่อาศัย ขาดความมั่นคงและปลอดภัยทำให้วัยรุ่นที่มาอยู่ในแก๊งเกิดความรักความสามัคคีต่อกัน (Dacey. 1979: 342)

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นจะพบว่าพัฒนาการทางสังคมของวัยรุ่นจะเปลี่ยนไปตามช่วงวัย และสังคมวัยรุ่นส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มเพื่อนที่รวมกลุ่มกันตามทัศนคติ ความสนใจที่เหมือนกัน และมีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมคล้ายคลึงกัน การใช้ชีวิตส่วนใหญ่ จะอยู่กับเพื่อนมากกว่าพ่อแม่ และมักเชื่อฟังเพื่อนมากกว่าพ่อแม่ การห้ามปรามไม่ให้วัยรุ่น คบเพื่อน จึงทำให้วัยรุ่นต่อต้าน และถอยห่างจากพ่อแม่มากขึ้น ดังนั้นพ่อแม่ที่มีลูกวัยรุ่นจะต้องทำความเข้าใจพัฒนาการทางสังคมของวัยรุ่น เพื่อให้สามารถปรับตัว ให้คำชี้แนะ และให้การปรึกษาการใช้ชีวิตในสังคมและการเลือกคบเพื่อนได้อย่างถูกต้องเหมาะสมต่อไป

พัฒนาทางเพศของวัยรุ่น

พัฒนาการทางเพศของมนุษย์ นับเป็นส่วนหนึ่งของการเจริญเติบโตและพัฒนาการทางร่างกายและจิตใจ และทัศนคติที่ถูกต้อง เพื่อช่วยให้พัฒนาการทางเพศที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับของสังคม (จันทร์วิภา ดิลกสัมพันธ์. 2543: 65-75)

ความหมายของพัฒนาการทางเพศ

พัฒนาการทางเพศ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในส่วนที่เกี่ยวกับแรงผลักดันทางเพศ บทบาททางเพศ และพฤติกรรมทางเพศ ตั้งแต่วันทารกจนถึงวัยชรา ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ได้แก่ ลักษณะประจำตัวของบุคคลนั้น อิทธิพลของสิ่งแวดล้อม และประสบการณ์

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเพศ

การที่จะกล่าวถึงพัฒนาการทางเพศของผู้ชายและผู้หญิงอย่างสมบูรณ์ได้นั้น จำเป็นจะต้องเริ่มจากการศึกษาทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเพศ ซึ่งซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) จิตแพทย์และนักจิตวิเคราะห์ชาวออสเตรเลียนได้สร้างทฤษฎีเกี่ยวกับจิตใจ ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลิกภาพ การพัฒนาการทางเพศ รวมทั้งทฤษฎีอื่นๆ อีกมากมาย โดยอาศัยประสบการณ์ที่เขาได้ให้การรักษาผู้ป่วยที่มีปัญหาทางจิต ซึ่งเขาไปคิดค้นทฤษฎีสำคัญ 3 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับเรื่องเพศ ได้แก่

1. ทฤษฎีลิบิโด (Libido)

ฟรอยด์ อธิบายว่า ลิบิโด (ซึ่งแปลว่า ความกำหนัด) เป็นพลังงานของจิตใจและเป็นเครื่องบอกถึงความรุนแรงของอารมณ์เพศ (sex drive) ในคนๆ นั้น ลิบิโด เป็นส่วนหนึ่งของจิตใจซึ่งเกี่ยวกับชีววิทยา (ฮอร์โมน) ของร่างกาย แต่อาจถูกกระตุ้นจากแรงภายนอกได้ ลิบิโดพบในเด็กด้วย แต่มีลักษณะแตกต่างจากอารมณ์เพศในผู้ใหญ่ ลักษณะของลิบิโดในเด็กคือ แหล่งกำเนิดของอารมณ์เพศจะอยู่ที่ส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกาย และเปลี่ยนแปลงตำแหน่งไปตามวัยเช่น ระยะขบถปีแรกอยู่ที่ปาก ระยะที่ 1-2 ปี อยู่ที่ทวารหนัก ระยะ 3-5 ปีอยู่ที่อวัยวะเพศ เป็นต้น และความสุขทางเพศของเด็กเป็นความสุขที่ได้รับจากตัวเอง ไม่มีบุคคลหรือวัตถุที่เป็นความปรารถนาทางด้านเพศ โดยเขาได้ศึกษาและแบ่งระยะการพัฒนากายทางเพศของมนุษย์ไว้ 6 ระยะ ดังต่อไปนี้

1.1 ระยะเวลา 0-1 ปี (oral stage) ในช่วงขบถปีแรกของชีวิตเป็นระยะที่เด็กใช้เวลาส่วนใหญ่ไปในเรื่องของการกิน เพื่อการเจริญเติบโตของร่างกาย ระยะนี้เด็กจึงมีความสุขและความมั่นใจอยู่ที่บริเวณ “ปาก” ดังนั้นการที่เด็กได้ดูดนมจึงมีใช้จะได้รับความสุขจากการอ้อมเท่านั้น แต่ยังไม่ได้รับความสุขที่เกิดจากการดูดอีกด้วย

1.2 ระยะเวลา 1-2 ปี (anal stage) เป็นระยะที่เด็กได้รับการฝึกหัดให้อยู่ในระเบียบวินัยบางอย่าง เช่น การรู้จักขับถ่ายให้เป็นเวลา เด็กจึงเปลี่ยนความสนใจจากบริเวณปากมาเป็นบริเวณ

ทวารหนัก เด็กวัยนี้จึงชอบเล่นของสกปรก เลอะเทอะ ชอบยืนถ่ายปัสสาวะในที่เปิดเผย เพื่ออวดอวัยวะเพศของตน

1.3 ระยะเวลา 3-5 ปี (phallic stage) เป็นระยะที่เด็กแสดงความรักที่จะได้เห็นอวัยวะเพศของคนอื่นที่ไม่เหมือนของตน แล้วเกิดเป็นความวิตกกังวล จึงมักเกิดพฤติกรรมการแอบดูคนอาบน้ำ การอวดอวัยวะเพศของตน และเป็นระยะที่เด็กเริ่มจะมีความรู้สึกต่อเพศตรงข้ามในแบบของชายหญิง และบุคคลต่างเพศคนแรกที่เด็กจะมีความรู้สึกด้วยก็คือ พ่อแม่

1.4 ระยะเวลา 6-12 ปี (latency stage) เป็นระยะของความสงบเด็กจะน่ารักมาก อยากรู้ อยากเห็น ชอบซักถาม ดูไม่มีปัญหา มักจะเริ่มมีชีวิตสังคมนอกครอบครัว ห่างออกจากพ่อแม่มากขึ้น

1.5 ระยะเวลา 13-14 ปี (genital stage) เป็นระยะที่เข้าสู่วัยรุ่นต่อมเพศทำงานมากขึ้น เกิดการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ อย่างเห็นได้ชัด เช่น เด็กหญิงเริ่มมีหน้าอก มีประจำเดือน เด็กชายเริ่มมีเสียงแตก มีหนวดเครา มีฟันเปี้ยก และมีการแข็งตัวของอวัยวะเพศ

1.6 ระยะเวลา 15-18 ปี (puberty stage) คือระยะที่เป็นหนุ่มเป็นสาวเต็มตัว มีความสนใจต่อเพศตรงข้าม มีการกระทำที่เรียกร้องความสนใจซึ่งกันและกัน พยายามแสดงบทบาทของตน และมีกิจกรรมในสังคมมากขึ้น

2. ทฤษฎีเกี่ยวกับปมปิตุฆาต (oedipal complex)

ในระยะ 3-5 ปี ซึ่งเป็นระยะที่ความสุขของเด็กอยู่ที่อวัยวะเพศ เป็นระยะที่ فروยด์ เชื่อว่าเด็กจะมีความต้องการแข่งขันกับพ่อแม่ที่เป็นเพศเดียวกันกับตน เพื่อให้ตนเป็นที่รักของพ่อแม่หรือแม่ที่เป็นเพศตรงข้าม ความต้องการดังกล่าวทำให้เกิดความขัดแย้งภายในจิตใจของเด็ก เพราะเขายังจะต้องพึ่งพ่อแม่ผู้นั้น ความขัดแย้งภายในจิตใจนี้เรียกว่า “ปมปิตุฆาต” การแข่งขันดังกล่าวทำให้เด็กพยายามลอกเลียนลักษณะท่าทาง อารมณ์ นิสัย จริยธรรม และอุดมคติจากพ่อแม่ที่เป็นเพศเดียวกันกับตน แต่การเลียนแบบนี้จะเกิดได้สมบูรณ์เมื่อเด็กมีพ่อและแม่อยู่ครบ มีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ และบทบาทความเป็นชายหรือหญิงของพ่อแม่ถูกต้อง การลอกเลียนแบบก่อให้เกิดบทบาทของความเป็นชายหรือหญิง ความประพฤติทางเพศที่เหมาะสมและมโนธรรมในเด็ก ตรงกันข้ามถ้าการเลียนแบบนี้ ไม่สมบูรณ์หรือไม่ถูกต้อง เด็กจะมีบทบาททางเพศที่ไม่เหมาะสม และอาจเกิดความผิดปกติทางเพศ เช่น มีความประพฤติไม่เหมาะสมกับเพศของตน ชอบแต่งกายแบบเพศตรงกันข้ามหรือเป็นรักร่วมเพศ เป็นต้น

การแข่งขันกับพ่อหรือแม่ที่เป็นเพศเดียวกันกับตน ทำให้เด็กผู้ชายมีความกังวลว่าพ่อจะตัดอวัยวะเพศของตน เพราะเขาคิดว่าลักษณะของอวัยวะเพศหญิงซึ่งต่างจากของเขานั้นเนื่องจากถูกตัดไป เรียกว่ามีความวิตกกังวลว่าจะถูกตอน (castration anxiety) ความกังวลนี้ไม่เฉพาะเรื่องถูกตัดอวัยวะเพศอย่างเดียว แต่รวมไปถึงการกลัวจะถูกฆ่าตัด และการกลัวความตายด้วย ส่วนเด็กหญิงจะอิจฉาผู้ชายซึ่งเป็นเพศที่เหนือกว่าและแข็งแรงกว่า ด้วยเหตุที่ตนไม่มีองคชาต เรียกว่ามีความอิจฉาการมีองคชาต (penis envy)

อย่างไรก็ดีความเชื่อเกี่ยวกับความวิตกกังวลว่าจะถูกตอน และความอิจฉาการมีองคชาตในเด็กของฟรอยด์นั้น นักจิตวิเคราะห์บางคนก็ไม่เชื่อ

3. ทฤษฎีเกี่ยวกับความสุขสุดยอดทางเพศ (orgasm)

ฟรอยด์เชื่อว่า ความสุขสุดยอดทางเพศของผู้หญิงมี 2 ชนิด คือ ความสุขสุดยอดจากการกระตุ้นที่คลิตอริส (clitoral orgasm) และความสุขสุดยอดจากการกระตุ้นที่ช่องคลอด (vaginal orgasm) จากการที่ฟรอยด์เชื่อว่าในจิตไร้สำนึกของเด็กผู้หญิงมีความอิจฉาเด็กผู้ชายที่มีองคชาต เด็กผู้หญิงจะมองคลิตอริสของตัวเองว่าเป็นองคชาตที่ชำรุด เพราะฉะนั้นการมีความสุขสุดยอดจากการกระตุ้นที่คลิตอริสจึงเป็นความสุขที่ไม่สมบูรณ์หรือไม่ปกติเมื่อเปรียบเทียบกับความสุขสุดยอดจากการร่วมเพศทางช่องคลอด แต่เมื่อใดที่จิตใจ ไร้สำนึกของผู้หญิงล้มเลิกความต้องการที่จะมีองคชาตและยอมรับบทบาทของหญิงคือการมีลูก ก็จะมีการเปลี่ยนแปลงทางจิตใจที่สำคัญ คือ เปลี่ยนจากการฝักใฝ่ที่คลิตอริสมาที่อวัยวะสืบพันธุ์ของเพศหญิง คือช่องคลอดและมดลูก และเมื่อนั้นเธอก็จะยอมรับบทบาททางเพศของเธอและสามารถมีความสุขสุดยอดทางช่องคลอด

เกี่ยวกับเรื่องนี้ คินซี ผู้เชี่ยวชาญทางเพศวิทยาของอเมริกา เป็นอีกผู้หนึ่งที่ได้ทำการศึกษาถึงพฤติกรรมทางเพศของหญิงและชายชาวอเมริกา และศึกษาเกี่ยวกับอารมณ์เพศในวัยเด็ก (อเนก อาร์พรรค และสวัทนา อาร์พรรค. 2539: 88) ได้สนับสนุนความคิดของฟรอยด์ว่าอารมณ์เพศในเด็กนั้นมีจริง แต่การเล่นทางเพศ (sex play) ของเด็กอาจไม่มีจุดประสงค์หรือความสนใจเหมือนผู้ใหญ่ และส่วนใหญ่ก็เล่นกันในหมู่เด็กเพศเดียวกันมากกว่าจะเล่นกับเพื่อนต่างเพศ

จากการศึกษาพฤติกรรมทางเพศของคินซีในปี ค.ศ. 1948 (อเนก อาร์พรรค และสวัทนา อาร์พรรค. 2539: 88-89) พบว่า ร้อยละ 92 ของผู้ชาย และ ร้อยละ 58 ของผู้หญิง เคยกระตุ้นอวัยวะเพศจนถึงจุดสุดยอด สำหรับผู้ชายเมื่ออายุ 12 ปี การกระตุ้นอวัยวะเพศจนถึงจุดสุดยอดจะพบเพียง 1 ใน 5 ของเด็กชายทั้งหมด แต่เมื่ออายุ 15 จะเพิ่มเป็น 1 ใน 5 และหลังวัยรุ่นไปแล้วอัตรานี้จะลดน้อยลงไปเรื่อย ๆ ส่วนผู้หญิงเมื่ออายุ 12 ปี เพียงประมาณ 1 ใน 10 เท่านั้นที่กระทำ เมื่ออายุ 15 ปี อัตราเพิ่มขึ้นเป็น 1 ใน 5 เมื่ออายุ 20 ปี จะพบ 1 ใน 3 ของหญิงทั้งหมด และอัตราจะเพิ่มขึ้นอีกเมื่อถึงวัยกลางคน

การกอดจูบหรือการประเล้าประโลมทางเพศกระทำกันมากในสังคมของชาวยุโรปและอเมริกา เช่น เมื่ออายุ 15 ปี เด็กผู้หญิงกระทำร้อยละ 39 และเด็กชายกระทำร้อยละ 57 เมื่อถึงอายุ 18 ปี จำนวนเด็กผู้หญิงและเด็กชายที่มีประสบการณ์นี้จะเท่ากันคือ 4 ใน 5 แต่อย่างไรก็ตามเมื่ออายุ 15 ปี ร้อยละ 18 ของเด็กผู้ชายจะสามารถบรรลุความสุขสุดยอดทางเพศจากการกอดจูบลูบคลำ ส่วนผู้หญิงจะเกิดขึ้นเพียงร้อยละ 3 เท่านั้น

การร่วมเพศก่อนแต่งงานในคนอเมริกันก็พบได้มากเช่นกัน คินซี รายงานว่า 1 ใน 2 ของผู้หญิงมีความสัมพันธ์ทางเพศกับชายก่อนแต่งงาน แต่ส่วนใหญ่จะกับคู่นอนเพียงคนเดียว ซึ่งเป็นคู่หมั้นของตน สำหรับผู้ชายการร่วมเพศก่อนแต่งงาน พบร้อยละ 68-98 และพบในคนที่มิระดับการศึกษาต่ำมากกว่าคนที่ระดับการศึกษาสูง คนที่ไม่เคร่งในศาสนามากกว่าคนที่เคร่งในศาสนา แต่

อย่างไรก็ตามเมื่อแต่งงานแล้วทั้งหญิงและชายส่วนใหญ่จะมีความสัมพันธ์ทางเพศกับคู่สมรสของตนเท่านั้น

เกี่ยวกับความถี่ในการร่วมเพศเมื่อแต่งงานแล้วพบว่า อายุ 20-30 ปี กระทำ 2.5 ครั้งต่อสัปดาห์ อายุ 40 ปี 1.5 ครั้งต่อสัปดาห์ และเมื่ออายุ 60 ปี 0.5 ครั้งต่อสัปดาห์ การที่ความถี่ในการร่วมเพศเมื่ออายุมากขึ้นลดน้อยลง เพราะผู้ชายมีความสนใจทางเพศน้อยลง แต่สำหรับผู้หญิงความสนใจทางเพศยังคงมีอยู่ และความสามารถที่จะมีความสุขสุดยอดกลับเพิ่มขึ้นเมื่ออายุมากขึ้น การบรรลุความสุขสุดยอดหลาย ๆ ครั้งติดต่อกันพบได้ร้อยละ 14 ของผู้หญิง

พัฒนาการทางเพศในวัยรุ่น

1. วัยรุ่นตอนต้น (อายุ 12-15 ปี)

ระยะนี้เด็กจะมีความสัมพันธ์กับสังคม วัฒนธรรม และชีววิทยาของร่างกาย เด็กจะเข้าสู่วัยแตกหนุ่มแตกสาวและมีพัฒนาการทางร่างกาย ตลอดจนมีพัฒนาการเกี่ยวกับลักษณะทางเพศและการพัฒนาเกี่ยวกับหน้าที่ทางเพศเกิดขึ้นด้วย

การพัฒนาที่สำคัญของเด็กผู้ชายในวัยนี้ คือ การสามารถหลั่งน้ำกามได้ และสิ่งนี้มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับความสุขทางเพศของเขา ภายในเวลา 2 ปีของระยะแตกหนุ่ม เด็กชายส่วนใหญ่จะมีประสบการณ์เกี่ยวกับความสุขสุดยอดทางเพศ และประสบการณ์นี้ทำให้เกิดการสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง ซึ่งจะเกิดบ่อยและสม่ำเสมอในวัยนี้จนถึงปลายวัยรุ่น นอกจากการสำเร็จความใคร่ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ทำตามลำพัง ไม่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นในสังคมเขายังอาจมีกิจกรรมทางเพศกับเพศตรงข้ามด้วย ทั้งๆ ที่เขายังเกี่ยวข้องกับเพศเดียวกันอย่างมาก

สำหรับผู้หญิงในวัยนี้พัฒนาการที่สำคัญ คือ การมีประจำเดือน แต่เป็นสิ่งที่เด็กผู้หญิงไม่ชอบ การที่เลือดออกมาเป็นระยะๆ ทำให้ความขงใจเกี่ยวกับอวัยวะเพศของตนเองมีมากขึ้น ทั้งยังเป็นเครื่องบอกว่าเขาจะตั้งครรภ์ได้ถ้ามีการร่วมเพศ เพราะฉะนั้นเด็กผู้หญิงส่วนใหญ่ในวัยนี้จะหลีกเลี่ยงการสำรวจอวัยวะเพศของตนเอง และสำเร็จความใคร่จนถึงจุดสุดยอดทางเพศน้อยมากหรืออาจกระทำโดยบังเอิญเพียงครั้งเดียวไม่บ่อยหรือสม่ำเสมอเหมือนผู้ชาย แต่อย่างไรก็ตามสังคมของเขาก็เหมือนของเด็กผู้ชาย คือ สมาคมกันในหมู่เพื่อนเพศเดียวกัน

2. วัยรุ่นตอนปลาย (อายุ 16-18 ปี)

เป็นระยะที่มีการพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง และพยายามจะออกจากความปกครองของผู้ใหญ่ เป็นระยะที่ทั้ง 2 เพศมีความใกล้ชิดกันในสังคมมากขึ้น เช่น มีการเรียนร่วมกันในโรงเรียนหรือในมหาวิทยาลัย สำหรับผู้ชายการสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง ก็ยังมีอยู่ และรักร่วมเพศก็ยังเห็นได้ชัดในคนทุกระดับสังคม กิจกรรมทางเพศส่วนใหญ่ของเด็กหนุ่มในวัยนี้คือ การกอดจูบลูบคลำกันมากกว่าจะมีการร่วมเพศ ยกเว้นในคนที่มีความสนใจทางเศรษฐกิจต่ำหรือพวกกรรมกรส่วนใหญ่จะมีกิจกรรมการร่วมเพศเร็วกว่า เด็กหญิงบางคนอาจมีการร่วมเพศเร็วถ้าอยู่ในกลุ่มเพื่อนที่มีความสนใจในด้านนี้มาก หรือมีนัดระหว่างชายหญิงบ่อย แต่ความสัมพันธ์จะเป็นไปไม่นานและมักจะไม่นำเนินไปถึงขั้นแต่งงานกัน เพราะเขายังมีความคิดว่าผู้หญิงที่มีการร่วมเพศก่อนแต่งงาน

ไม่ใช่ผู้หญิงที่ดี การร่วมเพศครั้งแรกของเด็กหนุ่มวัยนี้มักจะร่วมกับโสเภณีหรือหญิงที่ส่ำสอนทางเพศ จากการศึกษาเมื่อไม่นานมานี้พบว่าปัจจุบันเด็กสาววัยนี้มีประสบการณ์การร่วมเพศสูงกว่าเมื่อก่อน ในขณะที่เด็กหนุ่มวัยเดียวกัน มีประสบการณ์น้อยลง

3. วัยหนุ่มสาว (อายุ 18-23 ปี)

เป็นระยะก่อนแต่งงาน ระยะนี้เขาจะคิดถึงความสัมพันธ์กับเพศตรงข้ามและเรื่องเพศของตนมากที่สุด สถานะเกี่ยวกับเพศของเขาเริ่มมีความเกี่ยวข้องกับสังคมและกฎหมาย โดยมีการแสดงออกอย่างเปิดเผยและมีการแต่งงานตามกฎหมาย การร่วมเพศก่อนแต่งงานอาจเกิดขึ้นได้ในระยะนี้ แต่ความผูกพันทางจิตใจของผู้ชายต่อคู่ร่วมเพศจะน้อยกว่าผู้หญิง ในระยะนี้ความสัมพันธ์ทางเพศของผู้ชายจะมาก แต่ส่วนใหญ่จะไม่มีความรู้สึกจริงจังต่อคู่ร่วมเพศถึงขั้นจะแต่งงานกัน ในผู้หญิงการมีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนสมรสจะทำให้เกิดความกังวลเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ และเกี่ยวกับชื่อเสียงของตัวเองด้วย โดยเฉพาะถ้าความสัมพันธ์นั้นจะดำเนินไปไม่ถึงการแต่งงาน

ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของวัยรุ่นเฉพาะในช่วงอายุ 18 ปีขึ้นไป เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยเป็นกลุ่มที่กำลังศึกษาในระดับอุดมศึกษา

1.9 ขอบเขตของการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา

การจัดการเรียนรู้เพศศึกษาในแต่ละยุคสมัยมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างตามการเปลี่ยนแปลงสังคม ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้นำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ทันกับสถานการณ์ปัจจุบัน แต่อย่างไรก็ตามขอบเขตการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาไม่ได้แตกต่างกันมากนัก อย่างเช่น

สุชาติ โสมประยูร และวรรณ โสมประยูร (2531: 206) ได้ยกตัวอย่างการจัดหลักสูตรเพศศึกษาในโรงเรียน ควรประกอบด้วย 10 หัวข้อ ดังนี้

1. ระบบการสืบพันธุ์ของมนุษย์ (Human reproductive health)
2. ความเป็นมาของชีวิต (The history of life)
3. ความเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศ (Sexual growth and development)
4. สุขาวิทยาทางเพศ (Sex hygiene)
5. ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ (Sex relation)
6. การเลือกคู่ครองและการแต่งงาน (Mate selection and marriage)
7. ชีวิตครอบครัว (Family life)
8. ความผิดปกติทางเพศ (Sexual abnormality)
9. กามโรคและปัญหาที่เกี่ยวข้อง (Venereal disease and related problems)
10. ความเชื่อและความเข้าใจที่ผิดเกี่ยวกับเรื่องเพศ (Sex misconceptions)

กองพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน (2543: 15-17) ได้เสนอว่า เพศศึกษา ควรประกอบด้วย

1. ด้านร่างกายและชีวภาพ ได้แก่

1.1 ลักษณะอวัยวะสืบพันธุ์ทั้งสองเพศ การเจริญเติบโต และการทำหน้าที่ของอวัยวะนั้น รวมทั้งการให้กำเนิดและความสามารถในการคุมกำเนิดของมนุษย์

1.2 การทำงานของระบบอื่นๆ ในร่างกายที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางเพศ เช่น ระบบฮอร์โมน ระบบประสาทและสมอง ฯลฯ

1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างความนึกคิดและเจตคติของคนกับการแสดงออกทางเพศ สมอง ขนบประเพณี ศีลธรรม เกี่ยวข้องกับการกระทำอย่างไร

1.4 พัฒนาการทางเพศ และเพศเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพ

1.5 พันธุกรรม

2. ด้านสังคม

2.1 บทบาท หน้าที่และความสามารถในการรอบรู้ของสมาชิก รวมทั้งเรื่องวิธีการกิน อยู่ การเงิน มรดก ระเบียบวินัยและกฎเกณฑ์ต่างๆ

2.2 อิทธิพลของเพศต่อความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่างๆ ในสังคม

2.3 การใช้เพศและจุดประสงค์ของเพศทั้งภายในและภายนอกการสมรส

2.4 เพศและการเพิ่มประชากร

2.5 ความแตกต่างระหว่างเพศชายและเพศหญิง

2.6 ปัญหาทางเพศที่เกิดจากมาตรฐานของสังคม สิทธิมนุษยชนและนโยบายการพัฒนา

2.7 สาเหตุและการรักษาความผิดปกติทางเพศ

3. ด้านอนามัย

3.1 สุขภาพทั่วไปทั้งทางกาย และเกี่ยวข้องกับเพศ

3.2 พัฒนาการทางเพศ แรงขับทางเพศ และพฤติกรรมบางอย่าง เช่น การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง การเล่นอวัยวะเพศ การอยากถู้อยากเห็นทางเพศ ฯลฯ

3.3 ความสะอาด

3.4 การปรับตัวอย่างไรกับการเป็นหนุ่มเป็นสาวเร็วหรือช้าเกินไป

3.5 การอดกลั้นทางเพศ การผ่อนคลายแรงขับทางเพศ

3.6 ความรู้เกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

3.7 การส่งเสริมการแสดงออกทางเพศอย่างเหมาะสมตามวัย ความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัว ควรมีแบบฉบับอย่างไร

4. ด้านเจตคติและการปรับตัว

4.1 วางตัวก่อนการสมรส โดยเฉพาะกับคู่ที่ออกเที่ยวด้วยกันเสมอๆ หรือเป็นคู่หมั้น

4.2 การสังสรรค์ระหว่างเด็กหนุ่มสาว

4.3 นิสัยและการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศ

4.4 การสร้างเจตคติที่ถูกต้อง และเหมาะสม

4.5 การเข้าใจในการแสดงออกและพฤติกรรมทางเพศที่พบเห็นในสังคม

4.6 การสร้างค่านิยมและระบบคุณค่าในเรื่องต่างๆ ที่สังคมยอมรับเพื่อเป็นแนวทางและหลักในการดำรงชีวิต และตัดสินใจในเรื่องต่างๆ มิใช่แต่เพียงเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเพศเท่านั้น

5. เพศในการคบหาสมาคมและเกี่ยวข้องกัน

5.1 เป็นการศึกษาเพื่อเข้าใจและยอมรับหน้าที่ตามเพศของตนตามสังคมซึ่งกำลังมีการเปลี่ยนแปลง และพยายามหาทางวางตนและปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ ของตนให้ได้ผลอย่างราบรื่น ให้ความยุติธรรม และความพึงพอใจแก่ตนเอง และชายหญิงที่สัมพันธ์ด้วย

5.2 การตระหนักถึงความแตกต่างในลักษณะการนึกคิดและพฤติกรรมทางเพศซึ่งมีอยู่ตามปกติในแต่ละบุคคล

5.3 การตระหนักว่าแต่ละคนทั้งชายหญิงต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคม

5.4 ครอบครัวและเจตคติเรื่องเพศกับการอบรมภายในครอบครัว เป็นต้น ฯลฯ

6. การกำหนดค่านิยมในเรื่องเพศ

6.1 คนโสดทั้งชายหญิงต้องรักษาความบริสุทธิ์

6.2 หญิงต้องรักษานวลสงวนตัว

6.3 การแสดงออกทางเพศจะมีได้เมื่อสมรสแล้ว

จันทร์วิภา ดิลกสัมพันธ์ (2543: 228-231) ได้เสนอขอบเขตการจัดการเรียนรู้ ไว้เป็น 4 ช่วง คือ ช่วงระดับอนุบาล (อายุ 4-6 ปี) ช่วงประถมศึกษา (อายุ 7-12 ปี) ช่วงมัธยมศึกษาตอนต้น (อายุ 13-15 ปี) และช่วงมัธยมศึกษาตอนปลาย (16-20 ปี) ซึ่งผู้วิจัยนำเสนอเนื้อหาเพศศึกษาของไว้ในช่วงอายุ 16-20 ปีเท่านั้น ดังนี้

1. การเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศของบุคคลในวัยต่างๆ

2. การสืบพันธุ์ การกำเนิดของชีวิต การปฏิสนธิ การตั้งครรภ์และการคลอด

3. ความรู้เกี่ยวกับการระบายอารมณ์ทางเพศ และการบำบัดความใคร่ด้วยตนเอง เพื่อให้เด็กยอมรับว่าความต้องการทางเพศเป็นเรื่องธรรมชาติที่เป็นปกติของมนุษย์ทุกคน

4. การเรียนรู้เกี่ยวกับสาเหตุของความผิดปกติทางเพศในลักษณะต่างๆ ตลอดจนการป้องกันและการแก้ไข

5. การสอนให้เด็กเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับบทบาท มารยาท และการวางตัวที่เหมาะสมต่อเพศตรงข้าม เช่น การออกเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศ (dating)

6. การเรียนรู้เกี่ยวกับผลของการมีเพศสัมพันธ์กันในวัยเรียน ก่อนที่จะมีอาชีพหรือมีรายได้เป็นของตนเอง หรือก่อนสมรส ตลอดจนปัญหาต่างๆ ที่จะตามมา

7. ความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเพศ การเลือกคู่ครอง ชีวิตสมรส และ การมีเพศสัมพันธ์

8. ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว และการคุมกำเนิด

9. การเรียนรู้เกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และการป้องกัน

10. ความรู้เกี่ยวกับการเตรียมตัวในบทบาทการเป็นสามีภรรยาที่ดีและบทบาทการเป็นบิดามารดาที่ดี

11. การสร้างเจตคติที่ถูกต้องในเรื่องเพศ มีความคิดสร้างสรรค์สังคมจัดการเอาเปรียบและการกดขี่ทางเพศ ซึ่งทั้งสองเพศควรจะให้เกียรติยกย่องซึ่งกันและกัน

12. ปัญหาทางเพศที่อาจเกิดขึ้น ตลอดจนการป้องกันและการแก้ไข

องค์การแพช (2551: 24-25) ได้กำหนดขอบเขตการจัดการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาไว้ในหลักสูตรเป็น 6 ด้าน ดังนี้

1. พัฒนาการของมนุษย์ (Human Development) การเปลี่ยนแปลงทางสรีระเมื่อเข้าสู่วัยหนุ่มสาว พัฒนาการทางเพศ การสืบพันธุ์ ภาพลักษณ์ต่อร่างกาย (Body image) ตัวตนทางเพศและรสนิยมทางเพศ (Sexual identity and orientation)

2. สัมพันธภาพ (Relationships) ในมิติของครอบครัว เพื่อน การคบเพื่อนต่างเพศ ความรัก การใช้ชีวิตคู่ การแต่งงาน การเลี้ยงดูลูก

3. ทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต (Personal skills) ได้แก่

3.1 การให้คุณค่ากับสิ่งต่างๆ ซึ่งระบบการให้คุณค่านี้เป็นตัวชี้นำพฤติกรรม เป้าหมาย และการดำเนินชีวิตของเรา

3.2 การสื่อสาร การรับฟัง การแลกเปลี่ยนความรู้สึกนึกคิดที่สอดคล้องหรือแตกต่างกัน

3.3 การตัดสินใจ การต่อรอง การทำความเข้าใจเพื่อบรรลุความตั้งใจหรือทางเลือกที่ตนสามารถรับผิดชอบได้

3.4 การรักษาและยืนยันในความเป็นตัวของตัวเอง สามารถแสดงความรู้สึก ความต้องการของตนเองโดยเคารพในสิทธิของผู้อื่น

3.5 การจัดการกับแรงกดดันจากเพื่อน สิ่งแวดล้อม และอคติทางเพศ

3.6 การแสวงหาคำแนะนำ คำความช่วยเหลือ การจำแนกแยกแยะข้อมูลที่ต้องการออกจากที่ไม่ถูกต้อง

4. พฤติกรรมทางเพศ (Sexual behavior) ที่พัฒนาไปตามช่วงชีวิต การเรียนรู้อารมณ์เพศ การจัดการอารมณ์เพศ การช่วยตัวเอง จินตนาการทางเพศ การแสดงออกทางเพศ การละเว้นการมีเพศสัมพันธ์ การตอบสนองทางเพศ การเสื่อมสมรรถภาพทางเพศ

5. สุขภาพทางเพศ (Sexual health) ได้แก่ เพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย วิธีการคุมกำเนิด การทำแท้ง การป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ การล่วงละเมิดทางเพศ ความรุนแรงทางเพศ และอนามัยเจริญพันธุ์

6. สังคมและวัฒนธรรม (Society and culture) เรื่องเพศในบริบทของสังคม วัฒนธรรม กฎหมายศิลปะและสื่อต่างๆ

จะเห็นได้ว่า การแบ่งขอบเขตการจัดการเรียนรู้เพศศึกษานั้นมีความแตกต่างกัน นักวิชาการบางคนแบ่งตามพัฒนาการของช่วงวัยว่าผู้เรียนควรได้เรียนรู้อะไรบ้างเมื่ออยู่ในช่วงวัยนี้ บางคนแบ่งโดยตามเนื้อหาเพศศึกษาที่ไปเกี่ยวข้องกับศาสตร์สาขาวิชาต่างๆ เช่น ชีววิทยา

สุขวิทยา แพทยศาสตร์ สาธารณสุขศาสตร์ จิตวิทยา พฤติกรรมศาสตร์ ศาสนา สังคม เป็นต้น อย่างไรก็ตาม สามารถสรุปขอบเขตของการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเป็น 5 ลักษณะ ดังนี้ (มยุรี งามทอง, 2533: 7)

1. ความรู้เรื่องเพศด้านชีววิทยา จะเกี่ยวข้องกับพัฒนาการของมนุษย์ (Human development) เป็นการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของร่างกายภายในและภายนอก (กายวิภาค) และการทำหน้าที่ (สรีรวิทยา) ของทั้งสองเพศ การเปลี่ยนแปลงและการทำหน้าที่ระบบสืบพันธุ์ การเจริญเติบโตเป็นวัยหนุ่มสาว

2. ความรู้เพศศึกษาด้านสุขวิทยา เป็นการศึกษาเกี่ยวกับสุขภาพทางเพศ (Sexual health) เช่น การดูแลรักษาสุขอนามัยของร่างกายและอวัยวะสืบพันธุ์ การมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย การคุมกำเนิด การทำแท้ง การติดต่อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอชไอวี การป้องกันความรุนแรงทางเพศ และการวางแผนครอบครัว

3. ความรู้เรื่องเพศด้านจิตวิทยา เป็นการศึกษาทางด้านอารมณ์และจิตใจ เช่น ความรัก และการปฏิบัติตัวที่เหมาะสม นอกจากนี้ยังครอบคลุมไปถึงการแสดงออกถึงพฤติกรรมทางเพศ (Sexual behavior) ซึ่งเป็นแรงขับภายในและเป็นผลเกี่ยวเนื่องมาจากอารมณ์และจิตใจ เช่น แรงผลักดันทางเพศ การระบายอารมณ์ (การช่วยตัวเอง) ความต้องการหรือความรู้สึกทางเพศ

4. ความรู้เรื่องเพศด้านสังคมและวัฒนธรรม เป็นการศึกษาเรื่องเพศที่ไปเกี่ยวข้องกับสังคมและวัฒนธรรม (Social and culture) และความสัมพันธ์ (Relation) ของเพศชายหญิง หรือระหว่างเพศ เช่น การเกี่ยวพาราสี การเลือกคู่ครอง การแต่งงาน การใช้ชีวิตครอบครัว เป็นต้น นอกจากนี้ ยังศึกษาเกี่ยวกับบทบาททางสังคมและวัฒนธรรมที่เป็นตัวกำหนดการแสดงออกทางเพศของมนุษย์ด้วย

5. ความรู้เรื่องทักษะบุคคลที่จำเป็นต่อการมีสุขภาวะทางเพศ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับทักษะต่างๆ ที่มีผลต่อการมีสุขภาวะทางเพศ เช่น ทักษะการต่อรอง ทักษะการสื่อสาร ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการแสดงความต้องการ และความรู้สึกของตนเอง เป็นต้น

ตามที่หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ (หลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2553) ของสถาบันการพลศึกษา ได้กำหนดให้วิชาเพศศึกษา (Sex Education) รหัส วท 073020 จำนวนหน่วยกิต 2 (1-2-3) อยู่ในกลุ่มวิชาเลือก มีคำอธิบายรายวิชา ดังนี้ (สถาบันการพลศึกษา, 2553)

ศึกษาลักษณะและความหมายของเพศ ความรู้เรื่องเพศ การเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศ ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ การมีเพศสัมพันธ์ และการปฏิสนธิ ความเชื่อและความเข้าใจผิดเกี่ยวกับเรื่องเพศ ความผิดปกติทางเพศ พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ เทคนิควิธีการให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศ การมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย การวางแผนครอบครัวและกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ นักศึกษาผู้เรียนในคณะวิชาต่างๆ ที่สถาบันการพลศึกษาเปิดสอน 3 คณะ ได้แก่ คณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ คณะศิลปศาสตร์ และคณะศึกษาศาสตร์ สามารถเลือกลงทะเบียนเรียนวิชาพลศึกษาได้ในกลุ่มวิชาเลือก

กนกพร ทองสอดแสง (2553: 14-16) ได้แบ่งเนื้อหาวิชาพลศึกษาในระดับอุดมศึกษาออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านชีววิทยา ด้านสุขวิทยา ด้านจิตวิทยา และด้านสังคมวิทยา โดยมีรายละเอียดเนื้อหา ดังนี้

1. ด้านชีววิทยา

- 1.1 ระบบสืบพันธุ์เพศชายและเพศหญิง
- 1.2 การมีประจำเดือน
- 1.3 การปฏิสนธิ
- 1.4 การตั้งครรภ์
- 1.5 การคลอดบุตร

2. ด้านสุขวิทยา

- 2.1 สุขภาพทางเพศ
- 2.2 โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

3. ด้านจิตวิทยา

- 3.1 การพัฒนาทางเพศแต่ละวัย
- 3.2 การปฏิบัติตนระหว่างเพศ
- 3.3 ความผิดปกติและความบกพร่องทางเพศ ความเชื่อและความเข้าใจผิดในเรื่องเพศ

4. ด้านสังคมวิทยา

- 4.1 การวางแผนชีวิต การสมรส หลักการใช้ชีวิตคู่
- 4.2 การวางแผนครอบครัวและการคุมกำเนิด
- 4.3 กฎหมายครอบครัว

ทั้งนี้ กนกพร ทองสอดแสง ได้เสนอแนะถึงเนื้อหาสาระทางพลศึกษาที่ควรนำมาสอนให้กับวัยรุ่นว่าควรเกี่ยวข้องกับเรื่องต่อไปนี้

1. การเจริญเติบโตและการพัฒนาการทางเพศของบุคคลในวัยต่างๆ
2. การสืบพันธุ์ การกำเนิดของชีวิต การปฏิสนธิ การตั้งครรภ์ และการคลอด
3. ความรู้เกี่ยวกับการระบายอารมณ์ทางเพศและการบำบัดความใคร่ด้วยตนเองเพื่อให้ผู้เรียนยอมรับว่าความต้องการทางเพศเป็นเรื่องธรรมชาติที่เป็นปกติของมนุษย์ทุกคน
4. การเรียนรู้เกี่ยวกับสาเหตุของความผิดปกติทางเพศในลักษณะต่างๆ ตลอดจนการป้องกันและการแก้ไข
5. การสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับบทบาท มารยาท และการวางตัวที่เหมาะสมต่อเพศตรงข้าม เช่น การออกเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศ

6. การเรียนรู้เกี่ยวกับผลของการมีเพศสัมพันธ์กันในวัยเรียนก่อนที่จะมีอาชีพหรือรายได้ เป็นของตัวเองหรือก่อนการสมรส ตลอดจนปัญหาต่างๆ ที่จะตามมา

7. ความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเพศ การเลือกคู่ครอง ชีวิตสมรส และ การมีเพศสัมพันธ์

8. ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวและการคุมกำเนิด

9. การเรียนรู้เกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และการป้องกัน

10. ความรู้เกี่ยวกับการเตรียมตัวในบทบาทการเป็นสามีภรรยาที่ดีและบทบาท การเป็นบิดามารดาที่ดี

11. การสร้างเจตคติที่ถูกต้องในเรื่องเพศ มีความคิดสร้างสรรค์สังคม ขจัดการเอาเปรียบ และการกดขี่ทางเพศ ซึ่งทั้งสองเพศควรจะให้เกียรติยกย่องซึ่งกันและกัน

12. ปัญหาทางเพศที่อาจเกิดขึ้น ตลอดจนการป้องกันและการแก้ไข

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาข้อเสนอแนะของ นักการศึกษาต่างๆ โดยเลือกหัวข้อต่างๆ ที่ตรงกันของแต่ละคนและสอดคล้องกับหัวข้อในคำอธิบาย รายวิชาเพศศึกษาของหลักสูตรสถาบันการพลศึกษา เพื่อนำมาเป็นหัวข้อหลักในการสำรวจความ ต้องการด้านเนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาที่จะ สร้างขึ้น

2. ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Theory of Cooperative Learning)

2.1 ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Theory of Cooperative Learning)

ความหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

กรมวิชาการ (2543: 85) ให้ความหมายของการเรียนแบบร่วมมือหรือ การเรียนรู้แบบ ร่วมมือกันเรียนรู้ว่าเป็นการจัดการเรียนที่แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มเล็กๆ สมาชิกในกลุ่มมี ความสามารถแตกต่างกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกัน และมีความรับผิดชอบร่วมกัน ทั้งในส่วนตัวและส่วนรวม เพื่อให้กลุ่มได้รับความสำเร็จตามเป้าหมาย ที่กำหนด

จันทรา ดันติพงศานุรักษ์ (2546: 36) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นวิธีการ จัดการเรียนการสอนรูปแบบหนึ่งที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติงานเป็นกลุ่ม ย่อยๆ เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน สนับสนุนให้ มีการช่วยเหลือกันจน บรรลุผลตามเป้าหมาย

บุญชม ศรีสะอาด (2548: 122) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นวิธีการสอนที่มุ่งให้ ผู้เรียนร่วมมือกันในการเรียน ซึ่งมีวิธีการดังนี้

1. ครูสอนบทเรียน

2. นักเรียน 4 คน ทำงานร่วมกันตามที่ครูกำหนด มีการเปรียบเทียบคำตอบ ชักถาม ตรวจสอบกัน

3. แหะให้คนเก่งในกลุ่มอธิบายแบบฝึกหัดให้เพื่อน
4. เมื่อเรียนจบบทเรียนให้ผู้เรียนทุกคนทำแบบทดสอบนั้นๆ ด้วยตัวเอง
5. ตรวจสอบผลการทดสอบ หาค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่ม

ทิตินา แชมมณี (2552: 98) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือคือการเรียนรู้แบบกลุ่มย่อย โดยมีสมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถแตกต่างกันประมาณ 3-6 คน ช่วยกันเรียนรู้ เพื่อไปสู่เป้าหมายของกลุ่ม

สรุปการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อยๆ สมาชิกในกลุ่มมีความสามารถแตกต่างกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกัน และมีความรับผิดชอบร่วมกัน ทั้งในส่วนตัวและส่วนรวม เพื่อให้กลุ่มได้รับความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด

ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

สுகอร์ สินรพานนท์ และคนอื่นๆ (2545: 30) ได้กล่าวว่า ในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ นั้นมีลักษณะสำคัญคือ สมาชิกของกลุ่มที่มีความแตกต่างกันในความสามารถทางการเรียน เพศ และอายุ สมาชิกทุกคนในกลุ่มจะมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน มีการอภิปรายเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีการพึ่งพาอาศัยกัน และสมาชิกทุกคนจะต้องมีความตระหนักร่วมกันว่างานของกลุ่มจะสำเร็จได้ สมาชิกทุกคนมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย จึงต้องร่วมมือกันอย่างแท้จริง

ผู้เรียนต้องร่วมมือกันกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้การแก้ปัญหาาร่วมกัน การเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ที่ต้องการศึกษาช่วยเหลือสนับสนุนให้กำลังใจระหว่างเรียน ผู้เรียนจะต้องใช้ทักษะในการทำงานร่วมกันจนสำเร็จ เช่น ทักษะผู้นำ ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการแก้ปัญหาความขัดแย้งและการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือจะเป็นพื้นฐานของวิถีชีวิตในสังคมประชาธิปไตยไม่ว่าจะเป็นสังคมขนาดเล็กในกลุ่มเพื่อน สังคมในห้องเรียน สังคมในโรงเรียน ตลอดจนสังคมทั่วไป เมื่อสมาชิกในกลุ่มทุกคนมีความสัมพันธ์เท่าเทียมกันและได้รับมอบหมายงานไปแล้ว ต้องมีความรับผิดชอบในงานนั้น สมาชิกจะมีความภูมิใจในความสำเร็จของตนเองว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเท่าเทียมกับสมาชิกอื่น

สุดใจ ทองอ่อน และคนอื่นๆ (2546: 54-56) ได้เปรียบเทียบให้ความแตกต่างระหว่างการเรียนรู้ด้วยการแบ่งกลุ่มกิจกรรมที่ใช้กันแบบเดิมๆ กับการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ดังนี้

1. การเรียนรู้แบบร่วมมือจะมีพื้นฐานอยู่บนความสัมพันธ์แบบพึ่งพาอาศัยกันทางบวก (Positive Interdependence) สมาชิกทั้งกลุ่มเป้าหมายร่วมกันและทุก
2. การเรียนรู้แบบร่วมมือ สมาชิกต้องมีความชัดเจนในเรื่องความรับผิดชอบต่อผลงานของแต่ละบุคคล (Individual Accountability) ผู้เรียนแต่ละคนต้องแสดงข้อมูลถึงความก้าวหน้าให้กลุ่มทราบกลุ่มก็ต้องช่วยกันแนะนำ หรือช่วยเหลือให้แต่ละคนก้าวหน้าไปถึงระดับสูงสุด แต่สำหรับกลุ่ม

แบบเก่าผู้เรียนที่เป็นสมาชิกกลุ่มบางคนอาจจะคอยแอบแฝงมีชื่อร่วมในงานกลุ่มโดยไม่มีบทบาทใดก็ได้

3. การเรียนแบบร่วมมือ สมาชิกของกลุ่มจะมีลักษณะหลากหลายแตกต่างกันในแง่ความรู้ความสามารถและบุคลิก ขณะที่กลุ่มแบบเดิมจะมีลักษณะใกล้เคียงกันหรือความสนใจเรื่องเดียวกันเป็นส่วนใหญ่

4. กลุ่มแบบร่วมมือ สมาชิกแต่ละคนจะมีส่วนร่วมแสดงความเป็นผู้นำในกลุ่ม ในขณะที่แบบเก่าหัวหน้ามักถูกเลือกให้บุคคลคนหนึ่งทำหน้าที่

5. กลุ่มแบบร่วมมือ ทุกคนร่วมรับผิดชอบผลการเรียนของสมาชิก แต่ละคนทุกคนต้องมุ่งมั่นและกระตุ้นให้แต่ละคนทำชิ้นงานตามที่กำหนด ในขณะที่กลุ่มแบบเดิมสมาชิกกลุ่มไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบซึ่งกันและกัน

6. ในกลุ่มแบบร่วมมือมีเป้าหมายที่จะพัฒนาผลการเรียนของแต่ละคนให้ขึ้นถึงจุดสูงสุดของเขาพร้อมกับการรักษาความสัมพันธ์ในการทำงานที่ดีไว้ ส่วนกลุ่มแบบเดิมสมาชิกมุ่งเพียงทำงานที่กลุ่มได้รับมอบหมายให้เสร็จ

7. ในกลุ่มแบบร่วมมือ ผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาทักษะทางสังคมหลายๆ ด้าน เช่น ความเป็นผู้นำ ความสามารถในการเรียนสื่อสารการร่วมมือกับผู้อื่น และการจัดการปัญหาขัดแย้งในกลุ่ม แบบเดิมทักษะเหล่านี้มักถูกคาดหวังว่าจะเกิดแต่จะถูกกลืนหายไปเป็นส่วนใหญ่

8. ในกลุ่มแบบร่วมมือ ครูจะเป็นผู้คอยสังเกต วิเคราะห์การทำงานร่วมกันและให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้กลุ่มทำงานได้ดีขึ้น แต่ในกลุ่มแบบเดิมครูจะสังเกตแล้วเข้าไปแทรกแซงการทำงานกลุ่มมากกว่า

9. ในกลุ่มแบบร่วมมือครูจะแนะวิธีการสร้าง “กระบวนการ” ทำงานที่มีประสิทธิภาพแก่กลุ่มโดยไม่มีการบังคับ แต่ในกลุ่มแบบเดิมมักไม่เน้นกระบวนการแต่เน้นที่ผลงาน

นอกจากนี้ สุดใจ ทองอ่อน และคนอื่นๆ (2546: 54) ได้กล่าวเสริมว่าวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือจะช่วยพัฒนาและแก้ปัญหาหลายๆ ด้านที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสัมพันธ์ในกลุ่ม การยอมรับความอ่อนด้อยทางวิชาการของเพื่อน และความภาคภูมิใจในตนเอง (Self-esteem) ซึ่งมี 3 ประการ คือ

1. รางวัลของทีม (Team Reward) หมายถึง ผลของทีมที่ผู้ร่วมทีมทุกคนจะต้องรับผิดชอบและมีโอกาสเท่ากันในการประสบความสำเร็จ โดยทีมอาจได้รับรางวัลเป็นประกาศนียบัตรหรือใบประกาศนียบัตรเกียรติคุณ เมื่อทีมบรรลุถึงเกณฑ์ที่กำหนด

2. ความรับผิดชอบต่อผลงานของผู้เรียนแต่ละคน (Individual Accountability) หมายถึง ผลการเรียน ผลงานการทำงานของแต่ละบุคคล เพื่อให้ทีมมีผลงานโดยรวมถึงเกณฑ์ที่กำหนด ดังนั้นผู้เรียนต้องมีการฝึกช่วยกันให้ผู้ร่วมทีมแต่ละบุคคลพัฒนาการเรียนของตนและของกลุ่ม

3. การมีโอกาสร่วมความสำเร็จเท่าเทียมกัน (Equal Opportunities for Success) หมายถึง ผู้เรียนทุกคนไม่ว่าจะมีผลการเรียนระดับใดสามารถสร้างผลงานให้แก่ทีมด้วยการยกระดับเดิมของตนได้

องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

ประภาพร พรหมเดชบุญ (2545: 16) ได้แสดงทัศนะว่าการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมสามารถช่วยสร้างทักษะชีวิตที่เป็นพื้นฐานเป็นองค์ประกอบรวมของทักษะชีวิตตัวอื่นๆ ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์และความคิดวิเคราะห์วิจารณ์ ลักษณะเฉพาะของการสอนที่ยึดหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีลักษณะดังนี้

1. ประสบการณ์ ลักษณะเฉพาะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม คือ ตั้งคำถามเพื่อรวบรวมประสบการณ์ของผู้อื่น
2. การสะท้อนความคิดและอภิปราย ลักษณะเฉพาะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม คือ ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ เพื่อสร้างความรู้ตามงานที่ได้รับมอบหมาย
3. ความคิดรวบยอด ลักษณะเฉพาะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม คือ การบรรยาย โดยครูหรือสื่อ การรายงาน ผลงานกลุ่ม หรือบูรณาการความรู้ของกลุ่มย่อย โดยการอภิปรายกลุ่มใหญ่
4. การประยุกต์แนวคิด ลักษณะเฉพาะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม คือ ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมที่ประยุกต์ความรู้ที่เกิดขึ้น

ทฤษฎีการสอนแบบร่วมมือ

การสอนแบบร่วมมือ เป็นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ที่อาศัยหลักการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยมีหลักการสำคัญ 5 ประการ คือ

1. เป็นการเรียนรู้ที่อาศัยประสบการณ์เดิมของผู้เรียน
2. ทำให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ๆ ที่ท้าทายอย่างต่อเนื่อง ในลักษณะ Active Learning
3. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกันเองและระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน
4. ปฏิสัมพันธ์ที่มีทำให้เกิดการขยายตัวของเครือข่ายความรู้ที่ทุกคนมีอยู่ออกไปอย่างกว้างขวาง
5. มีการสื่อสาร โดยการพูดหรือการเขียน เป็นเครื่องมือในการแลกเปลี่ยน การวิเคราะห์ และสังเคราะห์ความรู้

ดังนั้น การสอนแบบร่วมมือ จึงเป็นการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกทักษะและสร้าง เจตคติจากประสบการณ์ของผู้เรียนโดยตรง ผู้เรียนจะเป็นผู้ปฏิบัติ หรือกระทำเพื่อให้เกิดการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนเอง และระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ซึ่งผลที่ได้ (Product) จะก่อให้เกิดการขยายตัวของเครือข่ายความรู้ แนวทางปฏิบัติและวิธีการถ่ายทอดอย่างกว้างขวาง

ทิตนา แคมมณี (2551: 64) ได้กล่าวถึง หลักการเรียนรู้แบบร่วมมือมี 5 ประการ คือ

1. การเรียนรู้ต้องอาศัยหลักการพึ่งพากัน (positive interdependence) โดยถือว่าทุกคนมีความสำคัญเท่าเทียมกัน และจะต้องพึ่งพากันเพื่อความสำเร็จร่วมกัน

2. การเรียนรู้ที่ดีต้องอาศัยการหันหน้าเข้าหากัน มีปฏิสัมพันธ์กัน (face to face interaction) เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นข้อมูลและการเรียนรู้ต่างๆ
3. การเรียนรู้ร่วมกันต้องอาศัยทักษะทางสังคม (social skills) โดยเฉพาะทักษะในการทำงานร่วมกัน
4. การเรียนรู้ร่วมกันควรมีการคิด วิเคราะห์กระบวนการกลุ่ม (group processing) ที่ใช้ในการทำงาน
5. การเรียนรู้ร่วมกันต้องมีผลงาน หรือผลสัมฤทธิ์ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่มที่สามารถตรวจสอบและวัดประเมินได้ (individual accountability)

บทบาทของผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ สุกนธ์ สินธพานนท์; และคนอื่นๆ. (2545: 31-33) ได้เสนอเทคนิคในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ผู้สอนจะต้องมี การเตรียมการสอนที่ดี สร้างบรรยากาศของความร่วมมือให้เกิดขึ้น โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. การจัดกลุ่มผู้เรียน จัดกลุ่มผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ร่วมกันและทำงานร่วมกันให้ได้ผลดี มีประสิทธิภาพบรรลุตามวัตถุประสงค์นั้น การแบ่งกลุ่มผู้เรียนให้ผู้เรียน แต่ละกลุ่มมีความสามารถคละกัน
2. การสร้างความมุ่งมั่นและอุดมการณ์ของผู้เรียนที่จะทำงานร่วมกัน โดยผู้สอนจะต้องรู้จักกิจกรรมต่างๆ เพื่อกระตุ้นและเสริมทักษะด้านความคิดแก่ผู้เรียน โดยใช้แหล่งข้อมูลต่างๆ และ สื่อการสอนเพื่อให้สมาชิกเกิดความกระตือรือร้น และมีความตั้งใจที่จะทำงานร่วมกันให้ประสบความสำเร็จอย่างมีคุณภาพ ผู้สอนต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการทำงานร่วมกัน และมีกิจกรรมที่คนเดียวไม่สามารถทำได้สำเร็จแต่ต้องอาศัยการทำงานร่วมกัน
3. การปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและเห็นความสำคัญในกติกาของการเรียนรู้แบบร่วมมือ แรงร่วมใจ ให้แรงเสริมในทางบวกกับผู้เรียน ให้ความช่วยเหลือและแนะนำวิธีการทำงานที่ถูกต้อง ผู้สอนต้องมีวิธีการที่จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจกติกาของการเรียนรู้ ดังนี้

- 3.1 การช่วยเหลือกัน
- 3.2 ความสามารถที่แตกต่างกันของสมาชิกภายในกลุ่ม
- 3.3 สมาชิกทุกคนมีบทบาทเท่าเทียมกัน
- 3.4 สมาชิกทุกคนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันอย่างต่อเนื่อง
- 3.5 ผู้สอนมีการจัดการที่ดีเพื่อให้การทำงานในกลุ่มมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า บทบาทของครูในการเรียนการสอนแบบร่วมมือเน้นให้ผู้เรียนได้มีบทบาทในการเรียนการสอนมากขึ้น ครูทำหน้าที่เป็นเพียงผู้คอยชี้แนะแนวทางและ คอยให้บริการทางด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางการเรียนรู้ให้มากขึ้น ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือในการเรียนของตนเอง การได้มาซึ่ง ความรู้และผลงานต้องเป็นความร่วมมือกันจากการทำงานร่วมกันของกลุ่ม ดังนั้นผู้เรียน จะได้รับ

ความรู้ทั้งศาสตร์และศิลป์ รวมทั้งทัศนคติที่ดีต่อ การเรียน มีระเบียบวินัยต่อตนเอง และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี การเรียนการสอนแบบร่วมมือจึงถือว่าการเน้นผู้เรียน เป็นศูนย์กลางไม่ใช่ยึดผู้สอนเป็นศูนย์กลาง

2.2 เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

(Techniques of Cooperative Learning Management)

เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ

การเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกทักษะและสร้างเจตคติ จากประสบการณ์ของผู้เรียนโดยตรง ผู้เรียนจะเป็นผู้ปฏิบัติหรือกระทำเพื่อให้เกิดการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนเอง และระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ซึ่งผลที่ได้ (Product) จะก่อให้เกิดการขยายตัวของเครือข่ายความรู้ แนวทางปฏิบัติและวิธีการปฏิบัติอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้โดยอาศัยการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์และการสรุปผล ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้และทักษะต่างๆ ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดทักษะชีวิตที่พึงประสงค์ติดตัวผู้เรียนตลอดไป

การเรียนรู้แบบร่วมมือมีเทคนิคแตกต่างกันไปหลายรูปแบบ มีผู้กล่าวถึงเทคนิค การเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีผู้นิยมนำไปใช้ในการจัดการกระบวนการเรียนรู้พอสรุปได้ดังนี้ (ทศนา แคมมณี. 2551: 203-207)

Student Teams-Achievement Division (STAD) หรือกลุ่มผลสัมฤทธิ์ใช้ การสอนร่วมกับกิจกรรมการเรียนการสอนอื่นๆ หรือหลังจากที่ได้สอนผู้เรียนทั้งชั้นไปแล้ว เพื่อต้องการให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าศึกษาร่วมกันเองภายในกลุ่ม สามารถใช้กับทุกวิชาที่ต้องให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดเข้าใจในข้อเท็จจริง ค้นหาสิ่งที่มีคำตอบแน่นอนชัดเจน

Jigsaw หรือปริศนาควรรคิด รูปแบบนี้มีการแบ่งเนื้อหาเป็นหัวข้อย่อย มีสมาชิกในกลุ่ม 4-5 คน ผู้เรียนทุกคนเรียนบทเรียนเดียวกัน สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มให้ความสนใจในหัวข้อย่อยในบทเรียนต่างกัน ใครที่สนใจหัวข้อเดียวกันไปประชุมกันค้นคว้าและอภิปรายแล้วกลับมาที่กลุ่มเดิมของตนสอนเพื่อนในเรื่องที่ตนไปรวมได้ดีกว่าครั้งก่อนได้รับรางวัล

Team-Games-Tournaments (TGT) หรือกลุ่มร่วมมือแข่งขันรูปแบบนี้คล้ายกับ STAD ยกเว้นแต่ละคะแนนสอบ TGT ใช้คะแนนที่ตัวแทนแต่ละกลุ่มแข่งขันกับกลุ่มอื่นๆ การแข่งขันรูปแบบนี้ จัดนักเรียนที่มีระดับความสามารถเท่ากัน ทีมต่างๆ แข่งขันกันจากนั้น กลุ่มจะหยิบการ์ดหมายเลข ผู้เรียนแต่ละคนจะตอบคำถามตามบัตรที่ได้ และคะแนนของกลุ่มได้จากคะแนนของแต่ละคะแนนมารวมกัน วิธีนี้ใช้หลังจากที่อาจารย์ได้สอนเรื่องใดเรื่องหนึ่งเสร็จเรียบร้อยแล้วใช้กับทุกวิชาเพื่อให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้ โดยใช้บรรยายการแข่งขันเพื่อเพิ่ม ความสนใจ ความสนุกสนานสามารถใช้ร่วมกับการเรียนรู้แบบอื่นๆ ได้

Team Assisted Instruction (TAI) หรือกลุ่มร่วมมือช่วยเหลือสมาชิกในกลุ่ม มี 4 คน ระดับความรู้ต่างกันใช้สำหรับประถมศึกษาปีที่ 3-6 ผู้สอนเรียกผู้เรียนที่มีความรู้ระดับเดียวกันของแต่ละกลุ่มมาสอนเอง ความยากง่ายของเนื้อหาวิชาที่สอนแตกต่างกัน ผู้เรียนกลับไปยังกลุ่มของตน และต่างคนต่างทำงานที่ได้รับมอบหมาย แต่ช่วยเหลือซึ่งกันและกันทุกคนสอบข้อสอบโดยไม่มีการช่วยเหลือกันมีการให้รางวัลทีมที่ทำคะแนนได้ดีกว่า มีการนำไปใช้ในการสอนคณิตศาสตร์ โดยการเรียนรู้มีจุดประสงค์เน้นการสอนการพัฒนาทักษะ ผักปฏิบัติในการเลือกหัวเรื่องควรย่อยออกมาเป็นหัวเรื่องเล็กๆ ที่ไม่ซับซ้อนมากนัก ไม่ยากเกินไป

Cooperative Integrated Reading and Composition (CIRC) ใช้สำหรับวิธีอ่านเขียนและทักษะอื่นๆ ทางภาษา สมาชิกในกลุ่ม 4 คน มีพื้นฐานความรู้เท่ากัน 2 คน อีก 2 คน ก็เท่ากัน แต่ต่างระดับความรู้ 2 คนแรก ผู้สอนจะเรียกคู่ที่มีความรู้เท่ากันจากทุกกลุ่มมาสอนแล้วให้กลับเข้ากลุ่มเรียกคู่ถัดไปจากกลุ่มที่เหลือมาสอน คะแนนของกลุ่มพิจารณาจากคะแนนของสมาชิกกลุ่มเป็นรายบุคคลใช้ในการเรียนการสอนภาษาไทย เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะสัมพันธ์ทั้งการพูด อ่าน เขียนไปพร้อมๆ กัน ไม่เน้นการสอนเป็นกลุ่มใหญ่ ทักษะทางภาษาถือเป็นเครื่องมือการเรียนรู้สำหรับทุกวิชาอยู่แล้ว มีใช้แต่เฉพาะในการเรียนวิชาภาษาไทยเท่านั้น ในขณะที่ผู้เรียนคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ หรือสังคมศึกษา ผู้เรียนจำเป็นต้องมีทักษะทางภาษาเช่นกัน

Group Investigation (G.I.) หรือกลุ่มสืบค้น เทคนิคการสอนแบบนี้ มีสมาชิกในกลุ่ม 2-6 คน แต่ละกลุ่มเลือกหัวข้อเรื่องที่ต้องการค้นคว้า สมาชิกในกลุ่มแบ่งงานกันทั้งกลุ่มเสนอผลงานหรือรายงานต่อหน้าชั้น การให้รางวัลหรือคะแนนให้เป็นกลุ่ม ใช้ได้เหมาะสมที่สุดกับการเสนอความเข้าใจแบบความคิดรวบยอด และผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ดีกว่าการสอนแบบห้องเรียนปกติ แต่รูปแบบนี้ไม่เหมาะกับการสอนแบบหาคำตอบเฉพาะทักษะที่เน้น รูปแบบนี้เน้นทักษะการฟังพาดูอาศัยซึ่งกันและกัน ระหว่างกลุ่มและการฟังพาดูอาศัยซึ่งกันและกันระหว่างนักเรียนในกลุ่ม

Complex Instruction เป็นรูปแบบที่คล้ายคลึงกับแบบ G.I. เพียงแต่จะเน้นการสืบเสาะหาความรู้เป็นกลุ่มมากกว่าการทำให้เป็นรายบุคคล สัมพันธ์ระหว่างความรู้และทักษะหลายประเภทและเน้นการให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยการจัดงานให้เหมาะสมกับความสามารถและความถนัดของผู้เรียนแต่ละคน ดังนั้นครูจึงจำเป็นต้องค้นหาความสามารถเฉพาะทางของผู้เรียนที่อ่อน หากผู้เรียนได้รับรู้ว่าตนมีความถนัดในด้านใดจะช่วยให้ผู้เรียน มีแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองในด้านอื่นๆ ด้วย รูปแบบนี้จะไม่มีการใช้กลไกของการให้รางวัล เนื่องจากเป็นรูปแบบที่ได้ออกแบบให้งานที่แต่ละบุคคลสามารถตอบความสนใจของผู้เรียนและสามารถจูงใจผู้เรียนแต่ละคนอยู่แล้ว

Co-op หรือกลุ่มร่วมมือ เป็นวิธีการเรียนที่ต้องการให้ผู้เรียนมีทักษะการทำงานกลุ่มแบบเดี่ยว Group Investigation ที่ผู้เรียนต้องร่วมกันวางแผนการทำงานโดยมีครูเป็นผู้ช่วย คอยใช้คำแนะนำปรึกษาและสิ่งที่ต้องการศึกษาค้นคว้าต้องมาจากความสนใจของผู้เรียนรูปแบบนี้ใช้ได้เหมาะสมที่สุดกับการเสนอแบบห้องเรียนปกติ แต่รูปแบบนี้ไม่เหมาะสมกับการสอนแบบหาคำตอบเฉพาะทักษะที่เน้น รูปแบบนี้เน้นทักษะการฟังพาดูอาศัยซึ่งกันและกันแบบเดียวกับรูปแบบการเรียนแบบ Group Investigation

Learning Together (LT) หรือกลุ่มเรียนรู้ร่วมกัน สมาชิกในกลุ่มมี 4-5 คน ระดับความรู้ต่างกัน ใช้สำหรับผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2-6 ผู้สอนทำการสอนทั้งชั้นเด็กแต่ละคนทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย ค่ะแผนของแต่ละกลุ่มพิจารณาจากผลงานของกลุ่มวิธีการเรียนแบบนี้มีความคล้ายคลึงกับแบบ Group Investigation หรือ Co-op คือ ใช้ในกรณีที่ต้องการให้ผู้เรียนฝึกทักษะการทำงานกลุ่ม โครงการที่จะให้ผู้เรียนทำจะเกี่ยวข้องกับสิ่งที่เรียนได้เรียนมาก่อน

Think-Pair-Share รูปแบบนี้เริ่มต้นโดยให้ผู้เรียนทำงาน และคิดคนเดียวหลังจากงานเสร็จแล้วผู้สอนจะให้ผู้เรียนจับคู่กัน เพื่อจะได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้ ประสบการณ์ ถ้าเป็นลักษณะตอบคำถามตามเรื่องที่ศึกษา ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนคำตอบกัน การสอนกันเอง ระหว่างผู้เรียน (Peer Tutoring) ทำได้สะดวกโดยวิธีนี้และจบด้วยการให้ผู้เรียนเสนอเนื้อหาต่อหน้าชั้นรูปแบบนี้สามารถใช้ได้กับทุกรายวิชา มักใช้ในระหว่างที่กำลังสอนเพื่อน เป็นการตรวจสอบความเข้าใจ ความสนใจในการเรียนของผู้เรียน หรือผู้เรียนสรุปบทวนสิ่งที่ได้เรียนไป

จากการศึกษารูปแบบหรือเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ สรุปได้ว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือนั้นมีอยู่หลายรูปแบบและแต่ละรูปแบบก็มีขั้นตอนการเรียนรู้ที่ แตกต่างกัน ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เทคนิค การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ บูรณาการเข้าด้วยกัน ได้แก่ รูปแบบกลุ่มสืบค้น (Group Investigation: G.I.) รูปแบบกลุ่มร่วมมือแข่งขัน (Team Games Tournament: TGT) รูปแบบคอมเพล็กซ์ (Complex Instruction) รูปแบบคูคิด (Think-Pair-Share) โดยเน้นทักษะการฟังพาดสายซึ่งกันและกันภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม ซึ่งจะมีการแบ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมออกเป็นกลุ่มกลุ่มละ 6 คน โดยสมาชิกในกลุ่มมีการแบ่งงาน และมีความรับผิดชอบร่วมกันทั้งในส่วนตัวและส่วนรวม เพื่อให้กลุ่มได้รับความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด และมีการนำเสนอผลงานหรือรายงานต่อหน้าชั้น

3. แนวคิดและการพัฒนาหลักสูตร

หลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญสำหรับสถานศึกษาหรือการศึกษา เนื่องจากหลักสูตรเป็นหลักและแนวทางในการพัฒนาด้านการศึกษา แนวทางกำหนดเนื้อหาสาระ แนวทางในการจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้น (Armstrong. 1989: 4) รวมทั้งแนวทางในการประเมินหลักสูตรทั้งระบบ ดังนั้น จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาจะต้องศึกษาเพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและ การพัฒนาหลักสูตร เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาประสิทธิภาพ ในการดำเนินงานด้านการศึกษา

3.1 ความหมายของหลักสูตร

ชำระ บัวศรี (2532: 6) กำหนดนิยามของหลักสูตร คือ แผนซึ่งได้ออกแบบจัดทำขึ้นเพื่อแสดงจุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหาสาระ กิจกรรม และมวลประสบการณ์ในแต่ละโปรแกรมการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านต่างๆ ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด

สัจด์ อุทรานันท์ (2532: 16) ได้สรุปลักษณะของหลักสูตรไว้ดังนี้

1. หลักสูตร คือ สิ่งที่สร้างขึ้นในลักษณะของรายวิชา ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาสาระที่ได้จัดเรียงลำดับความยากง่าย หรือเป็นขั้นตอนดีแล้ว
2. หลักสูตรประกอบด้วยประสบการณ์ทางการเรียนซึ่งได้วางแผนไว้เป็นการล่วงหน้า เพื่อมุ่งหวังจะให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ต้องการ
3. หลักสูตรเป็นสิ่งที่สังคมสร้างขึ้นสำหรับประสบการณ์ทางการศึกษาแก่ผู้เรียน ในสถานศึกษา
4. หลักสูตรประกอบด้วยประสบการณ์ทั้งหมดของผู้เรียน ซึ่งเขาได้ทำได้รับและ ได้ตอบสนองต่อการแนะแนวของสถานศึกษา

สุนทร บำเรอราช (2536: 6) ได้สรุปความหมายของหลักสูตรว่า คือ กรอบและแนวทางที่จะนำมาใช้ในการสอน การอบรม การฝึกงานเท่านั้น และหลักสูตรจะต้องอยู่ร่วมกับ สิ่งอื่นเสมอ คือ หลักสูตรต้องอยู่ร่วมกับการสอนและการสอบ

บุญชม ศรีสะอาด (2546: 7) ได้กล่าวว่ามีความหมายได้หลายอย่าง เมื่อศึกษาความหมายของหลักสูตรตามนิยามที่มีผู้ให้ไว้ สามารถจัดเป็นกลุ่มใหญ่ๆ ได้ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มองหลักสูตรว่าเป็นสิ่งที่คาดหวัง (Intended) กลุ่มที่มองหลักสูตรว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริง (Actualized) และกลุ่มที่มองหลักสูตรครอบคลุมทั้งสองกลุ่มที่กล่าวมา กลุ่มที่มองหลักสูตร ว่าเป็น สิ่งที่คาดหวังได้แก่กลุ่มที่ให้ ความหมาย หลักสูตร คือ วิชาและเนื้อหาวิชาหลักสูตร เป็นโปรแกรมการศึกษา หลักสูตรเป็นเอกสาร และที่หมายถึงหลักสูตรแม่บท ส่วนกลุ่มที่มองหลักสูตรว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริงได้แก่ กลุ่มที่ให้ความหมายว่าหลักสูตร คือ ประสบการณ์

พิสิฐ เมธาภักดิ์ (2549: 4) ได้ให้ความหมายคำว่าหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง โครงการจัดมวลงประสบการณ์หรือกิจกรรมทั้งหมด เพื่อให้ผู้เรียนได้ผ่านมวลงประสบการณ์หรือ กิจกรรมนั้นๆ แล้วเกิดการพัฒนาทางด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย สามารถประกอบอาชีพ และดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข

ภูฏ (สุรกันต์ จักร. 2553: 9; อ้างอิงจาก Good. 1973: 149) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรว่า

1. หลักสูตร หมายถึง เนื้อหาวิชาที่จัดไว้อย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาจนจบชั้น หรือได้รับใบประกาศ
2. หลักสูตร หมายถึง ค่าโครงของเนื้อหาวิชา หรือสิ่งที่เฉพาะเจาะจงที่จะต้องสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาจนจบชั้น หรือได้รับประกาศนียบัตร
3. หลักสูตร หมายถึง ค่าโครงของเนื้อหาวิชา หรือสิ่งที่เฉพาะเจาะจงที่จะต้องสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษา

จากความหมายของหลักสูตรที่ได้กล่าวมานี้ พอสรุปได้ว่า หลักสูตร คือ เนื้อหา สาระ ความรู้ หรือโครงการสอนที่กำหนดขึ้นไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อสร้างประสบการณ์ที่มี

ประโยชน์ให้แก่ผู้เรียนได้ศึกษาเรียนรู้ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่ระบบกำหนดไว้อย่างมีคุณภาพ

3.2 องค์ประกอบของหลักสูตร

หลักสูตรประกอบด้วยส่วนต่างๆ ที่สัมพันธ์และสอดคล้องกันตามที่ ทาบา (Taba. 1962: 10) เสนอไว้ว่า หลักสูตรประกอบด้วยส่วนสำคัญ 4 ส่วน คือ

1. จุดมุ่งหมาย เป็นส่วนที่กล่าวถึงจุดมุ่งหมายทั่วไป และวัตถุประสงค์เฉพาะวิชา
2. เนื้อหาวิชา เป็นส่วนที่กล่าวถึงเนื้อหาวิชาที่จัดไว้ในหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนศึกษาจนมีลักษณะตามจุดมุ่งหมาย

3. กิจกรรมและรูปแบบการเรียนการสอน เป็นส่วนที่กล่าวถึงวิธีการและกระบวนการที่จะให้ผู้เรียนได้รู้เนื้อหาวิชาอย่างมีประสิทธิภาพ

4. การประเมินผล เป็นส่วนที่กล่าวถึงว่า

นอกจากนั้น นักพัฒนาหลักสูตรคนอื่นๆ ได้แบ่งองค์ประกอบของหลักสูตรคล้ายคลึงกับ ทาบา ดังเช่น เคอร์ (Kerr. 1968: 16) ได้แบ่งองค์ประกอบของหลักสูตรไว้เป็น 4 ส่วน คือ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร ความรู้ ประสบการณ์การเรียนรู้ และการประเมินผลหลักสูตร

สจัต อุทรานันท์ (2532: 24) ได้เสนอว่าควรแบ่งหลักสูตรออกเป็น 7 องค์ประกอบดังนี้

1. เหตุและความจำเป็นของหลักสูตร
2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร
3. เนื้อหาสาระและประสบการณ์
4. การเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน
5. การเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิชาในชุมชน
6. การประเมินผล
7. การเสนอแนะเกี่ยวกับการช่วยเหลือและส่งเสริมผู้เรียน

สรุปได้ว่าองค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตร เป็นการกำหนดหลักสูตรไปใช้ปฏิบัติ รวมถึงกิจกรรมต่างๆ ตลอดจนวัสดุประสงค์การสอน แต่กิจกรรมที่สำคัญยิ่งคือการสอน หรืออาจกล่าวได้ว่าการสอนเป็นหัวใจของหลักสูตรทุกหลักสูตรจะมีลักษณะสมบูรณ์จะต้องมีองค์ประกอบครบถ้วน ได้แก่ จุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ เนื้อหาวิชาหรือรายละเอียดของวิชา วิธีการสอน หรือการกำหนดการฝึกสอน หรือปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการฝึกอบรมและ การประเมินผล จึงสามารถทำให้ผู้เรียนหรือผู้เข้าร่วมฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้จนกระทั่งเปลี่ยนพฤติกรรมทั้ง 3 ด้าน คือ ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ

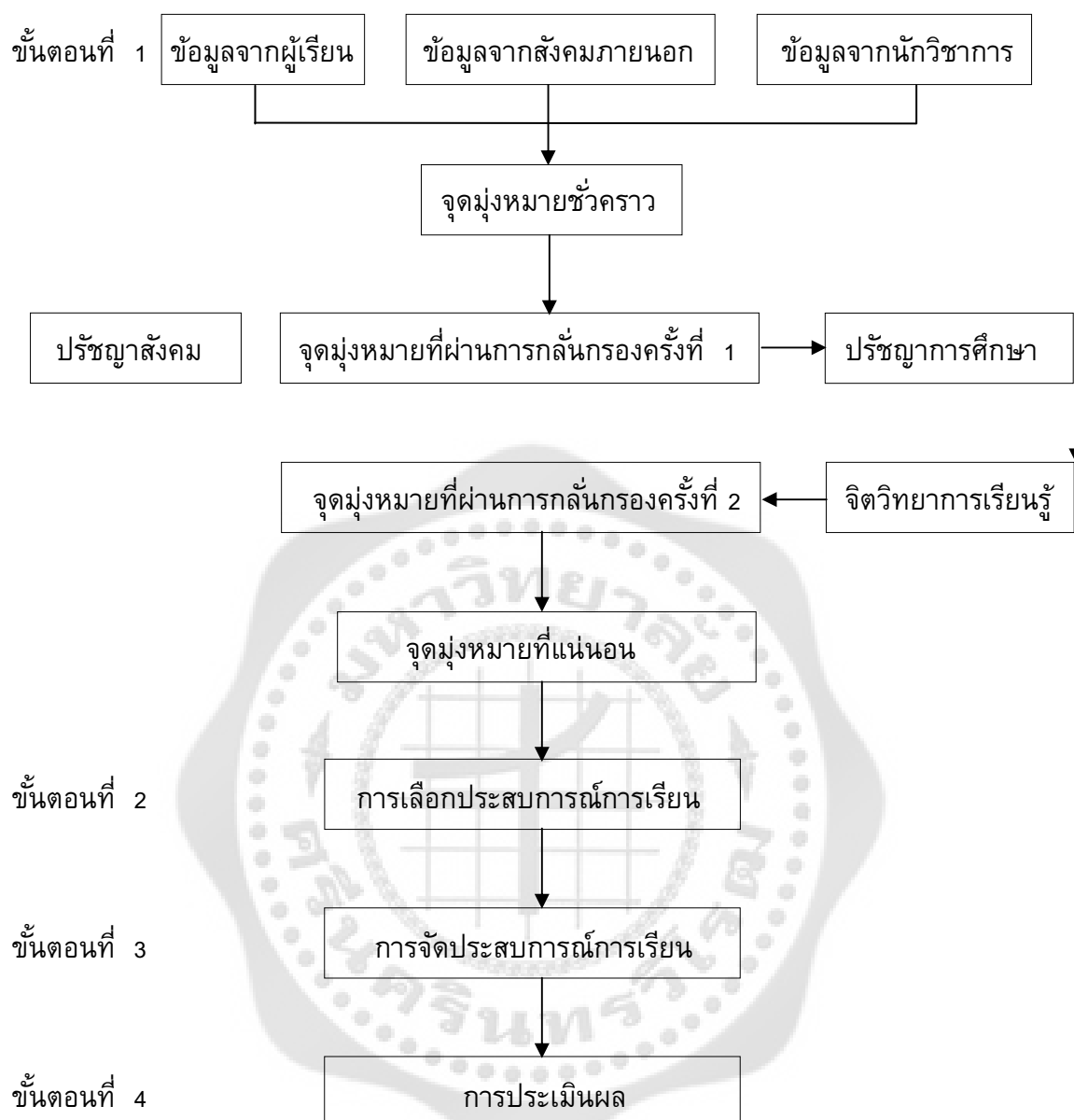
3.3 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร

การแสวงหารูปแบบในการพัฒนาหลักสูตรและการสอนเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นเพราะรูปแบบของการพัฒนาหลักสูตรนั้นเปรียบเทียบกับแผนที่ที่มุ่งชี้พัฒนาหลักสูตรได้สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น การนำรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรมาใช้จะต้องปรับให้เข้ากับสภาพความเป็นจริงของชีวิตและสังคมของผู้ใช้โดยแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรมีหลายแนวทาง เช่น

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ ไทเลอร์ (Tyler, 1964: 110-125) ได้ให้แนวคิด ในการวางแผนโครงสร้างหลักสูตรโดยใช้วิธี Mean-Ends Approach เป็นหลักการและเหตุผลในการสร้างหลักสูตรที่เรียกว่า “เหตุผลของไทเลอร์” หลักเกณฑ์ในการจัดหลักสูตรและการสอน ควรจะตอบคำถามที่เป็นพื้นฐาน 4 ประการ ดังนี้

1. มีจุดมุ่งหมายทางการศึกษาอะไรบ้างที่โรงเรียนควรจะแสวงหา
2. มีประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้างที่โรงเรียนควรจัดตั้งขึ้นเพื่อช่วยให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้
3. จะจัดประสบการณ์ทางการศึกษาอย่างไร จึงจะทำให้การสอนมีประสิทธิภาพ
4. จะประเมินผลประเมินประสิทธิภาพของประสบการณ์ในการเรียนอย่างไร จึงจะตัดสินได้ว่าบรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

ไทเลอร์เห็นว่า คำถามทั้งสี่ข้อนี้ จะต้องเรียงลำดับกันลงมา เพราะฉะนั้น การตั้งจุดมุ่งหมาย จึงเป็นขั้นที่สำคัญที่สุด ลักษณะเด่นของการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ที่ใช้จุดมุ่งหมายทั้งสี่ขั้นตอน ตอนแรกเป็นการกำหนดจุดมุ่งหมายชั่วคราว แล้วจึงกำหนดวิธีและเกณฑ์กลั่นกรองจากทฤษฎีการเรียนรู้ปรัชญาการศึกษาและปรัชญาสังคม กำหนดเป็นจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่แน่นอน ดังภาพการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ ดังนี้

ภาพประกอบ 2 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์

จากภาพประกอบ 2 แสดงถึงแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ว่า การพัฒนาหลักสูตรจะต้องเป็นไปตามลำดับขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เริ่มด้วยการกำหนดจุดมุ่งหมาย ชั่วคราว โดยอาศัยข้อมูลจากแหล่งกำเนิดที่จะเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ 3 แหล่งด้วยกัน คือ

1. ศึกษาจากสังคม
2. ศึกษาจากตัวผู้เรียน
3. ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชา

ข้อมูลทั้ง 3 แหล่งดังกล่าวจะเป็นเครื่องช่วยในการตั้งจุดมุ่งหมายชั่วคราว จุดมุ่งหมายที่ได้ในขั้นนี้ บางครั้งอาจจะมีมากเกินไปที่จะจัดเข้าไว้ในหลักสูตรได้ทั้งหมด จึงควรได้มีการพิจารณาเลือกเฉพาะจุดมุ่งหมายที่สำคัญและสอดคล้องกันเพื่อนำไปเป็นหลักในการปฏิบัติขั้นต่อไป ไทเลอร์ได้เสนอว่าการเลือกจุดมุ่งหมายถาวรควรผ่านการกลั่นกรองเพื่อ คัดเอาข้อที่ไม่สำคัญและไม่สอดคล้องกันออกไปด้วยวิธีการ

1. พิจารณาหลักจิตวิทยาการเรียนรู้
2. พิจารณาหลักจากการปรัชญาการศึกษาและปรัชญาสังคม
3. จุดมุ่งหมายที่ผ่านการกลั่นกรองแล้วนี้เรียกว่าจุดมุ่งหมายขั้นสุดท้ายหรือจุดมุ่งหมายถาวรที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรต่อไป

ขั้นที่ 2 การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ ในการวางโครงสร้างของหลักสูตร ไทเลอร์ได้ตั้งคำถามข้อที่สองว่าจะเลือกประสบการณ์การเรียนรู้อย่างไรจึงจะช่วยให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

จุดมุ่งหมายที่จะระบุพฤติกรรมและเนื้อหาอันเป็นจุดหมายปลายทางที่ต้องการ ไปถึง (Ends) แต่ประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดขึ้นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ เป็นวิธีการที่จะให้บรรลุถึงจุดหมายปลายทาง (Means)

ขั้นที่ 3 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในการจัดประสบการณ์ให้เป็นหน่วยจะต้องมีการสำรวจความสัมพันธ์ทางด้านเวลาและด้านเนื้อหา โดยมีเกณฑ์ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ว่ามีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. ความต่อเนื่องกัน
2. การเรียงลำดับขั้น
3. การบูรณาการ

ขั้นที่ 4 การประเมินผล เป็นขั้นสุดท้ายของแนวคิดในการจัดหลักสูตรของ ไทเลอร์ เป็นขั้นที่จะให้ผู้วางแผนการจัดทำหลักสูตรรู้ว่า ประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดขึ้นบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้เพียงใด

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ ทาบา (Taba. 1962: 422-425) ได้ให้แนวคิดในการจัดหลักสูตรโดยวิธีอุปนัย (Inductive approach) หลักสูตรควรจะออกแบบและกำหนดจากครูผู้สอนมากกว่าที่จะกำหนดจากผู้บริหารลงมา นอกจากนี้ ทาบามีความคิดที่ว่า การพัฒนาหลักสูตรเป็นงานที่ต้องการการจัดลำดับความคิดให้เป็นระเบียบในการตัดสินใจ จะต้องพิจารณาทั้งลำดับในการวางแผนและวิธีการที่จะทำงานให้สำเร็จลุล่วงลงไป ทาบาได้กำหนดกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการ และความจำเป็นต่าง ๆ ของสังคม รวมทั้งศึกษาพัฒนาการของผู้เรียน กระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนธรรมชาติของความรู้ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดจุดมุ่งหมาย

ขั้นที่ 2 กำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษา โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากขั้นที่ 1 เป็นหลักในการพิจารณา จุดมุ่งหมายที่กำหนดขึ้นนี้ ควรจะเป็นสิ่งที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการคัดเลือกเนื้อหาประสบการณ์การเรียนรู้

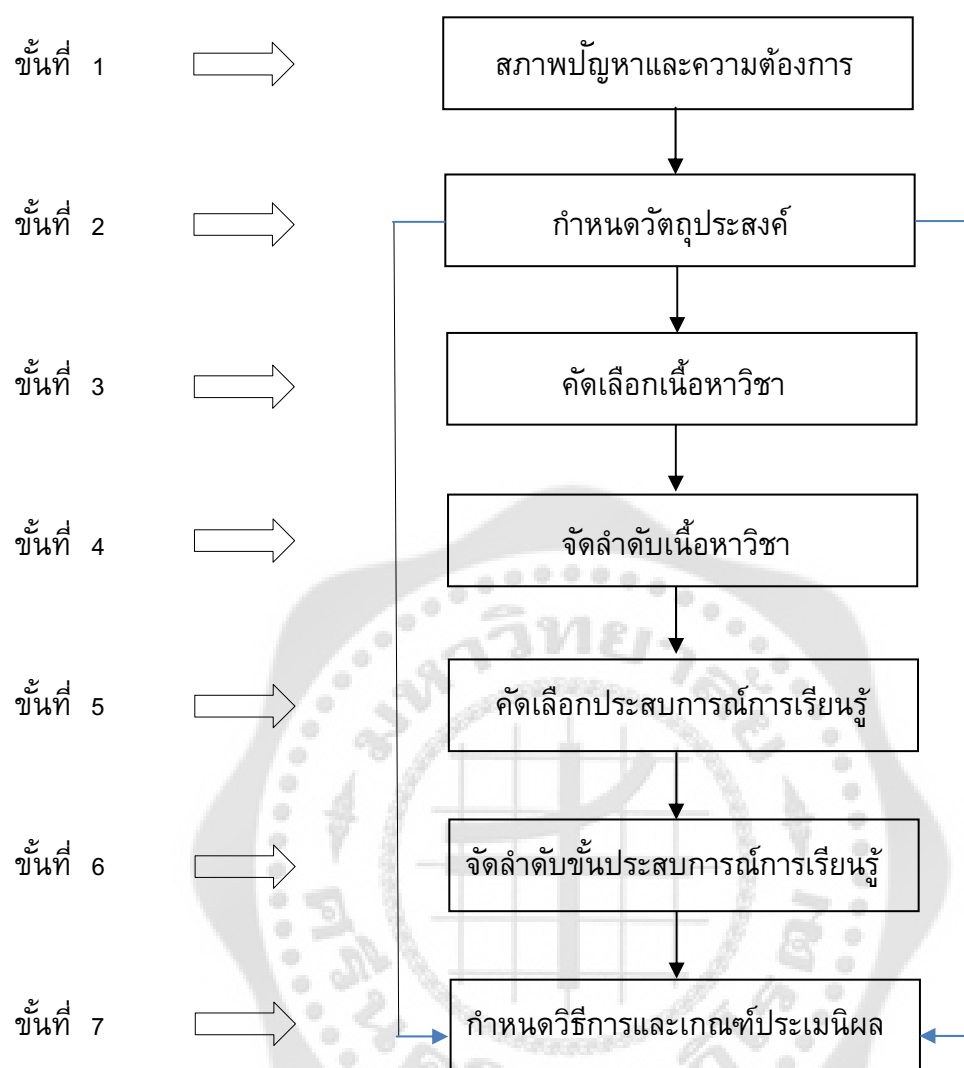
ขั้นที่ 3 การคัดเลือกเนื้อหาวิชาที่จะนำไปใช้ในการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้เป็นสำคัญ

ขั้นที่ 4 การจัดลำดับเนื้อหาวิชาที่คัดเลือกมา โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมในการที่จะให้ผู้เรียนได้รับความรู้ใดก่อนหรือหลัง ซึ่งอาจจะจัดเรียงลำดับตามความยากง่าย ความกว้างแคบ หรือการเป็นพื้นฐานต่อกัน เป็นต้น

ขั้นที่ 5 การคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้กระบวนการที่สำคัญของหลักสูตรอีกกระบวนการหนึ่งก็คือ กระบวนการในชั้นเรียน การคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้จำเป็นต้องศึกษาถึงกระบวนการเรียนรู้และวิธีการสอนต่างๆ เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ที่มุ่งคุณค่าแก่ผู้เรียน และสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายตลอดจนเนื้อหาวิชาที่กำหนดไว้ด้วย

ขั้นที่ 6 การจัดเรียงประสบการณ์การเรียนรู้ตามลำดับก่อนหลัง เพื่อให้การจัดกระบวนการเรียนการสอนบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้

ขั้นที่ 7 การประเมินผล เป็นขั้นตอนที่จะเป็นเครื่องชี้ว่า การดำเนินการพัฒนาหลักสูตรประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด มีปัญหาหรือข้อบกพร่องในขั้นตอนใดๆ มากน้อยเพียงใด เพื่อจะได้ทำการปรับปรุงแก้ไขต่อไป การประเมินผลนี้ตามปกติจะพิจารณาผลจากการใช้หลักสูตรคือ ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ เนื้อหาวิชาและกระบวนการเรียนการสอนมีความเหมาะสมเพียงใด จากกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรของทบาสสามารถแสดงเป็นภาพประกอบ ได้ดังนี้

ภาพประกอบ 3 การพัฒนาหลักสูตรของทาบ

จากแนวคิดและหลักการเกี่ยวกับกระบวนการและรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ ไทเลอร์ และทาบ ที่ได้เสนอไปแล้วนั้นจะเห็นว่า กระบวนการและรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรต่างๆ นั้น มีความคล้ายคลึงกันในเรื่องขององค์ประกอบหลักที่สำคัญของหลักสูตร ส่วนที่แตกต่างกันก็คือ ขั้นตอนที่จะเอียงขึ้นซึ่งจะเป็นแนวทางในการปฏิบัติที่ชัดเจนยิ่งขึ้นซึ่งพอสรุปได้ว่า กระบวนการพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญดังต่อไปนี้ คือ

1. การรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน สำหรับการพัฒนาหลักสูตรจะทำให้ทราบ สภาพปัญหาและความต้องการ ได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการ

2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เป็นขั้นตอนที่กระทำต่อจากการเก็บรวบรวมและ วิเคราะห์พื้นฐาน ซึ่งเป็นการตั้งเป้าหมายว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนั้น จะก่อให้เกิด การเปลี่ยนแปลง ในตัวผู้เรียนอย่างไรอย่างหนึ่ง อันจะช่วยให้สภาพปัญหาหรือความต้องการได้รับการแก้ไขหรือได้รับ การตอบสนอง

3. การจัดเนื้อหาสาระและประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นขั้นตอนของการคัดเลือกบรรจุเนื้อหาสาระและประสบการณ์ต่างๆ ที่จะเป็นสื่อหรือหาทางที่จะช่วยนำผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายที่ต้องการได้

4. การวัดและประเมินผลรวมทั้งการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรและปรับปรุงหลักสูตร เบื้องต้นก่อนนำไปใช้ เป็นขั้นตอนที่กำหนดว่า ควรจะวัดและประเมินผลอะไรบ้าง เพื่อจะได้ทราบว่า ผู้เรียนสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด และหลังจากยกร่างหลักสูตรได้แล้วจะเป็นขั้นตอนการตรวจสอบ หรือดูคุณภาพของหลักสูตรที่ร่างขึ้นว่า ยังมีจุดอ่อนหรือมีข้อบกพร่องที่ควรแก้ไขปรับปรุงในเบื้องต้นอย่างไรบ้าง ก่อนที่จะนำหลักสูตรไปใช้

5. การนำหลักสูตรไปใช้ เป็นขั้นตอนที่นำหลักสูตรไปสู่ภาคปฏิบัติหรือไปสู่การเรียนการสอน ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ต้องอาศัยกิจกรรมและกระบวนการต่างๆ หลายประเภท

6. การประเมินผลหลักสูตร เป็นขั้นตอนของการตรวจสอบว่าหลักสูตรที่ได้พัฒนาขึ้นนั้นสามารถใช้ได้ดีเพียงใด ผลผลิตที่ได้จากหลักสูตรเป็นไปตามเจตนารมณ์หรือ จุดมุ่งหวังเพียงใด ซึ่งอาจจะประเมินจากการนำไปใช้จริงหรือให้ผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ ประเมินก่อนก็ได้ และผลจากการประเมินที่ได้นำมาปรับปรุงแก้ไขให้หลักสูตรมีคุณภาพสูงขึ้น

7. การแก้ไขปรับปรุงหลักสูตร เป็นขั้นตอนของการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการต่อไป

สรุปว่า การพัฒนาหลักสูตรเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาทุกแห่ง เพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ และเปลี่ยนไปตามธรรมชาติของการศึกษา การศึกษาจะมีความก้าวหน้า ถ้ามีการปรับปรุงหลักสูตรให้เป็นไปตามความต้องการและความจำเป็นตลอดเวลา การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลสังคม ความต้องการต่างๆ เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรดังกล่าว

4. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการฝึกอบรม

4.1 ความหมายของการฝึกอบรม

การฝึกอบรม (Training) มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ต่างๆ ดังนี้

บีช (ซูซีย์ สมิทธิไกร. 2549: 5; อ้างอิงจาก Beach. 1970: 375) กล่าวว่าความหมายของการฝึกอบรมว่า เป็นกระบวนการจัดขึ้นเพื่อให้บุคคลเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ต้องการ

กู๊ด (สุรกันต์ จักร. 2553: 18; อ้างอิงจาก Good. 1973: 613) ได้ให้ความหมายของการฝึกอบรมไว้ในพจนานุกรมการศึกษาว่าการฝึกอบรม เป็นกระบวนการที่ช่วยให้บุคคลมีทักษะและความรู้ โดยจัดขึ้นภายใต้สภาวะเงื่อนไขบางประการ

สรุปได้ว่า การฝึกอบรมเป็นกระบวนการที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาบุคคลให้สามารถเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ ทักษะความชำนาญ และเจตคติ โดยการจัดการศึกษาให้แก่คนกลุ่มหนึ่ง แต่การจัดการศึกษานี้ทำขึ้นภายใต้เงื่อนไขบางประการ โดยมุ่งหวังให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีการ

เปลี่ยนแปลงและพัฒนาการทั้งในด้านความรู้ ทักษะในการปฏิบัติงาน รวมทั้งท่าทีที่แสดงถึงความพึงพอใจ ในการทำงานในเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม ซึ่งส่วนใหญ่พบว่า การฝึกอบรมเป็นวิธีหนึ่งในการเพิ่มคุณภาพการทำงานของบุคลากรหรือเตรียมการให้บุคลากรพร้อมที่จะทำงานในหน้าที่นั้นเอง

4.2 ความสำคัญของการฝึกอบรม

การฝึกอบรมมีความสำคัญหลายประการดังที่ เครือวัลย์ ลิ้มอภิชาติ (2531: 4) ได้สรุปไว้ดังนี้

1. การฝึกอบรมช่วยป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้น โดยการสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจกับบุคลากร เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาระหว่างการปฏิบัติงาน
2. การฝึกอบรมเป็นกรรมวิธีช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว โดยการสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจกับวิธีการแก้ปัญหา และฝึกปฏิบัติการแก้ปัญหานั้นๆ
3. การฝึกอบรมเป็นการสร้างเสริมวิทยาการอันทันสมัยให้กับบุคลากรในหน่วยงานเพราะในปัจจุบันวิทยาการต่างๆ เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจึงจำเป็นต้องฝึกอบรมเพิ่มเติมอยู่เสมอ
4. การฝึกอบรมช่วยประหยัดรายจ่าย เนื่องจากการฝึกอบรมเป็นกรรมวิธีจัดขึ้นในระยะเวลาสั้น ภายในงบประมาณจำกัด และได้ผลคุ้มค่าตามวัตถุประสงค์
5. การฝึกอบรมเป็นกรรมวิธีที่ช่วยให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้เพิ่มเติม โดยไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่องานประจำที่ปฏิบัติอยู่ เนื่องจากการฝึกอบรมใช้ระยะเวลาสั้น อาจจัดในเวลาหรือนอกเวลาทำงาน
6. การฝึกอบรมเป็นกรรมวิธีก่อให้เกิดความสามัคคีระหว่างบุคลากรที่ทำงาน ในหน่วยงานเดียวกัน เนื่องจากการฝึกอบรมเปิดโอกาสให้บุคลากรได้แลกเปลี่ยนทรรศนะ ซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดความเข้าใจกันมากขึ้น
7. การฝึกอบรมเป็นกรรมวิธีที่ช่วยให้บุคลากรได้มีโอกาสพัฒนาท่าทีหรือบุคลิกภาพของตนเองให้เหมาะกับงานที่ปฏิบัติ
8. การฝึกอบรมเป็นกรรมวิธีที่ช่วยให้บุคลากรมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความพร้อมที่จะทำงาน กล้าเผชิญอุปสรรค
9. การฝึกอบรมเป็นกรรมวิธีที่สนับสนุนการศึกษาตลอดชีวิต
10. การฝึกอบรมเป็นกรรมวิธีที่ช่วยเหลือนักเรียนที่ลาออก เนื่องจากมีอุปสรรคไม่สามารถศึกษาต่อได้ เพราะว่าจำเป็นต้องเข้ารับตำแหน่งงานใดงานหนึ่ง

สรุปได้ว่า การฝึกอบรมมีความสำคัญต่อการพัฒนาส่วนรวม ซึ่งหมายถึงหน่วยงาน สังคม ประเทศชาติ และการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีสมรรถภาพสูงขึ้น ความสำคัญในการฝึกอบรมแต่ละครั้งจะมากหรือน้อยแต่ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น ปัญหาและความจำเป็นในการฝึกอบรม วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม และกลุ่มผู้เข้าร่วมการฝึกอบรม เป็นต้น การฝึกอบรมมี

ความสำคัญและจำเป็นก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรในการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและช่วยกันแก้ปัญหาบางอย่างในการปฏิบัติงาน อีกทั้งเป็นการเพิ่มพูนความรู้ สร้างขวัญกำลังใจในการทำงานของบุคคล ช่วยลดความสิ้นเปลือง ป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้น เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วม เพื่อจะได้นำความรู้ที่ได้มาปรับประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานและการดำเนินชีวิตต่อไป

4.3 วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

การฝึกอบรมไม่ว่าจะเป็นไปในรูปแบบใดก็ตาม ย่อมมีวัตถุประสงค์เฉพาะของหน่วยงานหรือองค์กร ซึ่งนักการศึกษาหลายท่านกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม ไว้ดังนี้

ทองฟู ชินะโชติ (2531: 7-8) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมว่า วัตถุประสงค์หลักเน้นการพัฒนาและรักษาบุคลากรให้มีความรู้ความชำนาญ สามารถแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ

1. วัตถุประสงค์ขององค์กรต่อการฝึกอบรม เพื่อ
 - 1.1 สร้างความสนใจในการปฏิบัติงานของพนักงานในองค์กร
 - 1.2 เสนอแนะวิธีการปฏิบัติงานที่ดีที่สุด
 - 1.3 พัฒนาการปฏิบัติงานให้ได้ผลดีที่สุด
 - 1.4 ลดความสิ้นเปลือง และป้องกันเหตุในการปฏิบัติงาน
 - 1.5 วางมาตรฐานในการปฏิบัติงาน
 - 1.6 การพัฒนาในการปฏิบัติงานบุคคล
 - 1.7 พัฒนาการบริหาร
 - 1.8 ฝึกฝนบุคคลไว้เพื่อความก้าวหน้าของงาน และการขยายองค์กร
 - 1.9 ฝึกฝนให้ทันต่อเทคนิคใหม่ๆ เพื่อให้องค์กรมีความก้าวหน้า
2. วัตถุประสงค์ต่อความมุ่งหมายส่วนบุคคล เพื่อ
 - 2.1 ความก้าวหน้าในการเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง
 - 2.2 พัฒนาทำที่ บุคลิกภาพในการปฏิบัติงาน
 - 2.3 พัฒนาฝีมือในการปฏิบัติงานโดยการทดลองปฏิบัติ
 - 2.4 ฝึกฝนการใช้วินิจฉัย การตัดสินใจ
 - 2.5 ปรับปรุงสภาพการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น
 - 2.6 ปรับปรุงสภาพการปฏิบัติงาน
 - 2.7 ส่งเสริมและสร้างขวัญในการปฏิบัติงาน
 - 2.8 เข้าใจนโยบายและความมุ่งหมายขององค์กรที่ปฏิบัติงานอยู่ให้ดีขึ้นให้มีความพอใจในการปฏิบัติงาน

สุเทพ สังข์เพชร (2536: 15) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมว่าเพื่อปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพของบุคลากร เพื่อให้ทำงานให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพสูงขึ้น การฝึกอบรม

ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นในด้านความรู้ ทักษะ ทักษะ ทักษะ และพฤติกรรมเกี่ยวกับหลักการและวิธีการทำงานร่วมกัน ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญขององค์กร

ไพฑูรย์ โพธิ์สว่าง (2537: 45) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมว่า เป็นการส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรทุกคน ทุกระดับ ทุกตำแหน่ง ให้มีการเตรียมความพร้อมทั้งในด้านโลกทัศน์ บุคลิกภาพ และความรู้ความสามารถที่มีศักยภาพเพียงพอต่อการตอบสนองเงื่อนไข การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ ที่กำลังดำเนินอยู่ในปัจจุบันและอนาคต

จากที่กล่าวมาแล้วนั้นจะเห็นได้ว่าการฝึกอบรมนั้นมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ ได้แก่

1. เพื่อเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับงานในหน้าที่ของแต่ละบุคคล รวมทั้งเทคนิควิทยาการใหม่ๆ ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน
2. เพื่อสร้างเสริมความสามารถความชำนาญในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น
3. เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับงานในหน้าที่ เกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน
4. เพื่อให้ทราบนโยบาย หน้าที่ และความรับผิดชอบขององค์กรหรือหน่วยงาน เข้าใจระเบียบข้อบังคับ วิธีการปฏิบัติงาน สิทธิประโยชน์ที่ได้รับ
5. เพื่อรู้แนวทางการปฏิบัติงานที่เป็นแบบอย่างเดียวกัน ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างกัน และเป็นประโยชน์ในการประสานงานในองค์กร
6. เพื่อใช้ในการพิจารณาเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง

4.4 ประโยชน์ของการฝึกอบรม

การฝึกอบรม เป็นกระบวนการหนึ่งในการบริหารบุคคลขององค์กร หรือหน่วยงานต่างๆ ที่มีความสำคัญ และเป็นประโยชน์อย่างมากทั้งต่อองค์กรหรือบุคลากร การฝึกอบรมเป็นกระบวนการพัฒนาบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สมฤทธิ์ผลจากการปฏิบัติงานย่อมก่อให้เกิดความสำเร็จแก่องค์กรส่วนรวม ทั้งนี้ได้มีผู้กล่าวถึงประโยชน์หรือผลที่ได้รับจากการฝึกอบรมไว้ ดังนี้

1. การฝึกอบรม ช่วยทำให้ระบบการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้น มีการติดต่อประสานงานดีขึ้น เพราะว่าการฝึกอบรมจะช่วยกระตุ้นความสนใจในการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานให้มีใจรักงานและทำงานได้ผลมากขึ้น ทั้งเมื่อได้รับความรู้จากการฝึกอบรมมากขึ้น จะสามารถนำเทคนิคและวิธีใหม่ๆ ไปใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะแก้ไขข้อบกพร่องและปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ

2. การฝึกอบรม เป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้เกิดความประหยัดโดยลดการสิ้นเปลืองวัสดุที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะมีผลต่อเนื่องไปถึงงบประมาณค่าใช้จ่ายในการซื้อวัสดุที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ให้ลดลงไปด้วย เพราะว่าเมื่อผู้ปฏิบัติงานได้รับการพัฒนาเป็นอย่างดีแล้ว ความผิดพลาดที่ก่อให้เกิดความสิ้นเปลืองเสียหายย่อมลดน้อยลงไป

3. การฝึกอบรม ช่วยลดเวลาในการเรียนงานให้น้อยลง ปกติในการปฏิบัติงานนั้นเมื่อเริ่มปฏิบัติงานควรจะได้รับ การอบรมแนะนำเสียก่อน เพราะเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการฝึกอบรมแล้วสามารถปฏิบัติงานได้ดี และทุ้มเวลามากกว่าการที่จะต้องปฏิบัติงานและเรียนงานควบคู่กันไปในเวลาเดียวกัน เพราะว่าการปฏิบัติงานตามวิธีหลังนี้เป็นการกระทำแบบลองผิดลองถูกซึ่งไม่อาจทำให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในงานเท่าใดนัก

4. การฝึกอบรม เป็นการช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่การงานของผู้บังคับบัญชาได้ มากขึ้น ทั้งผู้บังคับบัญชาจะไม่เสียเวลามากี่แจ่งสั่งสอนในงานที่สั่ง นอกจากนี้การฝึกอบรมยังช่วยลดการปฏิบัติงานล่วงเวลาให้น้อยลง เพราะว่าการปฏิบัติงานล่วงเวลามีไ้เกิดจากปริมาณงานที่มาก อย่างเดียวส่วนใหญ่มักเกิดจากความล่าช้าและความไม่เข้าใจในงานเสียเป็นส่วนมาก

5. การฝึกอบรม เป็นอีกหนทางหนึ่งที่จะกระตุ้นเตือนให้ผู้ปฏิบัติงานได้ปฏิบัติงานเพื่อ ก่อให้เกิดความก้าวหน้าในการงานของตนตามปกติ การเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งและ การโยกย้าย พนักงานในองค์กร มักได้รับการพิจารณา ก่อน เพราะว่าเป็นผู้รู้งานและได้รับการฝึกอบรมมาเป็น อย่างดี ทั้งนี้ย่อมแสดงว่าการฝึกอบรมเป็นการแนะแนวทางในความก้าวหน้าของบุคคลอย่างหนึ่ง

ประโยชน์ของการฝึกอบรมตามความคิดของ พะยอม วงศ์สารศรี (2531: 197) นั้น นอกจากการฝึกอบรมจะเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ภายในองค์กรดังได้กล่าวมาแล้ว ยังมี ประโยชน์อีกหลายประการ คือ

1. ประโยชน์ที่พนักงานได้รับจากการฝึกอบรม
 - 1.1 ทำให้เกิดความมั่นใจในการปฏิบัติงาน
 - 1.2 พนักงานสามารถรู้ถึงมาตรฐานการทำงานและนโยบาย
 - 1.3 ทำให้พนักงานมีอนาคตก้าวหน้าต่อไปในตำแหน่งและหน้าที่ ซึ่งจะเป็นการกระตุ้นให้เกิดขวัญและกำลังใจในการทำงานด้วย
2. ประโยชน์ต่อผู้จัดการ ผู้บังคับบัญชา หรือหัวหน้างาน
 - 2.1 ประหยัดเวลาในการที่จะใช้สอนหรือแนะนำงานต่างๆ ให้กับพนักงาน
 - 2.2 ประหยัดเวลาที่จะใช้ควบคุมดูแล สามารถเอาเวลาไปใช้ในการวางแผนงานและบริหารงานด้านอื่นได้
 - 2.3 ทำให้พนักงานสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ประโยชน์ต่อองค์กร
 - 3.1 ช่วยทำให้ผลผลิตมีคุณภาพได้มาตรฐาน
 - 3.2 ช่วยลดค่าใช้จ่ายต่างๆ ในการซ่อมแซมและบำรุงรักษาเครื่องจักร
 - 3.3 ช่วยลดอุบัติเหตุการสิ้นเปลืองและความเสียหายต่างๆ

พลากร สุวรรณรัฐ (2535: 37) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการพัฒนาและ การฝึกอบรมไว้ว่า การปฏิบัติงานไประยะหนึ่ง เมื่อถึงเวลาที่ต้องรับผิดชอบงานที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมหรืองานใน ระดับที่สูงขึ้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องได้รับการพัฒนาและฝึกอบรม เนื่องจากการพัฒนาและการ ฝึกอบรมก่อให้เกิดประโยชน์ 2 ประการ คือ

1. ผู้ปฏิบัติงานต้องการความมั่นใจในสิ่งหรือแนวทางปฏิบัติอยู่ว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องหรือไม่ และผู้อื่นปฏิบัติงานอย่างไร เหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร

2. เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดและทัศนคติในการทำงาน ซึ่งช่วยให้เกิดทัศนคติในทางบวก เป็นการนำทัศนคติที่ดีมาเผยแพร่กัน

สรุปได้ว่าการฝึกอบรมถือว่าเป็นการลงทุนอย่างหนึ่งขององค์กร เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวผู้ปฏิบัติงานที่จะมีการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ที่ช่วยในการทำงานดีขึ้น มีทัศนคติที่ดี ลดอัตราการขาดงาน ก่อให้เกิดความจงรักภักดีต่อองค์กร ทำให้องค์กรมีความมั่นคงเนื่องจากการฝึกอบรม และจะช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานมีการพัฒนาอยู่เสมอ หากขาดแคลนผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งใดก็สามารถทดแทนกันได้

4.5 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม

จากกระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่นักวิชาการต่าง ๆ ได้กล่าวไว้ในหัวข้อ กระบวนการพัฒนาหลักสูตร จะเห็นได้ว่าเป็นกระบวนการทั่วไปที่สามารถใช้ได้กับหลักสูตรทุกรูปแบบ สำหรับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมนั้น สามารถดำเนินการตามกระบวนการดังกล่าวได้เช่นกัน

ซึ่ง นิภา วงศ์ไทย (2525: 34-35) ได้เสนอขั้นตอนการสร้างและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ดังนี้

1. กำหนดสภาพปัญหาและความจำเป็นของชุมชนเกษตรกรรมชนบท ซึ่งจะกำหนดให้สอดคล้องกับแนวนโยบายของชาติ โดยการสำรวจเอกสารและชุมชน รวมทั้งการสำรวจความต้องการของผู้รับการฝึกอบรมมาเป็นข้อมูลในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

2. กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการฝึกอบรมให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพปัญหาและความจำเป็นที่ได้สำรวจมา

3. กำหนดหน่วยการฝึกอบรม โดยแบ่งจุดมุ่งหมายออกเป็นเรื่องๆ และกำหนดหน่วยการฝึกอบรมให้ครอบคลุมเรื่องนั้นๆ ซึ่งเมื่อได้ดำเนินการครบทุกหน่วยการฝึกอบรมแล้ว จะบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้

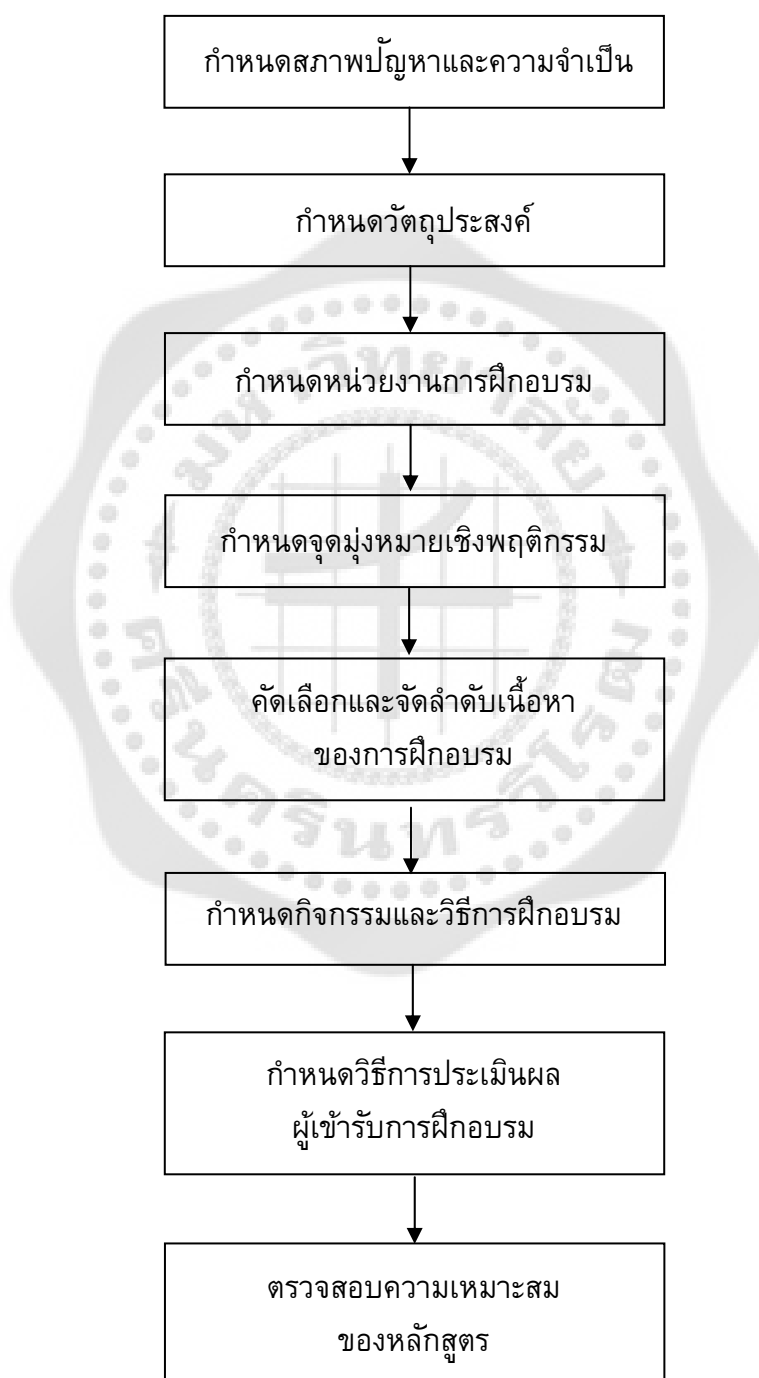
4. กำหนดจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมของแต่ละหน่วยการฝึกอบรม โดยพิจารณากำหนดให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

5. คัดเลือกจัดลำดับเนื้อหาของแต่ละหน่วยการฝึกอบรม โดยยึดจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมเป็นขอบเขต และดำเนินการจัดลำดับความสำคัญของเนื้อหา โดยพิจารณาตามลำดับของเนื้อหาและตามลำดับความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งได้ทำการสำรวจไว้แล้ว

6. กำหนดกิจกรรมและวิธีการฝึกอบรม โดยพิจารณาวิธีการประเมินผลให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม กิจกรรมการฝึกอบรม และพื้นฐานของผู้รับการฝึกอบรม

7. กำหนดวิธีการประเมินผลผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยพิจารณาวิธีการประเมินผลให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม กิจกรรมการฝึกอบรม และพื้นฐานของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

8. การตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตร ดำเนินการตรวจสอบ โดยผู้เชี่ยวชาญและผู้ใช้หลักสูตร แสดงดังภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมของนิภา วงศ์ไทย

เครือวัลย์ ลีมอภิชชาติ (2531: 64-69) กล่าวถึงกระบวนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วยกิจกรรม 5 ประการ คือ

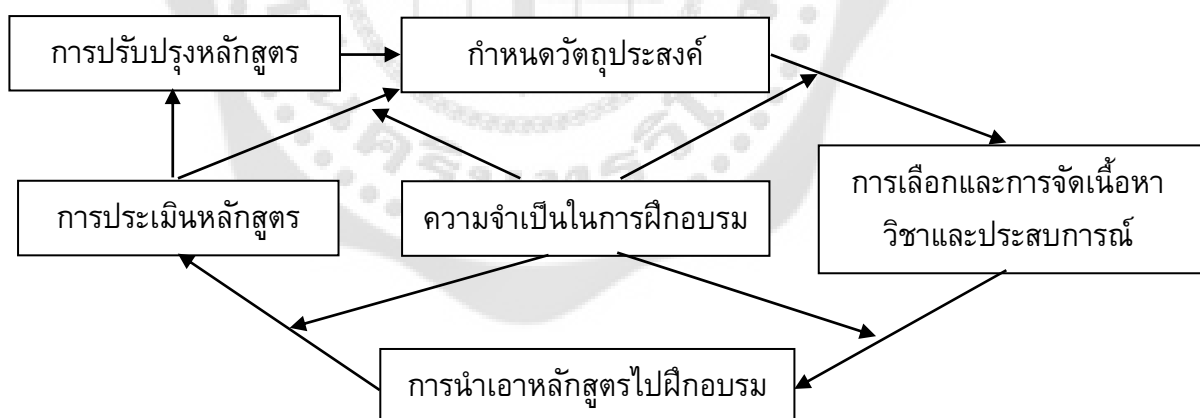
1. การกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เป็นการกำหนดความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้รับการฝึกอบรมว่าจะให้เป็นในลักษณะใดจึงจะสามารถแก้ไขปัญหาได้ การกำหนดวัตถุประสงค์จะกำหนด 3 ระดับ คือ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร วัตถุประสงค์หมวดวิชาและ วัตถุประสงค์ของรายวิชา

2. การเลือกการจัดเนื้อหาวิชาและเทคนิคการฝึกอบรม เนื้อหาวิชา หมายถึง เนื้อหาสาระความรู้และประสบการณ์เรียนรู้ เป็นขั้นตอนที่กำหนดว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมควรมีความรู้และประสบการณ์และการจัดลำดับความรู้ประสบการณ์นั้นเป็นอย่างไร จึงเกิดผลการฝึกอบรมที่สูงสุด

3. การนำเอาหลักสูตรไปใช้ หมายถึง การให้ผู้บริหารโครงการฝึกอบรมเอาโครงการของหลักสูตรไปฝึกอบรมให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ

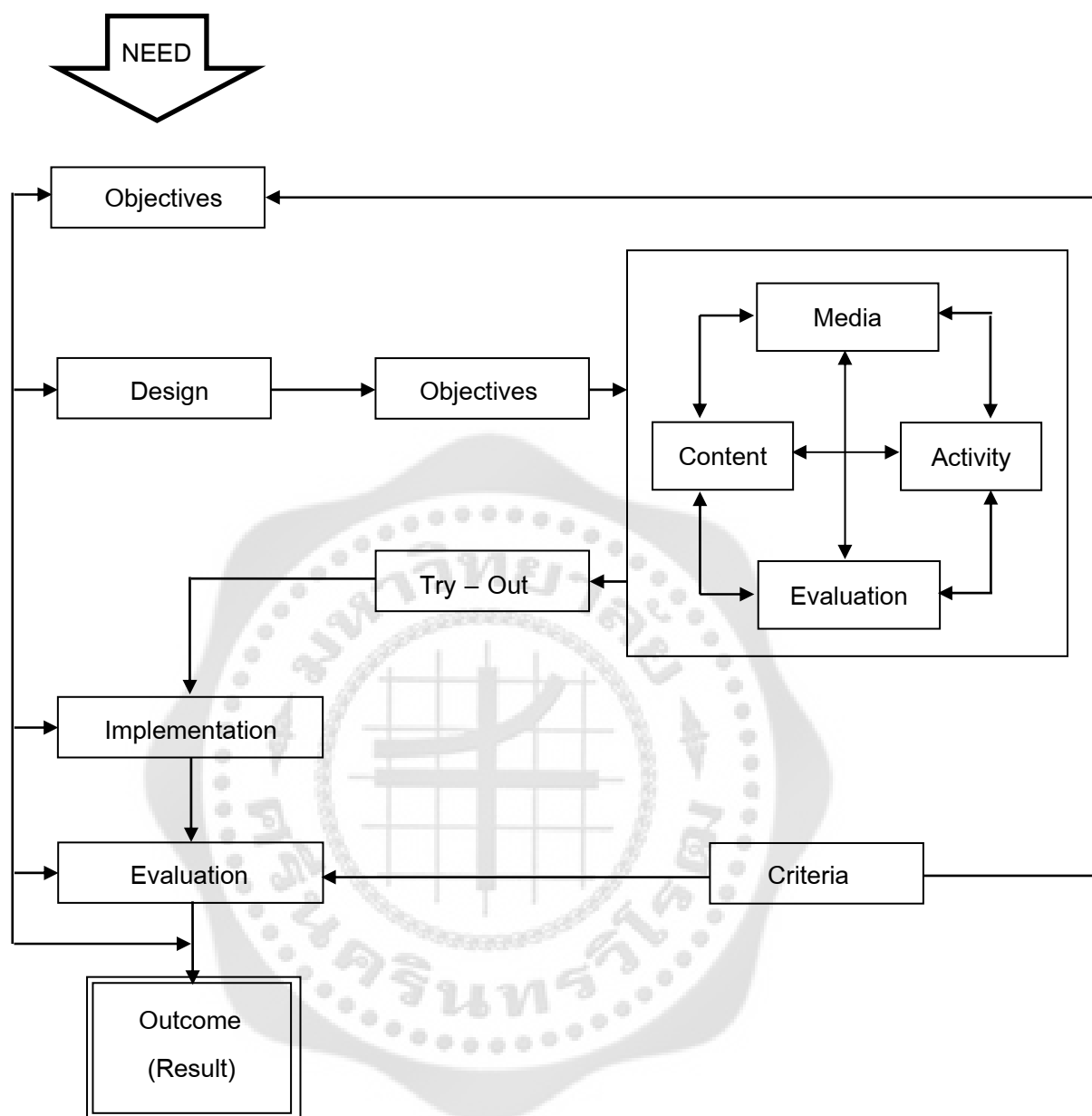
4. การประเมินผลหลักสูตร หมายถึง การหาคำตอบว่าหลักสูตรสัมฤทธิ์ผลตามที่ วัตถุประสงค์กำหนดไว้หรือไม่ และมากน้อยเพียงใด

5. การปรับปรุงหลักสูตร กระบวนการพัฒนาหลักสูตรมีวัฏจักรเริ่มต้นจากการกำหนด วัตถุประสงค์ เลือก และจัดเนื้อหาวิชาและประสบการณ์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ นำหลักสูตร ไปฝึกอบรม ประเมินผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรม และนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับหลักสูตร เมื่อ ปรับปรุงหลักสูตรแล้วจึงกลับไปสู่การปรับปรุงวัตถุประสงค์การฝึกอบรมดังแสดงภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมของเครือวัลย์ ลีมอภิชชาติ

นอกจากนี้ พิสิฐ เมธาภักทร (2549: 33) ได้สรุปรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับ ช่างอุตสาหกรรมไว้ ดังภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 6 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของพิสิฐ เมธภัทร

สรุปรูปแบบของกระบวนการจัดการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับโรงงานหรือสถานประกอบการ โดยมีขั้นตอนของการดำเนินงานดังนี้

1. การหาความต้องการของการฝึกอบรม (Needs)

เป็นการสำรวจหาความต้องการหรือสภาพของปัญหาแท้จริงที่เกิดขึ้น ในโรงงานหรือสถานประกอบการเกี่ยวกับกระบวนการผลิต งานบุคคล หรือด้านการจัดการ เป็นต้น

2. การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objectives)

ในขั้นตอนนี้เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดการฝึกอบรมไม่ใช่วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

3. การออกแบบ (Design)

เป็นขั้นตอนของการออกแบบส่วนต่างๆ เกี่ยวกับการจัดเตรียมข้อมูลสำหรับการจัดการฝึกอบรมให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยมีขั้นตอนที่ละเอียด ดังนี้

3.1 วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม (Objective)

หลังจากวิเคราะห์งานย่อยเรียบร้อยแล้ว (Job analysis) เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมให้เป็นจุดประสงค์สำหรับประเมินผลการฝึกอบรม

3.2 รายละเอียดของหลักสูตร

ในส่วนนี้จะประกอบด้วย 4 ส่วนด้วยกัน ซึ่งทั้ง 4 ส่วนนี้จะมี ความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ดังนี้

3.2.1 เนื้อหา (Content) เป็นขั้นตอนการจัดเตรียมเนื้อหาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ได้วิเคราะห์ไป

3.2.2 สื่อ (Media) เลือกสื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ รวมถึงการคำนึงสิ่งต่างๆ เช่น อุปกรณ์สนับสนุนต่างๆ

3.2.3 กิจกรรม (Activity) กำหนดกิจกรรมระหว่างการฝึกอบรมให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรม เช่น ใบแบบฝึกหัด และใบงาน เป็นต้น

3.2.4 การประเมิน (Evaluation) ขั้นตอนประเมินผลของชุดการฝึกอบรมที่ได้ออกแบบไว้ ซึ่งไม่ใช่การประเมินผลของกระบวนการฝึกอบรม

3.3 การนำไปทดลองใช้ (Try-out)

เมื่อออกแบบชุดฝึกอบรม (Curriculum Structure) แล้วนำไปทดลองใช้เพื่อหาความเหมาะสม เช่น เวลาและภาษา ตลอดจนดูว่ามีคุณภาพอย่างไร

3.4 การนำไปใช้เก็บข้อมูล (Implementation)

หลังจากการทดลองใช้และนำมาปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว จึงนำชุดฝึกอบรมไปใช้สำหรับการฝึกอบรมจริง

3.5 การประเมินผลการฝึกอบรม (Evaluation)

เป็นการประเมินผลที่กระบวนการ เช่น ความสอดคล้องเนื้อหาหับวัตถุประสงค์ วิทยากรและการจัดการฝึกอบรม

3.6 การสรุปผล (Outcome)

หลังจากประเมินผลแล้ว ให้สรุปผล ข้อดี ข้อเสีย พร้อมกับข้อเสนอแนะ และนำมาปรับปรุง

จากกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของนักการศึกษาที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น จะเห็น ได้ว่า ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมมีส่วนคล้ายคลึงกัน คงมีบางส่วนเท่านั้น ที่แตกต่างกัน เช่น

ในส่วนของวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมาย เนื้อหารายวิชาการฝึกอบรม เป็นต้น ดังนั้นจึงสามารถสรุปขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ได้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ ข้อมูลทางวัฒนธรรม สังคม การเมือง เศรษฐกิจ ปรัชญาการศึกษา ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน ทฤษฎีการเรียนรู้ เป็นพื้นฐานที่สำคัญในการกำหนดลักษณะหลักสูตร

สำหรับวิธีการได้มาซึ่งข้อมูลพื้นฐานนั้น สจต อุทรานันท์ (2532: 194) กล่าวว่า สามารถทำได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม หรือใช้ทั้ง 2 กรณีประกอบกัน คือ การศึกษาโดยตรง ได้แก่ สอบถาม การสัมภาษณ์ผู้ที่ส่วนเกี่ยวข้อง ส่วนการศึกษาทางอ้อม ได้แก่ การศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร การรับฟังความคิดเห็นจากแหล่งต่างๆ การวิเคราะห์ตัวชี้วัดที่สำคัญ

2. การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม เมื่อได้ข้อมูลพื้นฐานด้านต่างๆ แล้วนำมาวิเคราะห์จะทำให้ทราบสภาพปัญหาหรือความต้องการของผู้เรียน หรือสังคม จึงมาถึงขั้นตอนการสร้างหลักสูตร ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรนั้น สจต อุทรานันท์ (2532: 211-212) ได้เสนอแนะลักษณะสำคัญของหลักสูตรที่ดี ดังนี้

2.1.1 จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ควรตั้งอยู่บนพื้นฐานทางการศึกษาอย่างถูกต้อง และตั้งอยู่บนรากฐานของความจริงและสามารถนำไปปฏิบัติได้

2.1.2 สอดคล้องกับความต้องการของสังคม

2.1.3 สมองความต้องการของผู้เรียน

2.1.4 มุ่งสร้างเสริมค่านิยม ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรม

2.1.5 เน้นและส่งเสริมคุณสมบัติส่วนบุคคลของผู้เรียนให้มีความเจริญงอกงาม

หลายด้าน

2.1.6 ช่วยให้ผู้เรียน ได้รับประโยชน์จากการศึกษามากที่สุด

2.1.7 ควรจะยืดหยุ่นได้และเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

2.2 การเลือกเนื้อหาวิชาและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นสิ่งสำคัญมากอย่างหนึ่ง เพราะว่าเปรียบเสมือนเป็นสื่อกลางที่จะนำผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายที่ได้กำหนด ดังนั้น จำเป็นต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ สุนทร บำเรอราช (2536: 48) กล่าวว่า การเลือกเนื้อหาพิจารณาจากคำถามต่อไปนี้

2.2.1 แก่นสาระของการศึกษาคืออะไร เนื้อหาทั้งหมดเป็นความรู้ที่แท้จริง หรือไม่

2.2.2 เนื้อหาวิชาใดที่บรรจุอยู่ในหลักสูตรและใช้เกณฑ์อะไรมาคัดเลือกเนื้อหา

สาระ

2.2.3 มีเนื้อหาวิชาอะไรบ้างที่ผู้เรียนทุกคนต้องรู้ และมีอะไรบ้างที่ผู้เรียนบางคนจำเป็นต้องรู้

2.2.4 จะจัดลำดับเนื้อหาวิชาให้ผู้เรียนอย่างไรและใช้เกณฑ์อะไร

2.2.5 เมื่อผู้เรียนเรียนเนื้อหาวิชาเหล่านี้ผู้เรียนจะต้องเรียนอย่างไร ผู้เรียนจะพัฒนาความสามารถและความคิดอย่างไร

2.3 การกำหนดเกณฑ์และการประเมินผลหลักสูตรการฝึกอบรบควรประเมินอะไร ประเมินอย่างไรและเป็นสิ่งชี้ให้เห็นว่าการดำเนินงานฝึกอบรมนั้นจะประสบผลสำเร็จและบรรลุจุดมุ่งหมายมากน้อยเพียงใด มีอุปสรรคอะไรบ้างเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรบครั้งต่อไป

3. การนำหลักสูตรไปใช้ นำหลักสูตรที่ผ่านขั้นตอนที่ 1 และ 2 แล้วนำไปใช้ในสถานการณ์จริง เพื่อเป็นการศึกษาหาจุดอ่อนหรือข้อบกพร่องต่างๆ และแก้ไขให้ดีขึ้น

4. การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรฝึกอบรบ เป็นขั้นตอนการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรให้มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับสภาพสังคมมากขึ้น ซึ่งการปรับปรุงนี้สามารถดำเนินการได้ทุกขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรบ

4.6 องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรบ

หลักสูตรฝึกอบรบประกอบด้วยส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและสัมพันธ์คล้ายกับหลักสูตรการศึกษาทั่วไป เพียงแต่ว่าหลักสูตรฝึกอบรรมจะมีขอบเขตแคบกว่า ทั้งนี้เพราะหลักสูตรฝึกอบรบเป็นการจัดฝึกอบรรมบุคลากร เฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ ดังนั้นองค์ประกอบหลักของหลักสูตรฝึกอบรรมจึงมีองค์ประกอบคล้ายคลึงกับหลักสูตรทั่วไป ดังนี้

วรพจน์ ศรีวงษ์ (2539: 89-90) ได้กำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรรมการประกอบอาชีพอิสระสำหรับช่างอุตสาหกรรมเอาไว้ ดังนี้

1. การหาความต้องการในการฝึกอบรบ
2. การกำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรบ
3. การออกแบบหลักสูตรฝึกอบรบ
4. การเลือกวิธีการฝึกอบรบ
5. การออกแบบเครื่องมือประเมินคุณภาพหลักสูตร
6. การดำเนินการฝึกอบรบ
7. การประเมินคุณภาพหลักสูตร

เจลา มิสตี (2540: 54) ได้สรุปองค์ประกอบของหลักสูตรการฝึกอบรรมเอาไว้ 4 ส่วน คือ

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรบ
2. เนื้อหาวิชาที่ใช้ฝึกอบรบ
3. เทคนิคหรือวิธีการฝึกอบรบ
4. การวัดและประเมินผลการฝึกอบรบ

ส่วนประกอบของหลักสูตรในทัศนะของ นงลักษณ์ โรจนพันธ์ (2539: 25-28) มีดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรในการฝึกอบรม วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมเปรียบได้ดังเข็มทิศที่จะกำหนดแนวทางของการฝึกอบรม จะเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้สร้างหลักสูตรทราบว่าควรกำหนดวิชาใด หรือควรใช้วิธีการฝึกอบรมแบบใดที่จะทำให้โครงการฝึกอบรมอยู่ในรูปของการปฏิบัติได้ การพิจารณาเลือกวัตถุประสงค์ควรจะต้องกระทำอย่างระมัดระวังโดยวิเคราะห์จากข้อมูลเกี่ยวกับงานหรือพฤติกรรมที่ต้องการที่ได้จากการสำรวจความจำเป็นในการฝึกอบรม

2. หมวดวิชาที่จะทำการฝึกอบรม หมวดวิชาที่จะทำการฝึกอบรมอาจจะมีหมวดเดียว หรือหลาย ๆ หมวดก็ได้ แล้วแต่ความจำเป็นของการฝึกอบรมแต่ละโครงการ ผู้สร้างหลักสูตรควรคัดเลือกให้เหมาะสมและสนองต่อความจำเป็นนั้น ซึ่งคือการกำหนดขอบข่ายของการฝึกอบรมนั่นเอง

3. รายละเอียดของหัวข้อวิชา จากหมวดวิชาที่กำหนดเอาไว้แล้วจึงนำมาแยกแยะในส่วนของรายละเอียดว่าควรจะมีหัวข้อย่อยอะไรบ้าง เพื่อให้ขอบข่ายเรื่องที่ฝึกอบรมชัดเจนขึ้นหรือเรียกว่าเป็นประเด็นสำคัญที่ผู้สอนจะต้องให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ในการฝึกอบรมอาจไม่จำเป็นที่จะต้องสอนในรายละเอียดของวิชาทุกหัวข้อ ดังเช่น ส่วนที่เป็นความรู้พื้นฐาน เช่น คณิตศาสตร์ เบื้องต้น และภาษาย่อมไม่จำเป็นต้องมาฝึกอบรมกัน หรือทักษะบางอย่าง ก็ไม่อาจนำมาฝึกอบรมได้เนื่องจากขาดอุปกรณ์ที่จำเป็น เป็นต้น ดังนั้นการกำหนดรายละเอียดหัวข้อวิชามักจะเลือกเอาเฉพาะเจาะจงที่จะทำให้ผู้รับการฝึกอบรมมีความรู้ทักษะ ความสามารถที่จะต้องนำไปใช้ปฏิบัติจริง โดยบางหัวข้อที่คิดว่าเป็นพื้นฐานหรือสามารถฝึกอบรมในขณะปฏิบัติงานได้หรือสามารถไปค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเองได้ไม่นำมาฝึกอบรม

เมื่อกำหนดหัวข้อวิชาต่างๆ แล้วนำมาจัดเรียงลำดับให้ต่อเนื่องสอดคล้องกันเพื่อให้แนวคิดและทักษะเหล่านั้นได้พัฒนาขึ้นอย่างมีระบบโดยอาศัยหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ มีแนวทางการปฏิบัติงาน ดังนี้

3.1 กำหนดหัวข้อวิชาที่ง่ายไว้ระยะต้นของหลักสูตร หัวข้อวิชาที่เป็นพื้นฐาน เช่น แนวความคิด ความหมาย และทฤษฎีที่กำหนดไว้ เป็นต้น

3.2 หัวข้อวิชาซึ่งให้ความรู้และทักษะ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการเรียนวิชาอื่นๆ ต่อไป ต้องกำหนดไว้ในระยะเริ่มต้นของหลักสูตร

3.3 หัวข้อวิชาที่เป็นภาคปฏิบัติ ควรจัดให้อยู่ระดับต่อเนื่องจากภาคทฤษฎี

3.4 วิชาที่มีกิจกรรมซ้ำกันหลายๆ ชั่วโมง เช่น บรรยาย หรืออภิปราย อย่างเดียว เป็นต้น ควรกระจายให้อยู่ในวันต่างๆ กันไม่ควรสอนวิชาใดเกิน 3 ชั่วโมงใน 1 วัน

3.5 วิชาที่ยากหรือเป็นวิชาที่ต้องการรู้เรื่องอื่นๆ มาก่อนให้กำหนดอยู่ในลำดับสุดท้าย

4. กำหนดการฝึกอบรม คือการกำหนดแผนการในรายละเอียดเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้สอนและผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้มองเห็นหลักสูตรโดยส่วนรวมว่าจะต้องทำกิจกรรมอะไรบ้าง และใช้เวลาเท่าใด การกำหนดการฝึกอบรมจะต้องพิจารณาถึงเทคนิค หรือวิธีการฝึกอบรมให้เหมาะสมกับแต่ละหัวข้อที่กำหนดไว้แล้ว โดยมีข้อควรคำนึงว่าถ้าผู้เข้ารับการฝึกอบรมปฏิบัติตามวิธีการที่เลือก

แล้วเขาจะได้รับความรู้ ทักษะ หรือพัฒนาทัศนคติใหม่ เพียงพอหรือไม่ อาจจะใช้คำถามเหล่านี้เป็นแนวทาง คือ

4.1 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถปฏิบัติตามเทคนิคหรือวิธีการฝึกอบรมนั้นๆ ได้หรือไม่

4.2 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำในสิ่งที่วิทยากรบอกให้ทำได้หรือไม่

4.3 ถ้าผู้เข้ารับการฝึกอบรมปฏิบัติตามที่วิทยากรบอก เขาจะได้รับความรู้ตามที่คาดหวังหรือไม่

4.4 หลังจากผู้เข้ารับการฝึกอบรมปฏิบัติตามแล้ว เขาจะมีความรู้สึกเช่นใด นอกจากควรนำสิ่งเหล่านั้นมาพิจารณา คือ

4.4.1 วัตถุประสงค์ของวิชาที่ต้องการเน้นให้เกิดพฤติกรรมด้านใด เช่น ถ้าให้เกิดความรู้ความเข้าใจใช้การบรรยายหรืออภิปราย ถ้าต้องการทางด้านทักษะก็อาจให้ลงมือปฏิบัติเป็นต้น

4.4.2 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นใคร ระดับความรู้พื้นฐาน ประสบการณ์ความสามารถเป็นอย่างไร ถ้ามีความแตกต่างกันมากในกลุ่มควรจัดกลุ่มอย่างไร กิจกรรมหรือวิธีสอนบางอย่างอาจจะนำมาใช้กับบุคคลบางประเภทไม่ได้

4.4.3 สิ่งอำนวยความสะดวกในการฝึกอบรม เช่น สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ เป็นต้น มีเพียงพอหรือไม่

4.4.4 ระยะเวลาที่กำหนดให้มียากน้อยเพียงใด เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมการสอนหรือไม่

4.4.5 วิทยากร กิจกรรมการสอนบางอย่างต้องการผู้เชี่ยวชาญ หรือมีทักษะซึ่งจะหาได้หรือไม่ วิทยากรจะสะดวกมาให้การฝึกอบรมหรือไม่

4.7 การประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตร เป็นขั้นตอนหนึ่งที่สำคัญของกระบวนการพัฒนาหลักสูตร เพราะเป็นการตรวจสอบว่าหลักสูตรที่ได้รับการพัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด สามารถนำไปใช้ในสถานการณ์จริงได้หรือไม่ และการประเมินมีลักษณะเป็นกระบวนการกำหนดคุณค่าการประเมินที่มีประสิทธิภาพนั้นจะต้องประกอบด้วยเครื่องมือการประเมินผลที่เหมาะสม และกระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนั้น เนื้อหาเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่น่าเสนอครั้งนี้จะเป็นการนำเสนอความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่ประกอบด้วยจุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของการประเมินหลักสูตร และรูปแบบการประเมินหลักสูตร

4.8 จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร

มีนักการศึกษาหลายท่านกล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตรไว้ดังนี้

ทาบา (Taba. 1962: 310) กล่าวว่า การประเมินหลักสูตรมีขอบเขตกว้างขวางครอบคลุมถึงการประเมินสิ่งต่อไปนี้ คือ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร กระบวนการของหลักสูตร ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตร สมรรถภาพของผู้เรียน ความสัมพันธ์ของวิชาต่างๆ การใช้สื่อ การเรียนการสอน เป็นต้น

โบแชมป์ (Beauchamp. 1981: 170-171) และสจ๊วต อูทรานนท์ (2532: 277-278) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่ใกล้เคียงกันว่า จะต้องประเมินสิ่งต่อไปนี้

1. ประเมินเอกสารหลักสูตร
2. ประเมินการใช้หลักสูตร
3. ประเมินผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตร
4. ประเมินระบบหลักสูตร

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539: 192-193) กล่าวว่า การประเมินหลักสูตรมีจุดมุ่งหมายเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตรในด้านต่างๆ เช่น จุดมุ่งหมาย เนื้อหา วิชา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การประเมินผลการเรียนการสอน ตลอดจนการบริหารหลักสูตรและการบริการวิชาการ เพื่อเป็นการตรวจสอบหลักสูตรนั้นได้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ เพียงใด จะปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอนให้ดีที่สุดอย่างไร

จากแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า การประเมินหลักสูตรมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. การประเมินเอกสารหลักสูตร ซึ่งประกอบไปด้วย สภาพปัญหาและความต้องการ หลักการ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหา การจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการประเมินผลเพื่อศึกษาความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงสร้างหลักสูตรที่สร้างขึ้น
2. ประเมินการนำหลักสูตรไปใช้ เป็นการนำหลักสูตรไปทดลองใช้นำร่องกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของหลักสูตร แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนที่จะนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตรต่อไป
3. ประเมินผลผลิตของหลักสูตร เป็นการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่เกิดขึ้นภายหลังจากการนำหลักสูตรไปทดลองใช้

4.9 แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของการประเมินหลักสูตร

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537: 34-40) ได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับลักษณะของการประเมินหลักสูตรไว้ว่า การประเมินก่อนการนำหลักสูตรไปใช้หลังจากร่างหลักสูตรเสร็จเรียบร้อยแล้ว ตรวจสอบคุณภาพเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไข การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรทำได้หลายวิธี เช่น จัดประชุมสัมมนา ใช้เทคนิคเดลฟาย การทดลองใช้หลักสูตรแบบนำ

ร่องเพื่อศึกษาความเป็นไปได้รวม ทั้งมีคณะกรรมการติดตามผลและประเมินผลการทดลองใช้หลักสูตรในแต่ละระยะอย่างเป็นระบบ เป็นต้น

การประเมินผลหลังจากการนำหลักสูตรไปใช้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตรเมื่อนำไปใช้จริงได้ผลเพียงใด บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ มีข้อดีข้อเสียในวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ อย่างไร เพื่อจะได้หาทางปรับปรุงหลักสูตรเมื่อพบสิ่งบกพร่องและ ช่วยในการตัดสินใจว่าควรจะใช้หลักสูตรนี้ต่อไปหรือไม่

เวิร์ทิง และแซมเดอร์ส (ฐิระ ประมวลพฤษ. 2538: 3; อ้างอิงจาก Worthing; & Sanders. 1973: 40-45) ได้กล่าวถึงแนวคิดและรูปแบบของการประเมินหลักสูตรว่ามีจุดเน้นของการประเมิน แบ่งออกได้ 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 แนวคิดเน้นการวางแผนตัดสินใจเกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย ได้แก่ แนวคิดของไทเลอร์ ทาบา และแฮมมอนต์

กลุ่มที่ 2 เน้นการวางแผนตัดสินใจโดยยึดหลักเกณฑ์ ได้แก่ แนวคิดของสเทค ครอนบัช และสคริฟเวน

กลุ่มที่ 3 เน้นการวางแผนตัดสินใจเพื่อจัดการ ได้แก่ แนวคิดของสตัฟเฟิลบีม และโพรวิส ซึ่งการแบ่งกลุ่มแนวคิดตามลักษณะดังกล่าวข้างต้นจะช่วยให้การวิเคราะห์รูปแบบ การประเมินหลักสูตรมีความชัดเจนยิ่งขึ้น

4.10 รูปแบบการประเมินหลักสูตร

รูปแบบของการประเมินหลักสูตรมีลักษณะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของ การประเมิน ซึ่งแต่ละรูปแบบต่างมีจุดเน้นที่แตกต่างกัน ซึ่งแต่ละรูปแบบมีรายละเอียดดังนี้

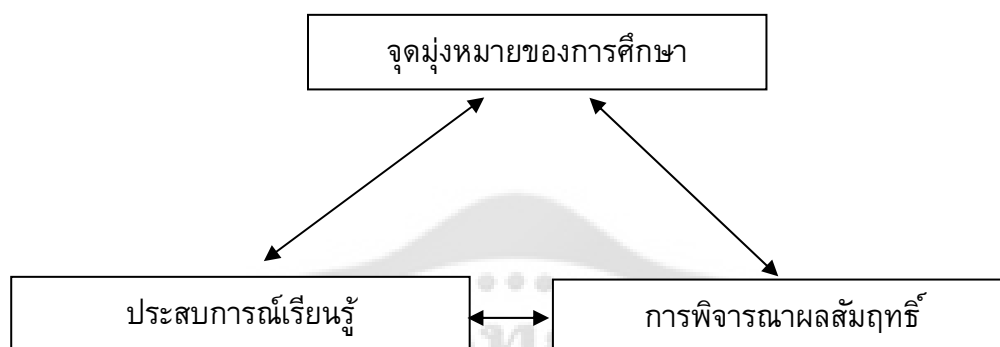
รูปแบบการประเมินหลักสูตรของไทเลอร์

เป็นรูปแบบการประเมินหลักสูตรที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่เกิดจากการกำหนดจุดมุ่งหมายเป็นหลัก การประเมินหลักสูตรต้องพิจารณาองค์ประกอบที่เป็นเหตุ เป็นผลซึ่งกันและกัน ทั้ง 3 ส่วน คือ จุดมุ่งหมาย ประสบการณ์การเรียนรู้ และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน (Tyler. 1964: 110-120)

ไทเลอร์ กล่าวว่า การประเมินผลเป็นกระบวนการที่บ่งชี้ถึงความสำเร็จของการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรและการเรียนการสอน และเป้าหมายของการจัดการศึกษาก็คือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมนุษย์ ดังนั้น การประเมินผลจึงมุ่งวัดว่าผู้เรียนได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปหรือไม่ มากน้อยเพียงใด วิธีการประเมินผลตามแนวคิดไทเลอร์ สรุปได้ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่จะให้ผู้เรียนบรรลุผลสำเร็จจุดมุ่งหมายจะต้องครอบคลุมหลักสูตรและมีข้อความที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน

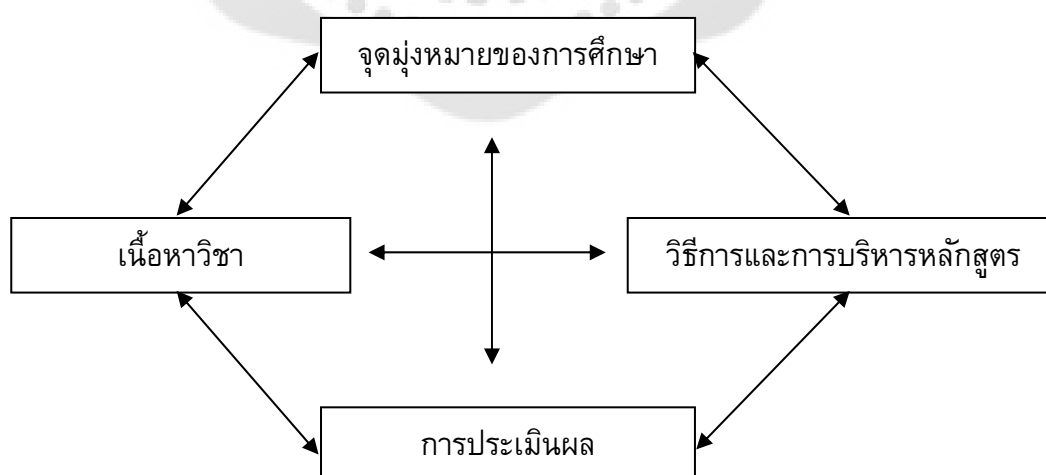
2. จัดสถานการณ์เพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงพฤติกรรมออกมาตามที่ต้องการจะจัดสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น จะต้องเอื้อต่อการแสดงพฤติกรรมของผู้เรียน
3. สำนวณเครื่องมือประเมินผลเพื่อนำมาใช้ในการวัดพฤติกรรมของผู้เรียน
4. สร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลที่มีความเป็นปรนัย มีความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรงสูง ดังภาพประกอบ 7

ภาพประกอบ 7 รูปแบบการประเมินของไทเลอร์

รูปแบบการประเมินของ ทาบา (Taba's Model of Evaluation)

ทาบา (Taba, 1962: 413-444) ได้แสดงรูปแบบของการพัฒนาหลักสูตร โดยใช้ชื่อว่า "A Conceptual Framework For Curriculum Design" ในรูปแบบที่อธิบายการประเมินผลว่าเป็นการพิจารณาขั้นตอนต่างๆ ของการพัฒนาหลักสูตรว่าสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่ตั้งไว้หรือไม่ เช่นเดียวกับของ Tyler แต่แยกพิจารณาองค์ประกอบต่างๆ ดังภาพประกอบ 8

ภาพประกอบ 8 รูปแบบการประเมินของทาบา

รูปแบบการประเมินหลักสูตรโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์แบบ **Puissance Analysis**

Technique

เป็นวิธีการประเมินเอกสารหลักสูตรรูปแบบหนึ่งที่วิเคราะห์องค์ประกอบ 3 ส่วนที่สัมพันธ์ของหลักสูตร คือ จุดประสงค์ กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล การเรียนการสอนโดยใช้ตารางวิเคราะห์ปุยแซงค์ (Puissance Analysis Matrix) แล้วใช้สูตรของปุยแซงค์ในการคิดคำนวณ นำตัวเลขหรือผลจากการคำนวณมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เพื่อตัดสินคุณภาพของหลักสูตรว่าอยู่ในระดับใด (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. 2539: 209) การวิเคราะห์โดยใช้ตารางวิเคราะห์ปุยแซงค์ เป็นการนำเอารูปแบบของการเรียนรู้ 6 ประการ โดยเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก ได้แก่ ความรู้ลูกโซ่ ความรู้แบบเชื่อมโยงโดยใช้คำพูด ความรู้แบบผสมผสาน ความรู้ในแนวคิด ความรู้แบบหลักการและความรู้แบบแก้ปัญหา การให้คำปรึกษาให้เรียงลำดับจากน้อยที่สุดไปหามากที่สุด คือ ความรู้แบบลูกโซ่และเรียงลำดับมากขึ้นทีละหนึ่งจนถึงรูปแบบสุดท้าย น้ำหนักคะแนนเท่ากับหก และเป็นการนำเอาพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนที่แสดงออกมาให้เห็นได้ 9 ชนิด ซึ่งเรียงลำดับจากพฤติกรรมที่ง่ายไปหายาก ดังนี้ การบอกชื่อหรือชี้ การเลือก การบอกเกณฑ์ การจัดลำดับ การสาธิต การสร้าง การอธิบายหรือบรรยาย การจำแนก และประยุกต์ใช้

แนวคิดการประเมินผลโครงการฝึกอบรมตามรูปแบบของโดนัลด์ แอล เคิร์กแพตทริก (Donald L. Kirkpatrick)

การฝึกอบรมเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้รับการอบรมได้เพิ่มพูนประสบการณ์ด้านความรู้ ความเข้าใจ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และเจตคติ ของตนเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานในทางที่ดีขึ้น มีนักทฤษฎีการประเมิน การฝึกอบรมได้เสนอรูปแบบการประเมินการฝึกอบรมไว้มากมาย ซึ่งแต่ละรูปแบบก็จะมี ความแตกต่างกันบ้าง คล้ายคลึงกันบ้าง ตามแต่ลักษณะของโครงการฝึกอบรมที่ทำการประเมิน ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับโครงการฝึกอบรมของแต่ละหน่วยงานรูปแบบทฤษฎี การประเมินการฝึกอบรมของโดนัลด์ แอล เคิร์กแพตทริกเป็นรูปแบบหนึ่งที่น่าสนใจ ซึ่งมีลักษณะการประเมินที่ตรงกับวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม โดยเป็นรูปแบบการประเมินที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้กับการประเมินผลการฝึกอบรมโดยเฉพาะ และจะมุ่งเน้นผลการประเมินในทางลึกมากกว่าทางกว้าง กล่าวคือ มุ่งเน้นไปที่ผลสัมฤทธิ์ของการฝึกอบรมเป็นหลัก มิได้มุ่งเน้นไปที่ตัวโครงการนัก ซึ่งแตกต่างจากรูปแบบการประเมินแบบอื่นๆ ที่มีลักษณะการประเมินในลักษณะกว้างเพื่อให้ครอบคลุมทั้งระบบของโครงการ อีกทั้งยังเป็นรูปแบบการประเมินที่จะนำไปประยุกต์ใช้กับโครงการในลักษณะใดก็ได้ ทั้งในแบบของการฝึกอบรม การสัมมนา การประชุมปฏิบัติการ ดังนั้น จึงเลือกมานำเสนอในครั้งนี้ ซึ่งเคิร์กแพตทริกได้เสนอ ขั้นตอนการฝึกอบรมเป็น 4 ขั้น ประกอบด้วย

1. การประเมินปฏิกิริยาตอบสนอง (Reaction Evaluation)

การประเมินขั้นนี้มีวัตถุประสงค์ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมนั้น มีความรู้สึกอย่างไรต่อการฝึกอบรม พอใจหรือไม่ต่อสิ่งที่ได้รับจากการฝึกอบรม เช่น หลักสูตร เนื้อหาสาระ วิทยากร เอกสาร สถานที่ สัทธิศุณูปกรณั ระยะเวลา ฯลฯ และพอใจมากน้อยเพียงใด การประเมินปฏิกิริยาตอบสนองนั้น ต้องการได้รับข้อมูลที่เป็นปฏิกิริยาตอบสนองของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีความหมาย และมีความเป็นจริง เพราะข้อมูลเหล่านี้จะเป็นตัวบ่งชี้ประสิทธิผลของการฝึกอบรมเป็นอันดับแรก เคิร์กแพททริก กล่าวว่ามียุบยครั้งทีผู้บริหารตัดสินใจล้มเลิก โปรแกรมการฝึกอบรมเสียหรือไม่ก็ตัดสินใจให้ดำเนินการฝึกอบรมต่อไป โดยอาศัยข้อมูลทีได้จากการประเมินปฏิกิริยาตอบสนองเป็นพื้นฐานวิธีการทีจะช่วยให้ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับปฏิกิริยาตอบสนอง เป็นพื้นฐานทีมีความหมาย และตรงตามความจริงจากผู้เข้าร่วมการฝึกอบรม เคิร์กแพททริกได้อธิบายไว้ดังนี้คือ

- 1.1 กำหนดให้แนอนชัดเจนไปว่า ต้องการได้รับข้อมูลอะไร เช่น ปฏิกิริยาตอบสนองของเนื้อหาหลักสูตร วิธีการฝึกอบรม ระยะเวลาทีใช้ในการฝึกอบรม บรรยากาศการฝึกอบรม ฯลฯ
- 1.2 ออกแบบของเครื่องมือ หรือแบบสอบถามทีจะใช้เก็บข้อมูลอย่างเหมาะสม
- 1.3 ข้อคำถามทีใช้ ควรเป็นชนิดทีเมื่อได้รับข้อมูลหรือได้คำตอบแล้วสามารถนำมาแปลงเป็นตัวเลขนแจกแจงความถี่ และวิเคราะห์ในเชิงปริมาณได้
- 1.4 กระตุ้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เขียนแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในข้อคำถามต่างๆ
- 1.5 ไม่ควรให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เขียนชื่อตนเองลงในแบบสอบถาม เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมกล้าแสดงปฏิกิริยาตอบสนอง ผ่านแบบสอบถามตามความเป็นจริง

2. การประเมินการเรียนรู้ (Learning Evaluation) การประเมินผลนั้นนี้มีวัตถุประสงค์ทีจะให้รู้ว่าผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมได้รับความรู้ เกิดความเข้าใจและทักษะอะไรบ้าง และมีเจตคติอะไรบ้างทีเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ทั้งนี้เพราะความรู้ ทักษะ เจตคติ ล้วนเป็นองค์ประกอบพื้นฐานสำคัญทีจะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานของผู้เข้าร่วมการอบรมในโอกาสต่อไป เคิร์กแพททริก ได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับการประเมิน การเรียนรู้เอาไว้ว่า

- 2.1 ต้องวัดทั้งความรู้ ทักษะ และเจตคติ ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ทั้งก่อนและหลังการฝึกอบรม
- 2.2 วิเคราะห์ทั้งคะแนนรายข้อและคะแนนรวมโดยเปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังการฝึกอบรม
- 2.3 ถ้าเป็นไปได้ควรใช้กลุ่มควบคุม ซึ่งเป็นกลุ่มของผู้ทีไม่ได้รับการฝึกอบรมแล้ว เปรียบเทียบคะแนนความรู้ ทักษะ และเจตคติของกลุ่มควบคุมและ กลุ่มทดลอง ซึ่งเป็นกลุ่มของผู้เข้ารับการฝึกอบรมว่าแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

3. การประเมินพฤติกรรมทีเปลี่ยนแปลงไปหลังฝึกอบรม (Behavior Evaluation) การประเมินผลทำงานไปในทิศทางทีพึงประสงค์หรือไม่การประเมินผลในชั้นเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบว่าผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมได้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการทำงานไปในทิศทางทีพึง

ประสงค์หรือไม่ การประเมินในขั้นนี้นับว่ายากและใช้เวลามากกว่าการประเมินผลในสองขั้นแรก เพราะจะต้องติดตามประเมินผลในสถานที่ทำงานจริงๆ ของผู้เข้าร่วมการฝึกอบรม เคิร์กแพททริก เสนอแนะว่า

3.1 ควรจะได้วัดพฤติกรรมการทำงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ทั้งก่อนและหลังการฝึกอบรม

3.2 ระยะเวลาระหว่างการฝึกอบรมกับการประเมินผลหลังการฝึกอบรมนั้นควรจะให้ห่างกันพอสมควร เพื่อให้แน่ใจว่าการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานได้เกิดขึ้นจริงๆ ทางที่ดีควรประเมินหลายๆ ครั้ง เป็นระยะๆ ไป เช่น ประเมินทุก 3 เดือน เป็นต้น

4. การประเมินผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นต่อองค์กร (Results Evaluation)

การประเมินในขั้นนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะให้รู้ว่าการฝึกอบรมได้ก่อให้เกิดผลดีต่อหน่วยงานอย่างไรบ้าง (Outcomes) เป็นการประเมินที่ต้องการจะเกิดขึ้นกับหน่วยงาน เช่น การลดค่าใช้จ่าย การปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงาน การเพิ่มปริมาณการขายและการผลิต อัตราการลาออกลดลง เป็นต้น ซึ่งนับว่าเป็นการประเมินผลที่ยากที่สุด เพราะในความเป็นจริงนั้นมีตัวแปรอื่นๆ อีกมากมายนอกเหนือจากการฝึกอบรมที่มีผลกระทบต่อหน่วยงานและตัวแปรเหล่านั้นบางที่ก็ยากต่อการควบคุม ฉะนั้นอะไรก็ตามที่เกิดขึ้นแก่หน่วยงานในทางที่ดีจึงสรุปไปยากกว่าเป็นผลจากโปรแกรมการฝึกอบรม เคิร์กแพททริก ได้ให้ข้อเสนอแนะในการประเมินผลขั้นนี้ไว้ว่า

4.1 ควรจัดสภาวะการณ์หรือเงื่อนไขต่างๆ ก่อนการฝึกอบรมเอาไว้แล้วนำไปเปรียบเทียบกับสภาวะการณ์ภายหลังการฝึกอบรม โดยใช้ข้อมูลที่สังเกตได้หรือวัดได้

4.2 พยายามหาทางควบคุมตัวแปรอื่นๆ ซึ่งคาดว่าจะมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงในผลที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับหน่วย วิธีหนึ่งพอจะทำได้ คือ การใช้กลุ่มควบคุมหรือกลุ่มทดลอง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรและรูปแบบของหลักสูตรจากนักการศึกษาต่างๆ ของไทยและต่างประเทศมาบูรณาการร่วมกับแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือมาสร้างหลักสูตร และกิจกรรมของหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาในสถาบันการพลศึกษา

4.11 การหาประสิทธิผลของการฝึกอบรม

เผซิญ กิระการ (2546: 1-6) ได้เสนอแนวทางในการหาประสิทธิผลของแผนการเรียนรู้หรือสื่อที่สร้างขึ้น โดยให้พิจารณาจากพัฒนาการของนักเรียนจากก่อนเรียนและหลังเรียนว่ามีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้นอย่างเชื่อถือได้หรือไม่ หรือเพิ่มขึ้นเท่าใด ซึ่งอาจพิจารณาได้จากการทดสอบค่าที แบบ Dependent Samples t-test หรือหาค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index: E.I.) มีรายละเอียดดังนี้

1. การหาค่าพัฒนาการที่เพิ่มขึ้นของผู้เรียนโดยอาศัยการหาค่า t-test (แบบ Dependent Samples) เป็นการพิจารณาว่านักเรียนมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นอย่างเชื่อถือได้หรือไม่ โดยทำการ

ทดสอบนักเรียนทุกคนก่อน (Pretest) และหลังเรียน (Posttest) แล้วนำมาหาค่า t-test แบบ Dependent Samples หากมีนัยสำคัญทางสถิติก็ถือว่า นักเรียนกลุ่มนั้น มีพัฒนาการเพิ่มขึ้นอย่างเชื่อถือได้

2. การหาพัฒนาการที่เพิ่มขึ้นของนักเรียนโดยอาศัยการหาค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index: E.I.) มีสูตรดังนี้

$$\text{ดัชนีประสิทธิผล} = \frac{\text{ผลรวมของคะแนนหลังเรียนทุกคน} - \text{ผลรวมของคะแนนก่อนเรียนทุกคน}}{(\text{จำนวนนักเรียน} \times \text{คะแนนเต็ม}) - \text{ผลรวมของคะแนนก่อนเรียนทุกคน}}$$

การหาค่า E.I. เป็นการพิจารณาพัฒนาการในลักษณะที่ว่าเพิ่มขึ้นเท่าไร ไม่ได้ทดสอบว่าเพิ่มขึ้นอย่างเชื่อถือได้หรือไม่ วิธีการอาจแปลงคะแนนให้อยู่ในรูปของร้อยละก็ได้ ดังนี้

$$\text{ดัชนีประสิทธิผล} = \frac{\text{ร้อยละของผลรวมของคะแนนหลังเรียน} - \text{ร้อยละของผลรวมของคะแนนก่อนเรียน}}{100 - \text{ร้อยละของผลรวมของคะแนนก่อนเรียนทุกคน}}$$

ข้อสังเกตบางประการที่เกี่ยวกับค่า E.I.

1. E.I. เป็นเรื่องของอัตราส่วนของผลต่าง จะมีค่าสูงสุดเป็น 1.00 ส่วนค่าต่ำสุดไม่สามารถกำหนดได้เพราะค่าต่ำกว่า -1.00 และถ้าเป็นค่าลบแสดงว่า ผลคะแนนสอบก่อนเรียนมากกว่าหลังเรียน ซึ่งหมายความว่าระบบการเรียนการสอนหรือสื่อที่สร้างขึ้นไม่มีคุณภาพ

2. การแปลผล E.I. ในตาราง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 4 ของงานวิจัยมักจะใช้ข้อความไม่เหมาะสม ทำให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายของ E.I. ผิดจากความเป็นจริง เช่น ค่า E.I. เท่ากับ 0.6240 ก็จะกล่าวว่า “ค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.6340 ซึ่งแสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 62.40 ซึ่งในความเป็นจริงค่า E.I. เท่ากับ 0.6240 เพราะคิดเทียบจาก E.I. สูงสุดเป็น 1.00 ดังนั้น ถ้าคิดเทียบเป็นร้อยละ ก็คือ คิดเทียบจากค่าสูงสุดเป็น 100 E.I. จะมีค่าเป็น 62.40 จึงควรใช้ข้อความว่า “ค่าดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.6240 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น 0.6240 หรือคิดเป็นร้อยละ 62.40

3. ถ้าค่าของ E1/E2 ของแผนการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และเมื่อหา E.I. ด้วยพบว่า มีพัฒนาการเพิ่มขึ้นถึงระดับหนึ่งที่ผู้วิจัยพอใจ หากคำนวณค่าความคงทนด้วยโดยใช้สูตร t-test แบบ Dependent Samples ก็ไม่ได้แปลว่าจะไม่มีนัยสำคัญ (เพราะผู้วิจัยคาดหวังว่าหากสื่อ หรือ แผนการเรียนรู้มีคุณภาพ ผลการเรียนหลังสอนเมื่อผ่านไประยะหนึ่ง เช่น ผ่านไป 2 สัปดาห์ กับ ผลการเรียนจบจะต้องไม่แตกต่างกัน) ลักษณะเช่นนี้มักพบในงานวิจัยของนิสิตบ่อยๆ คือ แผนการเรียนรู้หรือสื่อมีค่า E1/E2 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ค่า E.I. ก็สูง แต่ผลการทดสอบความคงทนมีนัยสำคัญทางสถิติ ปัญหานี้น่าจะมีจากนักเรียนไม่ได้ตั้งใจหรือเบื่อหน่ายในการทำข้อสอบอย่าง

จริงจัง แม้ว่าผู้วิจัยจะมีความรู้สึกว้าเหวหรือแผนที่ใช้จะมีคุณภาพ ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาสาระที่เรียนมาก หรือมีความตึงเครียดตึงใจ ต่อบทเรียนมากเท่าไรก็ตาม

โดยในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรโดยใช้เกณฑ์ การพิจารณาจากค่าพัฒนาการด้วยการวิเคราะห์ค่าที (Dependent Samples t-test) เป็นหลักในการประเมิน

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยภายในประเทศ

มงคลรัตน์ สิมพา (2547: 54) ได้ศึกษาผลของการใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือแข่งขันควบคู่กับการควบคุมตนเองและการเรียนรู้แบบร่วมมือแข่งขันควบคู่กับการปรับสินไหมที่มีต่อพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 21 อำเภอปอพลอย จังหวัดกาญจนบุรี ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนลดลง หลังจากได้รับการเรียนรู้แบบร่วมมือแข่งขันควบคู่กับการควบคุมตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนลดลง หลังจากได้รับการเรียนรู้ แบบร่วมมือแข่งขันควบคู่กับการปรับสินไหม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้นักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบร่วมมือแข่งขันควบคู่กับการควบคุมตนเองและนักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบร่วมมือแข่งขันควบคู่กับการปรับสินไหมมีพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนลดลง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และจากการศึกษาการพัฒนาชุดการสอน แบบร่วมมือกันเรียนรู้ (Cooperative Learning) เรื่องเพศศึกษา วิชาสุขศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของ สุภรัตน์ ศรีสุชาติ (2547: 136) พบว่า ชุดการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ เรื่องเพศศึกษา วิชาสุขศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้ศึกษาค้นคว้าพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 87.14 / 85.45 และชุดการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้เพศศึกษา วิชาสุขศึกษา ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6 ที่ผู้ศึกษาค้นคว้าพัฒนาขึ้นมีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ .81 หมายความว่า ผู้เรียน มีความรู้เพิ่มขึ้นหลังจากการเรียนรู้ด้วยชุด การสอนร้อยละ 81 นอกจากนี้นักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนเรื่องเพศศึกษา มีความพึงพอใจต่อการเรียนดังกล่าวอยู่ในระดับมาก

สุวิมล ศิริพุทธดิลก (2547: 61) ได้ศึกษาเพื่อหาประสิทธิภาพของแผนการสอนเรื่องเพศศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้ชุดการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเพิ่มขึ้น จากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้จากรูวรรณ บุญแสง (2549: 136) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนเพศศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า ครูและนักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนเพศศึกษาในระดับมาก ส่วนปัญหาการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับกลาง

ภูมิพรรณ ทวีชาติ (2549: 91) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและปรีชา เชิงอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนเรื่องหลักธรรมในพุทธศาสนาที่ได้รับการสอนแบบไตรสิกขากับการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส ที เอ ดี (STAD) พบว่า นักเรียนที่เรียนเรื่องหลักธรรมในพุทธ

ศาสนาโดยการสอนแบบไตรสิกขากับการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส ที เอ ดี มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่เรียนเรื่องหลักธรรมในพุทธศาสนาโดยการสอนแบบไตรสิกขากับการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส ที เอ ดี มีปรีชาเชิงอารมณ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจากการศึกษาผลการใช้โปรแกรมการเรียนวิทยาศาสตร์แบบร่วมมือที่เน้นการส่งเสริม EQ ของสายฝน จ้างสีทอง (2549: 112) พบว่า ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ 70) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) 4 ด้าน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน พบว่า ด้านการรู้จักตนเองและผู้อื่น กับด้านมีน้ำใจเอื้ออาทรต่อผู้อื่น มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และด้านสามารถจัดการปัญหาและความเครียด กับด้านมีทักษะทางสังคม มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ธัญมา หลายพัฒน์ (2550: 53-54) ได้ศึกษาวิธีการสอนแบบ 4 MAT ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องเพศศึกษา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนหลังได้รับการจัดกิจกรรมตามวิธีการสอนแบบ 4 MAT มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเพศศึกษา สูงกว่าก่อนได้รับการสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนหลังได้รับการจัดกิจกรรมตามวิธีการสอนแบบ 4 MAT มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเพศศึกษาสูงกว่าการสอน แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจากการศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ของสุพัตรา พรหมเรนทร์ (2550: 69-71) พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน กรุงเทพมหานคร มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ อยู่ในระดับต่ำ และความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศ การรับรู้ความรุนแรงของการมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ การเห็นคุณค่าในตนเอง มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน กรุงเทพมหานคร

ชนิษฐา กรกำแหง (2551: 107) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และคุณธรรมจริยธรรมทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโยธินบำรุงที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT กับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT กับนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT กับนักเรียนที่ได้รับการจัดการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้มีคุณธรรมจริยธรรมทางวิทยาศาสตร์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และจากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดย

ใช้เทคนิค STAD กับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ของ เบญจพร ปันทพลังกูร (2551: 87) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD กับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD กับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทวีวรรณ มุลมณี (2552: 54) ได้ศึกษาผลของการใช้เทคนิคการเรียนรู้ แบบร่วมมือที่มีต่อความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนคลองกุ่ม เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้น หลังจากได้รับเทคนิค การเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่ได้รับเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือมีความสามารถในการเรียนภาษาอังกฤษมากกว่านักเรียนที่ได้รับเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และจากการศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้กระบวนการกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมกำหนัดการเสี่ยง ทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ กรุงเทพมหานคร ของศรจดา เจริญกิจจานุวัฒน์ (2552: 73) พบว่า นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เป็นกลุ่มทดลองภายหลังได้รับโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้กระบวนการกลุ่ม มีพฤติกรรมกำหนัดการเสี่ยงทางเพศมากกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เป็นกลุ่มทดลองภายหลังได้รับโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้กระบวนการกลุ่มมีพฤติกรรมกำหนัดการเสี่ยงทางเพศมากกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปทุมพร วาดเขียน (2553: 49) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ เพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสายน้ำทิพย์ โดยใช้วิธีร่วมมือกันเรียนรู้แบบผสมผสาน (CIRC) พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนรู้โดยใช้วิธีร่วมมือกันเรียนรู้แบบผสมผสาน (CIRC) มีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ เพื่อความเข้าใจหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบว่านักเรียนที่พัฒนาการในการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มสามารถร่วมมือกันทำงานได้อย่างมีความสุข กล้าแสดงออก และจากการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกำหนัดการเสี่ยงทางเพศของนักศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ของณฐาภ ระวะใจ (2554: 95-96) พบว่า นักศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครมีพฤติกรรมกำหนัดการเสี่ยงทางเพศในระดับปานกลาง นอกจากนี้ วินุรักษ์ สุขสำราญ (2553: 70) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เสาวเพ็ญ บุญประสพ (2553: 64) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิกซอร์ เรื่อง “การแปลงทางเรขาคณิต” ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เรื่อง การแปลงทางเรขาคณิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ด้วยเทคนิคจิกซอร์ หลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เรื่อง การแปลงทางเรขาคณิตของนักเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิกซอร์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ ขุนทอง คล้ายทอง (2554: 104) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาเคมี และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคการแข่งขันระหว่างกลุ่มและแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาเคมี 1 ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคการแข่งขันระหว่างกลุ่ม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคการแข่งขันระหว่างกลุ่ม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ฐาปนกร แก้วมาเมือง (2554: 88) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา และการปฏิบัติตามหลักธรรมสัจจวัตถุ 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือและการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา พบว่า นักเรียนที่เรียนสังคมศึกษาโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และจากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT กับการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มสัมพันธ์ ของ ธิติพันธ์ คตชาคร (2554: 101) พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT กับการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มสัมพันธ์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ธีรวัฒน์ ผิวขม (2554: 69-70) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ และความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STSD กับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอร์ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD กับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอร์ก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และจากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และเจตคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลซิปปาและการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT ของณัฐวุฒิ จันละมุด (2554:

95-96) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลชิปปาและการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พัชรินทร์ สินไพบูลย์ (2554: 92-93) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยและความรับผิดชอบการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์กับการสอนตามคู่มือครู พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์กับการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และจากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือและการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ของศรารัตน์ มุลอามตย์ (2554: 76) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วิชาชุดา อ้วนศรีเมือง (2554: 74) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD กับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค LT พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD และการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิค LT ก่อนเรียน และหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และจากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ของสารทูล อารีวรวิทย์กุล (2554: 121) พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ สุพัชยา ปาหา (2554: 82) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT และการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT กับการจัดการเรียนรู้ แบบสืบเสาะหาความรู้ แตกต่างกันอย่างไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติ

สุกัญญา พิทักษ์ (2554: 68) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการ

เรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้ปัญหาเป็นฐานและการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค STSD พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้ปัญหาเป็นฐานและการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค STSD มีความแตกต่างกัน และจากการศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันปัญหาทางเพศในวัยเรียน ของดวงจันทร์ เพลียนอก (2555: 54) พบว่า นักเรียนมีการป้องกันปัญหาทางเพศเพิ่มขึ้นหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ ลักษณะ รักเถาว์ (2555: 78) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือวิธี STAD กับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือวิธี STAD กับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครูแตกต่างกัน อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือวิธี STAD ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เกศรา อินทะนนท์ (2556: 65-66) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ TGT และศึกษาความก้าวหน้าทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ TGT พบว่า ทักษะการพูดภาษาอังกฤษภายหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ TGT แตกต่างจากก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ TGT อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 โดยที่คะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียน และ มีความก้าวหน้าในการพูดภาษาอังกฤษสูงขึ้น และจากการศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง พหุนาม โดยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศดินทรเดชา ของ จัตุรชัย กองสอน (2556: 37) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคแบบ LT เรื่อง พหุนาม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน และนักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้ แบบร่วมมือเทคนิค LT เรื่อง พหุนาม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ นอกจากนี้ เนตรวรา ศรีสิน (2556: 90-91) ได้ศึกษาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้ แบบร่วมมือด้วยเทคนิค ซี ไอ อาร์ ซี พบว่า ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค ซี ไอ อาร์ ซี หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค ซี ไอ อาร์ ซี อยู่ในระดับมาก

บุษบา มุลเพ็ญ (2556: 96) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อ การเรียน เรื่อง การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับการซื้อ ขาย สินค้า ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีปทุมมา ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคกลุ่มสืบค้น (GI) และเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน (LT) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคกลุ่มสืบค้น

(GI) และเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน (LT) สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 65 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคกลุ่มสืบค้น (GI) และเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน (LT) แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจากการศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การสร้างเสริมสุขภาพและ การป้องกันโรค กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับเอกสารประกอบการเรียน ของ ชุตินันท์ พ่ออามาตย์ (2558: 86-87) พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับเอกสารประกอบการเรียน เรื่อง การสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 88.83/87.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ และนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับเอกสารประกอบการเรียนเรื่อง การสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนอกจากนี้ ศิริประภา พงวันดี (2558: 97) ได้ศึกษาการพัฒนาผลการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.73/81.41 โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิทยาศาสตร์โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีทักษะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ดิกลิเมนต์ (Diclemente. 1991: 385-390) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม การป้องกันในกลุ่มวัยรุ่นที่มีอัตราเสี่ยงติดเชื้อ HIV สูง จำนวน 112 คน โดยการจดบันทึกตนเอง ที่พัฒนามาจากศูนย์ควบคุมโรคเอดส์ สรุปได้ว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้ถุงยางอนามัยในกลุ่มวัยรุ่น มี 2 ปัจจัยคือ การสนทนาเรื่องเอดส์กับคู่นอนประจำ และการยอมรับพฤติกรรมของเพื่อน ผู้แนะนำให้ใช้ถุงยางอนามัย

ริกเคิร์ต; และคนอื่นๆ (Rickert; et al. 1991: 38-43) ได้ศึกษาประสิทธิผลของการให้คำปรึกษาเรื่องโรคเอดส์ในกลุ่มวัยรุ่นระหว่างผู้ให้คำปรึกษาคือ เพื่อนกับผู้ใหญ่ การศึกษาเป็นแบบกึ่งทดลอง มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 82 คน อายุ 12-18 ปี แบ่งเป็น กลุ่มทดลองที่ 1 จำนวน 27 คน ได้รับคำปรึกษาจากเพื่อน และกลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับคำปรึกษาจากผู้ใหญ่ที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษา และกลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับคำปรึกษาจากผู้ใหญ่ที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและกลุ่มเปรียบเทียบไม่ได้รับโครงการใดๆ การประเมินผลจากแบบสอบถามพบว่า ค่าเฉลี่ยของความรู้ทัศนคติ เรื่องโรคเอดส์และความพึงพอใจของผู้รับคำปรึกษาในกลุ่มทดลองที่ 1 และ 2 สูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ และกลุ่ม

ทดลองที่ 1 ไม่แตกต่างจากกลุ่มทดลองที่ 2 ดังนั้นการให้คำปรึกษา โดยเพื่อนและผู้ใหญ่ มีประสิทธิภาพไม่แตกต่างกัน

ชูลคิน; และคนอื่นๆ (Shulkin; et al. 1991: 75-79) ได้ศึกษาประสิทธิผลของโครงการเพื่อนช่วยเพื่อนในพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง การศึกษาเป็นแบบกึ่งทดลองโดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 142 คน ในจำนวนนี้ ร้อยละ 65 เป็นหญิงร้อยละ 82 เป็นคนผิวขาว และร้อยละ 86 เคยมีเพศสัมพันธ์ ได้แบ่งนักศึกษาออกเป็น 2 กลุ่มกลุ่มทดลองได้รับโครงการเพื่อนสอนเพื่อนและอีกกลุ่มเป็นกลุ่มเปรียบเทียบไม่ได้รับโครงการใดๆ โดยเพื่อนได้ให้ข้อมูลความรู้เรื่องโรคเอดส์ ถุงยางอนามัย และให้คำปรึกษาถึงวิธีการใช้ถุงยางอนามัย พบว่ากลุ่มทดลองมีความรู้ ทศนคติ และพฤติกรรมการป้องกันโรคและความตั้งใจในการปฏิบัติเพื่อป้องกันโรคเอดส์แตกต่างจากกลุ่มเปรียบเทียบจากงานวิจัยต่างๆ ที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น จะเห็นว่าการสอนวิชาเพศศึกษา และการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ด้วยวิธีการสอนแบบอื่นๆ ได้ผลที่แตกต่างจากการสอนแบบปกติที่ใช้ในห้องเรียน ดังนั้น การฝึกอบรมครูสอนวิชาเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือก็เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่สามารถจะแก้ปัญหาในเรื่องการเรียนการสอนวิชาเพศศึกษาได้

ไวท์ และอับบราฮัม (Wight; & Abraham. 2000: Online) ได้ศึกษาในเรื่องทฤษฎีจิตสังคมสู่การฝึกปฏิบัติในชั้นเรียนแบบพึ่งพา การพัฒนาครูที่สอนหลักสูตรเพศศึกษาโดยใช้วิจัยเป็นฐานและสรุปผลการวิจัยว่า หลักสูตรใช้ชื่อว่า SHARE หมายถึง สุขภาพทางเพศและความสัมพันธ์กับความปลอดภัย สุขและความสะดวกสบาย หลักสูตรประกอบด้วยชุดทรัพยากรของครู จำนวน 20 บทเรียน ที่ใช้สอนในโรงเรียนเป็นระยะเวลามากกว่า 2 ปี และการฝึกอบรมครู จำนวน 5 วัน มีองค์ประกอบของหลักสูตร ดังนี้

- โครงสร้างทางเพศ และกลไกในชั้นเรียน
- ปัญหาของการขาดประสบการณ์ทางเพศ
- การฝึกเจรจาต่อรองการมีเพศสัมพันธ์
- การฝึกเลือกและใช้ถุงยางอนามัย

จากการประเมินการฝึกอบรมครูหลักสูตร SHARE พบว่า บรรลุเป้าหมาย จากการรายงานตนเองของครูในการถ่ายทอดด้านต่างๆ เกี่ยวกับเพศศึกษา พัฒนาดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ระหว่างก่อนและหลังการฝึกอบรม มีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุดในกลุ่มครูที่มีความเชื่อมั่นน้อยที่สุดในตอนแรก ครูจำนวนมากเปิดเผยว่า หลักสูตรนี้เป็นหลักสูตรที่ดีที่สุดหลักสูตรหนึ่งในบรรดาหลักสูตรวิชาชีพที่เคยฝึกอบรมมาและร้อยละ 86 กล่าวว่า ตนนั้นรู้สึกดีใจมากที่ได้เข้าร่วมอบรมในหลักสูตรดังกล่าว

ชุดการฝึกอบรม SHARE ได้รับการประเมินจากแบบสอบถามของครูอย่างสั้นๆ สำหรับบทเรียนแต่ละบท การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างของครูและนักเรียน การอภิปรายกลุ่มร่วมกับนักเรียนและการสังเกตบทเรียน นอกจากนี้ยังมีทีมพัฒนาชุดหลักสูตรฝึกอบรม SHARE เมื่อได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ได้รับการทดลองในโรงเรียน จำนวน 4 แห่ง การทดลองครั้งที่ 2 ประกอบด้วยครู

จำนวน 15 คน และชั้นเรียน จำนวน 23 ชั้นเรียน นักเรียน จำนวน 115 คน ตอบแบบสอบถามด้วยตนเองแทนการอภิปรายกลุ่มผู้เรียนซึ่งแบบสอบถามนั้นประกอบด้วยคำถามปลายเปิดเกือบทั้งหมด

อาห์เมต และคนอื่นๆ (Ahmed; et al. 2006: Online) ได้ศึกษาการประเมินกระบวนการฝึกอบรมครูเกี่ยวกับรูปแบบการป้องกันโรคเอดส์ โดยวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมเพื่อให้ครูมีความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนการสอนทักษะชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพแก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (อายุ 14 ปี) จำนวน 16 บทเรียน ซึ่งประกอบด้วย บทเรียนต่างๆ ที่อิงทักษะความชำนาญ โดยมีวัตถุประสงค์ในการกำหนดพฤติกรรมทางเพศ โดยครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับการแยกแยะค่านิยมทางเพศ ระบบสืบพันธุ์ มิติของเรื่องทางเพศ เพศทางสังคมและเรื่องทางเพศ (ด้านสังคมและวัฒนธรรม) การเสี่ยงทางเพศ การตัดสินใจทางเพศ (การเคารพตนเอง พฤติกรรม การกล้าแสดงออก ทักษะในการสื่อสารและเจรจาต่อรอง) การถูกข่มขืน และความรุนแรง ความสัมพันธ์ การงดเว้นจากการมีเพศสัมพันธ์ การใช้ถุงยางอนามัยและการคุมกำเนิด การเสี่ยงทางเพศและการเสพยาเสพติด และนอกจากนี้ยังมีแบบฝึกแบบให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมเรื่องสุขภาพเกี่ยวกับการสืบพันธุ์ ไวรัสภูมิคุ้มกันบกพร่องของมนุษย์ การตัดสินใจทางเพศ การงดเว้นการร่วมเพศ ผลสืบเนื่องของกิจกรรมทางเพศ การมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย การเสพยาเสพติด และความรุนแรงทางเพศ โดยมีกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.2) จากโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 26 โรงเรียน (โรงเรียนควบคุม จำนวน 13 แห่ง และโรงเรียนทดลอง จำนวน 13 แห่ง) มีครู จำนวน 24 คน อายุระหว่าง 20 – 59 ปี เข้าร่วมอบรมในช่วงแรก ซึ่งการฝึกอบรมเบื้องต้น ดำเนินการช่วงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2547 และใช้เวลา 4 วันเต็ม อบรมทุกวันศุกร์และวันเสาร์ ณ รีสอร์ทภูเขาแห่งหนึ่ง มีการฝึกอบรมต่อเนื่อง 1 วัน จากการอบรม 2 ครั้ง โดยผู้ดำเนินการฝึกอบรมครั้งนี้เป็นชาวผิวขาว เพศหญิงที่เป็นผู้ติดเชื้อ HIV มีความคุ้นเคยกับหลักสูตรการฝึกอบรมในครั้งนี้ สามารถพูดภาษาได้อย่างคล่องแคล่วถึง 2 ภาษา จากภาษาหลัก 3 ภาษา และมีประสบการณ์ 10 ปี ในสาขาเกี่ยวกับการฝึกอบรม ผู้ติดเชื้อ HIV ผลของการประเมินกระบวนการฝึกอบรมในครั้งนี้พบว่า ครูที่เข้าร่วมอบรมได้รับประโยชน์จากรูปแบบการฝึกอบรมโดยได้รับความรู้เกี่ยวกับการสืบพันธุ์และความเข้าใจที่ได้มาจากการประสบการณ์เกี่ยวกับทักษะต่างๆ ที่จำเป็นต่อการสอนเพศศึกษาให้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.2) และครูมีความเชื่อมั่นสูงขึ้นและรู้สึกสบายใจในการสอนหลักสูตรเพศศึกษา

บาร์ธ และคนอื่นๆ (Barth; & Lannen. 2012: Online) ได้ศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรการฝึกอบรมทักษะในการติดต่อสื่อสารในสาขาเนื้องอกวิทยา การทบทวนวรรณกรรมระบบเชิงปริมาณ ซึ่งหลักสูตรการฝึกอบรมส่วนใหญ่เน้นทักษะการติดต่อสื่อสารโดยทั่วไป ในขณะที่บางหลักสูตรเน้นเนื้อหาเฉพาะ เช่น การแทรกข่าวร้าย หรือ การพัฒนาการติดต่อสื่อสารกับสมาชิกในครอบครัว ทั้งนี้การฝึกอบรมประกอบด้วย ภาคปฏิบัติ เชิงรุก เช่น บทบาทสมมติ และใช้เวลาอย่างน้อยที่สุด 6 ชั่วโมง และเทคนิควิธีที่ใช้ในการฝึกอบรม ได้แก่ การบรรยายหรือหนังสือคู่มือ โสตทัศนวัสดุการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการจำแนกสถานการณ์ การติดต่อสื่อสารที่พึงปรารถนา รวมถึงอุปสรรคต่อการติดต่อสื่อสาร ซึ่งจะใช้เพื่อนหรือบทบาทสมมติของนักแสดง โดย

ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพด้านสุขภาพ (เช่น แพทย์ พยาบาล นักสังคมสงเคราะห์) ที่ทำงานร่วมกับผู้ป่วยโรคมะเร็ง จากการศึกษาครั้งนี้สรุปได้ว่าการฝึกอบรมผู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพด้านสุขภาพโดยการฝึกอบรมทักษะในการติดต่อสื่อสาร เป็นวิธีการหนึ่งที่มีผลดีในอนาคตต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมในการติดต่อสื่อสาร นอกจากนี้ผู้ป่วยอาจจะได้รับประโยชน์จากผู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพด้านสุขภาพที่ได้รับการฝึกอบรมมาเป็นพิเศษ แต่ยังคงขาดการศึกษาอย่างจริงจัง

ฮามูดา (Hamouda. 2016: Online) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรเพศศึกษา บนฐานสิทธิ โดยใช้พหุนิยมทางอัตลักษณ์เป็นกรอบวิเคราะห์นโยบายและเครื่องมือการเรียนรู้ การสอนและสรุปว่าเพศศึกษาได้รับการส่งเสริมจากประวัติศาสตร์ของการต่อสู้ดิ้นรนเพื่อสิทธิทางเพศและอนามัยเจริญพันธุ์ในอาณาเขตระหว่างประเทศและเป็นสาขาวิชาที่สำคัญสาขาหนึ่งในการสร้างความเสมอภาคทางเพศ การให้ความสำคัญกับศักยภาพของเพศศึกษาเป็นลักษณะที่สำคัญในการส่งเสริมการยอมรับ และการยึดมั่นในประเด็นของสิทธิมนุษยชน ในด้านของนโยบายและหลักสูตรเพศศึกษาเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งว่าเราต้องพัฒนาเพื่อหาคำตอบที่ใช้สำหรับความเป็นจริงทางสังคมที่ซับซ้อนและประสบการณ์ต่างๆ ของคนหนุ่มสาวในชุมชนที่แตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed method Approach) แบบตัวหลักตัวรองตามลำดับ (Sequential Dominant and Less Dominant Design) โดยมีวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นตัวรอง และวิธีการวิจัยเชิงปริมาณเป็นตัวหลัก ซึ่งกระบวนการวิจัยผู้วิจัยได้ดำเนินการขอใบรับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งได้พิจารณาเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยตามข้อเสนอการวิจัยนี้ได้ ดังเอกสารใบรับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย หมายเลขข้อเสนอการวิจัยที่ SWUEC-068/57E และหมายเลขข้อเสนอการวิจัยที่ MEDSWUEC-068/57E (ต่อใบอนุญาตครั้งที่ 1) (ภาคผนวก ฉ) โดยในการวิจัยนี้ได้ดำเนินการตามกระบวนการต่าง ๆ 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษา

ในระยะนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธีเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาทางเพศศึกษา และการจัดฝึกอบรมด้านเพศศึกษาของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษา โดยศึกษาจากผู้บริหารสถาบันการพลศึกษา อาจารย์ผู้สอนวิชาเพศศึกษา และนักศึกษาศาสนาการพลศึกษา

ระยะที่ 2 การสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ

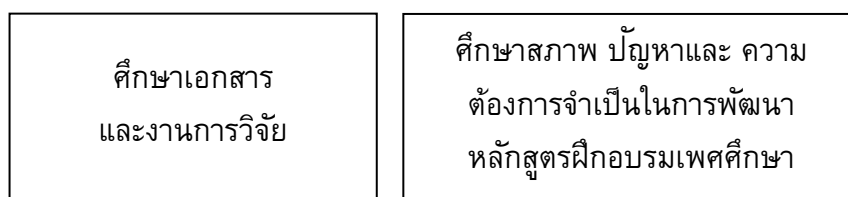
ในระยะนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธีเพื่อศึกษาองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยศึกษาจากผลการวิเคราะห์ในระยะ ที่ 1 ร่วมกับเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและดำเนินการตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญ

ระยะที่ 3 การทดลองใช้และประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาในสถานการณ์จริง

ในระยะนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยแบบกึ่งทดลอง และการประเมินผลตามวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการใช้หลักสูตรและประเมินผลหลักสูตร โดยมีการทดลองใน 2 ขั้นตอน คือ ทดลองนำร่องและทดลองจริง ซึ่งผู้วิจัยจะดำเนินการหาประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้หลักสูตรฝึกอบรมที่มีความสมบูรณ์พร้อมที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป โดยสามารถแสดงรายละเอียดของแต่ละระยะได้ดังภาพประกอบ 9 และตามรายละเอียดในตาราง 1

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย (Research Flowchart)

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพ
ปัญหาและความต้องการ
จำเป็นในการฝึกอบรม
เพศศึกษา

สังเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลสภาพ ปัญหาและความต้องการ
จำเป็นในการฝึกอบรม

ระยะที่ 2 การสร้างหลักสูตร
ฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิค
การเรียนรู้แบบร่วมมือ

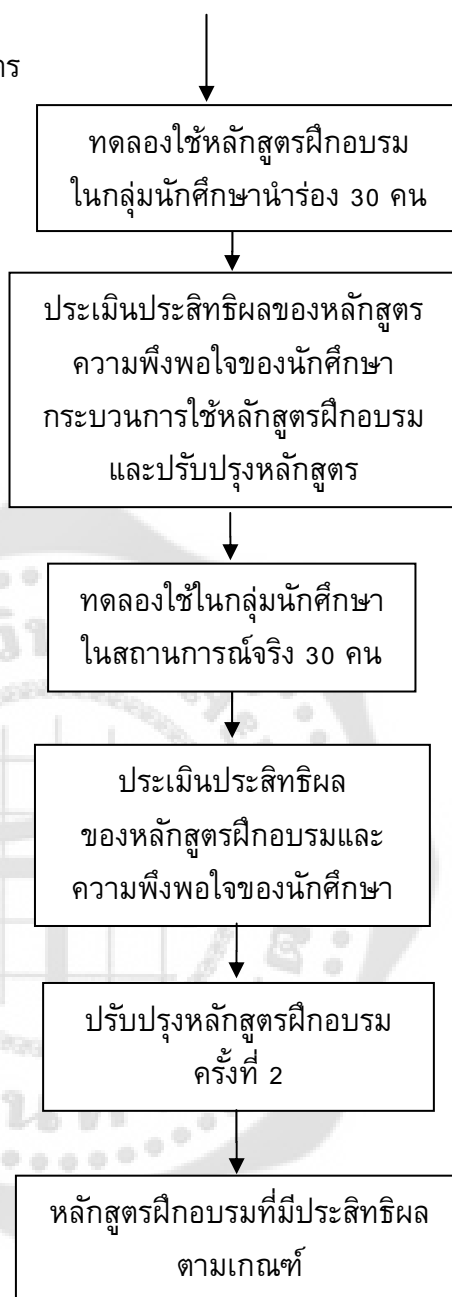
ร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษา/
คู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมและ
จัดทำเครื่องมือวัดและประเมินตามหลักสูตร

ประเมินความเหมาะสมของร่างหลักสูตรฝึกอบรม/
คู่มือการใช้หลักสูตร และประเมินความถูกต้อง
ของเครื่องมือวัดโดยผู้เชี่ยวชาญ

ทดลองใช้เครื่องมือวัดในหลักสูตรฯ กับนักศึกษา ที่
ไม่ใช่กลุ่มทดลองเพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ปรับปรุงร่างหลักสูตร/คู่มือการใช้
และเครื่องมือวัด

ระยะที่ 3 การทดลองใช้และประเมินหลักสูตร
ฝึกอบรบเพศศึกษาในสถานการณ์จริง

ภาพประกอบ 9 ขั้นตอนการวิจัย (Research flowchart)

ตาราง 1 ขั้นตอน วิธีดำเนินการ แหล่งข้อมูล และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในแต่ละระยะ

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เพศศึกษา			
วัตถุประสงค์			
1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษา 2. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศศึกษาและการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ 3. เพื่อศึกษาหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาที่ควรจะเป็นในสถาบันการพลศึกษา 4. เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบด้านเนื้อหา			
ขั้นตอน	วิธีดำเนินการ	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ
ขั้นตอนที่ 1 ทบทวนวรรณกรรม ที่เกี่ยวข้อง	วิเคราะห์เอกสารและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง	1. เอกสาร 2. ตำรา 3. รายงานการวิจัย	-
ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสภาพ ปัญหาและความ ต้องการในการ จัดทำหลักสูตร ฝึกอบรมเพศศึกษา	1. นำหนังสือจากบัณฑิต วิทยาลัยถึงสถาบันการ พลศึกษาเพื่อทำการสำรวจ สภาพ ปัญหาและความต้องการ ด้านเนื้อหา 2. สร้างเครื่องมือการวิจัย 3. ตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย 4. วิเคราะห์และสรุปข้อมูล การสำรวจ	1. สถาบันการ พล ศึกษาที่เปิดสอนใน รายวิชาเพศศึกษา ประกอบด้วย อาจารย์ผู้สอน จำนวน 6 วิทยาเขต 2. กลุ่มผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียใน การ จัดการเรียนรู้เรื่อง เพศศึกษา ประกอบด้วย 2.1 ผู้บริหารสถาบัน การพลศึกษา 17 คน 2.2 อาจารย์ผู้สอน วิชาเพศศึกษา 17 คน 2.3 นักศึกษาสถาบัน การพลศึกษา 392 คน	- แบบสัมภาษณ์ สภาพการจัดการ เรียนรู้เรื่องเพศศึกษา ในสถาบันการ พลศึกษา - แบบสอบถาม เนื้อหาวิชาเพศศึกษา ที่ต้องการเรียนรู้

ตาราง 1 (ต่อ)

ระยะที่ 2 การสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ			
ขั้นตอนที่ 3	นำข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลสภาพ	ผลการวิเคราะห์และ	-
สังเคราะห์ข้อมูล	ปัญหาและความต้องการจำเป็น	สรุปข้อมูลขั้นตอน	
เพื่อกำหนด	ในขั้นตอนที่ 2 มาสังเคราะห์	ที่ 1 และ 2	
องค์ประกอบของ	เพื่อกำหนดองค์ประกอบของ		
หลักสูตร	หลักสูตร		
วัตถุประสงค์			
1. เพื่อสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ			
2. เพื่อประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ			
3. เพื่อจัดทำคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรม			
ขั้นตอน	วิธีดำเนินการ	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ
ขั้นตอนที่ 4	1. ศึกษาเพิ่มเติมด้านเอกสาร	1. หนังสือ ตำรา	1. หลักสูตรฝึกอบรม
สร้างหลักสูตร	และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	รูปแบบการจัดการ	2. คู่มือฝึกอบรมสำหรับ
ฝึกอบรมเพศศึกษา/	2. สังเคราะห์แนวคิดและ	เรียนรู้แบบร่วมมือ	วิทยากร/นักศึกษา
คู่มือการใช้หลักสูตร	กระบวนการในการสร้าง	2. หลักสูตรฝึก	3. เครื่องมือในการวัด
และเครื่องมือ วัดและ	หลักสูตรฝึกอบรม	อบรมรูปแบบต่างๆ	และประเมินผลตาม
ประเมินผลตาม	3. สร้างหลักสูตรฝึกอบรม	ที่เกี่ยวข้อง	หลักสูตร
หลักสูตร	เพศศึกษา	3. ผลการวิเคราะห์	
	4. จัดทำคู่มือสำหรับดำเนินการ	ข้อมูลในระยะที่ 1	
	ฝึกอบรม	ที่ได้จากการ	
	5. จัดทำเครื่องมือในการวัดและ	สังเคราะห์ใน	
	ประเมินผลตามหลักสูตร	ขั้นตอนที่ 3	
	ฝึกอบรม		
ขั้นตอนที่ 5	1. สร้างเครื่องมือเพื่อตรวจสอบ	ผู้เชี่ยวชาญ 6 คน	1. แบบประเมิน ความ
ประเมินร่างหลักสูตร	หลักสูตร คู่มือสำหรับฝึกอบรม		เหมาะสมของ
ฝึกอบรมเพศศึกษา	และเครื่องมือในการวัดและ		ผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อ
ด้วยเทคนิคการ	ประเมินผลการฝึกอบรม		1.1 หลักสูตร
เรียนรู้แบบร่วมมือ	2. คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญที่จะทำ		1.2 คู่มือฝึกอบรม
	การตรวจสอบ คุณภาพของ		1.3 เกณฑ์การประเมิน
	หลักสูตร และส่งหนังสือเชิญ		ทักษะที่จำเป็นต่อการ
			เรียนรู้เรื่องเพศ

ตาราง 1 (ต่อ)

ขั้นตอน	วิธีดำเนินการ	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ
	3. ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร/คู่มือ การฝึกอบรบและความเที่ยงตรงของเครื่องมือวัดและประเมินผล		1.4 แบบทดสอบความรู้เรื่องเพศศึกษา 1.5 แบบประเมินเจตคติต่อเรื่องเพศศึกษา 1.6 แบบประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรบ
ขั้นตอนที่ 6 ทดลองใช้เครื่องมือ	ดำเนินการทดลองใช้ เครื่องมือ ในนักศึกษาที่ไม่ใช่ กลุ่มทดลอง เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในด้าน - ค่าความยากง่าย - ค่าอำนาจจำแนก - ค่าความเชื่อมั่น	นักศึกษา 30 คน	1. แบบทดสอบความรู้เรื่องเพศศึกษา 2. แบบประเมินทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้เรื่องเพศ 3. แบบประเมิน เจตคติต่อเรื่องเพศ 4. แบบประเมินความพึงพอใจ
ขั้นตอนที่ 7 ปรับปรุงหลักสูตร และเอกสารประกอบ การฝึกอบรบ	ดำเนินการปรับปรุงหลักสูตร คู่มือและเครื่องมือวัดและประเมินผลการฝึกอบรบ และจัดทำเป็นฉบับเพื่อใช้ในการทดลอง	อาจารย์ที่ปรึกษา ปริญญานิพนธ์	1. หลักสูตรฝึกอบรบ 2. คู่มือฝึกอบรบ สำหรับวิทยากร/นักศึกษา 3. เครื่องมือในการวัดและประเมินผลการฝึกอบรบ

ตาราง 1 (ต่อ)

ขั้นตอน	วิธีดำเนินการ	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ
ระยะที่ 3 การทดลองใช้และประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือในสถานการณ์จริง			
วัตถุประสงค์			
1. เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาของนักศึกษาสถาบัน การพลศึกษาการฝึกอบรมจริง ตลอดจนปัญหา อุปสรรคระหว่างดำเนินการ			
2. เพื่อปรับปรุงให้หลักสูตรฝึกอบรมมีความถูกต้อง เหมาะสมต่อการนำไปใช้ในวิทยาเขตต่างๆ ต่อไป			
3. เพื่อทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบัน การพลศึกษา โดยการปฏิบัติการฝึกอบรมจริง			
4. เพื่อประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการ พลศึกษา			
5. เพื่อปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบัน การพลศึกษา			
ขั้นตอนที่ 8 ทดลองใช้หลักสูตร ฝึกอบรมเพศศึกษา ด้วยเทคนิคการ เรียนรู้แบบร่วมมือ ในกลุ่มนักศึกษา นำร่อง	1. เตรียมความพร้อมของ วิทยาเขต 2. รับสมัครและคัดเลือก นักศึกษาเพื่อเข้าทดลอง ฝึกอบรม 3. จัดการฝึกอบรมเพศศึกษา ด้วยเทคนิคการเรียนรู้ แบบร่วมมือ 4. ประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้า รับการฝึกอบรมเพศศึกษาด้วย เทคนิคการเรียนรู้ แบบร่วมมือ	นักศึกษา 30 คน	1. แบบทดสอบความรู้ เรื่องเพศศึกษา 2. แบบประเมิน เจตคติต่อเรื่อง เพศศึกษา 3. แบบประเมินทักษะ ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ เพศศึกษา

ตาราง 1 (ต่อ)

ขั้นตอน	วิธีดำเนินการ	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ
ขั้นตอนที่ 9 ประเมินผลหลักสูตรและกระบวนการใช้หลักสูตรฝึกอบรม และกระบวนการใช้หลักสูตรฝึกอบรม เพศศึกษาด้วย เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบัน การพลศึกษา	1. ประเมินผลหลักสูตรและกระบวนการใช้หลักสูตรฝึกอบรม เพศศึกษาด้วยเทคนิค การเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบัน การพลศึกษา โดยการ 1.1 ประเมินประสิทธิผลของหลักสูตร 1.2 ประเมินความพึงพอใจของนักศึกษา 2. ปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม	นักศึกษา 30 คน	แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม
ขั้นตอนที่ 10 ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือในกลุ่มนักศึกษา สถานการณ์จริง	1. เตรียมความพร้อมของวิทยาเขต 2. รับสมัครและคัดเลือกนักศึกษาเพื่อเข้าทดลองฝึกอบรม 3. จัดการฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิค การเรียนรู้แบบร่วมมือ 4. ประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ	นักศึกษา 30 คน	1. แบบทดสอบความรู้เรื่องเพศศึกษา 2. แบบประเมิน เจตคติต่อเรื่องเพศศึกษา 3. แบบประเมินทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้เพศศึกษา
ขั้นตอนที่ 11 ประเมินประสิทธิผลของหลักสูตร	ประเมินผลหลักสูตรและกระบวนการหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิค การเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบัน การพลศึกษา โดยการ 1. ประเมินประสิทธิผลของหลักสูตร 2. ประเมินความพึงพอใจของนักศึกษา	นักศึกษา 30 คน	แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม

ตาราง 1 (ต่อ)

ขั้นตอน	วิธีดำเนินการ	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ
ขั้นตอนที่ 12 ปรับปรุงและ เผยแพร่หลักสูตร ฝึกอบรมเพศศึกษา ด้วยเทคนิคการ เรียนรู้แบบร่วมมือ ของนักศึกษา สถาบันการ พลศึกษา	1. วิเคราะห์ข้อมูล ประสิทธิภาพ หลักสูตรและความพึงพอใจของ นักศึกษา ความคิดเห็นเพิ่มเติม ต่อกระบวนการจัดฝึกอบรมและ หลักสูตรฝึกอบรม 2. ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร 3. นำเสนอหลักสูตรและเผยแพร่	ผลสรุปการประเมิน หลักสูตรในขั้นตอน ที่ 11	-

จากภาพประกอบ 9 และตาราง 1 สามารถแสดงรายละเอียดของขั้นตอนการดำเนินการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษา

โดยในระยะที่ 1 นี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยในขั้นตอนที่ 1-3 ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา หนังสือ วารสาร ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นที่จะดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย

1. การศึกษาด้านเพศศึกษา
2. การเรียนการสอนวิชาเพศศึกษาในระดับอุดมศึกษา
3. แนวคิดเกี่ยวกับเจตคติและพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศต่าง ๆ
4. รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
5. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการในการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรม เพศศึกษา

วิธีดำเนินการ

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงสถาบันการพลศึกษาเพื่อทำการสำรวจสภาพ ปัญหาและความต้องการในการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรม

2. สร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (ภาคผนวก ข) สภาพการจัดการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาในสถาบันการพลศึกษา และแบบสอบถามความต้องการด้านเนื้อหา ที่จะเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ (ภาคผนวก ค)

3. ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

4. นำแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลด้วยตนเองและ ส่งทางไปรษณีย์ไปที่วิทยาเขตที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม คือ

4.1 กลุ่มสถาบันการพลศึกษาที่เปิดสอนรายวิชาเพศศึกษา ประกอบด้วย อาจารย์ผู้สอน จำนวนวิทยาเขตละ 1 คน 6 วิทยาเขต คือ มหาสารคาม ยะลา ศรีสะเกษ เชียงใหม่ ชลบุรี และสุโขทัย รวม 6 คน

4.2 กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา ประกอบด้วย

4.2.1 ผู้บริหารสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตละ 1 คน จำนวน 17 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

4.2.2 อาจารย์ผู้สอนวิชาเพศศึกษา วิทยาเขตละ 1 คน จำนวน 17 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

4.2.3 นักศึกษาสถาบันการพลศึกษา จำนวน 392 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan. 1970, P. 608) โดยวิธีสุ่มอย่างง่ายแบบมีสัดส่วน (Proportional Simple random Sampling) ในแต่ละวิทยาเขต ดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาศาสนาบันการพลศึกษา ปีการศึกษา 2557

ลำดับที่	วิทยาเขต	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
1	กระบี่	1,040	22
2	กรุงเทพ	1,109	23
3	ชลบุรี	1,107	23
4	ชัยภูมิ	660	14
5	ชุมพร	643	14
6	เชียงใหม่	1,919	40
7	ตรัง	635	13
8	เพชรบูรณ์	813	17
9	มหาสารคาม	1,603	34
10	ยะลา	1,672	35
11	ลำปาง	830	18
12	ศรีสะเกษ	1,179	25
13	สมุทรสาคร	616	13
14	สุโขทัย	1,271	27
15	สุพรรณบุรี	1,694	36
16	อ่างทอง	583	12
17	อุดรธานี	1,250	26
รวม		18,624	392

ขั้นตอนที่ 3 สังเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตร

วิธีดำเนินการ

1. นำข้อมูลจากสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนรายวิชาพลศึกษาทั้ง 6 วิทยาเขต มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อกันหาสภาพและปัญหาในการจัด การเรียนรู้พลศึกษาของสถาบันการพลศึกษา

2. นำข้อมูลจากสอบถามผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 17 วิทยาเขต มาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และจัดลำดับความต้องการด้านเนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรม โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 2.34-3.00 หมายถึง มีความต้องการมาก

ค่าเฉลี่ย 1.67-2.33 หมายถึง มีความต้องการปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.66 หมายถึง มีความต้องการน้อย

3. นำข้อมูลจาก 1 และ 2 มาสังเคราะห์เพื่อกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตร

ระยะที่ 2 การสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ

โดยในระยะที่ 2 นี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยในขั้นตอนที่ 4-7 ดังนี้

ขั้นตอนที่ 4 สร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษา/คู่มือการใช้หลักสูตร และเครื่องมือวัดและประเมินผลตามหลักสูตร

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา หนังสือ วารสารและผลงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ในประเด็นที่จะดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย รูปแบบการจัดการเรียนรู้ แบบร่วมมือ และหลักสูตรฝึกอบรมรูปแบบต่าง ๆ

2. ทำการสังเคราะห์แนวคิดและกระบวนการในการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม

3. ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลในระยะที่ 1 และข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์มาสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา ประกอบด้วย 6 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 18 ชั่วโมง ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การเจริญเติบโตและการพัฒนาทางเพศของวัยรุ่น จำนวน 3 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 สัมพันธภาพทางเพศและการแสดงออก จำนวน 3 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ค่านิยมทางเพศ จำนวน 3 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 โรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ จำนวน 3 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ปัญหาทางเพศและการป้องกันแก้ไข จำนวน 3 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 การจัดการกับอารมณ์ทางเพศของวัยรุ่น ที่เหมาะสมกับสังคมไทย จำนวน 3 ชั่วโมง

4. จัดทำคู่มือสำหรับดำเนินการฝึกอบรมของวิทยากรและนักศึกษา ผู้เข้ารับการฝึกอบรม (ภาคผนวก ก)

5. จัดทำเครื่องมือในการวัดและประเมินผลการฝึกอบรมประกอบด้วย

5.1 แบบทดสอบความรู้เรื่องเพศศึกษา

5.2 แบบประเมินทักษะจำเป็นต่อการเรียนรู้เพศศึกษา

5.3 แบบประเมินเจตคติต่อเรื่องเพศศึกษา

5.4 แบบประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 5 ประเมินร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษา ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ

วิธีดำเนินการ

1. สร้างเครื่องมือตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตร/ คู่มือฝึกอบรมและเครื่องมือวัดและประเมินผลการฝึกอบรม (ภาคผนวก ง) เพื่อสอบถาม ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญพร้อมทั้งให้

ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากแบบตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม
เพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาศาสนาการพลศึกษา มีลักษณะเป็นแบบ
วัดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) 4 คะแนน โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

คะแนน 4 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมาก

คะแนน 3 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับค่อนข้างมาก

คะแนน 2 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

คะแนน 1 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อย

และมีเกณฑ์การผ่านคือ จะต้องอยู่ในระดับค่อนข้างมาก (3 คะแนน) ขึ้นไป

2. คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ด้านหลักสูตรหรือเพศศึกษา เพื่อทำการตรวจสอบ
คุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมและคู่มือสำหรับฝึกอบรม และเครื่องมือใน การวัดและประเมินของ
การฝึกอบรม จำนวน 6 คน (ภาคผนวก ข) โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

2.1 อาจารย์สังกัดสถาบันอุดมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับ ดุษฎีบัณฑิต มี
ประสบการณ์สอนหรือทำวิจัยด้านหลักสูตร จำนวน 1 คน

2.2 อาจารย์สังกัดสถาบันอุดมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับ ดุษฎีบัณฑิต มี
ประสบการณ์สอนหรือทำวิจัยด้านเพศศึกษา จำนวน 2 คน

2.3 อาจารย์หรือนักวิชาการที่สำเร็จการศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิต ด้านสถิติและวัดผล
จำนวน 1 คน

2.4 อาจารย์สังกัดสถาบันอุดมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับ ดุษฎีบัณฑิต มี
ประสบการณ์สอนหรือทำวิจัยด้านพฤติกรรมศาสตร์ จำนวน 1 คน

2.5 ผู้บริหารที่ทำหน้าที่กำกับดูแลงานด้านวิชาการของสถาบันการพลศึกษา จำนวน 1
คน

3. ดำเนินการส่งเครื่องมือตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตร คู่มือฝึกอบรมและ
เครื่องมือวัดและประเมินผลการฝึกอบรม ให้กับผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบ

4. นำข้อมูลผลการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงและปรับปรุง
ตามข้อเสนอแนะ

ขั้นตอนที่ 6 ทดลองใช้เครื่องมือ

วิธีดำเนินการ

1. นำแบบแบบทดสอบความรู้เรื่องเพศศึกษา แบบประเมินทักษะ ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้
เพศศึกษา แบบประเมินเจตคติต่อเพศศึกษาและแบบประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมที่
ปรับปรุงจากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปทดลองใช้กับนักศึกษาศาสนาการพลศึกษาที่ไม่ใช่
กลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบ

ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น

ขั้นตอนที่ 7 ปรับปรุงหลักสูตร และเอกสารประกอบการฝึกอบรม

วิธีดำเนินการ

1. นำข้อมูลการตรวจสอบเครื่องมือและข้อเสนอแนะที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญมาดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม คู่มือสำหรับฝึกอบรม และเครื่องมือการวัดและประเมินของการฝึกอบรม และนำมาปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท จากนั้นจัดทำเป็นฉบับร่างเพื่อใช้ในการทดลอง
2. คัดเลือกแบบทดสอบความรู้เรื่องเพศศึกษาและแบบประเมิน เจตคติต่อเพศศึกษาที่ผ่านเกณฑ์มาจัดทำเป็นฉบับเพื่อใช้ในการทดลอง

ระยะที่ 3 การทดลองใช้และประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือในสถานการณ์จริง

โดยในระยะที่ 3 นี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยในขั้นตอนที่ 8-12 ดังนี้

ขั้นตอนที่ 8 ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือในกลุ่มศึกษานำร่อง

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี เพื่อขออนุญาตทำการทดลองหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ
2. จัดเตรียมความพร้อมของวิทยาเขต ได้แก่ ห้องฝึกอบรม อุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์ และจัดเตรียมวัสดุ สื่อ อุปกรณ์ในการฝึกอบรม
3. รับสมัครและคัดเลือกนักศึกษาเพื่อเข้าทดลองฝึกอบรม จำนวน 30 คน
4. ดำเนินการจัดฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือให้กับนักศึกษาที่เข้าร่วมฝึกอบรม
5. ประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิค การเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้แบบทดสอบความรู้เรื่องเพศศึกษา แบบประเมินเจตคติ ต่อเรื่องเพศศึกษา แบบประเมินทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้เพศศึกษาร่วมกับการประเมิน ความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรม (ภาคผนวก จ)

ขั้นตอนที่ 9 ประเมินผลหลักสูตรและกระบวนการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา

1. ประเมินผลหลักสูตรและกระบวนการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา โดยการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรใน 4 ด้าน คือ
 - 1.1 ความรู้เรื่องเพศศึกษา
 - 1.2 เจตคติต่อเรื่องเพศศึกษา

1.3 ทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้เพศศึกษา

1.4 ความพึงพอใจของต่อหลักสูตรฝึกอบรม

2. นำผลการประเมินหลักสูตรและกระบวนการใช้หลักสูตร และข้อมูลข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากคู่มือฝึกอบรมสำหรับนักศึกษาทั้ง 30 คน มาปรับปรุงหลักสูตรในด้านกิจกรรมและเนื้อหาไป ความรู้ ตลอดจนปรับระยะเวลาของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละหน่วย การเรียนรู้ให้เหมาะสม จากนั้นนำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทเพื่อจัดทำหลักสูตรและคู่มือการฝึกอบรมฉบับใหม่เพื่อใช้ทดลองในกลุ่มทดลองสถานการณ์จริง

ขั้นตอนที่ 10 ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือในกลุ่มนักศึกษาสถานการณ์จริง

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขต ศรีสะเกษ เพื่อขออนุญาตทำการทดลองหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ
2. จัดเตรียมความพร้อมของวิทยาเขต ได้แก่ ห้องฝึกอบรม อุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์ และจัดเตรียมวัสดุ สื่อ อุปกรณ์ในการฝึกอบรม
3. รับสมัครและคัดเลือกนักศึกษาเพื่อเข้าทดลองฝึกอบรม จำนวน 30 คน
4. ดำเนินการจัดฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือให้กับนักศึกษาที่เข้าร่วมฝึกอบรม
5. ประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้แบบทดสอบความรู้ แบบประเมินเจตคติต่อเรื่องเพศศึกษา แบบประเมินทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้เพศศึกษาร่วมกับการประเมิน ความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 11 ประเมินประสิทธิผลของหลักสูตร

ประเมินผลหลักสูตรและกระบวนการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถานการณ์จริง โดยการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตร ใน 4 ด้าน คือ

1. ความรู้เรื่องเพศศึกษา
2. เจตคติต่อเรื่องเพศศึกษา
3. ทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้เพศศึกษา
4. ความพึงพอใจของต่อหลักสูตรฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 12 ปรับปรุงและเผยแพร่หลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิค การเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถานการณ์จริง

1. ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร
2. นำเสนอหลักสูตรและเผยแพร่

การจัดกระทำ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลตามระยะของการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม
เพศศึกษา

1.1 สภาพการจัดการเรียนรู้รายวิชาเพศศึกษา

ผู้วิจัยดำเนินการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ กึ่งโครงสร้าง จากนั้น
ดำเนินการวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

1.2 ปัญหาการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา

ผู้วิจัยดำเนินการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ กึ่งโครงสร้าง
จากนั้นดำเนินการวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคเนื้อหา

1.3 ความต้องการจำเป็นด้านเนื้อหา (Content Analysis)

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสำรวจความต้องการจำเป็น ซึ่งลักษณะเป็น
แบบมาตรฐานส่วนประมาณค่า 3 ระดับ จากนั้นดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบน
มาตรฐาน และจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยพิจารณาเรียงอันดับจากค่าเฉลี่ย
จากมากไปหาน้อย ตามลำดับ

ระยะที่ 2 การสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ

2.1 ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญโดยใช้แบบ
ประเมินความเหมาะสม ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า
4 ระดับ จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

2.2 คุณภาพของเครื่องวัดผลในหลักสูตรฝึกอบรม

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อ
ตรวจสอบถึงความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา
รายข้อ (I-CVI) และค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับ (S-CVI) ดังสูตร

$$I-CVI = N_c/N$$

เมื่อ N_c แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินข้อคำถามในระดับสอดคล้อง

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

$$S-CVI = \sum(I-CVI)/P$$

เมื่อ P แทน จำนวนข้อคำถาม

โดยกำหนดเกณฑ์การผ่าน คือ $I-CVI$ และ $S-CVI \geq 0.8$

จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการทดลองใช้เครื่องมือกับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน เมื่อตรวจสอบค่าความยากง่าย ด้วยการหาสัดส่วนของจำนวนคนที่ตอบถูกต้องจำนวนคนทั้งหมด ซึ่งกำหนดเกณฑ์คุณภาพอยู่ระหว่าง 0.20-0.80 ตรวจสอบค่าอำนาจจำแนก โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งหมดเมื่อหักคะแนนข้อนั้นออก (Corrected Item Total Correlation) ซึ่งกำหนดเกณฑ์ ≥ 0.20 และตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค โดยกำหนดเกณฑ์ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.70 ขึ้นไป

ระยะที่ 3 การทดลองใช้และประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษา ในสถานการณ์จริง

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการทดลองในกลุ่มตัวอย่างทดลองนำร่องและกลุ่มสถานการณ์จริง กลุ่มละ 30 คน รวม 60 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลในหลักสูตร ดังนี้

- แบบทดสอบความรู้เรื่องเพศศึกษา
- แบบประเมินเจตคติต่อเรื่องเพศศึกษา
- แบบประเมินทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้เพศศึกษา
- แบบประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษา

จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดำเนินการทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติทดสอบ ดังนี้

- วิเคราะห์ข้อมูลประสิทธิผลหลักสูตรด้านความรู้เรื่องเพศศึกษาและ เจตคติต่อเรื่องเพศศึกษา โดยใช้สถิติทดสอบค่าที่ แบบ Dependent Samples t-test เมื่อกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งในส่วน of ความรู้ จะวิเคราะห์แยกเป็นรายหน่วยการเรียนรู้ โดยแปลงค่าคะแนนเฉลี่ยของความรู้ เป็นร้อยละเฉลี่ยก่อนดำเนินการทดสอบ เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 และในส่วน of เจตคติ จะวิเคราะห์ในภาพรวมของหลักสูตรฝึกอบรมโดยใช้ค่าคะแนนเฉลี่ยในการทดสอบ เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2

- วิเคราะห์ข้อมูลประสิทธิผลหลักสูตรด้านทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้เพศศึกษาและความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษา โดยใช้สถิติทดสอบค่าที่ แบบ One-sample t-test เมื่อกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกำหนดเกณฑ์เปรียบเทียบที่ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.00 เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3 และ 4

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้ แบบร่วมมือ ของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ตอน ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาศภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้ด้านเพศศึกษา และ ความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรมเพศศึกษา

ตอนที่ 2 ผลการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของ นักศึกษาสถาบันการพลศึกษา

ตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้และประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษา ด้วย เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอข้อมูล

IPE1-6 หมายถึง สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตที่ 1- วิทยาเขตที่ 6

I-CVI หมายถึง ค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหารายข้อ

S-CVI หมายถึง ค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับ

$\bar{x}$ หมายถึง ค่าเฉลี่ยเลขคณิต

S หมายถึง ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

t หมายถึง ค่าสถิติทดสอบที

P-value หมายถึง ค่าความน่าจะเป็นในการประเมินสมมติฐานหลัก

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาศภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้ด้านเพศศึกษา และ ความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรมเพศศึกษา

1. ผลการศึกษาศภาพการจัดการเรียนรู้และต้องการจำเป็นในด้านเนื้อหาวิชาเพศศึกษาที่ ต้องการเรียนรู้ในหลักสูตรฝึกอบรมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการเรียนรู้เพศศึกษาในสถาบันการพล ศึกษา

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการ จัดการเรียนรู้เพศศึกษาทั้ง 17 วิทยาเขต รวม 426 คน ดังตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพและเพศ

สถานภาพ	เพศ				รวม	ร้อยละ
	ชาย	ร้อยละ	หญิง	ร้อยละ		
1. นักศึกษา	305	77.81	87	22.19	392	100.00
2. อาจารย์ผู้สอน	8	47.06	9	52.94	17	100.00
3. ผู้บริหาร	15	88.24	2	11.76	17	100.00
รวม	328	77.00	98	23.00	426	100.00

จากตาราง 3 พบว่า ส่วนใหญ่ของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย และเป็นนักศึกษา ในขณะที่อาจารย์ผู้สอนและผู้บริหาร จะเป็นตัวแทนของแต่ละวิทยาเขต และเมื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ในส่วนของความต้องการจำเป็นด้านเนื้อหาวิชาเพศศึกษาที่ควรระบุในหลักสูตร พบว่า ปรากฏดังตาราง 4

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและลำดับความต้องการจำเป็นด้านเนื้อหาวิชาเพศศึกษาที่ต้องการเรียนรู้ในหลักสูตรฝึกอบรม จำแนกตามสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (n=426)

เนื้อหาวิชาเพศศึกษาที่ต้องการเรียนรู้	ความต้องการจำเป็น											
	นักศึกษา (n=392)				อาจารย์ผู้สอน (n=17)				ผู้บริหาร (n=17)			
	$\bar{x}$	S	ระดับ	ลำดับ	$\bar{x}$	S	ระดับ	ลำดับ	$\bar{x}$	S	ระดับ	ลำดับ
1. การเจริญเติบโตและการพัฒนาการทางเพศในช่วงวัยรุ่น	2.49	0.54	มาก	1	2.71	0.47	มาก	1	2.82	0.39	มาก	2
2. ความรู้เกี่ยวกับการระบายอารมณ์ทางเพศ	2.43	0.59	มาก	3	2.47	0.51	มาก	5	2.76	0.44	มาก	3
3. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเพศ	2.41	0.62	มาก	4	2.59	0.51	มาก	3	2.76	0.44	มาก	3
4. ค่านิยมในเรื่องเกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ	2.40	0.60	มาก	5	2.53	0.51	มาก	4	2.82	0.39	มาก	2
5. ความรัก ความใคร่	2.38	0.62	มาก	7	2.65	0.49	มาก	2	2.76	0.44	มาก	3
6. พฤติกรรมทางเพศ	2.34	0.65	มาก	8	2.59	0.51	มาก	3	2.76	0.44	มาก	3
7. การตั้งครรภ์	2.22	0.78	ปานกลาง	9	2.53	0.62	มาก	4	2.88	0.33	มาก	1
8. การคุมกำเนิด	2.39	0.73	มาก	6	2.71	0.47	มาก	1	2.82	0.39	มาก	2
9. โรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์	2.40	0.74	มาก	5	2.59	0.62	มาก	3	2.88	0.33	มาก	1
10. ปัญหาทางเพศและการป้องกันแก้ไข	2.46	0.65	มาก	2	2.65	0.49	มาก	2	2.88	0.33	มาก	1

จากตาราง 4 พบว่า เนื้อหาวิชาเพศศึกษาที่นักศึกษาต้องการเรียนรู้ลำดับที่ 1 คือ การเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศในช่วยวัยรุ่นโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.49 ($S = 0.54$) เนื้อหาที่อาจารย์ผู้สอนต้องการให้มีการเรียนรู้ ลำดับที่ 1 คือ การเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศในช่วยวัยรุ่นและการคุมกำเนิด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.71 ($S = 0.47$) ส่วนผู้บริหาร พบว่า เนื้อหาวิชาเพศศึกษาที่ต้องการให้มีการเรียนรู้ ลำดับที่ 1 คือ การตั้งครรภ์ โรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และปัญหาทางเพศและการป้องกันแก้ไข โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.88 ($S = 0.33$)

ซึ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามครั้งนี้ไม่สามารถทราบถึงรายละเอียดของสภาพปัญหาในการจัดการเรียนรายวิชาเพศศึกษาในสถาบันการพลศึกษาได้ ผู้วิจัยจึงได้เก็บรวบรวมข้อมูลสภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอนวิชาเพศศึกษาจากอาจารย์ผู้สอนรายวิชาเพศศึกษาในวิทยาเขตที่เปิดให้มีการเรียนการสอนเพศศึกษาจำนวน 6 วิทยาเขต ได้แก่ มหาสารคาม ยะลา ศรีสะเกษ เชียงใหม่ ชลบุรี และสุโขทัย ซึ่งปรากฏผลดังนี้

2. ผลการสัมภาษณ์สภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้วิชาเพศศึกษาในสถาบันการพลศึกษา พบว่า จากการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้ง 6 วิทยาเขต ปรากฏผลดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์สภาพการจัดการเรียนการสอนรายวิชาเพศศึกษา ปรากฏผลดังตาราง 5

ตาราง 5 สภาพการจัดการเรียนการสอนรายวิชาเพศศึกษาในสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตต่างๆ (n=6)

รายการประเมิน	วิทยาเขต						รวม
	IPE1	IPE2	IPE3	IPE4	IPE5	IPE6	
1. การกำหนดจุดประสงค์							
1.1 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเพศและชีวิตครอบครัว	✓	-	✓	✓	✓	✓	5
1.2 มีความรู้เกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย การวางแผนครอบครัว กฎหมายครอบครัว และ การสอนเพศศึกษาในสถานศึกษา	-	-	✓	✓	✓	-	3
1.3 มีความรู้เรื่องพัฒนาทางเพศ	-	✓	-	-	-	-	1
1.4 อธิบายลักษณะและความหมาย ของเพศ ความรู้เรื่องเพศ การเจริญ เติบโต ความเชื่อ ความเข้าใจผิดเกี่ยวกับเรื่องเพศ	-	✓	-	✓	✓	-	3

ตาราง 5 (ต่อ)

รายการประเมิน	วิทยาเขต						รวม
	IPE1	IPE2	IPE3	IPE4	IPE5	IPE6	
1.5 มีเจตคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ	-	-	√	-	-	-	1
1.6 มีเจตคติและความเชื่อที่ถูกต้อง เหมาะสมต่อเรื่อง เพศศึกษา	√	-	-	-	-	-	1
1.7 ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของสมาชิก ในครอบครัว	-	-	√	-	-	-	1
1.8 ตระหนักถึงความสำคัญของ เพศชาย เพศหญิง และเพศศึกษา	-	-	-	-	-	√	1
1.9 ปฏิบัติตนในเรื่องเพศ การสร้าง สัมพันธ์ภาพทางเพศได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมตามบทบาททางเพศ	-	-	-	-	-	√	1
1.10 สามารถปฏิบัติตนให้ปลอดภัยจาก การมีเพศสัมพันธ์ที่เหมาะสม มีการ วางแผนในการดำเนินชีวิตและ การ วางแผนครอบครัว	-	-	√	-	√	√	3
1.11 นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม	√	-	√	√	-	√	4
1.12 มีทักษะชีวิตในการสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ การมี เพศสัมพันธ์และการปฏิสนธิที่ปลอดภัย	-	√	-	-	-	√	2
1.13 แสวงหาแนวทางในการพัฒนา ตนเอง การปฏิบัติตนเพื่อการมี เพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย	-	√	-	-	-	-	1
1.14 วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความ ผิดปกติทางเพศ พฤติกรรมเบี่ยงเบนทาง เพศ เทคนิควิธีการให้ความรู้เกี่ยวกับ เพศศึกษา	-	√	-	-	-	-	1

ตาราง 5 (ต่อ)

รายการประเมิน	วิทยาเขต						รวม
	IPE1	IPE2	IPE3	IPE4	IPE5	IPE6	
1.15 วิเคราะห์สาเหตุพร้อมทั้งเสนอแนวทางการวางแผนครอบครัวและกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษา	-	✓	-	-	✓	-	2
2. เนื้อหาในการสอนรายวิชาเพศศึกษา							
2.1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเพศศึกษา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	5
- ความหมาย	✓	✓	✓	✓	✓	✓	5
- ความสำคัญ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	5
- บทบาทของเพศ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	5
- ขอบข่ายของเพศศึกษา	-	✓	✓	✓	-	-	3
2.2 กายวิภาคและสรีรวิทยาของระบบสืบพันธุ์							
- ระบบสืบพันธุ์ชาย	✓	✓	✓	✓	✓	✓	5
- ระบบสืบพันธุ์หญิง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	5
2.3 การกำเนิดชีวิต	✓	-	✓	-	-	-	2
2.4 การเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	5
2.5 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ	✓	✓	✓	-	✓	-	4
2.6 การปฏิบัติตัวเกี่ยวกับเรื่องเพศ	✓	✓	✓	-	✓	-	4
2.7 การมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย	✓	✓	✓	-	✓	-	4
2.8 ความเชื่อความเข้าใจผิดเกี่ยวกับเรื่องเพศ	✓	✓	-	-	-	✓	3
2.9 โรคและความผิดปกติทางเพศ	✓	✓	-	-	-	✓	3
2.10 พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ	✓	✓	-	-	-		2
2.11 กฎหมายเกี่ยวกับเพศที่สำคัญ	✓	✓	✓	-	✓	✓	5
2.12 การวางแผนครอบครัว	✓	✓	✓	-	-	✓	4
2.13 การสอนเพศศึกษาในสถานศึกษา	✓	✓	✓	-	-	✓	4

ตาราง 5 (ต่อ)

รายการประเมิน	วิทยาเขต						รวม
	IPE1	IPE2	IPE3	IPE4	IPE5	IPE6	
3. กิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาเพศศึกษา							
3.1 บรรยาย	√	√	√	√	√	-	5
3.2 อภิปรายกลุ่ม	√	√	√	√	√	√	6
3.3 มอบหมายงานให้ศึกษาค้นคว้า	√	-	√	-	-		2
3.4 นำเสนอความรู้หน้าชั้นเรียน	√	-	-	-	-	√	2
3.5 วาดภาพ	-	-	-	-	-	√	1
3.6 ยกตัวอย่างประกอบ	-	-	√	-	-	√	2
3.7 จัดบันทึก	-	-	-	-	-	√	1
3.8 ดูภาพประกอบการเรียน	-	-	√	-	-	-	1
3.9 วิเคราะห์ข่าว	-	-	-	-	-	√	1
3.10 เล่าเหตุการณ์	-	-	-	-	-	√	1
3.11 ให้แสดงความคิดเห็น	-	-	-	√	-	-	1
3.12 เชิญวิทยากรมาบรรยาย	-	-	-	-	-	√	1
3.13 ให้ดูวีดิทัศน์	-	-	√	-	-	-	1
4.14 ทำแบบฝึกหัดท้ายบท	-	-	√	-	-	-	1
4.15 ให้ทำใบงาน	-	-	-	√	-	-	1
4. สื่อการเรียนการสอนรายวิชาเพศศึกษา							
4.1 เอกสารประกอบการสอน	-	√	√	√	-	-	3
4.2 เอกสาร ตำรา	√	-	√	-	-	-	2
4.3 PowerPoint	√	√		√	√	√	5
4.4 วีดิทัศน์	√	√	√	√	-	√	5
4.5 ใบความรู้	-	-	-	-	-	√	1
4.6 แผ่นพับ แผ่นภูมิ	-	-	√	-	-	-	1
4.7 ภาพชุดโปสเตอร์	-	-	-	-	√	√	2
4.8 กรณีศึกษา	-	-	-	-	√	-	1
4.9 อินเทอร์เน็ต	-	-	-	-	√	√	2
4.10 หนังสือพิมพ์	-	-	-	-	√	-	1

ตาราง 5 (ต่อ)

รายการประเมิน	วิทยาเขต						รวม
	IPE1	IPE2	IPE3	IPE4	IPE5	IPE6	
4.11 ข่าวโทรทัศน์	-	-	-	-	√	-	1
4.12 วารสาร	-	-	-	-	√	-	1
4.13 แบบฝึกหัด	-	√	√	-	-	-	2
4.14 ไปงาน	-	-	-	-	√	-	1
5. การประเมินการสอนรายวิชาเพศศึกษา							
5.1 การสังเกตการร่วมกิจกรรม ในชั้นเรียน	√	-	√	√	√	-	4
5.2 คุณภาพการนำเสนอผลงาน หน้าชั้นเรียน	-	√	√	-	√	√	4
5.3 พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	-	√	√	-	-	√	3
5.4 สังเกตความสนใจในการเรียน	√	-	√	√	-	-	3
5.5 ถาม-ตอบ	-	-	√	-	√	√	3
5.6 จากการมอบหมายงาน	-	-	√	-	-	-	1
5.7 ทำแบบฝึกหัด	-	-	√	√	-	√	3
5.8 แบบทดสอบท้ายบท	√	√	√	√	√	√	6
6. การนำผลการเรียนรู้เพศศึกษาไปใช้ ประโยชน์ของนักศึกษา							
6.1 นำไปใช้ในเรื่องเกี่ยวกับอนามัย ทาง เพศและการตั้งครรภ์ก่อนเวลาอันสมควร	√	-	-	-	-	√	2
6.2 นำไปใช้ในเรื่องของการคุมกำเนิด เพราะวิทยาเขตในภาคใต้นักศึกษา จะแต่งงานเร็ว	-	-	-	-	-	√	1
6.3 นำไปใช้ในการป้องกันโรค ติดต่อทาง เพศสัมพันธ์ มีการใช้ถุงยางอนามัยและ วิธีการคุมกำเนิดในวิธีอื่นๆ	√	√	-	√	√	-	4

ตาราง 5 (ต่อ)

รายการประเมิน	วิทยาเขต						รวม
	IPE1	IPE2	IPE3	IPE4	IPE5	IPE6	
6.4 นำไปใช้เกี่ยวกับการวางตัวในการคบเพื่อนต่างเพศและสามารถปฏิบัติตนให้ปลอดภัยจากการมีเพศสัมพันธ์ที่เหมาะสม รวมทั้งสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้และเผยแพร่ต่อไป	✓	✓	✓	✓	✓	✓	6
6.5 นักศึกษากลุ่มที่เรียนมีพฤติกรรมด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติตนเกี่ยวกับเรื่องเพศในชีวิตประจำวันสูงกว่านักศึกษาที่ไม่ได้เรียน	✓	-	-	-	-	-	1

หมายเหตุ ✓ หมายถึง วิทยาเขตนั้นๆ มีสภาพการดำเนินงานตามรายการที่ประเมิน

จากตาราง 5 สามารถสรุปสภาพการจัดการเรียนรู้รายวิชาเพศศึกษาในสถาบันการพลศึกษาได้ดังนี้

1. จุดประสงค์การเรียนการสอนรายวิชาเพศศึกษา

การกำหนดจุดประสงค์การเรียนการสอนในรายวิชาเพศศึกษา พบว่า ผู้สอน ส่วนใหญ่กำหนดให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเพศและชีวิตครอบครัวเป็นอันดับ 1 และรองลงมาคือ นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

2. เนื้อหาในการสอนรายวิชาเพศศึกษา

พบว่า ผู้สอนกำหนดเนื้อหาวิชา ดังนี้

2.1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเพศศึกษา ได้แก่ ความหมาย ความสำคัญ บทบาทของ

เพศ

2.2 กายวิภาคและสรีรวิทยาของมนุษย์ ได้แก่ ระบบสืบพันธุ์ชาย ระบบสืบพันธุ์หญิง การเจริญเติบโตและการพัฒนาทางเพศ

2.3 กฎหมายเกี่ยวกับเพศที่สำคัญ

2.4 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ

2.5 การปฏิบัติตัวเกี่ยวกับเรื่องเพศ

2.6 การมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย

2.7 การวางแผนครอบครัว

2.8 การสอนเพศศึกษาในสถานศึกษา

3. กิจกรรมการเรียนรู้การสอนรายวิชาเพศศึกษา

พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้การสอนส่วนใหญ่จะเน้นสอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มและการบรรยาย

4. สื่อการเรียนรู้การสอนรายวิชาเพศศึกษา

สื่อการเรียนรู้การสอนส่วนใหญ่จะเป็น PowerPoint วีดิทัศน์ และเอกสารประกอบการสอน

5. การประเมินการสอนรายวิชาเพศศึกษา

ในการประเมินการสอนนั้น พบว่า ส่วนใหญ่จะใช้แบบทดสอบท้ายบท สังเกตการณ์มีส่วนร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน และการนำเสนองานหน้าชั้นเรียน

6. การนำผลการเรียนรู้เพศศึกษาไปใช้ประโยชน์ของนักศึกษา

พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่นำไปใช้ ดังนี้

6.1 นำไปใช้เกี่ยวกับการวางตัวในการคบเพื่อนต่างเพศและสามารถปฏิบัติตนให้ปลอดภัยจากการมีเพศสัมพันธ์ที่เหมาะสม รวมทั้งสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้และเผยแพร่ต่อไป

6.2 นำไปใช้ในการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ มีการใช้ถุงยางอนามัยและวิธีการคุมกำเนิดในวิธีอื่นๆ

2.2 ผลการวิเคราะห์ปัญหาการจัดการเรียนรู้ด้านเพศศึกษา ปรากฏดังตาราง 6

ตาราง 6 ปัญหาการจัดการเรียนการสอนรายวิชาเพศศึกษาในสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตต่างๆ (n=6)

รายการประเมิน	วิทยาเขต						รวม
	IPE1	IPE2	IPE3	IPE4	IPE5	IPE6	
1. ปัญหาที่พบ							
1.1 นักศึกษาไม่ให้ความสำคัญของบทเรียนเท่าที่ควร โดยถือว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องธรรมชาติ	-	√	√	√	-	-	3
1.2 สภาพห้องเรียนไม่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมและขาดเทคโนโลยีช่วยสอน	-	√	√	-	-	√	3
1.3 ข้อยกจำกัดในระยะเวลา ซึ่งมีปัญหาโดยเฉพาะนักศึกษาที่เป็นนักกีฬา	-	-	√	√	√	√	4
1.4 การทำงานกลุ่ม ขาดความร่วมมือและขาดความสามัคคี	-	-	√	-	√	√	3
1.5 นักศึกษามีกลุ่มใหญ่มาก ทำให้เกิดปัญหาในการรวมห้องส่งผลต่อ การจัดกิจกรรม	√	√	-	-	-	-	2
1.6 นักศึกษาสามารถนำความรู้ ความเข้าใจไปใช้ได้จริงบางส่วน อีกส่วนหนึ่งคงมีพฤติกรรมเดิมเพราะ รักสนุก ไม่คิดถึงอะไรจะตามมา	-	√	√	-	-	-	2
1.7 เอกสาร ตำรา สื่อการเรียนการสอนไม่ทันสมัย และมีไม่เพียงพอต่อการสืบค้น	√	√	√	-	√	-	4
1.8 ขาดสื่อการสอนเพศศึกษาที่สอดคล้องกับแนวทางการสอนของศาสนา เพื่อใช้กับกลุ่มวิทยาเขตภาคใต้	-	-	-	-	-	√	1
1.9 นักศึกษาไม่มีเวลาศึกษาค้นคว้านอกเวลาเพราะมีกิจกรรมภายนอกมากเกินไป	√	-	-	-	√	√	3

ตาราง 6 (ต่อ)

รายการประเมิน	วิทยาเขต						รวม
	IPE1	IPE2	IPE3	IPE4	IPE5	IPE6	
1.10 ขาดงบประมาณในการนำ นักศึกษาไปศึกษาดูงานนอกสถานที่ เช่น วัดพระบาทน้ำพุ จังหวัดลพบุรี	-	-	-	-	-	✓	1
1.11 นักศึกษาส่วนมากจะเป็นผู้ชาย มากกว่าผู้หญิงและเมื่อมีการเรียนการสอน นักศึกษาหญิงจะมีความเขินอายไม่กล้า ตอบคำถาม	-	-	-	✓	-	-	1

หมายเหตุ ✓ หมายถึง วิทยาเขตนั้นๆ มีปัญหาการดำเนินงานตามรายการที่ประเมิน

จากตาราง 6 พบว่า ปัญหาการจัดการเรียนการสอนรายวิชาเพศศึกษาในสถาบันการพลศึกษา ส่วนใหญ่มีปัญหาดังนี้

1. ขัดจำกัดในเรื่องเวลา ซึ่งมีปัญหาโดยเฉพาะนักศึกษาที่เป็นนักกีฬา
2. เอกสาร ตำรา สื่อการเรียนการสอนไม่ทันสมัย และมีไม่เพียงพอต่อการสืบค้น
3. นักศึกษาไม่ให้ความสำคัญของบทเรียนเท่าที่ควร โดยถือว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องธรรมชาติ
4. สภาพห้องเรียนไม่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมและขาดเทคโนโลยีช่วยสอน
5. การทำงานกลุ่ม ขาดความร่วมมือและขาดความสามัคคี
6. นักศึกษาไม่มีเวลาศึกษาค้นคว้านอกเวลาเพราะมีกิจกรรมภายนอก มากเกินไป

ตอนที่ 2 ผลการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา

ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาและการวิเคราะห์ข้อมูลในระยะที่ 1 มาดำเนินการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา ซึ่งมีองค์ประกอบและรายละเอียดของหลักสูตรดังต่อไปนี้

1. หลักการของหลักสูตร

หลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา เป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นเพื่อเป็นหลักสูตรเสริมการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษา โดยสร้างจากผลการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาของสถาบันการพล

ศึกษา ซึ่งพบว่า นักศึกษาโดยส่วนใหญ่ยังขาดความรู้และทักษะเรื่องเพศศึกษา รวมทั้งมีเจตคติต่อเรื่องเพศศึกษาที่ไม่ถูกต้อง ทั้งนี้อาจเนื่องจากหลักสูตรที่ใช้ในปัจจุบันของสถาบันการพลศึกษาได้กำหนดให้รายวิชาเพศศึกษาเป็นเพียงวิชาเลือกเท่านั้น และมีการจำกัดจำนวนกลุ่มผู้เข้าเรียนเป็นเหตุให้นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้เลือกเรียนในรายวิชาดังกล่าว อนึ่งการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องเพศศึกษาโดยการนำเอาวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือมาใช้ในครั้งนี้ มุ่งเน้นให้นักศึกษาได้เรียนรู้เนื้อหาสาระต่าง ๆ เข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยความร่วมมือและความช่วยเหลือจากเพื่อน ๆ และมุ่งพัฒนาทักษะทางสังคมต่าง ๆ เช่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะการสร้างความสัมพันธ์ ทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะการคิด การแก้ปัญหา และทักษะอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้เพศศึกษา ซึ่งผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิค การเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษาครั้งนี้จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม ช่วยให้นักศึกษาสามารถนำความรู้จากการเข้ารับการฝึกอบรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม มีเจตคติที่ดีต่อเรื่องเพศศึกษา ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติตนที่ดีงาม ถูกต้อง เหมาะสม ตลอดจน มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศสัมพันธ์ลดลงหรือไม่ เกิดขึ้นได้

2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

2.1 เพื่อใช้เป็นหลักสูตรเสริมในการจัดการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาให้นักศึกษาสถาบันการพลศึกษา

2.2 เพื่อพัฒนานักศึกษาที่เข้ารับการอบรมตามหลักสูตรให้มี

2.2.1 ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษา ได้แก่ การเจริญเติบโตและการพัฒนาการทางเพศของวัยรุ่น สัมพันธภาพทางเพศและการแสดงออก ค่านิยมทางเพศ โรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ปัญหาทางเพศและการป้องกันแก้ไขและการจัดการกับอารมณ์ทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสมกับสังคมไทย

2.2.2 ทักษะการปฏิบัติตนในเรื่องเพศที่ถูกต้องเหมาะสม

2.2.3 เจตคติที่ดีต่อเรื่องเพศศึกษา

3. ระยะเวลา

ระยะเวลาในการฝึกอบรม 3 วัน (18 ชั่วโมง)

4. ผู้เข้ารับการฝึกอบรม

เป็นนักศึกษาสังกัดสถาบันการพลศึกษา จำนวน 30 คน ต่อรุ่นของการอบรม

5. สื่อการฝึกอบรม

5.1 เอกสารประกอบหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง หลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษา ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา

5.1.1 หลักสูตรฝึกอบรมฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้ แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา

5.1.2 คู่มือหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา จำแนกเป็น

- 1) คู่มือฯ สำหรับผู้จัดการอบรม/วิทยากร
- 2) คู่มือฯ สำหรับนักศึกษาผู้เข้ารับการฝึกอบรม

5.2 คลิปภาพประกอบเสียง

5.3 อุปกรณ์จัดกิจกรรมกลุ่ม เช่น กระดาษ กรรไกร ปากเคมี กาว ฯลฯ

6. การประเมินผลการฝึกอบรม

6.1 ด้านความรู้ประเมินจากแบบทดสอบก่อนและหลังฝึกอบรม เรื่อง

6.1.1 การเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศของวัยรุ่น

6.1.2 สัมพันธภาพทางเพศและการแสดงออก

6.1.3 ค่านิยมทางเพศ

6.1.4 โรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

6.1.5 ปัญหาทางเพศและการป้องกันแก้ไข

6.1.6 การจัดการกับอารมณ์ทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสมกับสังคมไทย

6.2 ด้านทักษะประเมินจากแบบประเมินทักษะภายในกระบวนการจัดการเรียนรู้ แต่ละ

เรื่อง

6.3 ด้านเจตคติประเมินจากแบบสอบถามก่อนและหลังฝึกอบรม

6.4 ความพึงพอใจประเมินจากแบบสอบถามความพึงพอใจเมื่อสิ้นสุด การฝึกอบรม

7. โครงสร้างหลักสูตร

หลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา ประกอบด้วย 6 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 18 ชั่วโมง ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศของวัยรุ่น จำนวน 3 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 สัมพันธภาพทางเพศและการแสดงออก จำนวน 3 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ค่านิยมทางเพศ จำนวน 3 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 โรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ จำนวน 3 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ปัญหาทางเพศและการป้องกันแก้ไข จำนวน 3 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 การจัดการกับอารมณ์ทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสมกับสังคมไทย

จำนวน 3 ชั่วโมง

ตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างจุดมุ่งหมายและโครงสร้างของหลักสูตร

โครงสร้างของหลักสูตร	จุดมุ่งหมายการเรียนรู้ที่ต้องการพัฒนา		
	ความรู้	ทักษะ	เจตคติ
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1	✓	✓	✓
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2	✓	✓	✓
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3	✓	-	✓
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4	✓	✓	✓
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5	✓	✓	✓
หน่วยการเรียนรู้ที่ 6	✓	✓	✓

8. กำหนดการฝึกอบรม

วันที่ 1

เวลา 08.00-09.00 น.	ชี้แจงแนวทางการฝึกอบรมตามหลักสูตรฯ และประเมินผลก่อนฝึกอบรม
09.00-12.00 น.	การเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศ (3 ชั่วโมง)
12.00-13.00 น.	พัก
13.00-16.00 น.	ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ (3 ชั่วโมง)

วันที่ 2

เวลา 09.00-12.00 น.	ค่านิยมทางเพศ (3 ชั่วโมง)
12.00-13.00 น.	พัก
13.00-16.00 น.	โรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ (3 ชั่วโมง)

วันที่ 3

เวลา 09.00-12.00 น.	ปัญหาทางเพศและการป้องกันแก้ไข (3 ชั่วโมง)
12.00-13.00 น.	พัก
13.00-16.00 น.	การจัดการกับอารมณ์ทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสมกับสังคมไทย (3 ชั่วโมง)
16.00-17.00 น.	ประเมินหลังฝึกอบรม

9. แนวทางการจัดกิจกรรมฝึกอบรม

9.1 ผู้ดำเนินการฝึกอบรมชี้แจงแนวทางการฝึกอบรมแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมตามหลักสูตรฯ โดยระบุถึงข้อตกลงเบื้องต้นในการฝึกอบรม จุดมุ่งหมายของการฝึกอบรม กระบวนการฝึกอบรม การวัดและประเมินผล และประโยชน์ที่จะได้รับจากการฝึกอบรม

9.2 ประเมินผลก่อนการฝึกอบรม โดยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำแบบทดสอบความรู้เรื่องเพศศึกษา และแบบสอบถามเจตคติต่อเรื่องเพศศึกษา

9.3 ดำเนินการฝึกอบรมตามที่กำหนดไว้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้เรียงตามโครงสร้างหลักสูตร คือ

9.3.1 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การเจริญเติบโตและการพัฒนาการทางเพศของวัยรุ่น

9.3.2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 สัมพันธภาพทางเพศและการแสดงออก

9.3.3 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ค่านิยมทางเพศ

9.3.4 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 โรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

9.3.5 หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ปัญหาทางเพศและการป้องกันแก้ไข

9.3.6 หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 การจัดการกับอารมณ์ทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสมกับ

สังคมไทย

9.4 ในระหว่างจัดกิจกรรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ดำเนินการประเมินทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในหน่วยนั้น ๆ

9.5 ประเมินหลังการฝึกอบรม โดยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำแบบทดสอบความรู้เรื่องเพศศึกษา แบบสอบถามเจตคติต่อเรื่องเพศศึกษา และแบบสอบถามความพึงพอใจในการฝึกอบรม

จากหลักสูตรที่สร้างขึ้นผู้วิจัยได้จัดทำคู่มือสำหรับดำเนินการฝึกอบรม และจัดทำเครื่องมือในการวัดและประเมินผลการฝึกอบรม และส่งให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร คู่มือการฝึกอบรมและเครื่องมือวัดและประเมินผลดังกล่าว โดยมีผลการประเมินผลปรากฏดังตาราง

ตาราง 7 ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร/คู่มือตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (n=6)

ประเด็นการประเมินความเหมาะสม	$\bar{X}$	S	ผล การประเมิน
1. หลักสูตรสามารถนำไปใช้ปฏิบัติจริงได้	4.00	0.00	ผ่าน
2. หลักสูตรเป็นประโยชน์ต่อผู้เข้ารับการอบรม	4.00	0.00	ผ่าน
3. หน่วยการเรียนรู้มีความครบถ้วนและครอบคลุมหลักสูตร	3.83	0.41	ผ่าน
4. หน่วยการเรียนรู้ตามโครงสร้างหลักสูตรเรียงลำดับ ได้อย่างเหมาะสม	3.67	0.52	ผ่าน
5. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสอดคล้องกับหลักการและ แนวทางการจัดฝึกอบรม	3.83	0.41	ผ่าน
6. สิ่งที่ยุ่หวัง/วัตถุประสงค์ สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ แต่ละหน่วย	4.00	0.00	ผ่าน
7. เนื้อหาของหลักสูตรครบถ้วนและครอบคลุมสิ่งที่มุ่งหวัง/ วัตถุประสงค์	4.00	0.00	ผ่าน
8. เนื้อหาในใบความรู้ถูกต้องตามหลักวิชาการ อ่านเข้าใจ ง่าย และรูปแบบการนำเสนอมีความน่าสนใจ	3.67	0.52	ผ่าน
9. เนื้อหาเหมาะสมกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม	3.83	0.41	ผ่าน
10. กิจกรรมการฝึกอบรมมีความหลากหลาย	3.33	0.52	ผ่าน
11. สื่อการฝึกอบรมครอบคลุมและเหมาะสมกับเนื้อหา	3.50	0.55	ผ่าน
12. วิธีการประเมินในหลักสูตรมีความถูกต้อง เหมาะสม และสามารถประเมินได้จริง	3.50	0.55	ผ่าน
13. แบบประเมินต่าง ๆ สามารถประเมินได้ตามสิ่งที่มุ่งหวัง/ วัตถุประสงค์	3.50	0.55	ผ่าน
14. ระยะเวลาการฝึกอบรมเหมาะสมกับหลักสูตร	3.50	0.55	ผ่าน
15. คู่มือประกอบการฝึกอบรมตามหลักสูตรมีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ได้จริง	4.00	0.00	ผ่าน
รวมเฉลี่ย	3.74	0.25	ผ่าน

จากตาราง 7 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่หลักสูตร/คู่มือฝึกอบรมมีความเหมาะสมผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.50-4.00 แสดงว่าผ่านทุกประเด็นของการประเมินหลักสูตรและมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.74 (S = 0.25) ซึ่งประเด็นการประเมินที่มีคะแนนสูงสุด คือประเด็นที่ 1 หลักสูตรสามารถนำไปใช้ปฏิบัติจริงได้ ($\bar{X}$ = 4.00, S = 0.00) ประเด็นที่ 2

หลักสูตรเป็นประโยชน์ต่อผู้เข้ารับการอบรม ประเด็นที่ 6 สิ่งที่น่าหวัง/วัตถุประสงค์สอดคล้องกับ
หน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วย ประเด็นที่ 7 เนื้อหาของหลักสูตรครบถ้วนและครอบคลุมสิ่งที่น่าหวัง/
วัตถุประสงค์ และประเด็นที่ 15 คู่มือประกอบการฝึกอบรมตามหลักสูตรมีความเหมาะสมสามารถ
นำไปใช้ได้จริง

และในส่วนของการวัดและประเมินผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาประกอบกับการทดลองใช้ในนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มทดลอง ปรากฏ
คุณภาพดังตาราง 8

ตาราง 8 ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (n=6) และผลการ
ทดลองใช้ในนักศึกษา (n=30)

เครื่องมือ	จำนวน ข้อ	ค่าความเที่ยงตรง		ค่าความ ยากง่าย	ค่าอำนาจ จำแนก	ค่าความ เชื่อมั่น
		I-CVI	S-CVI			
1. แบบทดสอบความรู้	40	0.83-1.00	1.00	0.20-0.80	0.20-0.72	0.75
2. แบบประเมินเจตคติ	20	0.83-1.00	1.00	-	0.20-0.66	0.75
3. แบบประเมินทักษะ	5	0.83-1.00	1.00	-	0.30-0.52	0.71
4. แบบประเมินความ พึงพอใจ	10	1.00	1.00	-	-	0.81

จากตาราง 8 พบว่า แบบทดสอบความรู้ ทั้งหมดจำนวน 40 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีความ
เที่ยงตรงเชิงเนื้อหารายข้อ (I-CVI) อยู่ระหว่าง 0.83-1.00 ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ทั้งฉบับ (S-
CVI) เท่ากับ 1.00 โดยมีค่าความยากง่าย อยู่ระหว่าง 0.20-0.80 ค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.20-
0.72 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.75 แสดงว่าแบบทดสอบความรู้
มีคุณภาพเหมาะสมที่จะนำไปใช้ได้

แบบประเมินเจตคติ ทั้งหมดจำนวน 20 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา
รายข้อ (I-CVI) อยู่ระหว่าง 0.83-1.00 ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับ (S-CVI) เท่ากับ 1.00 โดย
มีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.20-0.66 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.75 แสดงว่าแบบประเมิน
เจตคติมีคุณภาพเหมาะสมที่จะนำไปใช้ได้

แบบประเมินทักษะ ทั้งหมดจำนวน 4 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา
รายข้อ (I-CVI) อยู่ระหว่าง 0.83-1.00 ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับ (S-CVI) เท่ากับ 1.00 โดยมีค่า
อำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.30-0.52 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.71 แสดงว่า แบบประเมินทักษะ
มีคุณภาพเหมาะสมที่จะนำไปใช้ได้

แบบประเมินความพึงพอใจ ทั้งหมดจำนวน 10 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเที่ยงตรง เชิงเนื้อหา รายข้อ (I-CVI) เท่ากับ 1.00 ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับ (S-CVI) เท่ากับ 1.00 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.81 แสดงว่าแบบประเมินความพึงพอใจ มีคุณภาพเหมาะสมที่จะนำไปใช้ได้

ตอนที่ 3 ผลการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิค การเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา

1. ผลการทดลองใช้หลักสูตรในกลุ่มทดลองนาร่อง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองใช้หลักสูตรนาร่องที่สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรีในกลุ่มนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 30 คน ดังข้อมูลตามตาราง 9

ตาราง 9 จำนวนของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในกลุ่มทดลองนาร่อง จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
ชาย	15	50.00
หญิง	15	50.00
รวม	30	100.00

จากตาราง 9 พบว่า จำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นชายและหญิงเป็นจำนวน ที่เท่ากัน ซึ่งเมื่อดำเนินการฝึกอบรมตามหลักสูตร พบว่า ได้ผลดังตาราง 10-11

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความรู้และเจตคติ
กลุ่มทดลองนาร่องวิทยาเขตชลบุรี (n = 30)

ผลการประเมิน	ก่อน		หลัง		t	p-value
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S		
1. ด้านความรู้						
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1	50.56	24.56	71.67	17.59	7.35*	<.001
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2	56.67	15.16	68.33	16.63	4.23*	<.001
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3	65.56	23.54	74.44	21.32	2.90*	.007
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4	65.56	26.96	82.78	17.22	3.35*	.002
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5	72.22	27.80	78.33	15.87	1.32	.197
หน่วยการเรียนรู้ที่ 6	61.67	22.81	68.33	16.58	1.72	.097
เฉลี่ย	61.50	13.03	73.42	7.47	6.75*	<.001
2. ด้านเจตคติ	3.60	0.38	3.98	0.21	8.76*	<.001

จากตาราง 10 ในส่วนของผลการประเมินความรู้ พบว่า

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ก่อนการฝึกอบรมเฉลี่ยร้อยละ 50.56 (S = 24.56) และหลังฝึกอบรมมีความรู้เฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 71.67 (S = 17.59) ซึ่งเมื่อดำเนินการทดสอบทางสถิติ พบว่า มีความรู้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ก่อนการฝึกอบรมเฉลี่ยร้อยละ 56.67 (S = 15.16) และหลังฝึกอบรมมีความรู้เฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 68.33 (S = 16.63) ซึ่งเมื่อดำเนินการทดสอบทางสถิติ พบว่า มีความรู้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ก่อนการฝึกอบรมเฉลี่ยร้อยละ 65.56 (S = 23.54) และหลังฝึกอบรมมีความรู้เฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 74.44 (S = 21.32) ซึ่งเมื่อดำเนินการทดสอบทางสถิติ พบว่า มีความรู้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ก่อนการฝึกอบรมเฉลี่ยร้อยละ 65.56 (S = 26.96) และหลังฝึกอบรมมีความรู้เฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 82.78 (S = 17.22) ซึ่งเมื่อดำเนินการทดสอบทางสถิติ พบว่า มีความรู้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ก่อนการฝึกอบรมเฉลี่ยร้อยละ 72.22 (S = 27.80) และหลังฝึกอบรมมีความรู้เฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 78.33 (S = 15.87) ซึ่งเมื่อดำเนินการทดสอบทางสถิติ พบว่า ความรู้หลังการฝึกอบรมไม่แตกต่างจากก่อน การฝึกอบรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ก่อนการฝึกอบรมเฉลี่ยร้อยละ 61.67 (S = 22.81) และหลังฝึกอบรมมีความรู้เฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 68.33 (S = 16.58) ซึ่งเมื่อดำเนินการ

ทดสอบทางสถิติ พบว่า ความรู้หลังการฝึกอบรมไม่แตกต่างจากก่อนการฝึกอบรมและในส่วนของ เจตคติ พบว่า ก่อนการฝึกอบรมมีเจตคติเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 ($S = 0.38$) และหลังฝึกอบรมมีเจตคติเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 3.98 ($S = 0.21$) ซึ่งเมื่อดำเนินการทดสอบ ทางสถิติ พบว่า มีเจตคติเพิ่มขึ้นอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของทักษะและความพึงพอใจ ของกลุ่มทดลองนำร่องเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด ($\bar{x}=3.00$) วิทยาเขตชลบุรี (n = 30)

ผลการประเมิน	$\bar{X}$	S	t	p-value
1. ด้านทักษะ				
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1	3.30	0.43	3.844*	.001
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2	3.03	0.35	0.528	.601
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3	-	-	-	-
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4	3.75	0.41	10.019*	<.001
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5	3.12	0.28	2.249*	.032
หน่วยการเรียนรู้ที่ 6	3.30	0.41	4.039*	<.001
เฉลี่ย	3.30	0.24	6.747*	<.001
2. ด้านความพึงพอใจ	4.28	0.33	13.092*	<.001

จากตาราง 11 พบว่า

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยของทักษะประจำหน่วยการเรียนรู้ ที่ 1 เท่ากับ 3.30 ($S = 0.43$) ซึ่งเมื่อดำเนินการทดสอบทางสถิติโดยเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด พบว่า สูงกว่า เกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยของทักษะประจำหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เท่ากับ 3.03 ($S = 0.35$) ซึ่งเมื่อดำเนินการทดสอบทางสถิติ โดยเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด พบว่า ไม่แตกต่างจากเกณฑ์ที่กำหนดไว้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยของทักษะประจำหน่วยการเรียนรู้ ที่ 4 เท่ากับ 3.75 ($S = 0.41$) ซึ่งเมื่อดำเนินการทดสอบทางสถิติโดยเทียบกับเกณฑ์ ที่กำหนด พบว่า สูงกว่า เกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยของทักษะประจำหน่วยการเรียนรู้ ที่ 5 เท่ากับ 3.12 ($S = 0.28$) ซึ่งเมื่อดำเนินการทดสอบทางสถิติ โดยเทียบกับเกณฑ์ ที่กำหนด พบว่า สูงกว่า เกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยของทักษะประจำหน่วยการเรียนรู้ ที่ 6 เท่ากับ 3.30 ($S = 0.41$) ซึ่งเมื่อดำเนินการทดสอบทางสถิติโดยเทียบกับเกณฑ์ ที่กำหนด พบว่า สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

และในส่วนของความพึงพอใจ พบว่า หลังการจัดการเรียนรู้แล้ว กลุ่มตัวอย่าง มีความพึงพอใจเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 ($S = 0.33$) ซึ่งเมื่อดำเนินการทดสอบทางสถิติโดยเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด พบว่า มีความพึงพอใจสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

3.2 ผลการทดลองใช้หลักสูตรในสถานการณ์จริง

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ผลการทดลองใช้หลักสูตรในกลุ่มทดลอง นำร่องมาปรับปรุงหลักสูตร/คู่มือการฝึกอบรมให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยดำเนินการปรับเนื้อหาและกระบวนการจัดกิจกรรมเฉพาะหน่วยการเรียนรู้ที่ไม่ผ่านเกณฑ์ คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 5 และ 6 ดังแสดงผลตามตาราง 12

ตาราง 12 ผลการปรับปรุงเนื้อหา และกระบวนการจัดกิจกรรมในหน่วยการเรียนรู้ที่ไม่ผ่านเกณฑ์

หน่วยการเรียนรู้ที่ ดำเนินการปรับปรุง	ประเด็นที่ปรับปรุงใน หลักสูตรฉบับนำร่อง	ผลการปรับปรุงใน หลักสูตรฉบับจริง
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องสัมพันธ์ภาพทาง เพศและการแสดงออก	กิจกรรมการฝึกทักษะการชักชวนและ การปฏิเสธในกิจกรรมที่ 2 (เพราะเป็น เขาเราจึงยอม) เวลาที่ใช้ 30 นาที ไม่ เพียงพอ และผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีการ ใช้ถ้อยคำไม่สุภาพ หยาดคาย	ปรับปรุงกิจกรรมการฝึกทักษะการ ชักชวนและ การปฏิเสธในกิจกรรม ที่ 2 (เพราะเป็นเขาเราจึงยอม) โดยปรับเพิ่มเวลาจาก 30 นาที เป็น 75 นาที และใช้วิธีกระตุ้นให้ผู้ เข้ารับการฝึกอบรม การใช้ถ้อยคำ สร้างสรรค์และมุมมองเชิงบวก
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่องปัญหาทางเพศและ การป้องกันแก้ไข	กิจกรรมที่ 3 (ระดมสมองร่วมวางแผน) จาก 30 นาที มีเวลาไม่เพียงพอและผู้เข้า รับการฝึกอบรม มีความในเรื่องการ คุมกำเนิดไม่เพียงพอ	ปรับเวลากิจกรรมที่ 3 (ระดมสมอง ร่วมวางแผน) จาก 30 นาที เป็น 70 นาที และปรับปรุงใบความรู้ที่ 5.4 เรื่องการคุมกำเนิดให้มี รายละเอียดเพิ่มขึ้น
หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เรื่องการจัดการกับ อารมณ์และความรู้สึก ทางเพศของวัยรุ่นที่ เหมาะสมกับสังคมไทย	กิจกรรมที่ 1 (เมื่ออารมณ์พาไป) จาก 60 นาที มีเวลาไม่เพียงพอใน การ อภิปรายหัวข้อสรุปเหตุผล	ปรับเวลากิจกรรมที่ 1 (เมื่อ อารมณ์พาไป) จาก 60 นาที เป็น 75 นาที เพื่อให้ผู้เข้ารับ การ ฝึกอบรมมีเวลาในการอภิปรายเพิ่ม มากขึ้น

หลังจากปรับปรุงหลักสูตรและคู่มือการฝึกอบรมเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำไปใช้ทดลองจริงกับนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตศรีสะเกษ ชั้นปีที่ 1 จำนวน 30 คน ที่เข้าร่วมการฝึกอบรมด้วยความสมัครใจ จำแนกตามเพศดังตาราง 13

ตาราง 13 จำนวนของผู้เข้ารับการฝึกอบรมกลุ่มสถานการณ์จริง จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
ชาย	18	60.00
หญิง	12	40.00
รวม	30	100.00

จากตาราง 13 พบว่า จำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 60.00 ซึ่งเมื่อดำเนินการฝึกอบรมตามหลักสูตรฯ พบว่า ได้ผลดังตาราง 14-15

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความรู้และเจตคติกลุ่มทดลองสถานการณ์จริง วิทยาเขตศรีสะเกษ (n = 30)

ผลการประเมิน	ก่อน		หลัง		t	p-value
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S		
1. ด้านความรู้						
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1	40.56	21.75	71.67	19.65	6.70*	<.001
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2	57.33	23.03	74.67	14.56	3.99*	<.001
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3	64.44	27.93	76.11	14.96	2.08*	.046
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4	63.33	22.91	81.67	15.99	3.71*	.001
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5	72.22	18.74	80.00	19.28	2.09*	.046
หน่วยการเรียนรู้ที่ 6	58.89	23.05	74.44	21.32	2.68*	.012
เฉลี่ย	59.25	15.19	76.25	8.95	6.32*	<.001
2. ด้านเจตคติ	3.46	0.28	4.01	0.23	15.09*	<.001

จากตาราง 14 ในส่วนของการประเมินด้านความรู้ พบว่า

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ก่อนการฝึกอบรมเฉลี่ยร้อยละ 40.56 ($S = 21.75$) และหลังฝึกอบรมมีความรู้เฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 71.67 ($S = 19.65$) ซึ่งเมื่อดำเนินการทดสอบทางสถิติ พบว่า มีความรู้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ก่อนการฝึกอบรมเฉลี่ยร้อยละ 57.33 ($S = 23.03$) และหลังฝึกอบรมมีความรู้เฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 74.67 ($S = 14.56$) ซึ่งเมื่อดำเนินการทดสอบทางสถิติ พบว่า มีความรู้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ก่อนการฝึกอบรมเฉลี่ยร้อยละ 64.44 ($S = 27.93$) และหลังฝึกอบรมมีความรู้เฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 76.11 ($S = 14.96$) ซึ่งเมื่อดำเนินการทดสอบทางสถิติ พบว่า มีความรู้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ก่อนการฝึกอบรมเฉลี่ยร้อยละ 63.33 ($S = 22.91$) และหลังฝึกอบรมมีความรู้เฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 81.67 ($S = 15.99$) ซึ่งเมื่อดำเนินการทดสอบทางสถิติ พบว่า มีความรู้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ก่อนการฝึกอบรมเฉลี่ยร้อยละ 72.22 ($S = 18.74$) และหลังฝึกอบรมมีความรู้เฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 80.00 ($S = 19.28$) ซึ่งเมื่อดำเนินการทดสอบทางสถิติ พบว่า มีความรู้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ก่อนการฝึกอบรมเฉลี่ยร้อยละ 58.89 ($S = 23.05$) และหลังฝึกอบรมมีความรู้เฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 74.44 ($S = 21.32$) ซึ่งเมื่อดำเนินการทดสอบทางสถิติ พบว่า มีความรู้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นอกจากนี้ในส่วนของเจตคติ พบว่า ก่อนการฝึกอบรม มีเจตคติเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 ($S = 0.28$) และหลังฝึกอบรมมีเจตคติเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 4.01 ($S = 0.23$) ซึ่งเมื่อดำเนินการทดสอบทางสถิติ พบว่า มีเจตคติเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของทักษะและความพึงพอใจ
กลุ่มทดลองสถานการณ์จริงกับเกณฑ์ที่กำหนด ($\bar{x}=3.00$) วิทยาเขตศรีสะเกษ (n = 30)

ผลการประเมิน	$\bar{X}$	S	t	p-value
1. ด้านทักษะ				
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1	3.67	0.48	7.62*	<.001
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2	3.37	0.49	4.10*	<.001
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3	-	-	-	-
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4	4.00	0.00	∞ *	<.001
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5	3.53	0.51	5.76*	<.001
หน่วยการเรียนรู้ที่ 6	3.60	0.50	6.60*	<.001
เฉลี่ย	3.63	1.40	24.82*	<.001
2. ด้านความพึงพอใจ	4.38	0.28	17.16*	<.001

จากตาราง 15 ในส่วนของการประเมินด้านทักษะ พบว่า

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยของทักษะประจำหน่วยการเรียนรู้ ที่ 1 เท่ากับ 3.67 (S = 0.48) ซึ่งเมื่อดำเนินการทดสอบทางสถิติโดยเทียบกับเกณฑ์ ที่กำหนด พบว่า สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยของทักษะประจำหน่วยการเรียนรู้ ที่ 2 เท่ากับ 3.37 (S = 0.49) ซึ่งเมื่อดำเนินการทดสอบทางสถิติโดยเทียบกับเกณฑ์ ที่กำหนด พบว่า สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยของทักษะประจำหน่วยการเรียนรู้ ที่ 4 เท่ากับ 4.00 (S = 0.00) ซึ่งเมื่อดำเนินการทดสอบทางสถิติโดยเทียบกับเกณฑ์ ที่กำหนด พบว่า สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยของทักษะประจำหน่วยการเรียนรู้ ที่ 5 เท่ากับ 3.53 (S = 0.51) ซึ่งเมื่อดำเนินการทดสอบทางสถิติโดยเทียบกับเกณฑ์ ที่กำหนด พบว่า สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยของทักษะประจำหน่วยการเรียนรู้ ที่ 6 เท่ากับ 3.60 (S = 0.50) ซึ่งเมื่อดำเนินการทดสอบทางสถิติโดยเทียบกับเกณฑ์ ที่กำหนด พบว่า สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

และผลการประเมินด้านความพึงพอใจหลังการจัดการเรียนรู้แล้ว พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 (S = 0.28) ซึ่งเมื่อดำเนินการทดสอบ ทางสถิติโดยเทียบกับเกณฑ์ ที่กำหนด พบว่า มีความพึงพอใจสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ
ของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ตามลำดับ ดังนี้

สังเขปการวิจัย

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิค การเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายรองตามลำดับขั้นของการนำไปสู่จุดมุ่งหมายหลักดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา
2. เพื่อสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา
3. เพื่อทดลองใช้และประเมินผลของหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิค การเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษาในสถานการณ์จริง

สมมติฐานของการวิจัย

1. หลังการเข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้ แบบร่วมมือ กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เรื่องเพศศึกษาสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม
2. หลังการเข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้ แบบร่วมมือ กลุ่มตัวอย่างมีเจตคติต่อเรื่องเพศศึกษาดีกว่าก่อนการฝึกอบรม
3. หลังการเข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้ แบบร่วมมือ กลุ่มตัวอย่างมีทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้เพศศึกษาเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดหรือสูงกว่าเกณฑ์
4. หลังการเข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้ แบบร่วมมือ กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดหรือสูงกว่าเกณฑ์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระยะการวิจัย แบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษา ในระยะนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยแบบผสานวิธีเพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา ทางเพศศึกษา การจัดฝึกอบรมด้านเพศศึกษาของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา และ ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษา โดยศึกษาจากผู้บริหารสถาบัน การพลศึกษา อาจารย์ผู้สอนวิชาเพศศึกษา และนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา

ระยะที่ 2 การสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ ในระยะนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยแบบผสานวิธีเพื่อศึกษาองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยศึกษาจากผลการวิเคราะห์ในระยะที่ 1 ร่วมกับเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและดำเนินการตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ

ระยะที่ 3 การทดลองใช้และประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาในสถานการณ์จริง ในระยะนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยแบบกึ่งทดลอง และการประเมินผลตามวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษากระบวนการใช้หลักสูตรและประเมินผลหลักสูตร โดยมีการทดลองใน 2 ขั้นตอน คือ ทดลองนำร่อง และทดลองจริง ซึ่งผู้วิจัยจะดำเนินการหาประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้หลักสูตรฝึกอบรมที่มีความสมบูรณ์พร้อมที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น

2.1 เครื่องมือในการทดลอง คือ หลักสูตรและคู่มือฝึกอบรมเพศศึกษา ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา

2.2 เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

2.2.1 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างสภาพการจัดการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาในสถาบันการพลศึกษา

2.2.2 แบบสอบถามความต้องการด้านเนื้อหาที่จะเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับ เรื่องเพศ

2.2.3 แบบตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตร

2.2.4 แบบทดสอบความรู้เรื่องเพศศึกษา

2.2.5 แบบประเมินทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้เพศศึกษา

2.2.6 แบบประเมินเจตคติต่อเรื่องเพศศึกษา

2.2.7 แบบประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรม

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการวิเคราะห์ ดังนี้

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรและสมมติฐานการวิจัยด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที แบบ Dependent sample t-test และแบบ One-sample t-test

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาสภาพ ปัญหาการจัดการเรียนรู้ด้านเพศศึกษา และความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรมเพศศึกษา พบว่า

1.1 สภาพการจัดการเรียนรู้รายวิชาเพศศึกษาในสถาบันการพลศึกษา สามารถจำแนกเป็นรายประเด็น ดังนี้

1.1.1 จุดประสงค์การเรียนการสอนรายวิชาเพศศึกษา พบว่า การกำหนดจุดประสงค์การเรียนการสอนในรายวิชาเพศศึกษา ส่วนใหญ่มุ่งเน้นเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้หรือได้เรียนรู้เนื้อหาต่างๆ ตามคำอธิบายรายวิชาเป็นหลัก ซึ่งเป็นความรู้ในระดับความจำและความเข้าใจ รองลงมาเป็นกำหนดในระดับการประยุกต์ ในขณะที่การวิเคราะห์ การประเมินและการสร้างสรรค์ยังพบค่อนข้างน้อย

1.1.2 เนื้อหาในการสอนรายวิชาเพศศึกษาส่วนใหญ่ที่ผู้สอนกำหนด คือ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเพศศึกษา กายวิภาคและสรีรวิทยาของมนุษย์ กฎหมายเกี่ยวกับเพศ ที่สำคัญความสัมพันธ์ระหว่างเพศ การปฏิบัติตัวเกี่ยวกับเรื่องเพศ การมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย การวางแผนครอบครัว การสอนเพศศึกษาในสถานศึกษา

1.1.3 กิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาเพศศึกษา พบว่า จะเน้นสอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่ม การบรรยาย การมอบหมายให้ศึกษาค้นคว้า การนำเสนอหน้าชั้นเรียน และมีการเชิญวิทยากรมาบ้างในบางหัวข้อ

1.1.4 สื่อการเรียนการสอนรายวิชาเพศศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่จะเป็น PowerPoint วีดิทัศน์ และเอกสารประกอบการสอน

1.1.5 การประเมินการสอนรายวิชาเพศศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่จะใช้แบบทดสอบท้ายบท การนำเสนองานและสังเกตการมีส่วนร่วม

1.1.6 การนำผลการเรียนรู้เพศศึกษาไปใช้ประโยชน์ของนักศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่นำเอาความรู้ไปใช้เกี่ยวกับการวางตัวในการคบเพื่อนต่างเพศ และในการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การตั้งครรภ์ โดยมีการใช้ถุงยางอนามัย และวิธีคุมกำเนิดในวิธีต่างๆ

1.2 ปัญหาการจัดการเรียนรู้ด้านเพศศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหาในเรื่องเวลา สถานที่เรียนและห้องเรียนไม่เอื้อต่อการเรียน ขาดเทคโนโลยีในการเรียนการสอน ผู้เรียนมีความสนใจน้อย ไม่ให้ความสำคัญกับบทเรียน ขาดความร่วมมือในการทำงานเป็นทีมหรือทำงานกลุ่ม และปัญหาอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ สื่อการเรียนการสอนไม่ทันสมัย มีไม่เพียงพอต่อการสืบค้นและไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตวัฒนธรรม จำนวนนักศึกษาที่มีมากเกินไปในแต่ละกลุ่มในการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมภายนอกที่มีค่อนข้างมาก ส่งผลให้มีระยะเวลาในการสอนลดลง และนักศึกษาไม่มีเวลาศึกษาค้นคว้านอกเวลา

1.3 ความต้องการจำเป็นในด้านเนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาของนักศึกษา อาจารย์ผู้สอน และผู้บริหารในสถาบันการพลศึกษา พบว่า เนื้อหาวิชาเพศศึกษา ที่นักศึกษา ต้องการเรียนรู้ลำดับที่ 1 คือ การเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศในช่วยวัยรุ่น เนื้อหาที่อาจารย์ ผู้สอนต้องการให้มีการเรียนรู้ ลำดับที่ 1 คือ การเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศในช่วยวัยรุ่น และการคุมกำเนิด ส่วนผู้บริหาร พบว่า เนื้อหาวิชาเพศศึกษาที่ต้องการให้มีการเรียนรู้ ลำดับที่ 1 คือ การตั้งครรภ์ โรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และปัญหาทางเพศและการป้องกันแก้ไข

2. ผลการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของ นักศึกษาสถาบันการพลศึกษา พบว่า มุ่งองค์ประกอบดังนี้ (1) หลักการของหลักสูตร (2) จุดมุ่งหมาย ของหลักสูตร (3) ระยะเวลาในการฝึกอบรม (4) คุณสมบัติและจำนวนของผู้เข้ารับการฝึกอบรม (5) สื่อประกอบการฝึกอบรม (6) การประเมินผลการฝึกอบรม (7) โครงสร้างหลักสูตร (8) กำหนดการ ฝึกอบรม และ (9) แนวทางการจัดกิจกรรมฝึกอบรม โดยในส่วนของโครงสร้างของหลักสูตร ประกอบด้วย 6 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 18 ชั่วโมง โดยใช้ระยะเวลาในการฝึกอบรม 3 วัน (วันละ 6 ชั่วโมง) ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศของวัยรุ่น จำนวน 3 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 สัมพันธภาพทางเพศและการแสดงออก จำนวน 3 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ค่านิยมทางเพศ จำนวน 3 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 โรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ จำนวน 3 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ปัญหาทางเพศและการป้องกันแก้ไข จำนวน 3 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 การจัดการกับอารมณ์ทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสมกับสังคมไทย จำนวน 3 ชั่วโมง

3. ผลการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิค การเรียนรู้แบบ ร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา พบว่า ปรากฏผลในการทดลองใช้ ในแต่ละกลุ่ม ดังนี้

3.1 ผลการทดลองใช้หลักสูตรในกลุ่มทดลองนำร่องกับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 30 คน ของสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี พบว่า นักศึกษามีความรู้เรื่องเพศศึกษาและเจตคติต่อ เรื่องเพศศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีทักษะ ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ เพศศึกษาและมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมสูงกว่าเกณฑ์ ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 และมีค่าดัชนีประสิทธิผลของความรู้เท่ากับ 0.2887

3.2 ผลการทดลองใช้หลักสูตรในกลุ่มสถานการณ์จริงกับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 30 คน ของสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตศรีสะเกษ พบว่า นักศึกษามีความรู้เรื่องเพศศึกษาและเจต คติต่อเรื่องเพศศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีทักษะ ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ เพศศึกษาและมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมสูงกว่าเกณฑ์ ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 และมีค่าดัชนีประสิทธิผลของความรู้เท่ากับ 0.3692

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้ แบบร่วมมือ ของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา ผู้วิจัยขออภิปรายผลตามจุดมุ่งหมายของ การวิจัย ดังนี้

1. สภาพ ปัญหาการจัดการเรียนการสอนด้านเพศศึกษา และความต้องการจำเป็น ในการฝึกอบรมเพศศึกษา

จากการศึกษาพบว่า สภาพการจัดการเรียนรู้รายวิชาเพศศึกษาในสถาบัน การพลศึกษานั้น ส่วนใหญ่มีการกำหนดจุดประสงค์การเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาตาม คำอธิบายรายวิชาตามหลักสูตรสถาบันการพลศึกษา และกิจกรรมการเรียนการสอนโดยมากจะเน้น การสอนโดยใช้ PowerPoint ประกอบการบรรยาย นอกจากนั้นก็มีการมอบหมายให้ศึกษาค้นคว้า และนำเสนอหน้าชั้นเรียน และในส่วนของกระบวนการเรียนการสอน พบว่า ส่วนใหญ่ใช้แบบทดสอบท้าย บท โดยเหตุผลหลักเนื่องจากอาจารย์ผู้สอนมีความคุ้นชินกับกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าว ซึ่งเน้นที่ เนื้อหาเป็นหลัก (Content Based Approach) และประกอบกับระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมี อยู่อย่างจำกัดด้วยเงื่อนไขของเวลาและกิจกรรมนอกอื่นๆ ส่งผลให้อาจารย์เลือกใช้รูปแบบการ บรรยายด้วยสื่อประกอบมากกว่า จะเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกิจกรรม (Activities Based Approach) เพราะประหยัดเวลาและได้เนื้อหาที่ครบถ้วนตามจุดมุ่งหมายของรายวิชามากกว่า ซึ่ง กระบวนการดังกล่าวส่งผลให้ผู้เรียนส่วนใหญ่เกิดการเรียนรู้ในระดับความจำและความเข้าใจ และมี เพียงส่วนน้อยที่จะมีความสามารถ ทางสมองอยู่ในระดับการวิเคราะห์ ประเมินและสร้างสรรค์ ซึ่ง การที่กระบวนการเรียนการสอนโดยขาดการพัฒนาความสามารถทางสมองขั้นสูงดังกล่าว นอกจาก จะไม่ช่วยส่งเสริมความรู้ความเข้าใจที่คงทนแล้วยังส่งผลให้ไม่ก่อเกิดการพัฒนาหรือสร้างเจตคติใน เรื่องเพศของนักศึกษาที่ถูกต้อง เหมาะสมเท่าใดนัก สอดคล้องกับการศึกษาของ สุชิน บัวงาม (2550) ที่ศึกษาเรื่องเจตคติของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษาที่มีต่อความรู้เรื่องเพศ พบว่า นักศึกษาสถาบันการพลศึกษามีเจตคติต่อความรู้เรื่องเพศอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น **ในส่วนของ ปัญหาที่พบ** คือ ผู้เรียนให้ความสนใจน้อย สถานที่เรียนไม่เอื้ออำนวย ขาดสื่อและเทคโนโลยีและมี กิจกรรมอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนมากเกินไป ส่งผลให้มีเวลาในการ จัดการเรียน การสอนค่อนข้างน้อย ซึ่งในส่วนนี้อาจเป็นเพราะสถาบันการพลศึกษา เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีความ เฉพาะทาง โดยมุ่งเน้นด้านกีฬาเพื่อเป็นไปตามพันธกิจของสถาบันการพลศึกษา ข้อที่ 6 คือ ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความสามารถพิเศษทางการกีฬาสู่ความเป็นเลิศ ทำให้การให้ความสำคัญกับกิจกรรมการเรียนการสอนด้านวิชาการอาจลดลงเพราะผู้สอนเองต้องทำ หน้าที่โค้ชกีฬาด้วย ส่งผลให้เวลาในการเตรียมการสอนมีไม่เพียงพอ

นอกจากนี้ในส่วนของความต้องการจำเป็นในด้านเนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรม เพศศึกษา พบว่า เนื้อหารายวิชาเพศศึกษาที่นักศึกษาต้องการเรียนรู้ ลำดับที่ 1 คือ การเจริญเติบโต และพัฒนาการทางเพศในช่วงวัยรุ่น เนื้อหาที่อาจารย์ผู้สอนต้องการให้มี การเรียนรู้ ลำดับที่ 1 คือ การเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศในช่วงวัยรุ่นและ การคุมกำเนิด ส่วนผู้บริหาร พบว่า

เนื้อหาวิชาเพศศึกษาที่ต้องการให้มีการเรียนรู้ ลำดับที่ 1 คือ การตั้งครรภ์ โรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และปัญหาทางเพศและการป้องกันแก้ไข ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่านักศึกษามีความต้องการเรียนรู้ในเรื่องที่เกี่ยวกับการเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศของตนเอง และในส่วนของอาจารย์ผู้สอนที่มีความต้องการตรงกันกับนักศึกษา แต่ควรเพิ่มเติมในเรื่องของการคุมกำเนิดให้กับนักศึกษาด้วยเพื่อให้นักศึกษารู้จักวิธีการป้องกันตนเองจากโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์หรือการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ส่วนในมุมมองของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งอาจมองในเรื่องปัญหาที่เกิดขึ้นหรือชื่อเสียงของสถาบันฯ เป็นหลัก จึงมีความต้องการด้านเนื้อหา ในเรื่องของการตั้งครรภ์ โรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และการป้องกันแก้ไข

2. การสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดส่วนประกอบของหลักสูตรดังนี้ 1) หลักการของหลักสูตร เป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นเพื่อเป็นหลักสูตรเสริมการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษา โดยสร้างจากผลการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาของสถาบันการพลศึกษาซึ่งสอดคล้องกับสันต์ ธรรมบำรุง (2527: 10) ที่กล่าวว่า หลักสูตรที่ดีบุคลากรทุกฝ่ายและผู้เรียนควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร และส่วนร่วมในการรับรู้หลักสูตรด้วยไม่ใช่หน้าที่ของนักวิชาการศึกษาเพียงอย่างเดียว 2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพื่อใช้เป็นหลักสูตรเสริมในการจัดการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาให้กับนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา และเพื่อพัฒนานักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมตามหลักสูตรให้มีความรู้ ทักษะและเจตคติในเรื่องเพศศึกษาที่ถูกต้อง เหมาะสม ซึ่งการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้สึก เจตคติ ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมที่พึงประสงค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศศึกษา ซึ่งเป็นเรื่องยากแก่การพัฒนาและปลูกฝัง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเดิมๆ ที่เน้นเฉพาะความรู้ความเข้าใจ จึงไม่เพียงพอต่อการช่วยให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดการพัฒนาด้านจิตพิสัยของบลูม (ทิตนา แชมณี. 2552: 237; อ้างอิงจาก Bloom. 1956) มาประยุกต์ ซึ่งบลูม ได้จำแนกแนวทางการศึกษาออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านเจตคติ หรือความรู้สึก และด้านทักษะ 3) ระยะเวลาในการฝึกอบรม ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาการฝึกอบรม จำนวน 3 วัน 18 ชั่วโมง ซึ่งมีความเหมาะสมเนื่องจากผลการทดลองในกลุ่มนักร้องพบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจและสามารถดำเนินการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรได้อย่างเหมาะสมกับเวลา 4) จำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรม ผู้วิจัยกำหนดให้มีจำนวน 30 คนต่อรุ่น ซึ่งเป็นไปตามระเบียบวิธีการวิจัยและสอดคล้องกับการเรียนการสอนซึ่งกำหนดให้ 1 ชั้นเรียนควรมีนักศึกษาไม่เกิน 30 คน 5) สื่อการฝึกอบรม

ผู้วิจัยได้สร้างเอกสารหลักสูตรฝึกอบรมและคู่มือสำหรับวิทยากร และคู่มือสำหรับนักศึกษาผู้เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งจากผลการใช้ในรอบทดลองนักร้องนักศึกษามีความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวกับค่านิยมทางเพศไม่เพียงพอ ผู้วิจัยจึงได้ปรับปรุงคู่มือสำหรับนักศึกษาให้มีใบความรู้เพิ่มเติมในเรื่องค่านิยมและสุขภาพจิตที่เกี่ยวข้อง ทำให้การทดลองในรอบสถานการณ์จริงไม่มีปัญหา 6) การประเมินผลการฝึกอบรม ผู้วิจัยได้กำหนดให้มีการประเมินผลการฝึกอบรมในด้านต่างๆ ได้แก่ ความรู้ประเมินจากด้านความรู้ประเมินจากแบบทดสอบก่อนและ หลังฝึกอบรม ด้านทักษะประเมินจากแบบประเมินทักษะภายในกระบวนการจัดการเรียนรู้ แต่ละเรื่อง ด้านเจตคติประเมินจาก

แบบสอบถามก่อนและหลังฝึกอบรมและความพึงพอใจประเมินจากแบบสอบถามความพึงพอใจเมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรม ซึ่งจากการทดลองใช้หลักสูตรในกลุ่มนำร่องพบว่า การประเมินด้านทักษะการชักชวนและการปฏิเสธ ซึ่งให้วิทยากร 2 คน ทำการประเมินและให้คะแนนมีปัญหาคำถามให้คะแนนไม่เท่ากัน ซึ่งเกิดจากวิทยากรมีการพิจารณาตัดสินจากการใช้ภาษาที่ไม่สุภาพของนักศึกษา จึงได้เสนอแนะให้นักศึกษาให้แสดงบทบาทสมมติโดยใช้ภาษาที่สุภาพ ซึ่งการทดลองในรอบสถานการณ์จริงไม่มีปัญหาเกิดขึ้น 7) โครงสร้างของหลักสูตร ผู้วิจัยได้กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ 6 หน่วยการเรียนรู้ ซึ่งมีเนื้อหาที่กำหนดจากข้อมูลที่ได้ทำการสำรวจความต้องการจำเป็นจากผู้มีส่วนร่วมในการใช้หลักสูตรฯ และศึกษาเอกสารเกี่ยวกับเนื้อหาการสอนรายวิชาเพศศึกษาในระดับอุดมศึกษาต่างๆ มาพิจารณาร่วมกันและกำหนดเนื้อหาในหลักสูตรให้ครอบคลุมและตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนร่วมทุกคน คือ การเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศของวัยรุ่น สัมพันธภาพทางเพศและการแสดงออก ค่านิยมทางเพศ โรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ปัญหาทางเพศและการป้องกันแก้ไข การจัดการกับอารมณ์ทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ กนกพร ทองสอดแสง (2553: 14-16) ที่ได้แบ่งเนื้อหาวิชาเพศศึกษาในระดับอุดมศึกษา ออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านชีววิทยา ด้านสุขวิทยา ด้านจิตวิทยา และด้านสังคมวิทยา และขององค์การแพธ (2551: 24-25) ที่ได้กำหนดขอบเขตการจัดการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาไว้ในหลักสูตรเป็น 6 ด้าน 1) พัฒนาการของมนุษย์ 2) สัมพันธภาพ 3) ทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต 4) พฤติกรรมทางเพศ 5) สุขภาพทางเพศ 6) สังคมและวัฒนธรรม และครอบคลุมในรอบของคำอธิบายรายวิชาเพศศึกษาตามหลักสูตรของสถาบันการพลศึกษา 8) กำหนดการฝึกอบรม ผู้วิจัยได้กำหนดให้แต่ละหน่วยการเรียนรู้ ใช้เวลา 3 ชั่วโมง ซึ่งจากผลการทดลองใช้หลักสูตรทั้ง 2 รอบ ไม่มีปัญหาใดๆ จึงมีความเหมาะสม 9) แนวทางการจัดฝึกอบรม ผู้วิจัยได้ทำการชี้แจงแนวทางการฝึกอบรมให้กับนักศึกษาผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ทราบในทุกประเด็น ทำให้ไม่เกิดปัญหาใดๆ

ทั้งนี้ในส่วนของการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม ผู้วิจัยได้นำเอาข้อมูลการศึกษา ความต้องการของวัยรุ่นในเรื่องเพศขององค์การแพธ (2547) ซึ่งได้สรุป 10 ลำดับ ความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อเพศศึกษาในหัวข้อ “เพศศึกษาแบบไหนที่วัยรุ่นอยากเรียน” โดยรวบรวมจากเยาวชน 777 คน พบว่า 1) ส่วนใหญ่ต้องการเรียนรู้เพศศึกษาแบบตรงไปตรงมา รองลงมาคือ 2) ต้องการเรียนรู้โดยใช้สื่อประกอบ เช่น วิซีดีการ์ตูน 3) อยากให้ผู้ใหญ่เปิดใจเรื่องเพศศึกษาเพื่อเด็กจะกล้าปรึกษาผู้ใหญ่ 4) ต้องการเรียนรู้วิธีการป้องกันที่ถูกต้องและปลอดภัย 5) อยากเรียนรู้จากการเล่าประสบการณ์ของผู้ใหญ่ 6) อยากให้ ครูสอนอย่างสนุกสนาน 7) อยากให้สอนเพศศึกษาที่เหมาะสมกับวัยผู้เรียน 8) มีการเชิญวิทยากร ผู้มีความรู้จากหน่วยงานต่าง ๆ 9) มีการยกตัวอย่างประกอบ และ 10) อยากให้เรียนในสิ่งที่นำไปปฏิบัติได้จริง มาประยุกต์กับเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งพบว่านักศึกษา มีความพึงพอใจ โดยผลการประเมินหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีความเหมาะสม ซึ่งเหตุผลหลักเนื่องจากกระบวนการสร้างหลักสูตรที่ผู้วิจัยเลือกใช้ เป็นกระบวนการที่พัฒนามาจากแนวคิดของนักการศึกษาต่างๆ ซึ่งมีขั้นตอนที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม อาทิเช่น แนวคิดของ ทาบ (Taba. 1962: 10) ซึ่งได้ให้แนวคิดในการจัดหลักสูตรโดยวิธีอุปนัย (inductive

approach) ที่ระบุว่าหลักสูตรควรจะออกแบบและกำหนดจากครูผู้สอนมากกว่าที่จะกำหนดจากผู้บริหาร ลงมา นอกจากนี้ ทาบายังนำเสนอความคิดที่ว่า การพัฒนาหลักสูตรเป็นงานที่ต้องการการจัดลำดับความคิดให้เป็นระเบียบในการตัดสินใจ จะต้องพิจารณาทั้งลำดับในการวางแผนและวิธีการที่จะทำงานให้สำเร็จลุล่วงลงไป โดยกำหนดกระบวนการพัฒนาหลักสูตร 7 ขั้น ดังนี้ ขั้นที่ 1 วิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการ และความต้องการจำเป็นต่างๆ ของสังคม ขั้นที่ 2 กำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษา โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากขั้นที่ 1 เป็นหลักในการพิจารณา ขั้นที่ 3 การคัดเลือกเนื้อหาวิชาที่นำไปใช้ในการเรียนการสอน ขั้นที่ 4 การจัดลำดับเนื้อหาวิชาที่คัดเลือกมา โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมในการที่จะให้ผู้เรียนได้รับความรู้ได้ก่อนหรือหลัง ขั้นที่ 5 การคัดเลือกประสบการณ์การเรียน ขั้นที่ 6 การจัดเรียงประสบการณ์การเรียนตามลำดับก่อนหลัง ขั้นที่ 7 การประเมินผล สอดคล้องกับแนวคิดของ ไทเลอร์ (Tyler. 1964: 110-125) ซึ่งนำเสนอแนวคิดในการวางแผนโครงสร้างของหลักสูตรโดยใช้วิธี Mean-Ends Approach เป็นหลักการและเหตุผลในการสร้างหลักสูตรที่เรียกว่า “เหตุผลของไทเลอร์” โดยกำหนดหลักเกณฑ์ในการสร้างหลักสูตร ควรจะต้องคำตอบที่เป็นพื้นฐาน 4 ประการ ดังนี้ มีจุดมุ่งหมายทางการศึกษาอะไรบ้างที่สถานศึกษาควรแสวงหา มีประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้างที่สถานศึกษาควรจัดตั้งขึ้นเพื่อช่วยให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ และจะจัดประสบการณ์ทางการศึกษาอย่างไร จึงจะทำให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ รวมถึง จะประเมินประสิทธิภาพของประสบการณ์ในการเรียนอย่างไร จึงจะตัดสินได้ว่าบรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่กำหนด และ สัจด์ อุทรานันท์ (2532: 24) ที่กล่าวว่าหลักสูตรควรประกอบด้วย 1) เหตุและความจำเป็นของหลักสูตร 2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 3) เนื้อหาสาระและประสบการณ์ 4) การเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน 5) การเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิชาในชุมชน 6) การประเมินผล 7) การเสนอแนะเกี่ยวกับการช่วยเหลือและส่งเสริมผู้เรียน

จากแนวคิดของนักศึกษาต่าง ๆ จะเห็นได้ว่าหลายท่านมีความคิดเห็นในส่วนที่คล้ายกันและแตกต่างกันบ้างในบางประเด็น ผู้วิจัยจึงได้นำเอาแนวคิดเหล่านี้มาบูรณาการร่วมกับแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือซึ่งถือเป็นเทคนิคที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและด้วยความร่วมมือช่วยเหลือจากเพื่อนๆ รวมทั้งได้พัฒนาทักษะกระบวนการต่างๆ ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในเรื่องเพศศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นๆ ทักษะการคิด วิเคราะห์ การแก้ปัญหา ฯลฯ ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวเพ็ญ บุญประสพ (2553: 64) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ เรื่อง “การแปลงทางเรขาคณิต” ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เรื่อง การแปลงทางเรขาคณิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ หลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เรื่อง การแปลงทางเรขาคณิตของนักเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ ชุนทอง คล้ายทอง (2554: 104) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาเคมี และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคการแข่งขันระหว่างกลุ่มและแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาเคมี 1 ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคการแข่งขันระหว่างกลุ่ม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคการแข่งขันระหว่างกลุ่ม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. การประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา พบว่า หลักสูตรฯ สามารถทำให้นักศึกษา ที่เข้าร่วมรับการฝึกอบรมมีความรู้เรื่องเพศศึกษา เจตคติต่อเรื่องเพศศึกษา ทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้เพศศึกษาเพิ่มมากขึ้น และมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฯ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งผู้วิจัยของอภิปรายตามสมมติฐาน ดังนี้

3.1 ความรู้เรื่องเพศศึกษา พบว่าทั้งสองกลุ่มมีความรู้ดีขึ้น ทั้งนี้เป็นเพราะกระบวนการในหลักสูตรที่มุ่งให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้เนื้อหาสาระด้วยตนเองและด้วยความร่วมมือช่วยเหลือจากเพื่อนๆ รวมทั้งได้พัฒนาทักษะกระบวนการต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะการคิด ทักษะการแสวงหาความรู้ และนอกจากนี้ยังมีการฝึกให้นักศึกษาได้วิเคราะห์เชื่อมโยงจากสถานการณ์จริงมาสรุปเป็นองค์ความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ จอห์นสัน และคณะ (Johnson, Johnson; & Holubec. 1994: 1.3-1.4) ที่ได้กล่าวถึงข้อดีของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในการช่วยให้ผู้เรียนมีความพยายาม ที่จะเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมาย เป็นผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น การเรียนรู้มีความคงทนมากขึ้น มีแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีการใช้เหตุผลดีขึ้นและคิดอย่างมีวิจารณญาณมากขึ้น

3.2 เจตคติต่อเรื่องเพศศึกษา พบว่า กระบวนการของหลักสูตรสามารถพัฒนาเจตคติของนักศึกษาทั้งสองกลุ่มสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งนี้เนื่องด้วยหลักสูตรฯ มีการกำหนดกิจกรรมหรือสถานการณ์ให้นักศึกษาได้เกิดการพัฒนาความรู้สึก/เจตคติ/ค่านิยม/คุณธรรมหรือจริยธรรมที่พึงประสงค์อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เป็นไปตามความต้องการ เช่น การกำหนดให้นักศึกษาได้รับรู้ค่านิยมทางเพศที่ถูกต้อง มีการแลกเปลี่ยนและแสดง ความคิดเห็นในกลุ่มและมีการยอมรับและเห็นคุณค่าและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมต่างๆ ของตนและของกลุ่มได้

3.3 ทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้เพศศึกษา พบว่า กระบวนการของหลักสูตร ที่ได้นำเอาเทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือมาใช้ครั้งนี้สามารถพัฒนาทักษะต่างๆ ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้เพศศึกษาได้เป็นอย่างดี เพราะกระบวนการจัดกิจกรรมต่างๆ ในการฝึกอบรมจะมุ่งเน้นให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติทักษะต่างๆ ได้แก่ การคิดวิเคราะห์และวางแผน การชักชวนและการปฏิเสธ การใช้ถ้อยคำอย่างเหมาะสม การวางแผนแก้ไขปัญหา การจัดการกับอารมณ์และความรู้สึกทางเพศ โดยมี

การกำหนดเป็นสถานการณ์หรือบทบาทสมมติให้พร้อมกับสื่ออุปกรณ์ประกอบการฝึกอบรมที่เหมาะสม ทำให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติเป็นรายกลุ่มและรายบุคคล

3.4 ความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรม พบว่า กระบวนการของหลักสูตรที่นำเทคนิคของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือมาใช้ ทำให้นักศึกษาทั้งสองกลุ่มมีความพึงพอใจ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งนี้เพราะกิจกรรมที่เน้นกระบวนการกลุ่มและการฝึกปฏิบัติทักษะต่างๆ รวมทั้งฝึกให้แสดงออกในเรื่องการพูดหรือสื่อสาร หรือแสดงละครบทบาทสมมติ ทำให้นักศึกษามีความสนุกสนาน และมีปฏิสัมพันธ์ในด้านสังคมกับเพื่อนๆ ไม่เบื่อหน่าย ทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อการเข้ารับการฝึกอบรมครั้งนี้

จากการอภิปรายสมมติฐานทั้ง 4 ข้อ แสดงถึงคุณภาพของหลักสูตรที่สร้างขึ้นมาสามารถพัฒนานักศึกษาให้มีความรู้ เจตคติ ทักษะ และความพึงพอใจต่อหลักสูตรฯ สามารถนำไปใช้ฝึกอบรมนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตต่าง ๆ ทั้ง 17 แห่งได้ สอดคล้องกับ กนกพร ทองสอดแสง (2553) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบการฝึกอบรมครูสอนวิชาเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ พบว่า รูปแบบการฝึกอบรมครูสอนวิชาเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือสามารถนำไปใช้ในการฝึกอบรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผลการประเมินใบเนื้อหาและหลักสูตรฝึกอบรมในแต่ละหน่วยมีความเหมาะสมมากที่สุด ผลการนิเทศด้านการสอนมีคุณภาพอยู่ในระดับดีเลิศ และผลประเมินความคิดเห็นของ ผู้เข้าอบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษาพบว่า สภาพปัญหาที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษา คือ การกำหนดเนื้อหาที่ไม่ครอบคลุมและสอดคล้องความต้องการของนักศึกษา จึงควรมีการวิเคราะห์เนื้อหาที่จะบรรจุลงในรายวิชา โดยพิจารณาจากสภาพ ปัญหา สถานการณ์ปัจจุบันและความต้องการของนักศึกษาก่อนที่จะมีการดำเนินการเรียนการสอน ในรายวิชาเพศศึกษา

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า การจัดการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาด้วยเทคนิค การเรียนรู้แบบร่วมมือจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาในตัวนักศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้น สถาบันการพลศึกษา ควรกำหนดนโยบายหรือแนวทางในการพัฒนาอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับ การสอนเพศศึกษาที่เน้นกิจกรรม โดยมีการนำเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือมาใช้ใน การจัดการเรียนการสอน

1.3 ควรมีการนำรูปแบบของกิจกรรมในหลักสูตรไปประยุกต์ในกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาเพศศึกษาในสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตที่เปิดสอน ส่วนวิทยาเขตที่ไม่เปิดการเรียนการสอนรายวิชาเพศศึกษา ควรนำหลักสูตรฯ ไปฝึกอบรมให้กับนักศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเทคนิคการสอนเพศศึกษาแบบร่วมมือสำหรับอาจารย์ผู้สอนเพศศึกษาในสถาบันการพลศึกษาทุกวิทยาเขต และสถาบันอุดมศึกษา อื่น ๆ

2.2 ควรวิจัยและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือกับรายวิชาอื่นๆ ที่มีความสัมพันธ์และบูรณาการกับวิชาเพศศึกษา

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกพร ทองสอดแสง. (2553). การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมครูสอนวิชาเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ. วิทยานิพนธ์ คอ.ด. (วิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี พระจอมเกล้าพระนครเหนือ. ถ่ายเอกสาร.
- กรมการศึกษานอกโรงเรียน กองพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน. (2543). แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนชีวิตและครอบครัวศึกษา (เพศศึกษา). กรุงเทพฯ: ศูนย์ลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ. (2543). คู่มือการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษาการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- เกสร เหล่าอรรค; และคนอื่นๆ. (2554, กรกฎาคม-กันยายน). การคุมกำเนิดของวัยรุ่นที่มารับบริการที่หน่วยวางแผนครอบครัว โรงพยาบาลศรีนครินทร์. วารสารพยาบาลศาสตร์และสุขภาพ. 34(3): 40-47.
- ขนิษฐา กรท่าแหง. (2551). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และคุณธรรมจริยธรรมทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโยธินบำรุง ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT กับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ขุนทอง คล้ายทอง. (2554). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาเคมี 1 และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคการแข่งขันระหว่างกลุ่มและแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เครือวัลย์ ล้อมภิชาติ. (2531). หลักการและเทคนิคการจัดการฝึกอบรมและพัฒนาแนวทางการวางแผนการเขียนโครงการและบริหารโครงการ. กรุงเทพฯ: [ม.ป.พ.].
- จันทร์วิภา ดิลกสัมพันธ์. (2543). เพศศึกษา. กรุงเทพฯ: ศิลปาบรรณาการ.
- จันทร์ดา ตันติพวงสุราษฎร์. (2546). การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ. วารสารวิชาการ. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ.
- จารุวรรณ บุญแสง. (2549). สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนเพศศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). สกลนคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. ถ่ายเอกสาร.
- จิตติมา ภาณุเดชะ, ญัฐยา บุญภักดี; และธัญญา ใจดี. (2550). สิทธิอนามัยเจริญพันธุ์หัวใจสำคัญของสุขภาพผู้หญิง. กรุงเทพฯ: ศรีเมืองการพิมพ์.

- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). การพัฒนาหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉัตรชัย กองสอน. (2556). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง พหุนาม โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศดินทรเดชา. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- เจลา มิสติย์. (2540). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมผู้ใช้งานแรงงานในโรงเรียน เขตจังหวัดสิงห์บุรี เพื่อป้องกันโรคเอดส์. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (อุตสาหกรรมการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชลลดา ศรเดช. (2550). การเห็นคุณค่าพรหมจารีของวัยรุ่นหญิง. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชลิตาภรณ์ ส่งสัมพันธ์. (2551). เพศวิถี: นิยามความหมายและพัฒนาการกรอบแนวคิด. เอกสารประกอบการบรรยายในการสัมมนาเรื่องการพัฒนาเยาวชนเชิงบวก (Positive Youth Development) วันที่ 17-20 มีนาคม 2551 ณ โรงแรมเฟิสท์.
- ชุตินันท์ พ่ออมาตย์. (2558). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การสร้างเสริมสุขภาพ และการป้องกันโรคกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับเอกสารประกอบการเรียน. มหาสารคาม: วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการเรียนการสอน). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ชูชัย สมितिไกร. (2549). การฝึกอบรมบุคลากรในองค์กร. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฐาปกรณ แก้วมาเมือง. (2554). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา และการปฏิบัติ ตามหลักธรรมสัจจวัตถุ 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการ จัดการเรียนรู้อย่างแบบร่วมมือและแบบซิปปา. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ฐิติพร อิงคถาวรวงศ์; และคนอื่น ๆ. (2550, พฤศจิกายน-ธันวาคม). พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นหญิงในโรงเรียนอาชีวศึกษา. วารสารสงขลานครินทร์เวชสาร. 25: 2-10.
- ฐีระ ปาวาลพฤษ. (2538). การพัฒนาบุคคลและการฝึกอบรม. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานสภาราษฎ.
- ณฐาภ ระวะใจ. (2554). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันการเสี่ยงทางเพศของนักศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินูญานิพนธ์ วท.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ณัฐวุฒิ จันละมุด. (2554). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และเจตคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลชิปปาและการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ณัฐนันท์ วิชัยรัมย์. (2545). การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาชุมชน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงจันทร์ เฟลียนอก. (2555). ผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันปัญหาทางเพศในวัยเรียน. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทวีวรรณ มุลมณี. (2552). ผลของการใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อความสามารถในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนคลองกุ่ม เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทองฟู ชินะโชติ. (2531). การฝึกอบรมและการพัฒนาบุคลากร. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ทิตนา แหมมณี. (2551). ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: ด้านสุขภาพการพิมพ์.
- (2552). ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: ด้านสุขภาพการพิมพ์.
- ธัญมา หลายพัฒน์. (2550). วิธีสอนแบบ 4 MAT ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเพศศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ธาดา ลิเกษม. (2545). เจตคติต่อความสัมพันธ์ทางเพศก่อนการสมรสของนิสิตนักศึกษา ระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ธำรง บัวศรี. (2532). ทฤษฎีหลักสูตร: การออกแบบและการพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ครุสภาลาดพร้าว.
- ธิตินันท์ คดชาคร. (2554). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิค TGT กับการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มสัมพันธ์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ธีรวัฒน์ ผิวขม. (2554). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD กับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอร์. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นงลักษณ์ ไรจนพันธ์. (2539). เทคนิคการฝึกอบรม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นิภา วงศ์ไทย. (2525). หลักสูตรการฝึกอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนสำหรับพ่อแม่ในชุมชนเกษตรกรรมชนบท. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ด. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นิภาพรรณ วงศ์หนองแว, ผาสุก เปานาเรียง; และบุษญา แสงแก้ว. (2553). รายงานการวิจัยความสัมพันธ์ของระดับชั้นปีกับพฤติกรรมทางเพศต่อคูรักที่ไม่เสี่ยงของนักศึกษาชายสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. มหาสารคาม: สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- เนตรวรา ศรีสิน. (2556). การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค ซี ไอ อาร์ ซี เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การจัดการเรียนรู้). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- บุษบา มุลเพ็ญ. (2556). ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียน เรื่อง การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับการซื้อ ขาย สินค้าของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีปทีปผล ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคกลุ่มสืบค้น (GI) และเทคนิคการเรียนรู้ร่วมมือ (LT). วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี. ถ่ายเอกสาร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2546). การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- . (2548). การพัฒนาการสอน. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.
- เบญจพร ปันทพลังกูร. (2551). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายมัธยมศึกษา) ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD กับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปทุมพร วาดเขียน. (2553). การพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสายน้ำทิพย์ โดยใช้วิธีร่วมมือกับการเรียนรู้แบบผสมผสาน (CIRC). สารนิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ประณต คำจิม. (2549). เอกสารคำสอนวิชา ตจ 221: จิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประทักษ์ โอประเสริฐสวัสดิ์. (2550). เพศศึกษา. กรุงเทพฯ: คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี.
- ประภาพร พรหมเดชบุญ. (2545). การใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการป้องกันเอดส์ของพนักงานในสถานบริการน้ำมัน เขตอำเภอเมืองเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การศึกษา นอกระบบ). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- ประยูรศรี มณีสร. (2532). จิตวิทยาวัยรุ่น. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์ สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ วิทยาลัยครูจันทระเกษม.
- ปิยวรรณ กุมภีรัตน์. (2546). ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมที่นำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นในจังหวัดแพร่. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- เพชฌัญญู กิจระการ. (2546). ดัชนีประสิทธิผล. ในเอกสารประกอบการสอน. มหาสารคาม: ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- พรพิมล เจียมนาครินทร์. (2539). พัฒนาการวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: ดันอ้อ แกรมมี.
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุญ. (2553). ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พลากร สุวรรณรัฐ. (2535). เปิดห้องรับแขก. จุลสารพัฒนาข้าราชการพลเรือน. กรุงเทพฯ: พะยอม วงศ์สารศรี. (2531). การบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ: พรานนกการพิมพ์.
- พัชรินทร์ สินไพบูลย์. (2554). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยและความรับผิดชอบการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิค จิกซอร์กับการสอนตามคู่มือครู. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พัชรินทร์ สิมะธาราช. (2544). ผลของการพัฒนาทักษะการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ต่อการรับรู้สมรรถนะในตนเองและพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชายระดับอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ พศ.ม. (พยาบาลศาสตร์). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- พิสิฐ เมธาภัทร. (2549). การพัฒนาหลักสูตรอาชีพและเทคนิคศึกษา. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ไพฑูรย์ โพธิ์สว่าง. (2537). แนวทางการฝึกอบรมบุคลากรทุกระดับในหน่วยงาน: ข้อคิดและบทเรียนจากประเทศญี่ปุ่น. วารสารพัฒนาชุมชน. 33(5): 5.
- ภูฟ้า. (2551). คู่มือวัยใส ไขเรื่องลับสำหรับวัยรุ่น (ส). กรุงเทพฯ: Feel good Publishing,

- ภูมิพรรณ ทวีชาติ. (2549). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและปรีชาเชิงอารมณ์ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนเรื่องหลักธรรมในพุทธศาสนาที่ได้รับการสอนแบบไตรสิกขา
กับการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส ที เอ ดี (STAD). ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การ
มัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มงคลรัตน์ สิมพา. (2547). ผลของการใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือแข่งขันควบคู่กับ การควบคุม
ตนเองและการเรียนรู้แบบร่วมมือแข่งขันควบคู่กับการปรับสินไหมที่มีต่อพฤติกรรม
ไม่ตั้งใจเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 21 อำเภอบ่อพลอย
จังหวัดกาญจนบุรี. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มยุรี งามทอง. (2533). เพศศึกษาและสุขภาพในครอบครัว. กรุงเทพฯ: ภาคพัฒนาตำราและ
เอกสารวิชาการ กรมการฝึกหัดครู.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. สาขาศึกษาศาสตร์. (2545). เอกสารประกอบการสอนชุดวิชา
พฤติกรรมวัยรุ่น หน่วยที่ 1-8. พิมพ์ครั้งที่ 8. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช.
- (2545). เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาพฤติกรรมวัยรุ่น หน่วยที่ 9-15. พิมพ์ครั้งที่
8. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ยุวสรา ท้าวแก่น. (2553). สื่อที่มีผลต่อการตัดสินใจทำแท้งของนักศึกษาอุดมศึกษา. วิทยานิพนธ์
ศศ.ม. (นิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่าย
เอกสาร.
- ระวีวรรณ กันวี. (2547). ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและด้านจิตลักษณะที่สัมพันธ์กับพฤติกรรม
เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนของวัยรุ่นหญิง ในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์
นิพนธ์ วท.ม. (วิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ลักขณา รักเถาว์. (2555). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบในการเรียน
ภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือวิธี
STAD กับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วรพจน์ ศรีวงศ์คล. (2539). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการประกอบอาชีพอิสระสำหรับช่าง
อุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ: เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์. (2549). จิตวิทยาการปรับตัว. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ศูนย์
ส่งเสริมวิชาการ.
- วันทนี วาสิกะสิน. (2526). ปัญหาพฤติกรรมทางเพศของมนุษย์กับงานสังคมสงเคราะห์.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

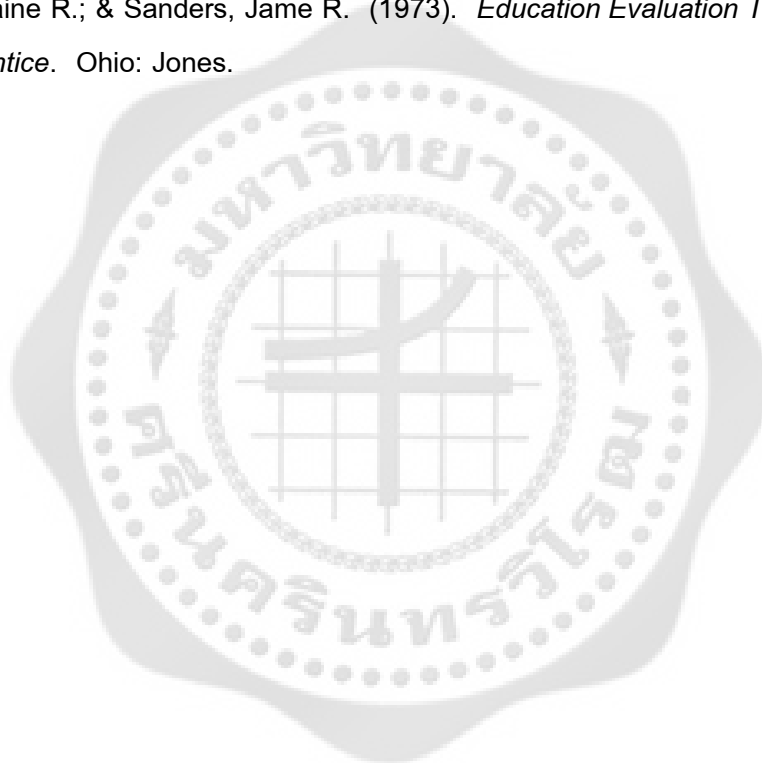
- วิชชุตา อ้วนศรีเมือง. (2554). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD และการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค LT. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2537). กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ กรุงเทพฯ: สุริยาสาส์.
- วินุรักษ์ สุขสำราญ. (2553). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา. (2549). สุขวิทยาจิต *Mental hygiene*. เอกสารประกอบการสอน. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศรารัตน์ มุลอามตย์. (2554). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือและการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศรีเรือน แก้วกังวาน. (2545). จิตวิทยาพัฒนาการทุกช่วงวัย (เล่ม 2) วัยรุ่น-วัยสูงอายุ. พิมพ์ครั้งที่ 8 แก้ไขเพิ่มเติม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศรุจดา เจริญกิจจานุวัฒน์. (2552). ประสิทธิภาพของโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้กระบวนการกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศของนักศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ กรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศารทูล อาริวิทย์กุล. (2554). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศุภรัตน์ ศรีสุชาติ. (2547). การพัฒนาชุดการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ (Cooperative Learning) เรื่องเพศศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

- ศิริประภา พบวันดี. (2558). การพัฒนาผลการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการเรียนการสอน). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- สงัด อุทรนันท์. (2532). พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันการพลศึกษา. (2553). หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ (หลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2553). กรุงเทพฯ: คณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ สถาบันการพลศึกษา.
- สายฝน ดั่งสีทอง. (2549). ผลของการใช้โปรแกรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบร่วมมือที่เน้นการส่งเสริม EQ. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2554). เรียนรู้รักอย่างมีทางเลือก. จัดหมายข่าวชุมชนคนรักสุขภาพฉบับสร้างสุข. 4-5.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2549). แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพศศึกษา ช่วงชั้นที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สุกัญญา พิทักษ์. (2554). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุนทร สินธพานนท์; และคนอื่น ๆ. (2545). การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- สุจนา คีรีวัลย์. (2550). ความรู้และการปฏิบัติตนเกี่ยวกับเพศศึกษาของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น). อุดรธานี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี. ถ่ายเอกสาร.
- สุชาติ โสมประยูร; และวรรณ โสมประยูร. (2531). เพศศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- . (2541). เพศศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุชิน บัวงาม. (2550). เจตคติของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษาที่มีต่อความรู้เรื่องเพศ. ชลบุรี: สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี.

- สุดใจ ทองอ่อน; และคนอื่น ๆ. (2546). ยุทธศาสตร์การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้. ชุดฝึกอบรมครู และผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียน. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สุเทพ สังข์เพชร. (2536, มกราคม-เมษายน). การฝึกอบรมพัฒนาบุคลากร. จุลสารการศึกษา ต่อเนื่อง. 2(3):
- สุนทร บำเรอราช. (2536). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับหลักสูตร. ชลบุรี: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุพัสยา ปาทา. (2554). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT และการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้. ปรินญาณินท์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุพัตรา พรหมเรนทร์. (2550). พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณินท์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุมาลี สวesda. (2555). เพศศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรกันต์ จักร. (2553). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูพี่เลี้ยงนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. ถ่ายเอกสาร.
- สุวิมล ศิริพุทธดิลง. (2547). การพัฒนาแผนการเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอนเรื่องเพศศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- เสถียร เชื้อลี; และนางเยาว์ ณรงค์แสง. (2550). ความรู้ทัศนคติ และรูปแบบการสอนเรื่องเพศศึกษาในครอบครัว กรณีศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี. อุบลราชธานี: สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 จังหวัดอุบลราชธานี.
- เสาวเพ็ญ บุญประสพ. (2553). ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ เรื่อง “การแปลงทางเรขาคณิต” ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- องค์การแพธ. (2547). คู่มือการจัดกระบวนการเรียนรู้เพศศึกษา. กรุงเทพฯ: โครงการก้าวอย่างเข้าใจ.
- (2551). คู่มือการจัดกระบวนการเรียนรู้เพศศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: เออร์เจนท์ แทค.
- อเนก อารีพรรค; และสุวัทนา อารีพรรค. (2539). เรียนรู้เรื่องเพศ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- Ahmed, Nazeema.; et al. (2006). *Process evaluation of the teacher training for an AIDS prevention programme*. Retrieved January 29, 2013, from <http://www.her.oxfordjournals.org/>.
- Armstrong, David G. (1989). *Developing and Documenting the Curriculum*. Boston: Allyn and Bacon.
- Barth J.; & Lannen P. (2012). *Efficacy of communication skills training courses in oncology: a systematic review and meta-analysis*. Retrieved February 3, 2013, from <http://www.annonc.oxfordjournals.org/>.
- Beach, D.S. (1970). *Personnel The Management of People at Work*. New York: Macmillan.
- Beachamp, George A. (1981). *Curriculum Theory*. Itasca, Illinois: P.F. Peacock.
- Cronach, Lee J. (1970). *Essential of Psychological Testing*. 3rd ed. New York: Harper and Row.
- Dacey, Stewart S. (1979). *Adolescents Today*. California: Goodyear Publishing.
- Diclemente, R. J. (1991, July). Predictors of HIV-Preventive Sexual Behavior in high-risk Adolescent Population: The Influence of Perceived Peer Norms and Sexual Communication On Incarcerated Adolescents' Consistent use of condom. *Journal Adolescent-Health*. 385-390.
- Good, Farter V. (1973). *Dictionary of Education*. 3rd ed. New York: McGraw Hill.
- Holonen, Jane S.; & Santrock. (1999). *Psychology: Context and Application*. 3rd ed. Boston: McGraw-Hill.
- Johnson, D.W., Johnson, R.T.; & Holubec, E.I. (1994). *The nuts and bolts of cooperative learning*. Edina. Minnesota: Interaction Book Company.
- Kerr, J.F. (1986). *Changing The Curriculum*. London: University of London Press.
- Kirkendall, W.I. (1965). *Adolescent*. New York: Appleton.
- Krejcie, R.V.; & Morgan, D.W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3): 607-610.
- Marsh, C.; & Willis, G. (1995). *Curriculum*. Alternative approaches, ongoing issues, Englewood Cliffs, New Jersey: Merrill/Prentice Hall.
- Rickert, D.I. et al. (1991, January). Effect of a Peer Counseled AIDS Education Program On Knowledge, Attitudes and Satisfaction of Adolescents. *Journal Adolescent-Health*. 12: 38-43.
- Shulkin, J. J. et al. (1991, September). Effect of a Peer-led AIDS Intervention With University Student. *Journal Am-Coll-Health*. 40: 385-390.

- Taba, Hilda. (1962). *Curriculum Development: Theory and Practice*. New York: Harcourt Brace and World.
- Tyler, Raph W. (1964). *Basic Principles of Curriculum and Instruction*. Chicago: University of Chicago Press.
- WHO. (2000). *Adolescent Friendly Health Services*. Retrieved March 12, 2013, from <http://www.who.int/child-adolescent-health>.
- Wight, Daniel.; & Abraham, Charles. (2000). *From psycho-social theory to sustainable classroom practice: developing a research-based teacher-delivered sex education programme*. Retrieved February 3, 2013, from <http://www.oxfordjournals.org/>.
- Worthing, Blaine R.; & Sanders, Jame R. (1973). *Education Evaluation Theory and Prentice*. Ohio: Jones.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หลักสูตร/คู่มือฝึกอบรม

(ตัวอย่าง)

คู่มือ

หลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ
ของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา

สำหรับผู้จัดการฝึกอบรม/วิทยากร

คู่มือนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม
เพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ
ของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา
หลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต
สาขาวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา (การจัดการเรียนรู้สุขศึกษา)
ผู้วิจัย ชบา ชีทอง

หลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ ของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา

1. หลักการของหลักสูตร

หลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา เป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นเพื่อเป็นหลักสูตรเสริมการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษา โดยสร้างจากผลการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาของสถาบันการพลศึกษา ซึ่งพบว่า นักศึกษาโดยส่วนใหญ่ยังขาดความรู้และทักษะเรื่องเพศศึกษา รวมทั้งมีเจตคติต่อเรื่องเพศศึกษาที่ไม่ถูกต้อง ทั้งนี้อาจเนื่องจากหลักสูตรที่ใช้ในปัจจุบันของสถาบันการพลศึกษาได้กำหนดให้รายวิชาเพศศึกษาเป็นเพียงวิชาเลือกเท่านั้น และมีการจำกัดจำนวนกลุ่มผู้เข้าเรียนเป็นเหตุให้นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้เลือกเรียนในรายวิชาดังกล่าว อนึ่งการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องเพศศึกษาโดยการนำเอาวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือมาใช้ในครั้งนี้ มุ่งเน้นให้นักศึกษาได้เรียนรู้เนื้อหาสาระต่าง ๆ เข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ ด้วยตนเอง โดยความร่วมมือและความช่วยเหลือจากเพื่อน ๆ และมุ่งพัฒนาทักษะทางสังคมต่าง ๆ เช่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะการสร้างความสัมพันธ์ ทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะการคิด การแก้ปัญหาและทักษะอื่นๆ ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้เพศศึกษา ซึ่งผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษาครั้งนี้จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม ช่วยให้นักศึกษาสามารถนำความรู้จากการเข้ารับการฝึกอบรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม มีเจตคติที่ดีต่อเรื่องเพศศึกษา ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติตนที่ดีงาม ถูกต้อง เหมาะสม ตลอดจนมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศสัมพันธ์ลดลงหรือไม่เกิดขึ้นได้

2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

1. เพื่อใช้เป็นหลักสูตรเสริมในการจัดการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาให้นักศึกษาสถาบันการพลศึกษา
2. เพื่อพัฒนานักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมตามหลักสูตรให้มี
 - 2.1 ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษา ได้แก่ การเจริญเติบโตและการพัฒนาทางเพศของวัยรุ่น สัมพันธภาพทางเพศและการแสดงออก ค่านิยมทางเพศ โรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ปัญหาทางเพศและการป้องกันแก้ไข และการจัดการกับอารมณ์ ทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสม
 - 2.2 ทักษะการปฏิบัติตนในเรื่องเพศที่ถูกต้องเหมาะสม
 - 2.3 เจตคติที่ดีต่อเรื่องเพศศึกษา

3. ระยะเวลา

ระยะเวลาในการฝึกอบรม 3 วัน (18 ชั่วโมง)

4. ผู้เข้ารับการฝึกอบรม

เป็นนักศึกษาสังกัดสถาบันการพลศึกษา ชั้นปีที่ 1 จำนวน 30 คน

5. สื่อการฝึกอบรม

1. เอกสารประกอบหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง หลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา

1.1 หลักสูตรฝึกอบรมฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา

1.2 คู่มือหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา จำแนกเป็น

- 1) คู่มือฯ สำหรับผู้จัดการฝึกอบรม/วิทยากร
- 2) คู่มือฯ สำหรับนักศึกษาผู้เข้ารับการฝึกอบรม

2. คลิปวิดีโอเกี่ยวกับความรุนแรงทางเพศและการล่วงละเมิดทางเพศ เรื่อง รายงาน...ทางออกหลุดพ้นปัญหาารรุนแรงทางเพศและรายการจากใจถึงใจ ตอน ล่วงละเมิดทางเพศ

3. อุปกรณ์จัดกิจกรรมกลุ่ม เช่น กระดาษ กรรไกร ปากเคมี กาว ฯลฯ
(หมายเหตุ สื่อการฝึกอบรมตามลำดับที่ 2-3 ปรากฏดังรายละเอียดในแต่ละหน่วยการเรียนรู้)

6. การประเมินผลการฝึกอบรม

1. ด้านความรู้ประเมินจากแบบทดสอบก่อนและหลังฝึกอบรม เรื่อง

- 1.1 การเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศของวัยรุ่น
- 1.2 สัมพันธภาพทางเพศและการแสดงออก
- 1.3 ค่านิยมทางเพศ
- 1.4 โรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
- 1.5 ปัญหาทางเพศและการป้องกันแก้ไข
- 1.6 การจัดการกับอารมณ์ทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสม

2. ด้านทักษะประเมินจากแบบประเมินทักษะภายในกระบวนการจัดการเรียนรู้แต่ละเรื่อง

3. ด้านเจตคติประเมินจากแบบสอบถามก่อนและหลังฝึกอบรม

4. ความพึงพอใจประเมินจากแบบสอบถามความพึงพอใจเมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรม

7. โครงสร้างหลักสูตร

หลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบัน
การพลศึกษา ประกอบด้วย 6 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 18 ชั่วโมง ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศของวัยรุ่น จำนวน 3
ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 สัมพันธภาพทางเพศและการแสดงออก จำนวน 3 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ค่านิยมทางเพศ จำนวน 3 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 โรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ จำนวน 3 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ปัญหาทางเพศและการป้องกันแก้ไข จำนวน 3 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 การจัดการกับอารมณ์ทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสมกับสังคมไทย
จำนวน 3 ชั่วโมง

ตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างจุดมุ่งหมายและโครงสร้างของหลักสูตร

โครงสร้างของหลักสูตร	จุดมุ่งการเรียนรู้ที่ต้องการพัฒนา		
	ความรู้	ทักษะ	เจตคติ
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1	✓	✓	✓
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2	✓	✓	✓
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3	✓	-	✓
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4	✓	✓	✓
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5	✓	✓	✓
หน่วยการเรียนรู้ที่ 6	✓	✓	✓

8. กำหนดการฝึกอบรม

วันที่ 1

เวลา 08.00-09.00 น. ชี้แจงแนวทางการฝึกอบรมตามหลักสูตรฯ และประเมินผล
ก่อนฝึกอบรม

09.00-12.00 น. การเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศ (3 ชั่วโมง)

12.00-13.00 น. พัก

13.00-16.00 น. ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ (3 ชั่วโมง)

วันที่ 2

เวลา 09.00-12.00 น. ค่านิยมทางเพศ (3 ชั่วโมง)

12.00-13.00 น. พัก

13.00-16.00 น.	โรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ (3 ชั่วโมง)
วันที่ 3	
เวลา 09.00-12.00 น.	ปัญหาทางเพศและการป้องกันแก้ไข (3 ชั่วโมง)
12.00-13.00 น.	พัก
13.00-16.00 น.	การจัดการกับอารมณ์ทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสมกับสังคมไทย (3 ชั่วโมง)
16.00-17.00 น.	ประเมินหลังฝึกอบรม

9. แนวทางการจัดกิจกรรมฝึกอบรม

1. ผู้ดำเนินการฝึกอบรมชี้แจงแนวทางการฝึกอบรมแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมตามหลักสูตร ฯ โดยระบุถึงข้อตกลงเบื้องต้นในการฝึกอบรม จุดมุ่งหมายของการฝึกอบรม กระบวนการฝึกอบรม การวัดและประเมินผล และประโยชน์ที่จะได้รับจากการฝึกอบรม

2. ประเมินผลก่อนการฝึกอบรม โดยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำแบบทดสอบความรู้เรื่องเพศศึกษา และแบบสอบถามเจตคติต่อเรื่องเพศศึกษา

3. ดำเนินการฝึกอบรมตามที่กำหนดไว้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้เรียงตามโครงสร้างหลักสูตร คือ

- 3.1 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศของวัยรุ่น
- 3.2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 สัมพันธภาพทางเพศและการแสดงออก
- 3.3 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ค่านิยมทางเพศ
- 3.4 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 โรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
- 3.5 หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ปัญหาทางเพศและการป้องกันแก้ไข
- 3.6 หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 การจัดการกับอารมณ์ทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสมกับสังคมไทย

4. ในระหว่างจัดกิจกรรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ดำเนินการประเมินทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในหน่วยนั้น ๆ

5. ประเมินหลังการฝึกอบรม โดยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำแบบทดสอบความรู้เรื่องเพศศึกษา แบบสอบถามเจตคติต่อเรื่องเพศศึกษา และแบบสอบถามความพึงพอใจในการฝึกอบรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1

เรื่อง : การเจริญเติบโตและการพัฒนาการทางเพศของวัยรุ่น

สิ่งที่มุ่งหวัง/วัตถุประสงค์

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถ

1. วิเคราะห์พัฒนาการทางเพศของตนเองได้ถูกต้อง
2. วางแผนและกำหนดแนวทางในการพัฒนาตนเองในเรื่องเพศได้อย่างเหมาะสม

หลักการ/ทฤษฎีจัดการเรียนรู้

ใช้กระบวนการจัดกิจกรรมโดยประยุกต์จากรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มสืบค้น (Group Investigation : G.I) บูรณาการกับการจัดการเรียนรู้รูปแบบคู่คิด (Think-Pair-Share)

กิจกรรม

1. กิจกรรมที่ 1 “เมื่อฉันเปลี่ยนไป” (60 นาที)
 - วิทยากรแจกเอกสารประกอบการทำกิจกรรมให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ดังนี้
 - 1.1 ใบความรู้ 1 ชุด สำหรับแต่ละคน ประกอบด้วย
 - พัฒนาการทางเพศในวัยรุ่น (เอกสาร 1.1)
 - ระบบอวัยวะสืบพันธุ์เพศชาย (เอกสาร 1.2)
 - ระบบอวัยวะสืบพันธุ์เพศหญิง (เอกสาร 1.3)
 - สุขอนามัยของระบบสืบพันธุ์ (เอกสาร 1.4)
 - การมีประจำเดือนในเพศหญิง (เอกสาร 1.5)
 - 1.2 ใบงานการวิเคราะห์ตนเอง เรื่อง “เมื่อฉันเปลี่ยนไป” (เอกสาร 1.6) คนละ 1 ใบ

1 ใบ

- วิทยากรแบ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่ม แบบละความสามารถ (เก่ง-กลาง-อ่อน) จากนั้นให้สมาชิกในกลุ่มจับคู่กันตามความสมัครใจ หรือจับคู่ในลักษณะชายกับชาย หญิงกับหญิง
- วิทยากรให้แต่ละคู่ศึกษาเนื้อหาสาระจากใบความรู้ที่ได้รับร่วมกัน แล้วแต่ละคนวิเคราะห์ตนเองเกี่ยวกับพัฒนาการทางเพศของตนเอง และตอบลงในใบงานของตนเอง
- แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันภายในคู่ของตนเอง

2. กิจกรรมที่ 2 “เกิดอะไรขึ้นในหมู่พวกเรา” (40 นาที)
 - ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแต่ละคนนำเสนอผลการวิเคราะห์ในกลุ่มของตนเอง
 - แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันภายในกลุ่มของตนเอง
3. กิจกรรมที่ 3 “แล้วเราจะทำอย่างไรดี” (25 นาที)
 - วิทยากรให้แต่ละกลุ่มระดมสมองเพื่อวางแผนและกำหนดแนวทางในการพัฒนาตนเองในเรื่องเพศ ที่เป็นมิตรร่วมของกลุ่ม
4. กิจกรรมที่ 4 “นำเสนอสิ่งที่มีเพื่อแลกเปลี่ยน” (40 นาที)
 - วิทยากรให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำเสนอผลการเรียนรู้ของกลุ่ม แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มอื่น
5. กิจกรรมที่ 5 “สรุปบทเรียนการเรียนรู้” (15 นาที)
 - วิทยากรและผู้เข้ารับการฝึกอบรมร่วมกันสรุปบทเรียนการเรียนรู้ เรื่อง การเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศในวัยรุ่นที่ได้รับ

เนื้อหาโดยสรุป

1. พัฒนาการทางเพศในวัยรุ่น
2. ระบบอวัยวะสืบพันธุ์เพศชาย
3. ระบบอวัยวะสืบพันธุ์เพศหญิง
4. สุขอนามัยของระบบสืบพันธุ์
5. การมีประจำเดือนในเพศหญิง

สื่อ

1. ใบความรู้เรื่อง
 - พัฒนาการทางเพศในวัยรุ่น
 - ระบบอวัยวะสืบพันธุ์เพศชาย
 - ระบบอวัยวะสืบพันธุ์เพศหญิง
 - สุขอนามัยของระบบสืบพันธุ์
 - การมีประจำเดือนในเพศหญิง
2. ใบงานการวิเคราะห์ตนเอง เรื่อง “เมื่อฉันเปลี่ยนไป”

แนวทางการประเมิน

1. สังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มของผู้เข้ารับการฝึกอบรม
2. ประเมินจากการอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้จากผู้เข้ารับการฝึกอบรม
3. ประเมินจากการนำเสนอผลงาน/ชิ้นงาน ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม
4. ประเมินจากแบบประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์และวางแผน

เอกสาร 1.1

ใบความรู้เรื่อง พัฒนาการทางเพศในวัยรุ่น

พัฒนาการตามธรรมชาติของมนุษย์เมื่อเข้าสู่วัยรุ่นทั้งหญิงและชายมีการเปลี่ยนแปลงหลายด้านทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และพัฒนาการทางเพศ วัยรุ่นอยู่ในช่วงอายุ 8-18 ปี เป็นวัยที่ร่างกายเปลี่ยนจากเด็กไปเป็นผู้ใหญ่ เรียกว่า วัยรุ่นหรือวัยเจริญพันธุ์ มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นหลายอย่างทั้งทางร่างกายและจิตใจ โดยมีฮอร์โมนเป็นตัวกระตุ้น การที่จะบอกให้แน่ชัดลงไปว่า เด็กชายและเด็กหญิงเข้าสู่วัยรุ่นเมื่อใดนั้น เป็นเรื่องค่อนข้างยาก เพราะเด็กทั้งสองเพศนอกจากจะแตกเนื้อหนุ่มสาวไม่พร้อมกันแล้ว แม้แต่ในคนเพศเดียวกันก็ยังแตกเนื้อหนุ่มสาวไม่พร้อมกันอีกด้วย แต่พอจะกล่าวโดยทั่วไปได้ว่า เด็กหญิงจะเข้าสู่วัยรุ่นในอายุระหว่าง 13-15 ปี และเด็กชายจะเริ่มเมื่ออายุ 15 ปี โดยเด็กหญิงจะมีอัตราการเจริญเติบโตทางด้านร่างกายในช่วงนี้เร็วกว่าเด็กชายประมาณ 1-2 ปี แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะหรือแบบแผนการเจริญเติบโตของแต่ละคน

ฮอโมนเพศ หญิงและชายเมื่อเข้าสู่ช่วงวัยรุ่น ต่อมไฮโปเทลามัส (Hypothalamus) ซึ่งเป็นต่อมเล็กๆ ในสมอง เริ่มส่งสัญญาณผ่านต่อมใต้สมองพิทูอิทารี (Pituitary gland หรือ Master gland) ซึ่งเป็นต่อมไร้ท่อที่สำคัญที่สุดของร่างกาย เพราะมีหน้าที่ผลิตฮอโมนแตกต่างกันเพื่อไปกระตุ้นและควบคุมการทำงานของอวัยวะต่างๆ รวมถึงอวัยวะที่เกี่ยวกับเพศ คือ รังไข่สำหรับผู้หญิง ในการผลิตฮอโมนเพศ เอสโตรเจน (Estrogen) และลูกอัณฑะสำหรับผู้ชายผลิตฮอโมนเพศเทสโทสเตอโรน (Testosterone)

ฮอโมนเอสโตรเจน และฮอโมนเทสโทสเตอโรน ซึ่งเป็นฮอโมนเพศนี้ทำให้ร่างกายวัยรุ่นเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว มีไขมันและกล้ามเนื้อเพิ่มขึ้น ตัวสูงขึ้น มีขนขึ้นบริเวณอวัยวะเพศ รักแร้ และส่วนต่างๆ ของร่างกาย มีกลิ่นตัว มีสิว ผู้หญิงจะมีสโปกผาย ต้นขา หน้าอกและก้นใหญ่ขึ้น และมีประจำเดือน ส่วนผู้ชายเสียงจะแตกห้าว มีการผันเปื่อยและทั้งหญิงชายจะเริ่มมีความรู้สึกต้องการทางเพศหรือมีอาการเพศ

นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายแล้ว วัยรุ่นหญิงชายยังมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจ อารมณ์และความรู้สึก โดยเริ่มมีความสนใจหรือความรู้สึกพึงพอใจเป็นพิเศษต่อบางคนที่อาจเป็นทั้งเพศเดียวกันและต่างเพศ

วัยรุ่น เป็นวัยที่ร่างกายมีความพร้อมในการผลิตเซลล์เพศเพื่อการสืบพันธุ์ คนทั่วไปจึงตัดสินใจการเข้าสู่วัยรุ่น โดยพิจารณาจากการมีประจำเดือนครั้งแรก (เด็กหญิงราว 13 ปี) และการหลั่งน้ำอสุจิครั้งแรก (เด็กชายอายุประมาณ 11 ปี) แต่ปรากฏการณ์ทั้งสองไม่ค่อยแน่นอนนัก เช่นการหลั่งน้ำอสุจิอาจเกิดช้ากว่าการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายด้านอื่นๆ สำหรับการมาของประจำเดือนครั้งแรกของเด็กหญิงก็เช่นกัน การสุกของไข่ (ไข่ตก) ในบางคนอาจไม่มีความสัมพันธ์กับการมีประจำเดือนเสมอไป และการตกไข่ฟองแรก ๆ อาจไม่ทำให้เกิดประจำเดือนก็ได้ รวมทั้งการมี

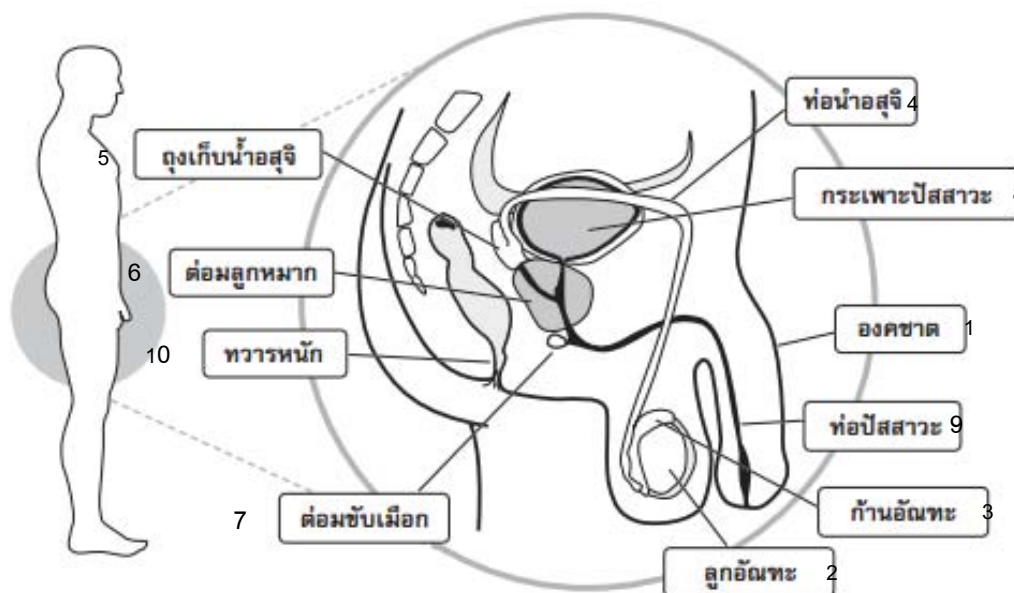
ประจำเดือนครั้งแรกอาจเกิดขึ้นก่อนหรือหลังการเปลี่ยนแปลงของร่างกายส่วนอื่นๆ เมื่อเข้าสู่วัยรุ่นแล้วได้เป็นเวลานาน

เอกสาร 1.2

ใบความรู้เรื่อง ระบบอวัยวะสืบพันธุ์เพศชาย

ภาพอวัยวะสืบพันธุ์เพศชาย

1. **องคชาติ** ลักษณะเป็นท่อนยาว อยู่ภายนอกร่างกายของเพศชายตรงบริเวณหัวหน่าว ทำหน้าที่เป็นทางผ่านของปัสสาวะและน้ำกาม ประกอบไปด้วยกล้ามเนื้อที่ยึดหดตัวได้ ภายในมีหลอดเลือดมากมายคล้ายฟองน้ำ 1 คู่ และท่อปัสสาวะบางส่วน กล้ามเนื้อลักษณะคล้ายฟองน้ำนี้ ทำหน้าที่ในการกักเก็บเลือดเมื่อมีอารมณ์ทางเพศ ทำให้เกิดการแข็งตัวขององคชาติ เพื่อให้สามารถสอดใส่องคชาติเข้าไปภายในช่องคลอดของเพศหญิง ที่ปลายองคชาติเป็นจุดรวมของเส้นประสาทซึ่งไวต่อการกระตุ้นความรู้สึกทางเพศ ซึ่งส่วนนี้เปรียบได้กับคลิตอริสของเพศหญิง

2. **ลูกอัณฑะ** มีลักษณะคล้ายไข่โตเล็ก มี 2 ข้างซึ่งมีขนาดใกล้เคียงกัน มีหน้าที่ในการผลิตตัวอสุจิและฮอร์โมนเพศชาย (Androgen และ Testosterone) อยู่ภายในถุงอัณฑะที่ห้อยอยู่ภายนอกร่างกาย ผิวของถุงอัณฑะนี้จะบางและเป็นรอยย่น เพื่อปรับอุณหภูมิให้ต่ำกว่าในช่องท้อง 3-5 องศาเซลเซียส ซึ่งเป็นอุณหภูมิที่เหมาะสมกับการเจริญเติบโตของอสุจิ

3. **ก้านอัณฑะ** มีลักษณะเป็นท่อเล็ก ๆ ขดไปมาอยู่ในลูกอัณฑะ เป็นที่พักชั่วคราวของอสุจิที่เจริญเต็มที่ ซึ่งผลิตจากอัณฑะก่อนที่จะเดินทางไปยังท่อนำสุจิ

4. **ท่อนำสุจิ** มี 2 ท่ออยู่ถัดจากก้านอัณฑะ ท่อนี้จะผ่านเข้าสู่ช่องท้องแล้วออกมารวมกับถุงน้ำอสุจิผ่านต่อมลูกหมากออกไปต่อกับท่อปัสสาวะ สำหรับนำอสุจิออกสู่ภายนอก ซึ่งการทำหมันชายจะผูกท่อนำสุจิจากอัณฑะทั้ง 2 ข้างไว้

5. ถุงเก็บน้ำอสุจิ เป็นถุงเล็กๆ 2 ถุง อยู่ระหว่างกระเพาะปัสสาวะและทวารหนัก ทำหน้าที่ในการสร้างอสุจิและน้ำกาม ที่เป็นเมือกสีขาวขุ่นและข้น น้ำกามที่สร้างนี้จะทำให้อสุจิเคลื่อนไหวได้

6. ต่อมลูกหมาก ทำหน้าที่สร้างสารที่เป็นต่างอย่างอ่อน เพื่อปรับความเป็นกรดต่างเมื่อผ่านเข้าภายในช่องคลอด เพื่อรวมกับน้ำอสุจิที่มีลักษณะข้นเหลวสีขาว เพื่อช่วยให้ตัวอสุจิแข็งแรงและเคลื่อนไหวว่องไว เข้าไปในท่อปัสสาวะปนกับน้ำเลี้ยงอสุจิ น้ำอสุจิที่หลั่งออกมาแต่ละครั้งประมาณ 1 ช้อนโต๊ะ จะมีตัวอสุจิประมาณ 200-300 ล้านตัว

7. ต่อมขับเมือก เป็นต่อมที่มีรูปร่างกลมเท่าเม็ดถั่ว มีอยู่ 2 ต่อม มีท่อไปคู่กับท่อนำอสุจิ โดยอยู่ตอนล่างของต่อมลูกหมากและจะมีรูเล็กๆ เปิดเข้าสู่ผนังของท่อปัสสาวะ มีหน้าที่ในการขับน้ำหล่อลื่น เป็นเมือกใสๆ ไปยังองคชาตเมื่อมีความรู้สึกทางเพศ ทำให้ไม่เป็นอุปสรรคในการมีเพศสัมพันธ์ และยังทำหน้าที่ในการชำระล้างกรดในท่อปัสสาวะ เพื่อไม่ให้เป็นอันตรายต่ออสุจิ

8. กระเพาะปัสสาวะ ทำหน้าที่บรรจูปัสสาวะ

9. ท่อปัสสาวะ เป็นท่อต่อออกจากกระเพาะปัสสาวะ และยังเป็นท่อขับน้ำอสุจิด้วย โดยมีลิ้นปิดเปิดได้เมื่อมีการปัสสาวะหรือหลั่งน้ำอสุจิ

10. ทวารหนัก เป็นทางออกของอุจจาระ

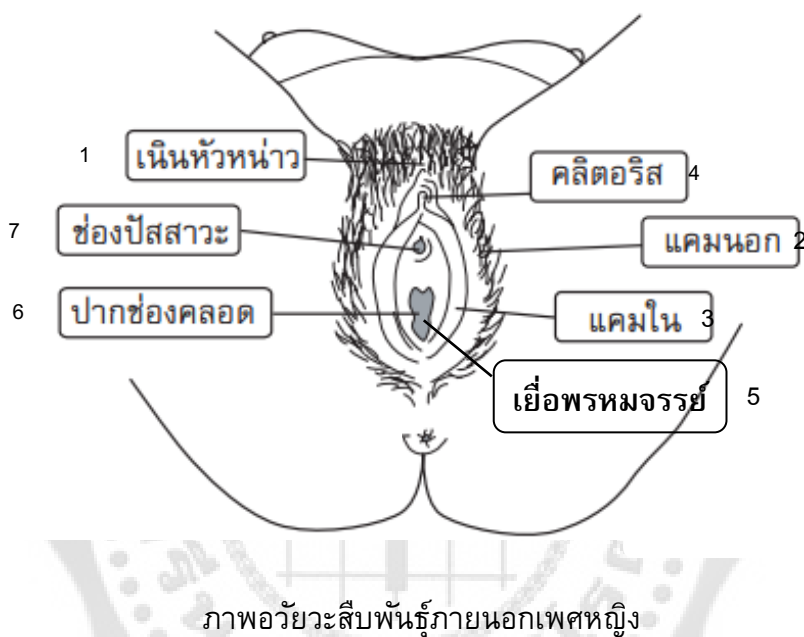

เอกสาร 1.3

ใบความรู้เรื่อง ระบบอวัยวะสืบพันธุ์เพศหญิง

อวัยวะสืบพันธุ์ภายนอกเพศหญิง

อวัยวะสืบพันธุ์ภายนอกเพศหญิง เป็นส่วนของอวัยวะสืบพันธุ์ที่อยู่ภายนอกและสามารถมองเห็นได้ มีขนาดและรูปร่างแตกต่างกันตามบุคคลและเชื้อชาติ

1. เนินอวัยวะเพศ หรือเนินหัวหน้า เป็นส่วนที่ตั้งอยู่หน้ากระดูกหัวหน้าใต้บริเวณท้องน้อยส่วนนอกเป็นผิวหนัง ภายในเป็นไขมัน มีลักษณะเป็นรูปสามเหลี่ยมโดยมีฐานอยู่ด้านบนและยอดอยู่ด้านล่าง เมื่อเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นจะมีขนออกมาปกคลุม

2. แคมนอก มีลักษณะเป็นกลีบเนื้อหนูนข้างละกลีบ ต่อจากเนินหัวหน้า ปกคลุมด้วยผิวหนัง มีขน ใต้ลงไปประกอบด้วยไขมันจำนวนมาก และมีกล้ามเนื้อเรียบ เส้นประสาทเส้นโลหิตมาเลี้ยงมากมาย แคมนอกปิดบริเวณปากช่องคลอดเพื่อป้องกันอวัยวะต่างๆ ที่ละเอียดอ่อนภายใน กลีบทั้งสองข้างนี้จะเรียวยาวชนิดที่ฝียีบ

3. แคมใน อยู่ด้านในของแคมนอกบางกว่าแคมนอก และมีผิวอ่อนนุ่มไม่มีขน ตอนบนจะบรรจบกันและล้อมคลิตอริสไว้ สีของแคมนอกจะแตกต่างกันออกไปในแต่ละคน ตั้งแต่สีชมพูอ่อน จนถึงน้ำตาลเข้ม และผู้หญิงบางคนอาจมีแคมในห้อยออกมาใต้แคมนอกก็ได้

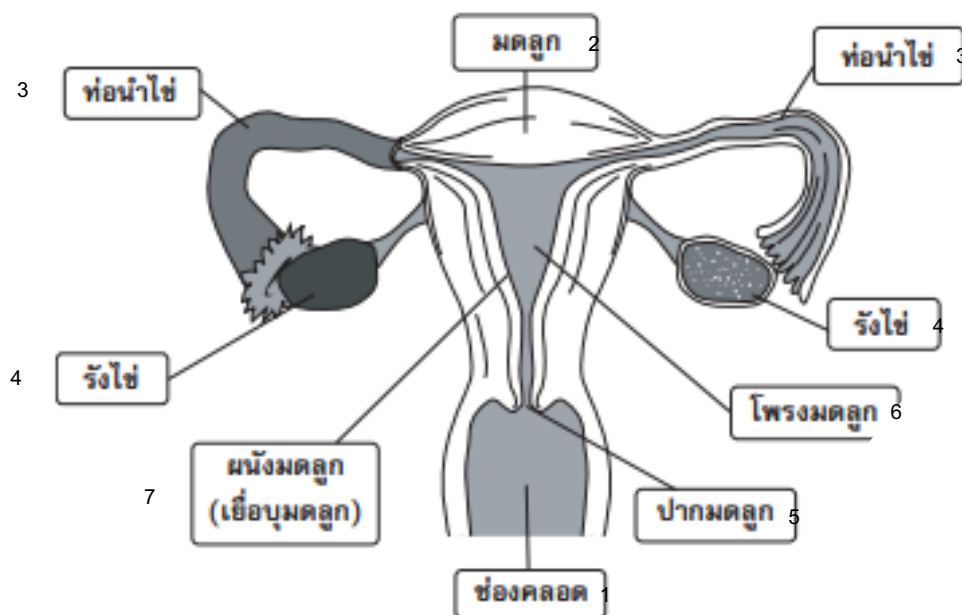
4. **คลิตอริส** เป็นติ่งเนื้อเล็กๆ รูปร่างคล้ายกำนพลู มีผิวหนังโอบหุ้มอยู่ส่วนบนของแคมในที่มาบรรจบกัน ประกอบด้วยเนื้อแข็งตัวขึ้นได้ มีเส้นเลือด เส้นประสาทมาเลี้ยงมากมาย จึงเป็นจุดที่ไวต่อความรู้สึก ซึ่งเทียบได้กับองคชาตของผู้ชาย

5. **เยื่อพรหมจารย์** เป็นเนื้อเยื่อสีชมพูปิดปากช่องคลอด ยึดหดได้มีรูอยู่ตรงกลางเพื่อให้ประจำเดือนผ่าน เยื่อพรหมจารย์นี้อาจฉีกขาดได้จากการเล่นกีฬา หรือการมีเพศสัมพันธ์

6. **ปากช่องคลอด** เป็นทางออกของเลือดประจำเดือน เป็นบริเวณที่รองรับการสอดใส่ขององคชาต ขณะมีเพศสัมพันธ์ และเป็นช่องทางออกของทารกหากคลอดตามธรรมชาติ

7. **ช่องปัสสาวะ** อยู่ด้านหลังคลิตอริส ใกล้ปากช่องคลอด หากมีเรอติดเชื้อที่ช่องคลอด เชื้ออาจลามมาติดช่องปัสสาวะ

อวัยวะสืบพันธุ์ภายในเพศหญิง

ภาพอวัยวะสืบพันธุ์ภายในเพศหญิง

1. **ช่องคลอด** เป็นท่อยาวประมาณ 3-4 นิ้ว จากปากช่องคลอดถึงปากมดลูกอยู่ระหว่างช่องปัสสาวะและทวารหนัก มีความยืดหยุ่นได้ดี สามารถยืดหดตัวได้ตามแนวกว้างและแนวยาว ช่องคลอดเป็นทางออกของประจำเดือน เป็นทางผ่านของเชื้ออสุจิเข้าสู่ภายใน เป็นบริเวณที่รองรับการสอดใส่ขององคชาตขณะมีเพศสัมพันธ์ และเป็นทางผ่านของเด็กตอนคลอด

2. **มดลูก** มีรูปร่างคล้ายชมพูขนาดเท่ากำปั้น โดยส่วนใหญ่จะอยู่ข้างบน ส่วนเล็กจะอยู่ข้างล่างติดต่อกับช่องคลอด มีหน้าที่สำคัญคือทำให้เกิดประจำเดือนและเป็นที่พักตัวของไข่และเลี้ยง

ตัวอ่อน (เมื่อไข่ผสมกับอสุจิ) เพื่อการเจริญเติบโตเป็นทารกในครรภ์ต่อไป และเมื่อมีการตั้งครรภ์มดลูกจะขยายตามขนาดของทารกที่เจริญเติบโตในครรภ์ด้วย

3. ปีกมดลูกหรือท่อนำไข่ มีอยู่ 2 ข้าง ขวา-ซ้าย ออกจากตอนบนของมดลูก ทอดออกไปทางด้านข้างยาวประมาณ 3 นิ้ว ตรงปลายมีรูปร่างคล้ายนิ้วมือกางออก ไข่จะเคลื่อนตัวผ่านเข้ามาทางท่อนำไข่ ถ้ามีอสุจิเข้าไปในท่อจะเกิดการปฏิสนธิในบริเวณนี้ จากนั้นไข่ที่ถูกอสุจิผสมแล้วจะเคลื่อนไปฝังตัวที่เยื่อบุมดลูกในโพรงมดลูก ส่วนไข่ที่ไม่ได้รับการผสมจะหลุดลอกออกไปพร้อมกับเยื่อบูด้านในของผนังมดลูกกลายเป็นประจำเดือน

4. รังไข่ มีลักษณะคล้ายเม็ดมะม่วงหิมพานต์ ยาวประมาณ 1 นิ้ว อยู่ 2 ข้างขวา-ซ้ายของมดลูก และมีเยื่อบางยึดรังไข่ให้ติดกับมดลูกทางด้านหน้า ด้านหลังติดกับผนังช่องท้อง ด้านนอกอยู่ชิดกับปากท่อนำไข่ ในรังไข่จะมีไข่เล็ก ๆ จำนวนมาก เมื่อเข้าสู่วัยสาวไข่จะเจริญเต็มที่ที่จะค่อยๆ แตกปริออกและปล่อยไข่ให้ตกออกมาเดือนละ 1 ฟอง เรียกว่า ไข่ตก ซึ่งจะตรงกับวันที่ 14 ของรอบประจำเดือน นอกจากนี้รังไข่ยังมีหน้าที่ผลิตฮอร์โมนเพศหญิง ที่ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงของเยื่อบุมดลูกให้มีสภาพที่เหมาะสมสำหรับการฝังตัวของไข่ที่ได้รับการผสมแล้ว

5. ปากมดลูก เป็นส่วนที่เล็กที่สุดของมดลูก มีลักษณะเป็นแท่งเนื้อที่มีโพรงเล็กมาก เรียกว่า ช่องปากมดลูก ความยาวประมาณ 1-1.5 นิ้ว ที่ปลายสุดมีรูเปิดติดต่อกับช่องคลอด โดยปกติแล้วจะมีเยื่อบุมูกจุกอยู่ตลอดเวลา และมูกนี้จะเปลี่ยนแปลงตามระดับของฮอร์โมนของรังไข่ ในระยะเวลาใกล้ไข่สุกมูกนี้จะใสกว่าปกติ และจะหลุดลอกออกเฉพาะตอนมีประจำเดือน ดังนั้นจึงต้องระวังการติดเชื้อขณะมีประจำเดือน มูกนี้จะเกิดขึ้นจากต่อมต่างๆ ภายในช่องปากมดลูก ส่วนปลายบนสุดของช่องปากมดลูกติดต่อกับโพรงมดลูก ซึ่งเวลาปกติจะปิดและจะเปิดเมื่อมีประจำเดือนและเวลาคลอดเท่านั้น

6. โพรงมดลูก เป็นช่องที่อยู่ตรงกลางมดลูก ในโพรงมดลูกมีเนื้อที่ประมาณ 3-4 ลูกบาศก์เมตร แต่ในเวลาตั้งครรภ์โพรงมดลูกสามารถขยายได้ถึง 3,000-5,000 ลูกบาศก์เมตร

7. เยื่อบุมดลูก มีลักษณะบางๆ ประกอบไปด้วยต่อมต่างๆ เป็นจำนวนมาก และมีเส้นเลือดฝอยมาเลี้ยง เมื่อเยื่อบุมดลูกถูกทำลาย จะมีการฉีกขาดของเส้นเลือดฝอยทำให้เลือดไหลออกมาเป็นประจำเดือน และจะมีการเจริญงอกขึ้นมาใหม่ แต่ถ้าเกิดการตั้งครรภ์เยื่อบุมดลูกจะหนาขึ้นกว่า เดิมหลายเท่าเพื่อให้ตัวอ่อนเจริญเติบโตต่อไป

เอกสาร 1.4

ใบความรู้เรื่อง สุขอนามัยของระบบสืบพันธุ์

สุขอนามัยของอวัยวะเพศหญิง

ภายในช่องคลอดของผู้หญิงนั้น จะมีแบคทีเรียที่เป็นมิตรต่อมนุษย์อาศัยอยู่ มีชื่อว่า “แลคโตแบซิลลัส” แบคทีเรียชนิดนี้ จะทำหน้าที่เหมือนทหารยาม คอยปกป้องไม่ให้เชื้อโรคจากภายนอกกรูกรานเข้าไปทำอันตราย โดยการปรับสภาพแวดล้อมภายในช่องคลอดให้เป็นการดองๆ โดยมีค่าความเป็นกรดต่างอยู่ที่ประมาณ 3.5 ซึ่งเป็นสภาพที่ไม่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของเชื้อรา หรือเชื้อแบคทีเรียที่เป็นอันตรายอื่นๆ การรับประทานยาปฏิชีวนะที่ออกฤทธิ์ครอบคลุมอย่างกว้างเป็นเวลานานๆ จะไปทำลายแบคทีเรียแลคโตแบซิลลัสที่เป็นมิตรให้หมดไป จนเชื้อโรคประเภทเชื้อรา ฉวยโอกาส เข้ามาทำให้เกิดการอักเสบได้ เช่นเดียวกับการสวนล้างช่องคลอดด้วยน้ำหรือน้ำยาฆ่าเชื้อนอกจากไม่เกิดประโยชน์แล้ว ยังจะไม่ทำลายแบคทีเรียที่เป็นมิตรซึ่งทำหน้าที่ป้องกันโรคที่อาศัยอยู่ภายในช่องคลอดด้วย

ปกติช่องคลอดของผู้หญิงนั้น รู้จักทำความสะอาดภายในตัวเองอยู่แล้ว โดยขับออกมาเป็นตกขาว ซึ่งบางครั้งอาจจะมาก บางเวลาอาจจะน้อย การชะล้างเพียงภายนอกให้ตกขาวที่ออกมาเประระป้อนให้หมดไป ก็เพียงพอแล้วที่จะรักษาสุขอนามัยของอวัยวะเพศสตรี

- ขนอ่อน ๆ ภายนอกนั้น ธรรมชาติมีไว้ นอกจากเพื่อความสวยงามแล้ว ยังช่วยป้องกันไม่ให้กลิ่นต่าง ๆ ที่อับชื้นระเหยออกมา จึงไม่ควรที่จะถอนทิ้งหรือดัดเล่นแต่อย่างใด รวมทั้งไม่ควรจะโกน หรือย้อมสีด้วย หากต้องการตกแต่งก็เพียงแค่เล็มๆ ตัดแต่งให้สวยงามเท่านั้น

- บริเวณซอกหนีบและรอยพับของก้นเนื้อ ถ้ามีคราบโคลมาหมักหมม ก็ให้ชะล้างออกด้วยน้ำอุ่นๆ ถ้าไม่สะอาดหรือหลุดลอกออกยาก การใช้น้ำยอนามัยหรือโฟมอนามัยเฉพาะที่มีค่าความเป็นกรดต่างใกล้เคียงกับผิวหนังบริเวณดังกล่าว คือประมาณ 5.5 ก็จะช่วยให้มีความรู้สึกว่าสะอาดดีขึ้นได้ การใช้สำลีที่ปลายไม้ชุบน้ำอุ่นๆ ช่วยเช็ดก็จะทำให้ชะล้างได้สะอาดขึ้น

- ไม่ควรและไม่ต้องสวนล้างช่องคลอด ไม่ว่าจะด้วยน้ำสะอาดหรือน้ำยาฆ่าเชื้ออย่างเด็ดขาด เพราะจะไปทำให้สภาพแวดล้อมภายในช่องคลอดเปลี่ยนไปจนอาจเกิดการติดเชื้อได้ง่ายขึ้น แทนที่จะสะอาด

- ช่วงเวลาที่มีประจำเดือน ควรเปลี่ยนผ้าอนามัยบ่อยๆ อย่ารอจนผ้าอนามัยชุ่มเลือดแล้ว จึงเปลี่ยน เพราะเลือดที่ชุ่มอยู่นั้น อาจจะทำให้ผิวหนังบริเวณปากช่องคลอดเกิดการระคายเคือง และเป็นผื่นแพ้ได้ง่าย ควรทำความสะอาดอวัยวะเพศอย่างน้อย 2 ครั้ง ในตอนเช้าและเย็น เพื่อความสะอาดและการใช้ผ้าอนามัยชนิดสอดเพื่อความสะอาดบางประการนั้น ควรเลือกใช้ชนิดที่สะอาดปลอดภัยได้มาตรฐาน รวมทั้งไม่เก็บผ้าอนามัยไว้ในที่อับชื้น เช่น ตามซอกตู้ ใต้อ่างน้ำ หรือตามหลังลิ้นชักเพราะจะทำให้เป็นเชื้อราได้ง่าย

- หลังจากอาบน้ำทำความสะอาดอวัยวะเพศจนรู้สึกสะอาดแล้ว ควรซับด้วยผ้าเช็ดตัวที่เป็นผ้าฝ้าย 100 เปอร์เซ็นต์ที่แห้ง ไม่ควรเช็ดถูอย่างรุนแรง แคซับๆ ก็พอแล้ว และ ควรจะตากผ้าเช็ดตัวให้แห้งในแสงแดดทุกวัน ไม่ควรเก็บตากไว้ในห้องน้ำ เพราะจะอับชื้นและในเชื้อราได้ง่าย
- กางเกงในหรือชุดชั้นในของสตรีที่อาศัยอยู่ในประเทศที่มีภูมิอากาศร้อนชื้นเช่น ประเทศไทยควรจะเป็นผ้าฝ้ายที่มีเนื้อผ้าบางเบา อากาศถ่ายเทสะดวก เป็นการลดความอับชื้นของอวัยวะเพศ และควรซักแล้วตากให้โดนแสงแดดก่อนนำมาใช้ เพราะจะช่วยฆ่าเชื้อราได้ ถ้าไม่สะดวก อย่างน้อยก็ต้องใช้ความร้อนรีดทับให้แห้งสนิทก่อนนำไปเก็บไว้ใช้งาน และไม่ควรใช้กางเกงในร่วมกับคนอื่น

สุขอนามัยของอวัยวะเพศชาย

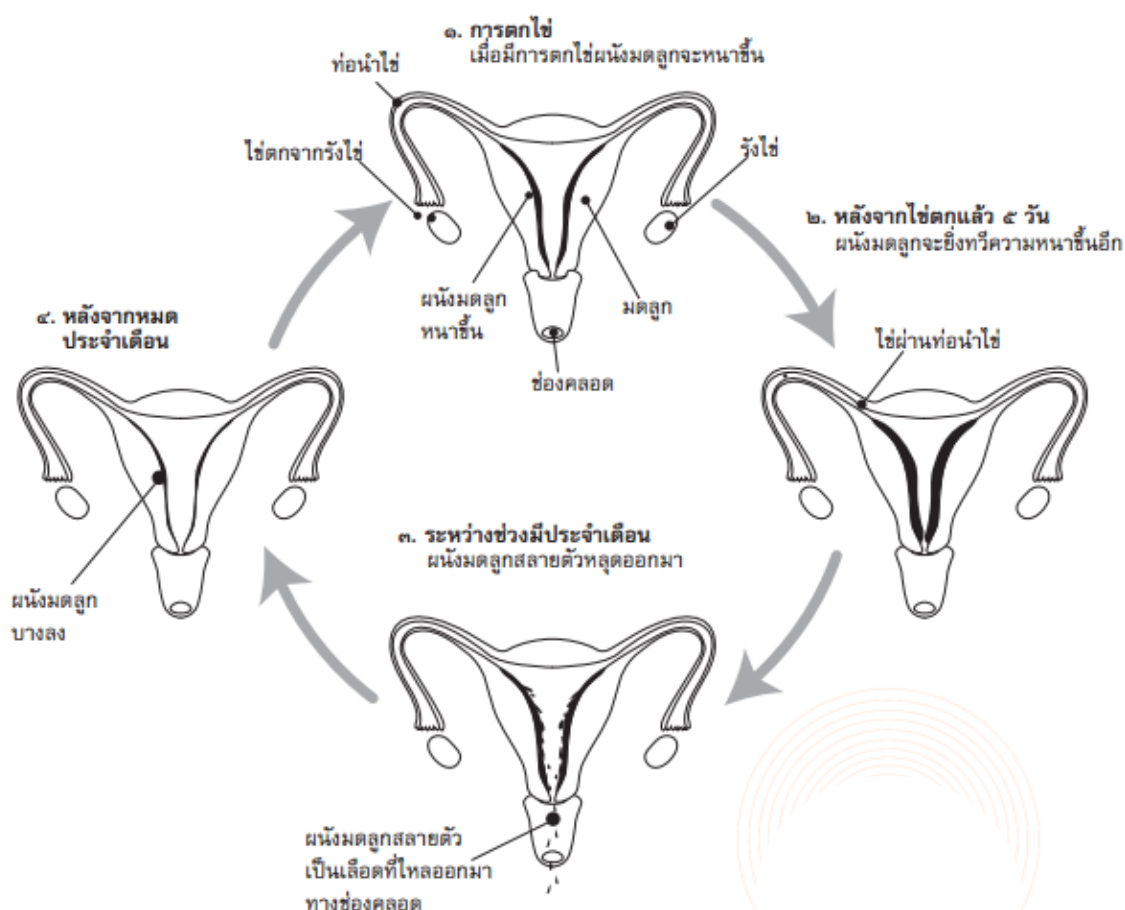
- o เวลาอาบน้ำให้ฟอกสบู่บริเวณอวัยวะเพศเหมือนกับส่วนอื่นๆ ของร่างกายเป็นประจำทุกวัน
- o ขี้เปียก เป็นส่วนผสมของเซลล์ที่ตายแล้วและมูกเมือกซึ่งมักจะติดอยู่บริเวณคอคอดใต้ผิวหนังองคชาติ และเป็นแหล่งสะสมของเชื้อแบคทีเรีย ดังนั้น จึงควรทำความสะอาดด้วยการดึงหนังหุ้มองคชาติให้ร่นขึ้นมาจนถึงคอคอดและใช้สบู่ถูให้คราบขี้เปียกหลุดออกและล้างออกด้วยน้ำสะอาด หรือจะทำความสะอาดไปพร้อมกับการอาบน้ำทุกครั้งก็ได้
- o การรูดหนังหุ้มปลายองคชาติขึ้นลงบ่อยๆ เพื่อทำความสะอาดส่วนคอคอดนี้จะช่วยให้คนที่หนังหุ้มปลายเล็ก สามารถลดปัญหาการเจ็บเวลาอวัยวะเพศแข็งตัวเต็มที่ (จนอาจทำให้หนังหุ้มปลายฉีกขาด) ได้ การรูดดังกล่าวอาจช่วยได้บ้าง แต่ถ้าช่วยไม่ได้จริงๆ ควรไปพบแพทย์
- o การขริบอวัยวะเพศ คือ การตัดส่วนของหนังหุ้มปลายอวัยวะเพศออกทั้งหมด ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาการเจ็บให้กับคนที่หนังหุ้มปลายอวัยวะเพศไม่เปิดเมื่ออวัยวะเพศแข็งตัว และยังช่วยในเรื่องการทำความสะอาดอวัยวะเพศได้เป็นอย่างดีอีกด้วย ฉะนั้นถ้าหากมีปัญหาเกี่ยวกับหนังหุ้มปลายอวัยวะเพศไม่เปิดหรือค่อนข้างตึงมากๆ หรือสนใจขริบหนังหุ้มปลายอวัยวะเพศควรปรึกษาแพทย์และให้แพทย์เป็นผู้ทำให้มากกว่า
- o เกือบครึ่งหนึ่งของชายหนุ่มทั่วโลก จะได้รับการขริบหนังหุ้มปลายอวัยวะเพศมาแล้วตามหลักความเชื่อทางศาสนา เช่น เด็กชายชาวยิวและมุสลิมจะได้รับการขริบหนังหุ้มปลายอวัยวะเพศตั้งแต่วัยเด็กๆ วิธีการนี้ไม่ทำให้เกิดความแตกต่างในเรื่องความสามารถของผู้ชายในการให้หรือรับความสุขทางเพศเลย

เอกสาร 1.5

ใบความรู้เรื่อง การมีประจำเดือนในเพศหญิง

การมีประจำเดือนครั้งแรก ขณะแรกคลอด รังไข่ของเด็กหญิงจะมีไข่ที่ยังไม่เจริญอยู่แล้วหลายพันใบ เมื่อนับจากช่วงวัยรุ่นเป็นต้นไป ทุก ๆ 28 วันจะมีไข่ 1 ใบที่เจริญเต็มที่แล้วหลุดออกมาเข้าสู่ท่อนำไข่ เรียกว่า การตกไข่ ขณะเดียวกัน เยื่อบุโพรงมดลูกจะมีหลอดเลือดงอกมาหล่อเลี้ยงมากมาย เพื่อเตรียมรับไข่ที่ผสมกับอสุจิ หากไม่ได้รับการผสม เยื่อบุโพรงมดลูกจะลอกหลุดออกมาเป็นเศษเนื้อเยื่อเป็นเลือดไหลออกมาทางช่องคลอด เรียกว่า ประจำเดือน อายุของเด็กหญิงที่ประจำเดือนมาครั้งแรกย่อมแตกต่างกัน ส่วนมากจะมีอายุ 12-13 ปี แต่บางคนอาจเริ่มตั้งแต่อายุ 10 ปี บางคนก็ล่าช้าไปถึง 16 ปี ซึ่งยังไม่ถือว่าเป็นเรื่องผิดปกติ

ภาพวงจรการเกิดประจำเดือน

เอกสาร 1.6

ใบงานการวิเคราะห์ตนเอง เรื่อง เมื่อฉันเปลี่ยนไป

คำสั่ง ให้ผู้เข้าการฝึกอบรมวิเคราะห์ตนเองเกี่ยวกับพัฒนาการทางเพศของตนเอง และบันทึกรายละเอียดลงในตารางต่อไปนี้ (โดยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมประเมินการเปลี่ยนแปลงของตนเองจากช่วง อายุ 13 ปี – ปัจจุบัน)

ความเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย	ความเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์/จิตใจ
1.	1.
2.	2.
3.	3.
4.	4.
5.	5.
6.	6.
7.	7.
8.	8.
9.	9.
10.	10.

(ตัวอย่าง)

คู่มือ

หลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ
ของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา

สำหรับนักศึกษาผู้เข้ารับการฝึกอบรม

คู่มือนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วย
เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา
หลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต
สาขาวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา (การจัดการเรียนรู้สุขศึกษา)
ผู้วิจัย ชบา ชีทอง

หลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ ของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา

1. หลักการของหลักสูตร

หลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา เป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นเพื่อเป็นหลักสูตรเสริมการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษา โดยสร้างจากผลการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาของสถาบันการพลศึกษา ซึ่งพบว่า นักศึกษาโดยส่วนใหญ่ยังขาดความรู้และทักษะเรื่องเพศศึกษา รวมทั้งมีเจตคติต่อเรื่องเพศศึกษาที่ไม่ถูกต้อง ทั้งนี้อาจเนื่องจากหลักสูตรที่ใช้ในปัจจุบันของสถาบันการพลศึกษาได้กำหนดให้รายวิชาเพศศึกษาเป็นเพียงวิชาเลือกเท่านั้น และมีการจำกัดจำนวนกลุ่มผู้เข้าเรียนเป็นเหตุให้นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้เลือกเรียนในรายวิชาดังกล่าว อนึ่งการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องเพศศึกษาโดยการนำเอาวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือมาใช้ในครั้งนี้ มุ่งเน้นให้นักศึกษาได้เรียนรู้เนื้อหาสาระต่าง ๆ เข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยความร่วมมือและความช่วยเหลือจากเพื่อนๆ และมุ่งพัฒนาทักษะทางสังคมต่างๆ เช่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะการสร้างความสัมพันธ์ ทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะการคิด การแก้ปัญหา และทักษะอื่นๆ ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้เพศศึกษา ซึ่งผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษาครั้งนี้จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม ช่วยให้นักศึกษาสามารถนำความรู้จากการเข้ารับการฝึกอบรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม มีเจตคติที่ดีต่อเรื่องเพศศึกษา ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติตนที่ดีงาม ถูกต้อง เหมาะสม ตลอดจนมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศสัมพันธ์ลดลงหรือไม่เกิดขึ้นได้

2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

1. เพื่อใช้เป็นหลักสูตรเสริมในการจัดการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาให้นักศึกษาสถาบันการพลศึกษา
2. เพื่อพัฒนานักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมตามหลักสูตรให้มี
 - 2.1 ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษา ได้แก่ การเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศของวัยรุ่น สัมพันธภาพทางเพศและการแสดงออก ค่านิยมทางเพศ โรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ปัญหาทางเพศและการป้องกันแก้ไข และการจัดการกับอารมณ์ทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสม
 - 2.2 ทักษะการปฏิบัติตนในเรื่องเพศที่ถูกต้องเหมาะสม
 - 2.3 เจตคติที่ดีต่อเรื่องเพศศึกษา

3. ระยะเวลา

ระยะเวลาในการฝึกอบรม 3 วัน (18 ชั่วโมง)

4. ผู้เข้ารับการฝึกอบรม

เป็นนักศึกษาสังกัดสถาบันการพลศึกษา ชั้นปีที่ 1 จำนวน 30 คน

5. สื่อการฝึกอบรม

1. เอกสารประกอบหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง หลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา

1.1 หลักสูตรฝึกอบรมฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา

1.2 คู่มือหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา จำแนกเป็น

- 1) คู่มือฯ สำหรับผู้จัดการฝึกอบรม/วิทยากร
- 2) คู่มือฯ สำหรับนักศึกษาผู้เข้ารับการฝึกอบรม

2. คลิปวิดีโอเกี่ยวกับความรุนแรงทางเพศและการล่วงละเมิดทางเพศ เรื่อง รายงาน...ทางออกหลุดพ้นปัญหาความรุนแรงทางเพศและรายการจากใจถึงใจ ตอน ล่วงละเมิดทางเพศ

3. อุปกรณ์จัดกิจกรรมกลุ่ม เช่น กระดาษ กรรไกร ปากเคมี กาว ฯลฯ
(หมายเหตุ สื่อการฝึกอบรมตามลำดับที่ 2-4 ปรากฏตั้งรายละเอียดในแต่ละหน่วยการเรียนรู้)

6. การประเมินผลการฝึกอบรม

1. ด้านความรู้ประเมินจากแบบทดสอบก่อนและหลังฝึกอบรม เรื่อง

- 1.1 การเจริญเติบโตและการพัฒนาการทางเพศของวัยรุ่น
- 1.2 สัมพันธภาพทางเพศและการแสดงออก
- 1.3 ค่านิยมทางเพศ
- 1.4 โรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
- 1.5 ปัญหาทางเพศและการป้องกันแก้ไข
- 1.6 การจัดการกับอารมณ์ทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสม

2. ด้านทักษะประเมินจากแบบประเมินทักษะภายในกระบวนการจัดการเรียนรู้แต่ละเรื่อง

3. ด้านเจตคติประเมินจากแบบสอบถามก่อนและหลังฝึกอบรม

4. ความพึงพอใจประเมินจากแบบสอบถามความพึงพอใจเมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรม

7. โครงสร้างหลักสูตร

หลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบัน
การพลศึกษา ประกอบด้วย 6 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 18 ชั่วโมง ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศของวัยรุ่น จำนวน 3
ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 สัมพันธภาพทางเพศและการแสดงออก จำนวน 3 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ค่านิยมทางเพศ จำนวน 3 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 โรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ จำนวน 3 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ปัญหาทางเพศและการป้องกันแก้ไข จำนวน 3 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 การจัดการกับอารมณ์ทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสมกับสังคมไทย
จำนวน 3 ชั่วโมง

ตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างจุดมุ่งหมายและโครงสร้างของหลักสูตร

โครงสร้างของหลักสูตร	จุดมุ่งการเรียนรู้ที่ต้องการพัฒนา		
	ความรู้	ทักษะ	เจตคติ
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1	✓	✓	✓
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2	✓	✓	✓
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3	✓	-	✓
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4	✓	✓	✓
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5	✓	✓	✓
หน่วยการเรียนรู้ที่ 6	✓	✓	✓

8. กำหนดการฝึกอบรม

วันที่ 1

เวลา 08.00-09.00 น.

ชี้แจงแนวทางการฝึกอบรมตามหลักสูตรฯ และประเมินผล
ก่อนฝึกอบรม

09.00-12.00 น.

การเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศ (3 ชั่วโมง)

12.00-13.00 น.

พัก

13.00-16.00 น.

ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ (3 ชั่วโมง)

วันที่ 2

เวลา 09.00-12.00 น.	ค่านิยมทางเพศ (3 ชั่วโมง)
12.00-13.00 น.	พัก
13.00-16.00 น.	โรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ (3 ชั่วโมง)

วันที่ 3

เวลา 09.00-12.00 น.	ปัญหาทางเพศและการป้องกันแก้ไข (3 ชั่วโมง)
12.00-13.00 น.	พัก
13.00-16.00 น.	การจัดการกับอารมณ์ทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสมกับสังคมไทย (3 ชั่วโมง)
16.00-17.00 น.	ประเมินหลังฝึกอบรม

9. แนวทางการจัดกิจกรรมฝึกอบรม

1. ผู้ดำเนินการฝึกอบรมชี้แจงแนวทางการฝึกอบรมแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมตามหลักสูตรฯ โดยระบุถึงข้อตกลงเบื้องต้นในการฝึกอบรม จุดมุ่งหมายของการฝึกอบรม กระบวนการฝึกอบรม การวัดและประเมินผล และประโยชน์ที่จะได้รับการฝึกอบรม

2. ประเมินผลก่อนการฝึกอบรม โดยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำแบบทดสอบความรู้เรื่องเพศศึกษา และแบบสอบถามเจตคติต่อเรื่องเพศศึกษา

3. ดำเนินการฝึกอบรมตามที่กำหนดไว้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้เรียงตามโครงสร้างหลักสูตร คือ

- 3.1 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศของวัยรุ่น
- 3.2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 สัมพันธภาพทางเพศและการแสดงออก
- 3.3 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ค่านิยมทางเพศ
- 3.4 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 โรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
- 3.5 หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ปัญหาทางเพศและการป้องกันแก้ไข
- 3.6 หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 การจัดการกับอารมณ์ทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสมกับสังคมไทย

4. ในระหว่างจัดกิจกรรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ดำเนินการประเมินทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในหน่วยนั้น ๆ

5. ประเมินหลังการฝึกอบรม โดยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำแบบทดสอบความรู้เรื่องเพศศึกษา แบบสอบถามเจตคติต่อเรื่องเพศศึกษา และแบบสอบถามความพึงพอใจในการฝึกอบรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1

เรื่อง : การเจริญเติบโตและการพัฒนาการทางเพศของวัยรุ่น

สิ่งที่มุ่งหวัง/วัตถุประสงค์

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถ

1. วิเคราะห์พัฒนาการทางเพศของตนเองได้ถูกต้อง
2. วางแผนและกำหนดแนวทางในการพัฒนาตนเองในเรื่องเพศได้อย่างเหมาะสม

กิจกรรม

1. กิจกรรมที่ 1 “เมื่อฉันเปลี่ยนไป” (60 นาที)

ผู้เข้ารับการฝึกอบรม จะได้รับ

- 1.1 ใบความรู้ 1 ชุด สำหรับแต่ละคน ประกอบด้วย

- พัฒนาการทางเพศในวัยรุ่น (เอกสาร 1.1)
- ระบบอวัยวะสืบพันธุ์เพศชาย (เอกสาร 1.2)
- ระบบอวัยวะสืบพันธุ์เพศหญิง (เอกสาร 1.3)
- สุขอนามัยของระบบสืบพันธุ์ (เอกสาร 1.4)
- การมีประจำเดือนในเพศหญิง (เอกสาร 1.5)

- 1.2 ใบงานการวิเคราะห์ตนเอง เรื่อง “เมื่อฉันเปลี่ยนไป” (เอกสาร 1.6) คนละ 1 ใบ

● ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่ม ๆ ละ 6 คน จากนั้นให้สมาชิกในกลุ่มจับคู่กันตามความสมัครใจ หรือจับคู่ในลักษณะชายกับชาย หญิงกับหญิง

● ให้แต่ละคู่ศึกษาเนื้อหาสาระจากใบความรู้ที่ได้รับร่วมกัน แล้วแต่ละคนวิเคราะห์ตนเองเกี่ยวกับพัฒนาการทางเพศของตนเอง และตอบลงในใบงานของตนเอง

- แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันภายในคู่ของตนเอง

2. กิจกรรมที่ 2 “เกิดอะไรขึ้นในหมู่พวกเรา” (40 นาที)

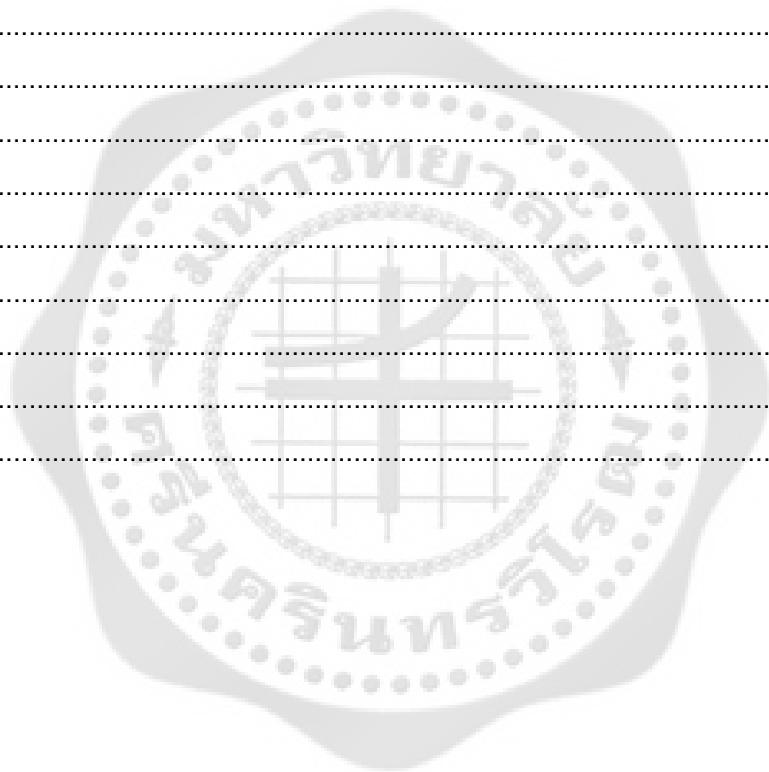
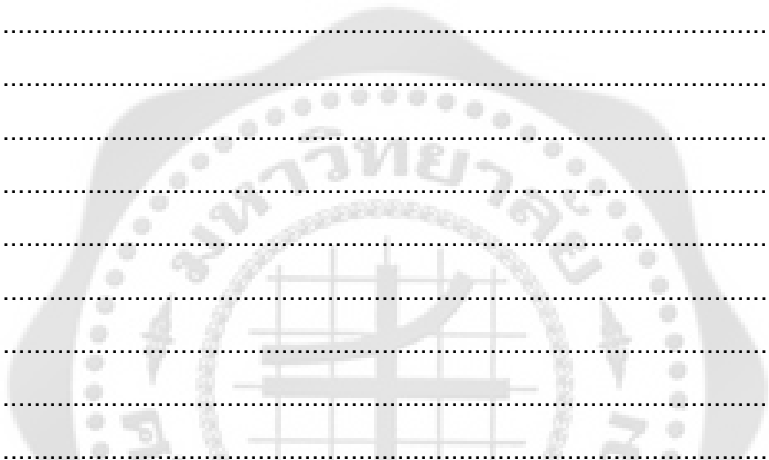
- ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแต่ละคนนำเสนอผลการวิเคราะห์ในกลุ่มของตนเอง
- แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันภายในกลุ่มของตนเอง

3. กิจกรรมที่ 3 “แล้วพวกเราจะทำอย่างไรดี” (25 นาที)

● ให้แต่ละกลุ่มระดมสมองเพื่อวางแผนและกำหนดแนวทางในการพัฒนาตนเองในเรื่องเพศ ที่เป็นมติร่วมของกลุ่ม

4. กิจกรรมที่ 4 “นำเสนอสิ่งที่มีเพื่อแลกเปลี่ยน” (40 นาที)

สิ่งที่ต้องการเรียนรู้เพิ่มเติม

เอกสาร 1.1

ใบความรู้เรื่อง พัฒนาการทางเพศในวัยรุ่น

พัฒนาการตามธรรมชาติของมนุษย์เมื่อเข้าสู่วัยรุ่นทั้งหญิงและชายมีการเปลี่ยนแปลงหลายด้านทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และพัฒนาการทางเพศ วัยรุ่นอยู่ในช่วงอายุ 8-18 ปี เป็นวัยที่ร่างกายเปลี่ยนจากเด็กไปเป็นผู้ใหญ่ เรียกว่า วัยรุ่นหรือวัยเจริญพันธุ์ มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นหลายอย่างทั้งทางร่างกายและจิตใจ โดยมีฮอร์โมนเป็นตัวกระตุ้น การที่จะบอกให้แน่ชัดลงไปว่า เด็กชายและเด็กหญิงเข้าสู่วัยรุ่นเมื่อใดนั้น เป็นเรื่องค่อนข้างยาก เพราะเด็กทั้งสองเพศนอกจากจะแตกเนื้อหนุ่มสาวไม่พร้อมกันแล้ว แม้แต่ในคนเพศเดียวกันก็ยังแตกเนื้อหนุ่มสาวไม่พร้อมกันอีกด้วย แต่พอจะกล่าวโดยทั่วไปได้ว่า เด็กหญิงจะเข้าสู่วัยรุ่นในอายุระหว่าง 13-15 ปี และเด็กชายจะเริ่มเมื่ออายุ 15 ปี โดยเด็กหญิงจะมีอัตราการเจริญเติบโตทางด้านร่างกายในช่วงนี้เร็วกว่าเด็กชายประมาณ 1-2 ปี แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะหรือแบบแผนการเจริญเติบโตของแต่ละคน

ฮอร์โมนเพศ หญิงและชายเมื่อเข้าสู่ช่วงวัยรุ่น ต่อมไฮโปเทลามัส (Hypothalamus) ซึ่งเป็นต่อมเล็กๆ ในสมอง เริ่มส่งสัญญาณผ่านต่อมใต้สมองพิทูอิทารี (Pituitary gland หรือ Master gland) ซึ่งเป็นต่อมไร้ท่อที่สำคัญที่สุดของร่างกาย เพราะมีหน้าที่ผลิตฮอร์โมนแตกต่างกันเพื่อไปกระตุ้นและควบคุมการทำงานของอวัยวะต่างๆ รวมถึงอวัยวะที่เกี่ยวกับเพศ คือ รังไข่สำหรับผู้หญิง ในการผลิตฮอร์โมนเพศ เอสโตรเจน (Estrogen) และลูกอัณฑะสำหรับผู้ชายผลิตฮอร์โมนเพศเทสโทสเตอโรน (Testosterone)

ฮอร์โมนเอสโตรเจน และฮอร์โมนเทสโทสเตอโรน ซึ่งเป็นฮอร์โมนเพศนี้ทำให้ร่างกายวัยรุ่นเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว มีไขมันและกล้ามเนื้อเพิ่มขึ้น ตัวสูงขึ้น มีขนขึ้นบริเวณอวัยวะเพศ รักแร้ และส่วนต่างๆ ของร่างกาย มีกลิ่นตัว มีสิว ผู้หญิงจะมีสโปกผาย ต้นขา หน้าอกและก้นใหญ่ขึ้น และมีประจำเดือน ส่วนผู้ชายเสียงจะแตกห้าว มีการผันเปื่อยและทั้งหญิงชายจะเริ่มมีความรู้สึกต้องการทางเพศหรือมีอาการเพศ

นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายแล้ว วัยรุ่นหญิงชายยังมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจ อารมณ์และความรู้สึก โดยเริ่มมีความสนใจหรือความรู้สึกพึงพอใจเป็นพิเศษต่อบางคนที่อาจเป็นทั้งเพศเดียวกันและต่างเพศ

วัยรุ่น เป็นวัยที่ร่างกายมีความพร้อมในการผลิตเซลล์เพศเพื่อการสืบพันธุ์ คนทั่วไปจึงตัดสินใจการเข้าสู่วัยรุ่น โดยพิจารณาจากการมีประจำเดือนครั้งแรก (เด็กหญิงราว 13 ปี) และการหลั่งน้ำอสุจิลำดับแรก (เด็กชายอายุประมาณ 11 ปี) แต่ปรากฏการณ์ทั้งสองไม่ค่อยแน่นอนนัก เช่นการหลั่งน้ำอสุจิจากเกิดช้ากว่าการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายด้านอื่นๆ สำหรับการมาของประจำเดือนครั้งแรกของเด็กหญิงก็เช่นกัน การสุกของไข่ (ไข่ตก) ในบางคนอาจไม่มีความสัมพันธ์กับการมีประจำเดือนเสมอไป และการตกไข่ฟองแรก ๆ อาจไม่ทำให้เกิดประจำเดือนก็เป็นได้ รวมทั้งการมี

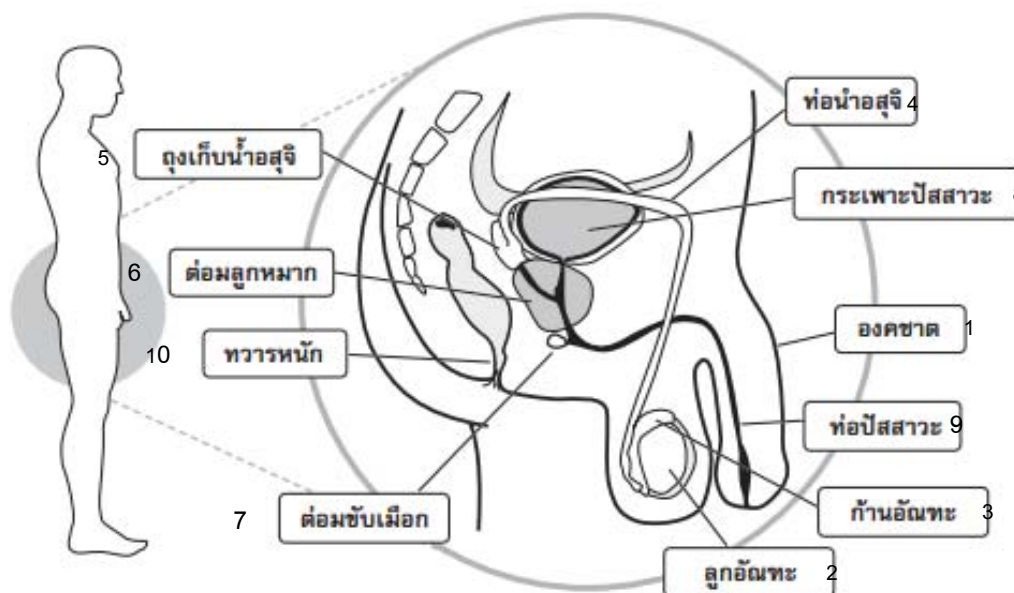
ประจำเดือนครั้งแรกอาจเกิดขึ้นก่อนหรือหลังการเปลี่ยนแปลงของร่างกายส่วนอื่นๆ เมื่อเข้าสู่วัยรุ่นแล้วได้เป็นเวลานาน

เอกสาร 1.2

ใบความรู้เรื่อง ระบบอวัยวะสืบพันธุ์เพศชาย

ภาพอวัยวะสืบพันธุ์เพศชาย

1. **องคชาติ** ลักษณะเป็นท่อนยาว อยู่ภายนอกร่างกายของเพศชายตรงบริเวณหัวหน่าว ทำหน้าที่เป็นทางผ่านของปัสสาวะและน้ำกาม ประกอบไปด้วยกล้ามเนื้อที่ยึดหดตัวได้ ภายในมีหลอดเลือดมากมายคล้ายฟองน้ำ 1 คู่ และท่อปัสสาวะบางส่วน กล้ามเนื้อลักษณะคล้ายฟองน้ำนี้ ทำหน้าที่ในการกักเก็บเลือดเมื่อมีอารมณ์ทางเพศ ทำให้เกิดการแข็งตัวขององคชาติ เพื่อให้สามารถสอดใส่องคชาติเข้าไปภายในช่องคลอดของเพศหญิง ที่ปลายองคชาติเป็นจุดรวมของเส้นประสาทซึ่งไวต่อการกระตุ้นความรู้สึกทางเพศ ซึ่งส่วนนี้เปรียบได้กับคลิตอริสของเพศหญิง

2. **ลูกอัณฑะ** มีลักษณะคล้ายไข่ไก่เล็ก มี 2 ข้างซึ่งมีขนาดใกล้เคียงกัน มีหน้าที่ในการผลิตตัวอสุจิและฮอร์โมนเพศชาย (Androgen และ Testosterone) อยู่ภายในถุงอัณฑะที่ห้อยอยู่ภายนอกร่างกาย ผิวของถุงอัณฑะนี้จะบางและเป็นรอยย่น เพื่อปรับอุณหภูมิให้ต่ำกว่าในช่องท้อง 3-5 องศาเซลเซียส ซึ่งเป็นอุณหภูมิที่เหมาะสมกับการเจริญเติบโตของอสุจิ

3. **ก้านอัณฑะ** มีลักษณะเป็นท่อเล็ก ๆ ขดไปมาอยู่ในลูกอัณฑะ เป็นที่พักชั่วคราวของอสุจิที่เจริญเต็มที่ ซึ่งผลิตจากอัณฑะก่อนที่จะเดินทางไปยังท่อนำสุจิ

4. **ท่อนำสุจิ** มี 2 ท่ออยู่ถัดจากก้านอัณฑะ ท่อนี้จะผ่านเข้าสู่ช่องท้องแล้วออกมารวมกับถุงน้ำสุจิผ่านต่อมลูกหมากออกไปต่อกับท่อปัสสาวะ สำหรับนำอสุจิออกสู่ภายนอก ซึ่งการทำมันชายจะผูกท่อนำสุจิจากอัณฑะทั้ง 2 ข้างไว้

5. ทุ่งเก็บน้ำอสุจิ เป็นทุ่งเล็กๆ 2 ทุ่ง อยู่ระหว่างกระเพาะปัสสาวะและทวารหนัก ทำหน้าที่ในการสร้างอสุจิและน้ำกาม ที่เป็นเมือกสีขาวขุ่นและข้น น้ำกามที่สร้างนี้จะทำให้อสุจิเคลื่อนไหวได้

6. ต่อมลูกหมาก ทำหน้าที่สร้างสารที่เป็นต่างอย่างอ่อน เพื่อปรับความเป็นกรดต่างเมื่อผ่านเข้าภายในช่องคลอด เพื่อรวมกับน้ำอสุจิที่มีลักษณะข้นเหลวสีขาว เพื่อช่วยให้ตัวอสุจิแข็งแรงและเคลื่อนไหวว่องไว เข้าไปในท่อปัสสาวะปนกับน้ำเลี้ยงอสุจิ น้ำอสุจิที่หลั่งออกมาแต่ละครั้งประมาณ 1 ช้อนโต๊ะ จะมีตัวอสุจิประมาณ 200-300 ล้านตัว

7. ต่อมขับเมือก เป็นต่อมที่มีรูปร่างกลมเท่าเม็ดถั่ว มีอยู่ 2 ต่อม มีท่อไปคู่กับท่อนำอสุจิ โดยอยู่ตอนล่างของต่อมลูกหมากและจะมีรูเล็กๆ เปิดเข้าสู่ผนังของท่อปัสสาวะ มีหน้าที่ในการขับน้ำหล่อลื่น เป็นเมือกใสๆ ไปยังองคชาติเมื่อมีความรู้สึกทางเพศ ทำให้ไม่เป็นอุปสรรคในการมีเพศสัมพันธ์ และยังทำหน้าที่ในการชำระล้างกรดในท่อปัสสาวะ เพื่อไม่ให้เป็นอันตรายต่ออสุจิ

8. กระเพาะปัสสาวะ ทำหน้าที่บรรจูปัสสาวะ

9. ท่อปัสสาวะ เป็นท่อต่อออกจากกระเพาะปัสสาวะ และยังเป็นท่อขับน้ำอสุจิด้วย โดยมีลิ้นปิดเปิดได้เมื่อมีการปัสสาวะหรือหลั่งน้ำอสุจิ

10. ทวารหนัก เป็นทางออกของอุจจาระ

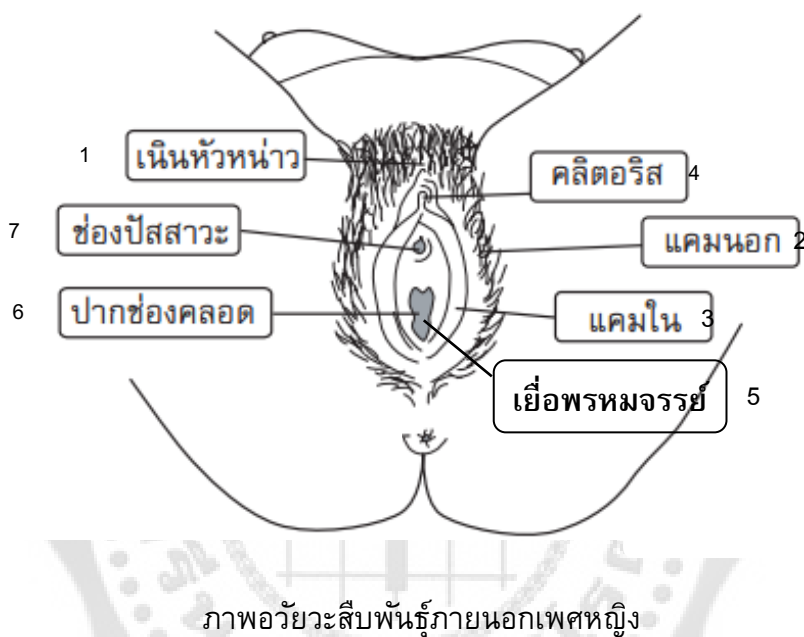

เอกสาร 1.3

ใบความรู้เรื่อง ระบบอวัยวะสืบพันธุ์เพศหญิง

อวัยวะสืบพันธุ์ภายนอกเพศหญิง

อวัยวะสืบพันธุ์ภายนอกเพศหญิง เป็นส่วนของอวัยวะสืบพันธุ์ที่อยู่ภายนอกและสามารถมองเห็นได้ มีขนาดและรูปร่างแตกต่างกันตามบุคคลและเชื้อชาติ

ภาพอวัยวะสืบพันธุ์ภายนอกเพศหญิง

1. เนินอวัยวะเพศ หรือเนินหัวหน้า เป็นส่วนที่ตั้งอยู่หน้ากระดูกหัวหน่าวใต้บริเวณท้องน้อยส่วนนอกเป็นผิวหนัง ภายในเป็นไขมัน มีลักษณะเป็นรูปสามเหลี่ยมโดยมีฐานอยู่ด้านบนและยอดอยู่ด้านล่าง เมื่อเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นจะมีขนออกมาปกคลุม

2. แคมนอก มีลักษณะเป็นกลีบเนื้อหนูนข้างละกลีบ ต่อจากเนินหัวหน้า ปกคลุมด้วยผิวหนัง มีขน ใต้ลงไปประกอบด้วยไขมันจำนวนมาก และมีกล้ามเนื้อเรียบ เส้นประสาทเส้นโลหิตมาเลี้ยงมากมาย แคมนอกปิดบริเวณปากช่องคลอดเพื่อป้องกันอวัยวะต่างๆ ที่ละเอียดอ่อนภายใน กลีบทั้งสองข้างนี้จะเรียวยาวชนิดที่ฝียีบ

3. แคมใน อยู่ด้านในของแคมนอกบางกว่าแคมนอก และมีผิวอ่อนนุ่มไม่มีขน ตอนบนจะบรรจบกันและล้อมคลิตอริสไว้ สีของแคมนอกจะแตกต่างกันออกไปในแต่ละคน ตั้งแต่สีชมพูอ่อน จนถึงน้ำตาลเข้ม และผู้หญิงบางคนอาจมีแคมในห้อยออกมาใต้แคมนอกก็ได้

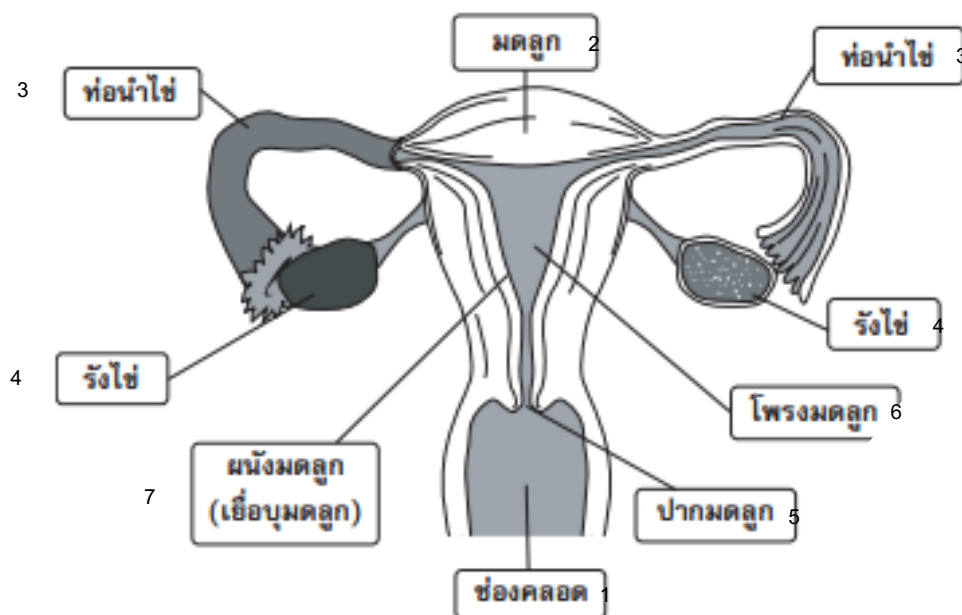
4. **คลิตอริส** เป็นติ่งเนื้อเล็กๆ รูปร่างคล้ายกำนพลู มีผิวหนังโอบหุ้มอยู่ส่วนบนของแคมในที่มาบรรจบกัน ประกอบด้วยเนื้อแข็งตัวขึ้นได้ มีเส้นเลือด เส้นประสาทมาเลี้ยงมากมาย จึงเป็นจุดที่ไวต่อความรู้สึก ซึ่งเทียบได้กับองคชาตของผู้ชาย

5. **เยื่อพรหมจารย์** เป็นเนื้อเยื่อสีชมพูปิดปากช่องคลอด ยึดหดได้มีรูอยู่ตรงกลางเพื่อให้ประจำเดือนผ่าน เยื่อพรหมจารย์นี้อาจฉีกขาดได้จากการเล่นกีฬา หรือการมีเพศสัมพันธ์

6. **ปากช่องคลอด** เป็นทางออกของเลือดประจำเดือน เป็นบริเวณที่รองรับการสอดใส่ขององคชาต ขณะมีเพศสัมพันธ์ และเป็นช่องทางออกของทารกหากคลอดตามธรรมชาติ

7. **ช่องปัสสาวะ** อยู่ด้านหลังคลิตอริส ใกล้ปากช่องคลอด หากมีเรอติดเชื้อที่ช่องคลอด เชื้ออาจลามมาติดช่องปัสสาวะ

อวัยวะสืบพันธุ์ภายในเพศหญิง

ภาพอวัยวะสืบพันธุ์ภายในเพศหญิง

1. **ช่องคลอด** เป็นท่อยาวประมาณ 3-4 นิ้ว จากปากช่องคลอดถึงปากมดลูกอยู่ระหว่างช่องปัสสาวะและทวารหนัก มีความยืดหยุ่นได้ดี สามารถยืดหดตัวได้ตามแนวกว้างและแนวยาว ช่องคลอดเป็นทางออกของประจำเดือน เป็นทางผ่านของเชื้ออสุจิเข้าสู่ภายใน เป็นบริเวณที่รองรับการสอดใส่ขององคชาตขณะมีเพศสัมพันธ์ และเป็นทางผ่านของเด็กตอนคลอด

2. **มดลูก** มีรูปร่างคล้ายชมพูขนาดเท่ากำปั้น โดยส่วนใหญ่จะอยู่ข้างบน ส่วนเล็กจะอยู่ข้างล่างติดต่อกับช่องคลอด มีหน้าที่สำคัญคือทำให้เกิดประจำเดือนและเป็นที่พักตัวของไข่และเลี้ยง

ตัวอ่อน (เมื่อไข่ผสมกับอสุจิ) เพื่อการเจริญเติบโตเป็นทารกในครรภ์ต่อไป และเมื่อมีการตั้งครรภ์มดลูกจะขยายตามขนาดของทารกที่เจริญเติบโตในครรภ์ด้วย

3. ปีกมดลูกหรือท่อนำไข่ มีอยู่ 2 ข้าง ขวา-ซ้าย ออกจากตอนบนของมดลูก ทอดออกไปทางด้านข้างยาวประมาณ 3 นิ้ว ตรงปลายมีรูปร่างคล้ายนิ้วมือกางออก ไข่จะเคลื่อนตัวผ่านเข้ามาทางท่อนำไข่ ถ้ามีอสุจิเข้าไปในท่อจะเกิดการปฏิสนธิในบริเวณนี้ จากนั้นไข่ที่ถูกอสุจิผสมแล้วจะเคลื่อนไปฝังตัวที่เยื่อบุมดลูกในโพรงมดลูก ส่วนไข่ที่ไม่ได้รับการผสมจะหลุดลอกออกไปพร้อมกับเยื่อบูด้านในของผนังมดลูกกลายเป็นประจำเดือน

4. รังไข่ มีลักษณะคล้ายเม็ดมะม่วงหิมพานต์ ยาวประมาณ 1 นิ้ว อยู่ 2 ข้างขวา-ซ้ายของมดลูก และมีเยื่อบางยึดรังไข่ให้ติดกับมดลูกทางด้านหน้า ด้านหลังติดกับผนังช่องท้อง ด้านนอกอยู่ชิดกับปากท่อนำไข่ ในรังไข่จะมีไข่เล็ก ๆ จำนวนมาก เมื่อเข้าสู่วัยสาวไข่จะเจริญเต็มที่ที่จะค่อยๆ แตกปริออกและปล่อยไข่ให้ตกออกมาเดือนละ 1 ฟอง เรียกว่า ไข่ตก ซึ่งจะตรงกับวันที่ 14 ของรอบประจำเดือน นอกจากนี้รังไข่ยังมีหน้าที่ผลิตฮอร์โมนเพศหญิง ที่ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงของเยื่อบุมดลูกให้มีสภาพที่เหมาะสมสำหรับการฝังตัวของไข่ที่ได้รับการผสมแล้ว

5. ปากมดลูก เป็นส่วนที่เล็กที่สุดของมดลูก มีลักษณะเป็นแท่งเนื้อที่มีโพรงเล็กมาก เรียกว่า ช่องปากมดลูก ความยาวประมาณ 1-1.5 นิ้ว ที่ปลายสุดมีรูเปิดติดต่อกับช่องคลอด โดยปกติแล้วจะมีเยื่อบุปากมดลูกอยู่ตลอดเวลา และมูกนี้จะเปลี่ยนแปลงตามระดับของฮอร์โมนของรังไข่ ในระยะเวลาใกล้ไข่สุกมูกนี้จะใสกว่าปกติ และจะหลุดลอกออกเฉพาะตอนมีประจำเดือน ดังนั้นจึงต้องระวังการติดเชื้อขณะมีประจำเดือน มูกนี้จะเกิดขึ้นจากต่อมต่างๆ ภายในช่องปากมดลูก ส่วนปลายบนสุดของช่องปากมดลูกติดต่อกับโพรงมดลูก ซึ่งเวลาปกติจะปิดและจะเปิดเมื่อมีประจำเดือนและเวลาคลอดเท่านั้น

6. โพรงมดลูก เป็นช่องที่อยู่ตรงกลางมดลูก ในโพรงมดลูกมีเนื้อที่ประมาณ 3-4 ลูกบาศก์เมตร แต่ในเวลาตั้งครรภ์โพรงมดลูกสามารถขยายได้ถึง 3,000-5,000 ลูกบาศก์เมตร

7. เยื่อบุมดลูก มีลักษณะบางๆ ประกอบไปด้วยต่อมต่างๆ เป็นจำนวนมาก และมีเส้นเลือดฝอยมาเลี้ยง เมื่อเยื่อบุมดลูกถูกทำลาย จะมีการฉีกขาดของเส้นเลือดฝอยทำให้เลือดไหลออกมาเป็นประจำเดือน และจะมีการเจริญงอกขึ้นมาใหม่ แต่ถ้าเกิดการตั้งครรภ์เยื่อบุมดลูกจะหนาขึ้นกว่า เดิมหลายเท่าเพื่อให้ตัวอ่อนเจริญเติบโตต่อไป

เอกสาร 1.4

ใบความรู้เรื่อง สุขอนามัยของระบบสืบพันธุ์

สุขอนามัยของอวัยวะเพศหญิง

ภายในช่องคลอดของผู้หญิงนั้น จะมีแบคทีเรียที่เป็นมิตรต่อมนุษย์อาศัยอยู่ มีชื่อว่า “แลคโตแบซิลลัส” แบคทีเรียชนิดนี้ จะทำหน้าที่เหมือนทหารยาม คอยปกป้องไม่ให้เชื้อโรคจากภายนอกกรูกรานเข้าไปทำอันตราย โดยการปรับสภาพแวดล้อมภายในช่องคลอดให้เป็นกรดอ่อนๆ โดยมีค่าความเป็นกรดต่างอยู่ที่ประมาณ 3.5 ซึ่งเป็นสภาพที่ไม่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของเชื้อรา หรือเชื้อแบคทีเรียที่เป็นอันตรายอื่นๆ การรับประทานยาปฏิชีวนะที่ออกฤทธิ์ครอบคลุมอย่างกว้างเป็นเวลานานๆ จะไปทำลายแบคทีเรียแลคโตแบซิลลัสที่เป็นมิตรให้หมดไป จนเชื้อโรคประเภทเชื้อรา ฉวยโอกาส เข้ามาทำให้เกิดการอักเสบได้ เช่นเดียวกับการสวนล้างช่องคลอดด้วยน้ำหรือน้ำยาฆ่าเชื้อนอกจากไม่เกิดประโยชน์แล้ว ยังจะไม่ทำลายแบคทีเรียที่เป็นมิตรซึ่งทำหน้าที่ป้องกันโรคที่อาศัยอยู่ภายในช่องคลอดด้วย

ปกติช่องคลอดของผู้หญิงนั้น รู้จักทำความสะอาดภายในตัวเองอยู่แล้ว โดยขับออกมาเป็นตกขาว ซึ่งบางครั้งอาจจะมาก บางเวลาอาจจะน้อย การชะล้างเพียงภายนอกให้ตกขาวที่ออกมาเประระป้อนให้หมดไป ก็เพียงพอแล้วที่จะรักษาสุขอนามัยของอวัยวะเพศสตรี

- ขนอ่อน ๆ ภายนอกนั้น ธรรมชาติมีไว้ นอกจากเพื่อความสวยงามแล้ว ยังช่วยป้องกันไม่ให้กลิ่นต่าง ๆ ที่อับชื้นระเหยออกมา จึงไม่ควรที่จะถอนทิ้งหรือดัดเล่นแต่อย่างใด รวมทั้งไม่ควรจะโกน หรือย้อมสีด้วย หากต้องการตกแต่งก็เพียงแค่เล็มๆ ตัดแต่งให้สวยงามเท่านั้น

- บริเวณซอกหลืบและรอยพับของกลีบเนื้อ ถ้ามีคราบโคลมาหมักหมม ก็ให้ชะล้างออกด้วยน้ำอุ่นๆ ถ้าไม่สะอาดหรือหลุดลอกออกยาก การใช้น้ำยอนามัยหรือโฟมอนามัยเฉพาะที่มีค่าความเป็นกรดต่างใกล้เคียงกับผิวหนังบริเวณดังกล่าว คือประมาณ 5.5 ก็จะช่วยให้มีความรู้สึกว่าสะอาดดีขึ้นได้ การใช้สำลีที่ปลายไม้ชุบน้ำอุ่นๆ ช่วยเช็ดก็จะทำให้ชะล้างได้สะอาดขึ้น

- ไม่ควรและไม่ต้องสวนล้างช่องคลอด ไม่ว่าจะด้วยน้ำสะอาดหรือน้ำยาฆ่าเชื้ออย่างเด็ดขาด เพราะจะไปทำให้สภาพแวดล้อมภายในช่องคลอดเปลี่ยนไปจนอาจเกิดการติดเชื้อได้ง่ายขึ้น แทนที่จะสะอาด

- ช่วงเวลาที่มีประจำเดือน ควรเปลี่ยนผ้าอนามัยบ่อยๆ อย่ารอจนผ้าอนามัยชุ่มเลือดแล้ว จึงเปลี่ยน เพราะเลือดที่ชุ่มอยู่นั้น อาจจะทำให้ผิวหนังบริเวณปากช่องคลอดเกิดการระคายเคือง และเป็นผื่นแพ้ได้ง่าย ควรทำความสะอาดอวัยวะเพศอย่างน้อย 2 ครั้ง ในตอนเช้าและเย็น เพื่อความสะอาดและการใช้ผ้าอนามัยชนิดสอดเพื่อความสะอาดบางประการนั้น ควรเลือกใช้ชนิดที่สะอาดปลอดภัยได้มาตรฐาน รวมทั้งไม่เก็บผ้าอนามัยไว้ในที่อับชื้น เช่น ตามซอกตู้ ใต้อ่างน้ำ หรือตามหลืบลิ้นชักเพราะจะทำให้เป็นเชื้อราได้ง่าย

- หลังจากอาบน้ำทำความสะอาดอวัยวะเพศจนรู้สึกสะอาดแล้ว ควรซับด้วยผ้าเช็ดตัวที่เป็นผ้าฝ้าย 100 เปอร์เซ็นต์ที่แห้ง ไม่ควรเช็ดถูอย่างรุนแรง แคซับๆ ก็พอแล้ว และ ควรจะตากผ้าเช็ดตัวให้แห้งในแสงแดดทุกวัน ไม่ควรเก็บตากไว้ในห้องน้ำ เพราะจะอับชื้นและในเชื้อราได้ง่าย
- กางเกงในหรือชุดชั้นในของสตรีที่อาศัยอยู่ในประเทศที่มีภูมิอากาศร้อนชื้นเช่น ประเทศไทยควรจะเป็นผ้าฝ้ายที่มีเนื้อผ้าบางเบา อากาศถ่ายเทสะดวก เป็นการลดความอับชื้นของอวัยวะเพศ และควรซักแล้วตากให้โดนแสงแดดก่อนนำมาใช้ เพราะจะช่วยฆ่าเชื้อราได้ ถ้าไม่สะดวก อย่างน้อยก็ต้องใช้ความร้อนรีดทับให้แห้งสนิทก่อนนำไปเก็บไว้ใช้งาน และไม่ควรรีบกางเกงในร่วมกับคนอื่น

สุขอนามัยของอวัยวะเพศชาย

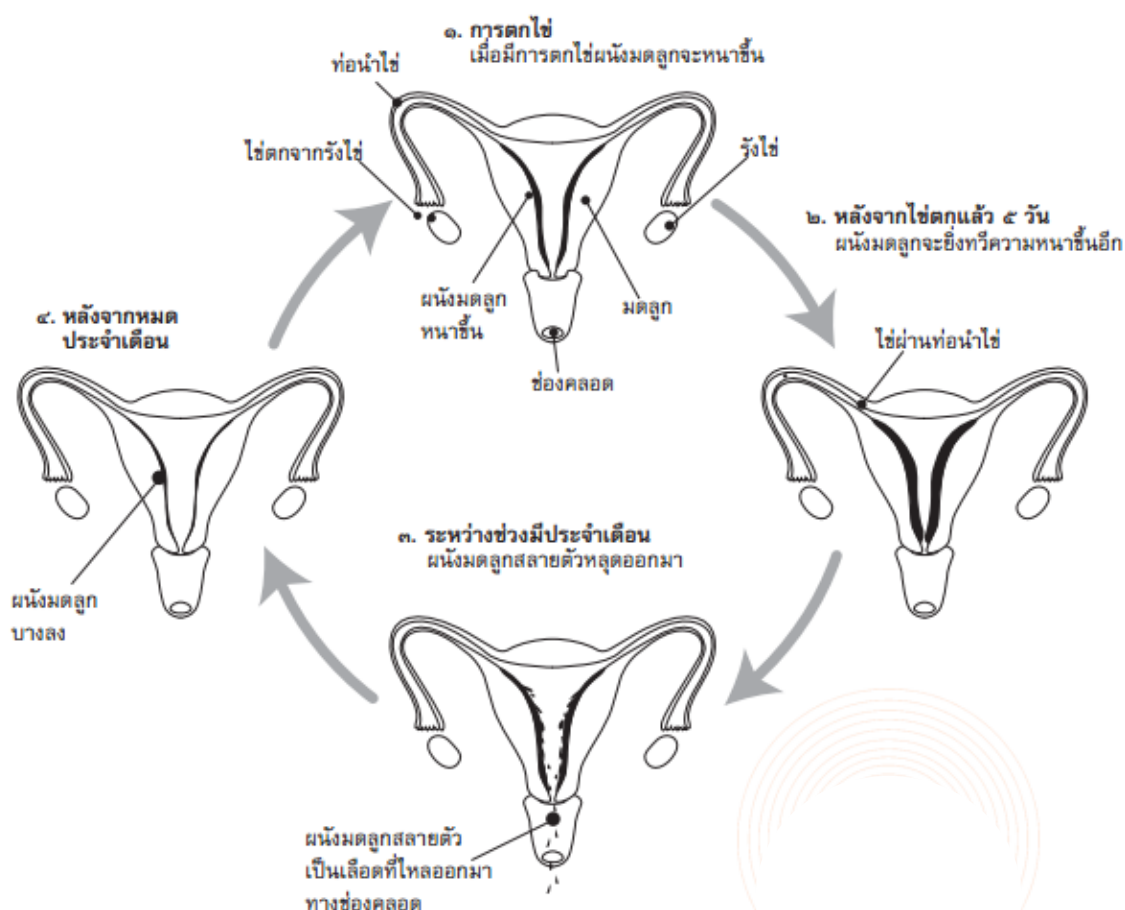
- o เวลาอาบน้ำให้ฟอกสบู่บริเวณอวัยวะเพศเหมือนกับส่วนอื่นๆ ของร่างกายเป็นประจำทุกวัน
- o ขี้เปียก เป็นส่วนผสมของเซลล์ที่ตายแล้วและมูกเมือกซึ่งมักจะติดอยู่บริเวณคอคอดใต้ผิวหนังองคชาติ และเป็นแหล่งสะสมของเชื้อแบคทีเรีย ดังนั้น จึงควรทำความสะอาดด้วยการดึงหนังหุ้มองคชาติให้ร่นขึ้นมาจนถึงคอคอดและใช้สบู่ถูให้คราบขี้เปียกหลุดออกและล้างออกด้วยน้ำสะอาด หรือจะทำความสะอาดไปพร้อมกับการอาบน้ำทุกครั้งก็ได้
- o การรูดหนังหุ้มปลายองคชาติขึ้นลงบ่อยๆ เพื่อทำความสะอาดส่วนคอคอดนี้ จะช่วยให้คนที่หนังหุ้มปลายเล็ก สามารถลดปัญหาการเจ็บเวลาอวัยวะเพศแข็งตัวเต็มที่ (จนอาจทำให้หนังหุ้มปลายฉีกขาด) ได้ การรูดดังกล่าวอาจช่วยได้บ้าง แต่ถ้าช่วยไม่ได้จริงๆ ควรไปพบแพทย์
- o การขริบอวัยวะเพศ คือ การตัดส่วนของหนังหุ้มปลายอวัยวะเพศออกทั้งหมด ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาการเจ็บให้กับคนที่หนังหุ้มปลายอวัยวะเพศไม่เปิดเมื่ออวัยวะเพศแข็งตัว และยังช่วยในเรื่องการทำความสะอาดอวัยวะเพศได้เป็นอย่างดีอีกด้วย ฉะนั้นถ้าหากมีปัญหาเกี่ยวกับหนังหุ้มปลายอวัยวะเพศไม่เปิดหรือค่อนข้างตึงมากๆ หรือสนใจขริบหนังหุ้มปลายอวัยวะเพศควรปรึกษาแพทย์และให้แพทย์เป็นผู้ทำให้มากกว่า
- o เกือบครึ่งหนึ่งของชายหนุ่มทั่วโลก จะได้รับการขริบหนังหุ้มปลายอวัยวะเพศมาแล้วตามหลักความเชื่อทางศาสนา เช่น เด็กชายชาวยิวและมุสลิมจะได้รับการขริบหนังหุ้มปลายอวัยวะเพศตั้งแต่วัยเด็กๆ วิธีการนี้ไม่ทำให้เกิดความแตกต่างในเรื่องความสามารถของผู้ชายในการให้หรือรับความสุขทางเพศเลย

เอกสาร 1.5

ใบความรู้เรื่อง การมีประจำเดือนในเพศหญิง

การมีประจำเดือนครั้งแรก ขณะแรกคลอด รังไข่ของเด็กหญิงจะมีไข่ที่ยังไม่เจริญอยู่แล้วหลายพันใบ เมื่อนับจากช่วงวัยรุ่นเป็นต้นไป ทุก ๆ 28 วันจะมีไข่ 1 ใบที่เจริญเต็มที่แล้วหลุดออกมาเข้าสู่ท่อนำไข่ เรียกว่า การตกไข่ ขณะเดียวกัน เยื่อบุโพรงมดลูกจะมีหลอดเลือดงอกมาหล่อเลี้ยงมากมาย เพื่อเตรียมรับไข่ที่ผสมกับอสุจิ หากไม่ได้รับการผสม เยื่อบุโพรงมดลูกจะลอกหลุดออกมาเป็นเศษเนื้อเยื่อเป็นเลือดไหลออกมาทางช่องคลอด เรียกว่า ประจำเดือน อายุของเด็กหญิงที่ประจำเดือนมาครั้งแรกย่อมแตกต่างกัน ส่วนมากจะมีอายุ 12-13 ปี แต่บางคนอาจเริ่มตั้งแต่อายุ 10 ปี บางคนก็ล่าช้าไปถึง 16 ปี ซึ่งยังไม่ถือว่าเป็นเรื่องผิดปกติ

ภาพวงจรการเกิดประจำเดือน

เอกสาร 1.6

ใบงานการวิเคราะห์ตนเอง เรื่อง เมื่อฉันเปลี่ยนไป

คำสั่ง ให้ผู้เข้าการฝึกอบรมวิเคราะห์ตนเองเกี่ยวกับพัฒนาการทางเพศของตนเอง และบันทึกรายละเอียดลงในตารางต่อไปนี้ (โดยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมประเมินการเปลี่ยนแปลงของตนเองจากช่วง อายุ 13 ปี – ปัจจุบัน)

ความเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย	ความเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์/จิตใจ
1.	1.
2.	2.
3.	3.
4.	4.
5.	5.
6.	6.
7.	7.
8.	8.
9.	9.
10.	10.

ภาคผนวก ข

แบบสัมภาษณ์สภาพการจัดการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษา
ในสถาบันการศึกษา

7. หลังจากสอนรายวิชาเพศศึกษาแล้ว ท่านคิดว่านักศึกษาสามารถนำความรู้ความเข้าใจไปใช้ได้จริงหรือไม่อย่างไร

.....

.....

.....

.....

8. ในทางปฏิบัตินักศึกษาที่ท่านเคยสอนและยังคงมีปฏิสัมพันธ์กันอยู่ นักศึกษาได้นำเอาไปใช้หรือไม่ ถ้านำไปใช้นักศึกษาเอาไปใช้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

9. ท่านคิดว่าประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์การสอนหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

10. ท่านมีปัญหาและอุปสรรคในการเรียนการสอนรายวิชาเพศศึกษาอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

11. หากจะพัฒนาการจัดการเรียนการสอนรายวิชาเพศศึกษา ท่านคิดว่าจะมีข้อเสนอแนะอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค

แบบสอบถามความต้องการด้านเนื้อหาที่จะเรียนรู้
ที่เกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษา

(สำหรับนักศึกษา)

**แบบสอบถามสภาพและความต้องการเกี่ยวกับเนื้อหาเพศศึกษาของ
หลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษา
สถาบันการพลศึกษา**

คำชี้แจง : ผู้ตอบแบบสอบถามฉบับนี้ได้แก่ นักศึกษาสถาบันการพลศึกษา 17 วิทยาเขต

1. แบบสอบถามนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสอบถามความต้องการเกี่ยวกับเนื้อหาเพศศึกษาสำหรับการประกอบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา

2. แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพการจัดการเรียนการสอนรายวิชาเพศศึกษา

ตอนที่ 3 ความต้องการเรียนรู้เรื่องที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ

3. ข้อมูลที่ได้จากท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการนำไปสร้างและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา

ขอขอบพระคุณอย่างสูงที่ท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามเพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

(นางชบา ชีทอง)

นักศึกษาปริญญาเอกหลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต
สาขาวิชา สุขศึกษาและพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

1. เพศ

- ☐ ชาย ☐ หญิง

2. วิทยาเขตที่กำลังศึกษาอยู่ โปรดระบุ.....

3. คณะวิชาที่ศึกษา

- ☐ ศึกษาศาสตร์
☐ ศิลปศาสตร์
☐ วิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ

4. ที่พักอาศัยระหว่างศึกษา

- ☐ บ้านตนเอง
☐ บ้านญาติ
☐ หอพักสถาบันฯ
☐ หอพักเอกชน
☐ เช่าบ้านอยู่กับเพื่อน
☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลหลักสูตรรายวิชาเพศศึกษา

1. ปัจจุบันวิทยาเขตของท่านจัดให้มีการเรียนการสอนรายวิชาเพศศึกษา หรือไม่ (ถ้ามีให้ตอบข้อต่อไป)

- ☐ มี
☐ ไม่มี
☐ ไม่ทราบข้อมูล

2. คณะที่จัดให้มีการเรียนรายวิชาเพศศึกษา

- ☐ คณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ (โปรดระบุชั้นปีที่จัดการเรียนการสอน).....
☐ คณะศิลปศาสตร์ (โปรดระบุชั้นปีที่จัดการเรียนการสอน).....
☐ คณะศึกษาศาสตร์ (โปรดระบุชั้นปีที่จัดการเรียนการสอน).....
☐ ไม่ทราบข้อมูล

3. ปีการศึกษาใดที่วิทยาเขตของท่านเริ่มจัดให้มีการเรียนการสอนรายวิชาเพศศึกษา

☐ โปรดระบุ.....

☐ ไม่ทราบข้อมูล

ตอนที่ 3 ความต้องการเกี่ยวข้องกับเนื้อหาเพศศึกษาในหลักสูตรฝึกอบรม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ที่ตรงกับระดับความต้องการของท่านมากที่สุด

ความต้องการเกี่ยวกับหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษา	ระดับความต้องการ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. ความต้องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาในสถาบันการศึกษา			
2. เนื้อหาวิชาเพศศึกษาที่ต้องการเรียนรู้ในหลักสูตรฝึกอบรม			
2.1 การเจริญเติบโตและการพัฒนาทางเพศในช่วงวัยรุ่น			
2.2 ความรู้เกี่ยวกับการระบายอารมณ์ทางเพศ			
2.3 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเพศ			
2.4 ค่านิยมในเรื่องเกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ			
2.5 ความรัก ความใคร่			
2.6 พฤติกรรมทางเพศ			
2.7 การตั้งครรภ์			
2.8 การคุมกำเนิด			
2.9 โรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์			
2.10 ปัญหาทางเพศและการป้องกันแก้ไข			

เนื้อหาและกิจกรรมฝึกอบรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศที่ท่านต้องการ (ระบุ).....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(สำหรับผู้บริหาร/อาจารย์ผู้สอน)

**แบบสอบถามสภาพและความต้องการเกี่ยวกับเนื้อหาเพศศึกษาของ
หลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษา
สถาบันการพลศึกษา**

คำชี้แจง : ผู้ตอบแบบสอบถามฉบับนี้ได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอนวิชาเพศศึกษา

สถาบันการพลศึกษา 17 วิทยาเขต

1. แบบสอบถามนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสอบถามความต้องการเกี่ยวกับเนื้อหาเพศศึกษา
สำหรับการประกอบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของ
นักศึกษาศาสนาการพลศึกษา

2. แบบสอบถามมีทั้งหมด 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพการจัดการเรียนการสอนรายวิชาเพศศึกษา

ตอนที่ 3 ความต้องการเรียนรู้เรื่องที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ

3. ข้อมูลที่ได้จากท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการนำไปสร้างและพัฒนาหลักสูตร
ฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาศาสนาการพลศึกษา

ขอขอบพระคุณอย่างสูงที่ท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามเพื่อเป็นข้อมูลใน
การวิจัยครั้งนี้

(นางชบา ชีทอง)

นักศึกษาปริญญาเอกหลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชา สุขศึกษาและพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ที่ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ

☐ ชาย ☐ หญิง

2. ตำแหน่งของท่านในปัจจุบัน

☐ ผู้บริหาร ☐ อาจารย์ผู้สอน

3. วิทยาเขตที่สังกัดอยู่ โปรดระบุ.....

4. คุณวุฒิการศึกษาสูงสุด

☐ ปริญญาตรี

☐ ปริญญาโท

☐ ปริญญาเอก

☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

5. ประสบการณ์ในการทำงาน

☐ ต่ำกว่า 10 ปี

☐ 10-20 ปี

☐ 21 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 สภาพการจัดการเรียนการสอนรายวิชาเพศศึกษา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ที่ตรงกับความเป็นจริง

1. ปัจจุบันวิทยาเขตของท่านจัดให้มีการเรียนการสอนรายวิชาเพศศึกษา หรือไม่ (ถ้ามีให้ตอบข้อต่อไป)

☐ มี

☐ ไม่มี

☐ ไม่ทราบข้อมูล

2. คณะที่จัดให้มีการเรียนรายวิชาเพศศึกษา

☐ คณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ (โปรดระบุชั้นปีที่จัดการเรียนการสอน).....

☐ คณะศิลปศาสตร์ (โปรดระบุชั้นปีที่จัดการเรียนการสอน).....

☐ คณะศึกษาศาสตร์ (โปรดระบุชั้นปีที่จัดการเรียนการสอน).....

☐ ไม่ทราบข้อมูล

3. ปีการศึกษาใดที่วิทยาเขตของท่านเริ่มจัดให้มีการเรียนการสอนรายวิชาเพศศึกษา

☐ โปรดระบุ.....

☐ ไม่ทราบข้อมูล

ตอนที่ 3 ความต้องการเกี่ยวข้องกับเนื้อหาเพศศึกษาในหลักสูตรฝึกอบรม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ที่ตรงกับระดับความต้องการของท่านมากที่สุด

ความต้องการเกี่ยวกับหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษา	ระดับความต้องการ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. ความต้องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาในสถาบัน การพลศึกษา			
2. เนื้อหาวิชาเพศศึกษาที่ต้องการเรียนรู้ในหลักสูตรฝึกอบรม			
2.1 การเจริญเติบโตและการพัฒนาทางเพศในช่วงวัยรุ่น			
2.2 ความรู้เกี่ยวกับการระบายอารมณ์ทางเพศ			
2.3 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเพศ			
2.4 ค่านิยมในเรื่องเกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ			
2.5 ความรัก ความใคร่			
2.6 พฤติกรรมทางเพศ			
2.7 การตั้งครรภ์			
2.8 การคุมกำเนิด			
2.9 โรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์			
2.10 ปัญหาทางเพศและการป้องกันแก้ไข			

เนื้อหาและกิจกรรมฝึกอบรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศที่ท่านต้องการ (ระบุ).....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ง

แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร/คู่มือฝึกอบรม

(ตัวอย่าง)

**แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษา
ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา/
คู่มือสำหรับวิทยากรและนักศึกษา**

คำชี้แจง ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาข้อความด้านซ้ายมือ และตัดสินความเหมาะสมของข้อความลงในช่อง
ด้านขวามือ โดยให้ 4 เมื่อเหมาะสมมาก 3 เมื่อเหมาะสมค่อนข้างมาก
2 เมื่อเหมาะสมบางส่วน 1 เมื่อไม่เหมาะสม

ข้อความ	ความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญ				ข้อเสนอแนะ
	4	3	2	1	
1. หลักสูตรสามารถนำไปใช้ปฏิบัติจริงได้					
2. หลักสูตรเป็นประโยชน์ต่อผู้เข้ารับการอบรม					
3. หน่วยการเรียนรู้มีความครบถ้วนและครอบคลุมหลักสูตร					
4. หน่วยการเรียนรู้ตามโครงสร้างหลักสูตรเรียงลำดับได้อย่างเหมาะสม					
5. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสอดคล้องกับหลักการและแนวทางการจัดฝึกอบรม					
6. สิ่งที่มีมุ่งหวัง/วัตถุประสงค์ สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วย					
7. เนื้อหาของหลักสูตรครบถ้วนและครอบคลุมสิ่งที่มีมุ่งหวัง/วัตถุประสงค์					
8. เนื้อหาในใบความรู้ถูกต้องตามหลักวิชาการ อ่านเข้าใจง่าย และรูปแบบการนำเสนอมีความน่าสนใจ					
9. เนื้อหาเหมาะสมกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม					
10. กิจกรรมการฝึกอบรมมีความหลากหลายและกระตุ้นความสนใจ					
11. สื่อการฝึกอบรมครอบคลุมและเหมาะสมกับเนื้อหา					
12. วิธีการประเมินในหลักสูตรมีความถูกต้อง เหมาะสม และสามารถประเมินได้จริง					

ข้อความ	ความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญ				ข้อเสนอแนะ
	4	3	2	1	
13. แบบประเมินต่างๆ สามารถประเมินได้ตามสิ่งที่มุ่งหวัง/ วัตถุประสงค์					
14. ระยะเวลาการฝึกอบรมเหมาะสมกับหลักสูตร					
15. คู่มือประกอบการฝึกอบรมตามหลักสูตรมีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ได้จริง					

ภาคผนวก จ

แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษา

- คำชี้แจง**
1. แบบทดสอบ มีจำนวน 40 ข้อ เป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก
 2. ให้นักศึกษาอ่านข้อคำถามและพิจารณาคำตอบ โดยให้ทำเครื่องหมาย x ทับตัวอักษร ก ข ค ง คิดว่าถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียวลงในกระดาษคำตอบ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศของวัยรุ่น (ข้อ 1-6)

1. การเปลี่ยนแปลงของบุคคลในข้อใดที่แสดงว่าเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นแล้ว
 - ก. สมเจตน์เริ่มมีหนวดเคราขึ้นบนใบหน้า
 - ข. สมชายเริ่มมีเสียงแตกห้าว
 - ค. สมศักดิ์มีมดกกล้ำเนื้อเห็นชัดเจนมากขึ้น
 - ง. สมพงษ์มีอสุจิเคลื่อนไหลออกตอนนอนหลับ
2. อวัยวะสืบพันธุ์เพศชายที่ทำหน้าที่ผลิตอสุจิและฮอร์โมนเพศคือข้อใด
 - ก. อัณฑะ
 - ข. องคชาต
 - ค. ต่อมลูกหมาก
 - ง. ถุงเก็บน้ำอสุจิ
3. อวัยวะสืบพันธุ์เพศหญิงที่ทำหน้าที่ผลิตไข่และฮอร์โมนเพศคือข้อใด
 - ก. มดลูก
 - ข. รังไข่
 - ค. ท่อนำไข่
 - ง. ช่องคลอด
4. การมีประจำเดือนเป็นผลมาจากสิ่งใด
 - ก. การสลายตัวของไข่ เมื่อไข่ไม่ได้รับการผสม
 - ข. การสลายตัวของเยื่อบุมดลูก เมื่อไข่ไม่ได้รับการผสม
 - ค. การสลายตัวของเยื่อบุรังไข่ เมื่อไข่ไม่ได้รับการผสม
 - ง. การสลายตัวของเยื่อบุช่องคลอดเมื่อไข่ไม่ได้รับการผสม
5. รอบประจำเดือนของเพศหญิงโดยปกติจะมีระยะเวลาประมาณกี่วัน
 - ก. 14 วัน
 - ข. 21 วัน
 - ค. 28 วัน
 - ง. 30 วัน

6. ในขณะที่ประจำเดือนควรปฏิบัติตนเช่นไร
 - ก. เปลี่ยนผ้าอนามัยบ่อย ๆ
 - ข. งดดื่มน้ำแข็งเพราะทำให้เลือดออกน้อยลง
 - ค. ล้างทำความสะอาดภายในช่องคลอด
 - ง. แช่ตัวในน้ำอุ่นเพื่อช่วยให้การไหลเวียนเลือดดีขึ้น

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 สัมพันธภาพทางเพศและการแสดงออก (ข้อ 7-16)

7. การที่วัยรุ่นเกิดความต้องการทางเพศขึ้นมา เป็นสิ่งผิดปกติหรือไม่ เพราะเหตุใด
 - ก. ผิดปกติ เพราะยังเป็นเด็ก
 - ข. ผิดปกติ เพราะเกิดจากสิ่งเร้า
 - ค. ไม่ผิดปกติ เพราะเป็นเรื่องของธรรมชาติ
 - ง. ไม่ผิดปกติเพราะปัจจุบันมีสิ่งยั่วยุทางอารมณ์ออกมาเป็นจำนวนมาก
8. ความไม่เข้าใจและการปรับตัวไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ของวัยรุ่นทำให้เกิดปัญหาต่อตัวเองอย่างไร
 - ก. ขาดความหนักแน่นและอดทน
 - ข. มีสัมพันธภาพกับเพศตรงข้าม
 - ค. สับสน ไม่เข้าใจจุดมุ่งหมายในชีวิต
 - ง. มีความวิตกกังวล และเกิดเป็นปมด้อย
9. โดยทั่วไปพัฒนาการทางเพศของวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิง เป็นอย่างไร
 - ก. วัยรุ่นชายมีพัฒนาการเท่ากับวัยรุ่นหญิง
 - ข. วัยรุ่นชายมีพัฒนาการช้ากว่าหญิง 1-2 ปี
 - ค. วัยรุ่นชายมีพัฒนาการเร็วกว่าหญิง 1-2 ปี
 - ง. ไม่สามารถสรุปได้ขึ้นอยู่กับเชื้อชาติ
10. ความสัมพันธ์ระหว่างเพศของวัยรุ่นในข้อใดที่กล่าวไม่ถูกต้อง
 - ก. ความสัมพันธ์ระหว่างเพศของวัยรุ่น แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ มิตรภาพ ความรัก และความสัมพันธ์ทางเพศ
 - ข. วัยรุ่นชายจะมีความจริงจังและความคาดหวังในเรื่องของความรักเปลี่ยนแปลงได้ยาก
 - ค. วัยรุ่นชายจะมีเรื่องของอารมณ์และความต้องการทางเพศมากกว่าความรัก
 - ง. วัยรุ่นชาย/หญิงมองความรักเป็นเรื่องสวยงาม

11. ข้อใดเป็นการวางตัวต่อเพศตรงข้ามที่เหมาะสมที่สุด
 - ก. หญิงไม่พูดคุยกับเพื่อนเพศตรงข้าม
 - ข. สาวไม่อยู่สองต่อสองกับเพื่อนเพศตรงข้าม
 - ค. กลุ่มปฏิบัติตนกับโสเภณีเหมือนเพื่อนเพศเดียวกัน
 - ง. ตันกับชมพู่ให้ความนับถือซึ่งกันและกัน
12. บุคคลใดปฏิบัติตนไม่เหมาะสมในเรื่องการวางตัวกับเพศตรงข้าม
 - ก. จอยช่วยแฟนจ่ายค่าอาหารเวลาไปกินข้าวด้วยกัน
 - ข. โบว์ไม่ชอบให้เพื่อนผู้ชายมาถูกเนื้อต้องตัว
 - ค. เต๋าเดินจับมือกับแฟนเวลาเดินเที่ยวด้วยกัน
 - ง. แทนเดินไปส่งเพื่อนผู้หญิงที่บ้านเมื่อเห็นว่าค่ำแล้ว
13. เพราะเหตุใดเราจึงควรรู้จักการวางตัวต่อเพศเดียวกัน
 - ก. เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข
 - ข. เพื่อความต้องการทางจิตใจ
 - ค. เพื่อรักษานบธรรมเนียมที่ดีของไทย
 - ง. เพื่อสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างกัน
14. ข้อใดคือวัตถุประสงค์ของการวางตัวต่อเพศตรงข้าม
 - ก. การให้เกียรติซึ่งกันและกันระหว่างชายและหญิง
 - ข. การให้ความรักกับญาติผู้ใหญ่ของอีกฝ่ายหนึ่ง
 - ค. การเคารพซึ่งกันและกัน
 - ง. การปรับตัว
15. เมื่อไปไหนด้วยกันหญิงและชายควรปฏิบัติต่อกันอย่างไร
 - ก. ไม่พูดคุยโดยไม่จำเป็น
 - ข. การแสดงความเก่ง ฉลาด รู้ทัน
 - ค. การพบปะติดต่อสื่อสารกันในที่ลับตาคน
 - ง. ให้ความเคารพซึ่งกันและกัน
16. ถ้ามีคู่รักควรวางตัวตามข้อใดจึงเหมาะสมที่สุด
 - ก. แสดงออกซึ่งความรักอย่างเต็มที่
 - ข. การสอดส่องเรื่องราวของอีกฝ่าย
 - ค. แนะนำให้รู้จักกับญาติผู้ใหญ่
 - ง. หาโอกาสอยู่ตามลำพังสองต่อสอง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ค่านิยมทางเพศ (ข้อ 17-22)

17. ข้อใดเป็นค่านิยมทางเพศ
 - ก. การรักษานวลสงวนตัว
 - ข. การเที่ยวสวนสาธารณะ
 - ค. การบริโภคอาหารฟาสต์ฟู้ด
 - ง. การแต่งกายตามสมัยนิยม
18. “ชิงสุกก่อนห่าม” หมายถึงการกระทำในข้อใด
 - ก. การดูแลซึ่งกันและกันระหว่างชายหญิง
 - ข. การพบกันในที่เปิดเผยของชายและหญิง
 - ค. การอยู่ด้วยกันฉันท์สามีภรรยาก่อนวัยอันสมควร
 - ง. การแต่งงานสัมพันธ์กันระหว่างชายหญิงในเชิงชู้สาว
19. “ผู้ชายเป็นช้างเท้าหน้า ผู้หญิงเป็นช้างเท้าหลัง” มีความหมายตรงกับข้อใด
 - ก. ผู้ชายต้องเดินนำหน้า
 - ข. ผู้ชายต้องเป็นผู้นำครอบครัว
 - ค. ผู้ชายเป็นผู้ที่มีความแข็งแรงกว่า
 - ง. ผู้ชายเป็นแนวหน้าผู้หญิงเป็นแนวหลัง
20. ค่านิยมทางเพศของคนใดมีคุณค่ามากที่สุด
 - ก. ยวนใจรักษานวลสงวนตัว
 - ข. นิรันดร์นี้ไม่แต่งตัวแบบยั่วยวนเพศตรงข้าม
 - ค. สมถะไม่แสดงออกถึงความสนใจเพศตรงข้ามมากนัก
 - ง. วิภาดาที่มีความคิดที่มั่นคงว่าจะรักษาความบริสุทธิ์ของตนเองจนถึงวันแต่งงาน
21. ข้อใดเป็นการวางตัวที่ดีที่สุดในการคบเพื่อนต่างเพศของฝ่ายหญิง
 - ก. แต่งกายสุภาพเรียบร้อยและให้ความสนิทสนมตามสมควร
 - ข. ให้ความสนิทสนมกับเพื่อนต่างเพศเหมือนเพศเดียวกัน
 - ค. หลีกเลี่ยงการขอความช่วยเหลือเพื่อป้องกันการใกล้ชิด
 - ง. ต้องแสดงความอ่อนแอเพื่อให้ฝ่ายชายคอยช่วยเหลือ
22. ข้อใดคือค่านิยมทางเพศที่ก่อให้เกิดผลกระทบมากที่สุด
 - ก. ท้องในวัยเรียน
 - ข. เที่ยวสวนสาธารณะกับแฟนสองต่อสอง
 - ค. แต่งกายแบบรัดรูป ยั่วยวน
 - ง. ถูกเนื้อต้องตัวระหว่างชายหญิง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 โรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ (ข้อ 23-28)

23. ข้อใดไม่จัดเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
- เมอริส
 - ซิฟิลิส
 - หนองใน
 - แผลริมอ่อน
24. โรคเอดส์คือโรคที่เกิดขึ้นจากสาเหตุใด
- โรคที่เกิดจากเชื้อไวรัส H1N1
 - โรคที่เกิดจากเชื้อไวรัส HIV
 - โรคที่เกิดจากเชื้อไวรัสตับอักเสบบี ชนิด B
 - โรคที่เกิดจากเชื้อไวรัส MERS
25. เชื้อโรคเอดส์จะเข้าไปทำลายระบบการทำงานของส่วนใดก่อนเป็นลำดับแรก
- สมอง
 - หัวใจ
 - เม็ดเลือดขาว
 - เม็ดเลือดแดง
26. ข้อใดไม่ใช่ปัจจัยที่ทำให้เกิดการติดเชื้อโรคเอดส์
- รับเชื้อจากการมีเพศสัมพันธ์
 - รับเชื้อจากการใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน
 - รับเชื้อจากแม่ที่ติดเชื้อ
 - รับเชื้อจากการสัมผัสผู้ติดเชื้อ
27. นักศึกษาจะทราบได้อย่างไรว่าติดเชื้อเอดส์
- ตรวจเลือด
 - ตรวจปัสสาวะ
 - มีอาการไข้หวัดเรื้อรังรักษาไม่หาย
 - มีอาการผื่นคันและแผลพุพองตามร่างกาย
28. บุคคลใดต่อไปนี้ที่มีโอกาสเสี่ยงต่อการติดโรคเอดส์ได้ง่ายที่สุด
- สมหญิงใช้ผ้าเช็ดหน้าร่วมกับสมชาย
 - สมปองบริจาคโลหิตที่โรงพยาบาล
 - สมควรชอบเที่ยวกลางคืน
 - สมบัติทำความสะอาดแผลให้ผู้ประสบอุบัติเหตุ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ปัญหาทางเพศและการป้องกันแก้ไข (ข้อ 29-34)

29. นักศึกษาคิดว่าสถานที่ใดเสี่ยงภัยต่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศมากที่สุด
- สวนสาธารณะเวลากลางวัน
 - สะพานลอยที่ผู้คนหนาแน่น
 - บนรถเมล์ที่เต็มไปด้วยผู้โดยสาร
 - ห้องน้ำสาธารณะที่ไม่ค่อยพลุกพล่าน
30. สาเหตุใดเสี่ยงต่อการที่ผู้หญิงจะเป็นผู้ถูกระงับทางเพศมากที่สุด
- แต่งตัววิจิตรดูรูป สั้น มองเห็นทรวดทรง
 - แสดงความเก่งในการแสดงความคิดเห็น
 - เขี้ยวปิดล็อกบ้านเมื่ออยู่คนเดียว
 - ออกไปเที่ยวกับเพื่อน ๆ กลุ่มใหญ่เสมอ
31. ข้อใดจัดเป็นสถานการณ์เสี่ยงทางเพศ
- จูงมือข้ามถนน
 - ไปเที่ยวกันสองต่อสองในศูนย์การค้า
 - ดูสื่อที่ยั่วยุอารมณ์ทางเพศ
 - ไปพักค้างคืนกับกลุ่มเพื่อน ๆ
32. “ไซด์ไลน์” หมายถึงข้อใด
- กลุ่มเพื่อนเที่ยวในสถานบันเทิง
 - กลุ่มเพื่อนสนิทที่รวมกันขายเซ็กซ์และยาเสพติด
 - การหารายได้เสริมจากการขายเซ็กซ์ในสถานบันเทิง
 - การหารายได้เสริมจากการขายยาเสพติดในสถานบันเทิง
33. การถูกมอมเหล้าแล้วนำตัวไปข่มขืน จัดเป็นปัญหาในข้อใด
- ภัยในสวนสาธารณะ
 - ภัยในสถานบันเทิง
 - ภัยจากมิชชันนารี
 - ภัยจากสังคม
34. ข้อใดเป็นภัยในสถานบันเทิง
- ถูกลวนลามทางเพศ
 - การพุดจาไม่สุภาพ
 - การซื้อขายยาเสพติด
 - การเสียทรัพย์สินเงินทอง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 การจัดการกับอารมณ์ทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสมกับสังคมไทย (ข้อ 35-40)

35. วัยรุ่นที่ขาดความรู้เรื่องเพศ และขาดการดูแลเอาใจใส่จากผู้ปกครอง อาจส่งผลให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ได้ ยกเว้นข้อใด
- ปัญหาพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ
 - โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
 - การถูกล่วงละเมิดทางเพศ
 - การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์
36. จากข่าว “แม่วัย 17 ฆ่าลูกสยองยับตุ๋น แค้นสามีไม่ยอมกลับบ้าน” จากข่าวดังกล่าว คิดว่าอะไรเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาในลักษณะนี้
- สามีไม่ยอมกลับบ้าน
 - ภรรยาไม่ปฏิบัติตามแบบแผนความรุนแรงจากสื่อต่างๆ
 - ภรรยาขาดวุฒิภาวะทางอารมณ์
 - สามีไม่มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว
37. ปัญหาการท้องไม่พร้อมในวัยรุ่นส่วนใหญ่เกิดจากสาเหตุใด
- ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์
 - กลัวได้ กลัวเสีย
 - การลอกเลียนแบบ
 - การประชดสังคม
38. ข้อใดคือแนวทางป้องกันความเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ที่เหมาะสมที่สุด
- มีเพศสัมพันธ์เฉพาะคู่ของตนเอง
 - หากิจกรรมที่มีประโยชน์ทำทดแทนเมื่อเกิดอารมณ์ทางเพศ
 - ซื้อบริการทางเพศเมื่อเกิดอารมณ์
 - สำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง
39. คุณค่าของความเป็นชายหรือหญิงขึ้นอยู่กับสิ่งใด
- มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพศตรงข้าม
 - มีความเกรงกลัวต่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศ
 - มีความคิด กล้าหาญเผชิญหน้ากับเพศตรงข้ามได้
 - มีความอดทน อดกลั้นต่ออารมณ์ของฝ่ายตรงข้าม

40. บุคคลในข้อใดที่มีการระบายอารมณ์ทางเพศของตนเองได้เหมาะสมที่สุด
- ก. สมหมายไปเที่ยวดิสโกเธค
 - ข. สมควรชวนคนรักไปมีเพศสัมพันธ์
 - ค. สมชายไปเที่ยวสถานบริการทางเพศ
 - ง. สมศักดิ์ใช้วิธีสำเร็จความใคร่ด้วยตัวเอง

เฉลยแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษา

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศของวัยรุ่น (ข้อ 1-6)

1. ง. 2. ก. 3. ข. 4. ข. 5. ค. 6. ก.

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 สัมพันธภาพทางเพศและการแสดงออก (ข้อ 7-16)

7. ค. 8. ง. 9. ข. 10. ข. 11. ง. 12. ค.

13. ง. 14. ก. 15. ง. 16. ค.

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ค่านิยมทางเพศ (ข้อ 17-22)

17. ก. 18. ค. 19. ข. 20. ก. 21. ก. 22. ก.

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 โรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ (ข้อ 23-28)

23. ก. 24. ข. 25. ค. 26. ง. 27. ก. 28. ค.

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ปัญหาทางเพศและการป้องกันแก้ไข (ข้อ 29-34)

29. ง. 30. ก. 31. ค. 32. ค. 33. ค. 34. ข.

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 การจัดการกับอารมณ์ทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสมกับสังคมไทย (ข้อ 35-40)

35. ก. 36. ค. 37. ก. 38. ข. 39. ก. 40. ง.

แบบประเมินเจตคติต่อเพศศึกษา

คำชี้แจง ให้นักศึกษาพิจารณาข้อความด้านซ้ายมือ และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความคิดเห็น
ด้านขวามือที่ตรงกับความคิดเห็นของนักศึกษามากที่สุดเพียงช่องเดียว

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1. รักกันได้โดยไม่ต้องมีเพศสัมพันธ์					
2. การมีเพศสัมพันธ์เป็นการแสดงออกถึง ความรักที่มีต่อกัน					
3. การมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นเป็นเรื่องปกติ					
4. การรักษานวลสงวนตัวช่วยลดปัญหาทาง เพศได้					
5. การมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนไม่ก่อให้เกิด โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์					
6. เทียบหญิงขายบริการไม่ใช้การแสดงออก ของความเป็นชาย					
7. อยากมีเพศสัมพันธ์ปลอดภัยต้องใส่ถุงยาง					
8. ชายมากชู้ถือเป็นนักรัก หญิงมากชู้ถือว่า ส่ำส่อน					
9. โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์สามารถป้องกัน ได้					
10. การใช้ถุงยางอนามัยทำให้ความรู้สึก ทางเพศลดลง					
11. หากต้องการให้ชีวิตคู่อยู่ยืดยาว ควรทดลองอยู่ก่อนแต่ง					
12. หญิงและชายมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน					
13. ถ้าวัยรุ่นต้องแก้ไขไม่ใช่ทำแท้ง					
14. เมื่อเราพร้อมและแฟนยินยอมก็มี เพศสัมพันธ์ได้เลย					
15. มีเพศสัมพันธ์เพียงครั้งเดียวก็อาจ ตั้งครรภ์ได้					

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
16. หล่อ สวย รวย คือคู่รักที่วัยรุ่นต้องการ					
17. กอดจูบในที่สาธารณะแสดงว่าเรารักกัน อย่างเปิดเผย					
18. รสนิยมทางเพศที่แตกต่างกันถือเป็น เรื่องปกติ					
19. ซีดีป๊อปปูล่าช่วยให้เราเข้าใจความจริงเรื่อง เพศสัมพันธ์					
20. การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเองเป็น ทางออกที่ดี เมื่อมีความต้องการทางเพศ					

**แบบประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรม
ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา**

คำชี้แจง ให้นักศึกษาพิจารณาข้อความด้านซ้ายมือ และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความคิดเห็น
ด้านขวามือที่ตรงกับความคิดเห็นของนักศึกษามากที่สุดเพียงช่องเดียว

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. จุดมุ่งหมายของการฝึกอบรมสอดคล้องกับความต้องการ					
2. ความครบถ้วน สมบูรณ์ ของเอกสารประกอบการฝึกอบรม					
3. ความต่อเนื่อง สอดคล้องของกิจกรรมการฝึกอบรมแต่ละหน่วยการเรียนรู้					
4. การกำหนดเวลาในการฝึกอบรมแต่ละกิจกรรมของหน่วยการเรียนรู้					
5. ความชัดเจนของเนื้อหาสาระของแต่ละหน่วยการเรียนรู้					
6. การจัดกิจกรรมการฝึกอบรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้					
7. การใช้สื่อประกอบการฝึกอบรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้					
8. การประเมินผลการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้					
9. การจัดบรรยากาศการฝึกอบรมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้					
10. ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมการฝึกอบรม					

แบบประเมินทักษะ “การคิดวิเคราะห์และวางแผน”

ตามหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศ	
วิธีการประเมิน ใช้วิธีการสังเกตจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม การอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ และการนำเสนอผลงาน/ชิ้นงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรม จากนั้นให้คะแนนตามเกณฑ์การประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์และวางแผนและตัดสินว่าผ่าน/ไม่ผ่านจากเกณฑ์การตัดสินผล	
เกณฑ์การให้คะแนน 4 เมื่อวิเคราะห์พัฒนาการทางเพศของตนเองได้ถูกต้อง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันภายในกลุ่มอย่างกว้างขวางและมีการวางแผนและกำหนดแนวทางในการจัดการกับตนเองได้อย่างเหมาะสม 3 เมื่อวิเคราะห์พัฒนาการทางเพศของตนเองได้ถูกต้อง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันภายในกลุ่มอย่างกว้างขวาง และมีการวางแผนการจัดการกับตนเอง แต่ยังกำหนดแนวทางได้ไม่ชัดเจนนัก 2 เมื่อวิเคราะห์พัฒนาการทางเพศของตนเองได้ถูกต้องบางส่วน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันภายในกลุ่มในระดับปานกลาง แต่มีการวางแผนและกำหนดแนวทางในการจัดการกับตนเองยังไม่เหมาะสม 1 เมื่อวิเคราะห์พัฒนาการทางเพศของตนเองได้ไม่ถูกต้อง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันภายในกลุ่มค่อนข้างน้อย และมีการวางแผนและกำหนดแนวทางในการจัดการกับตนเองไม่เหมาะสม	คะแนนที่ได้ ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1
เกณฑ์การตัดสิน ดี เมื่อได้คะแนน 4 ผ่าน เมื่อได้คะแนน 3 ไม่ผ่าน เมื่อได้คะแนนต่ำกว่า 3	สรุปผลการตัดสิน ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน

แบบประเมินทักษะ “การชักชวนและการปฏิเสธ”

ตามหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง สัมพันธภาพทางเพศและการแสดงออก	
วิธีการประเมิน ใช้วิธีการสังเกตจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม การอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ และการนำเสนอผลงาน/ชิ้นงาน ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม จากนั้นให้คะแนนตามเกณฑ์ การประเมินทักษะการชักชวนและการปฏิเสธและตัดสินว่าผ่าน/ไม่ผ่านจากเกณฑ์การตัดสินผล	
เกณฑ์การให้คะแนน 4 เมื่อใช้คำพูดและท่าทางอย่างเหมาะสม สามารถโน้มน้าวและจูงใจผู้อื่นได้ และสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีหรือรักษาความสัมพันธ์ที่ดีไว้ได้ 3 เมื่อใช้คำพูดและท่าทางอย่างเหมาะสมสามารถโน้มน้าวและจูงใจผู้อื่นได้ แต่ยังมีการใช้ถ้อยคำที่อาจ ทำให้เกิดปัญหาในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีหรือรักษาความสัมพันธ์ที่ดีไว้ได้ 2 เมื่อใช้คำพูดและท่าทางอย่างเหมาะสม ไม่สามารถโน้มน้าวและจูงใจผู้อื่นได้และไม่สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีหรือรักษาความสัมพันธ์ที่ดีไว้ได้ 1 เมื่อใช้คำพูดและท่าทางไม่เหมาะสม ไม่สามารถโน้มน้าวและจูงใจผู้อื่นได้ และไม่สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีหรือรักษาความสัมพันธ์ที่ดีไว้ได้	คะแนนที่ได้ ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1
เกณฑ์การตัดสิน ดี เมื่อได้คะแนน 4 ผ่าน เมื่อได้คะแนน 3 ไม่ผ่าน เมื่อได้คะแนนต่ำกว่า 3	สรุปผลการตัดสิน ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน

แบบประเมินทักษะ “การใช้ถุงยางอนามัย”

ตามหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง โรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์	
วิธีการประเมิน ใช้วิธีการสังเกตจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม การอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ และการนำเสนอผลงาน/ชิ้นงาน ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม จากนั้นให้คะแนนตามเกณฑ์การประเมินทักษะการใช้ถุงยางอนามัยและตัดสินว่าผ่าน/ไม่ผ่านจากเกณฑ์การตัดสินผล	
เกณฑ์การให้คะแนน 4 เมื่อแสดงขั้นตอนการใส่ถุงยางอนามัยกับหุ่นจำลองอวัยวะสืบพันธุ์ได้อย่างถูกต้องแสดงขั้นตอนการถอดถุงยางอนามัยออกจากหุ่นจำลองอวัยวะสืบพันธุ์ได้อย่างถูกต้องและมีการดูวันเดือนปีที่ผลิตที่ระบุที่ซองก่อนการใช้ 3 เมื่อแสดงขั้นตอนการใส่ถุงยางอนามัยกับหุ่นจำลองอวัยวะสืบพันธุ์ได้อย่างถูกต้องแสดงขั้นตอนการถอดถุงยางอนามัยออกจากหุ่นจำลองอวัยวะสืบพันธุ์ถูกต้องแต่พบว่า มีการลืมดูวันเดือนปีที่ผลิตที่ระบุที่ซองก่อนการใช้ 2 เมื่อแสดงขั้นตอนการใส่ถุงยางอนามัยกับหุ่นจำลองอวัยวะสืบพันธุ์ถูกต้องแสดงขั้นตอนการถอดถุงยางอนามัยออกจากหุ่นจำลองอวัยวะสืบพันธุ์ไม่ถูกต้องและไม่มีการดูวันเดือนปีที่ผลิตที่ระบุที่ซองก่อนการใช้ 1 เมื่อแสดงขั้นตอนการใส่ถุงยางอนามัยกับหุ่นจำลองอวัยวะสืบพันธุ์ไม่ถูกต้องแสดงขั้นตอนการถอดถุงยางอนามัยออกจากหุ่นจำลองอวัยวะสืบพันธุ์ไม่ถูกต้อง และไม่มีการดูวันเดือนปีที่ผลิตที่ระบุที่ซองก่อนการใช้	คะแนนที่ได้ ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1
เกณฑ์การตัดสิน ดี เมื่อได้คะแนน 4 ผ่าน เมื่อได้คะแนน 3 ไม่ผ่าน เมื่อได้คะแนนต่ำกว่า 3	สรุปผลการตัดสิน ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน

แบบประเมินทักษะ “การวางแผนแก้ไขปัญหา”

ตามหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง ปัญหาทางเพศและการป้องกันแก้ไข	
วิธีการประเมิน ใช้วิธีการสังเกตจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม การอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ และการนำเสนอผลงาน/ชิ้นงาน ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม จากนั้นให้คะแนนตามเกณฑ์การประเมิน ทักษะการวางแผนแก้ไขปัญหาลงและตัดสินว่าผ่าน/ไม่ผ่านจากเกณฑ์การตัดสินผล	
เกณฑ์การให้คะแนน 4 เมื่อรับรู้และเข้าใจปัญหาสามารถวางแผนแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้อย่างมีระบบ และมีการพิจารณาความเป็นไปได้และผลกระทบด้านบวก/ลบ ในการแก้ไขปัญห 3 เมื่อรับรู้และเข้าใจปัญหาสามารถวางแผนแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้อย่างมีระบบ และมีการพิจารณาความเป็นไปได้และผลกระทบด้านบวก/ลบ ในการแก้ไขปัญหได้บางส่วน 2 เมื่อรับรู้และเข้าใจปัญหาไม่สามารถวางแผนแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้อย่างมีระบบ และมีการพิจารณาความเป็นไปได้และผลกระทบด้านบวก/ลบ ในการแก้ไขปัญหายังไม่ชัดเจน 1 เมื่อไม่สามารถรับรู้และเข้าใจปัญหาไม่สามารถวางแผนแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นอย่างมีระบบได้ และไม่มีการพิจารณาความเป็นไปได้และผลกระทบด้านบวก/ลบในการแก้ไขปัญห	คะแนนที่ได้ ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1
เกณฑ์การตัดสิน ดี เมื่อได้คะแนน 4 ผ่าน เมื่อได้คะแนน 3 ไม่ผ่าน เมื่อได้คะแนนต่ำกว่า 3	สรุปผลการตัดสิน ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน

แบบประเมินทักษะ “การจัดการกับอารมณ์และความรู้สึกทางเพศ”

ตามหน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง การจัดการกับอารมณ์ทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสมกับสังคมไทย	
วิธีการประเมิน ใช้วิธีการสังเกตจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม การอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ และการนำเสนอผลงาน/ชิ้นงาน ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม จากนั้นให้คะแนนตามเกณฑ์การประเมินทักษะการจัดการกับอารมณ์และความรู้สึกทางเพศ และตัดสินว่าผ่าน/ไม่ผ่านจากเกณฑ์การตัดสินผล	
เกณฑ์การให้คะแนน 4 เมื่อสามารถวิเคราะห์อารมณ์และความรู้สึกทางเพศในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์และ กำหนดวิธีการควบคุมอารมณ์และความรู้สึกทางเพศได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ 3 เมื่อสามารถวิเคราะห์อารมณ์และความรู้สึกทางเพศในสถานการณ์ต่างๆ ได้ถูกต้องและกำหนดวิธีการควบคุมอารมณ์และความรู้สึกทางเพศได้ แต่ยังมีข้อที่ควรปรับปรุงในบางส่วน 2 เมื่อสามารถวิเคราะห์อารมณ์และความรู้สึกทางเพศในสถานการณ์ต่างๆ ได้ถูกต้องในบางส่วน และกำหนดวิธีการควบคุมอารมณ์และความรู้สึกทางเพศได้ไม่เหมาะสมนัก 1 เมื่อวิเคราะห์อารมณ์และความรู้สึกทางเพศในสถานการณ์ต่างๆ ได้ไม่ถูกต้องและกำหนดวิธีการควบคุมอารมณ์และความรู้สึกทางเพศได้ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์	คะแนนที่ได้ ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1
เกณฑ์การตัดสิน ดี เมื่อได้คะแนน 4 ผ่าน เมื่อได้คะแนน 3 ไม่ผ่าน เมื่อได้คะแนนต่ำกว่า 3	สรุปผลการตัดสิน ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน

ภาคผนวก จ

เอกสารใบรับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย

MF4Version1:15/7/2556

ใบรับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย
เอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้เข้าร่วมการวิจัยและใบยินยอม

หมายเลขข้อเสนอการวิจัย SWUEC- 068/57E

ข้อเสนอการวิจัยนี้และเอกสารประกอบของข้อเสนอการวิจัยตามรายการแสดงด้านล่าง ได้รับการพิจารณาจาก คณะกรรมการสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒแล้ว คณะกรรมการฯ มีความเห็นว่าข้อเสนอการวิจัยที่จะดำเนินการมีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากล ตลอดจนกฎหมาย ข้อบังคับและ ข้อกำหนดภายในประเทศ จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยตามข้อเสนอการวิจัยนี้ได้

ชื่อโครงการวิจัยเรื่อง: การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมนักศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบัน การพลศึกษา

ชื่อผู้วิจัยหลัก: นางชบา ชีทอง

สังกัด: คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เอกสารที่รับรอง: 1. แบบเสนอโครงการวิจัย
2. โครงการวิจัย
3. เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย
4. หนังสือให้ความยินยอมเข้าร่วมในโครงการวิจัย

เอกสารที่พิจารณาทบทวน

1. แบบเสนอโครงการวิจัย	ฉบับที่ 2 วัน/เดือน/ปี 17 พ.ย. 2557
2. โครงการวิจัย	ฉบับที่ 2 วัน/เดือน/ปี 17 พ.ย. 2557
3. เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย	ฉบับที่ 2 วัน/เดือน/ปี 17 พ.ย. 2557
4. หนังสือให้ความยินยอมเข้าร่วมในโครงการวิจัย	ฉบับที่ 2 วัน/เดือน/ปี 17 พ.ย. 2557

(ลงชื่อ).....

(อาจารย์ แพทย์หญิงจันทร์ทรา ตันนัทยุทธวงศ์)

เลขานุการคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

(ลงชื่อ).....

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

หมายเลขรับรอง : SWUEC/E-110/2557

วันที่ให้การรับรอง : 20/11/2557

วันหมดอายุใบรับรอง : 20/11/2558

MF4Version1:15/7/2556

ใบรับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย

เอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้เข้าร่วมการวิจัยและยินยอม

หมายเลขข้อเสนอการวิจัย MEDSWUEC- 068/57E (ต่อใบอนุญาตครั้งที่ 1)

ข้อเสนอการวิจัยนี้และเอกสารประกอบของข้อเสนอการวิจัยตามรายการแสดงด้านล่าง ได้รับการพิจารณาจาก คณะกรรมการสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒแล้ว คณะกรรมการฯ มีความเห็นว่าข้อเสนอการวิจัยที่จะดำเนินการมีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากล ตลอดจนกฎหมาย ข้อบังคับและ ข้อกำหนดภายในประเทศ จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยตามข้อเสนอการวิจัยนี้ได้

ชื่อโครงการวิจัยเรื่อง: การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมนักศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบัน การพลศึกษา

ชื่อผู้วิจัยหลัก: นางชบา ชีทอง

สังกัด: คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เอกสารที่รับรอง: 1. แบบเสนอโครงการวิจัย
2. โครงการวิจัย
3. เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย
4. หนังสือให้ความยินยอมเข้าร่วมในโครงการวิจัย

เอกสารที่พิจารณาทบทวน

- ไม่มี -

(ลงชื่อ).....

(อาจารย์ แพทย์หญิงจันทร์ทรา ตันนันทุทธวงศ์)

เลขานุการคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

(ลงชื่อ).....

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

หมายเลขรับรอง : SWUEC/E-250/2558

วันที่ให้การรับรอง : 27/11/2558

วันหมดอายุใบรับรอง : 27/11/2559

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

1. รศ.ดร.ชาญชัย ศิริพันธุ์
2. ผศ.ดร.กนกพร ทองสอดแสง
3. ผศ.ดร.หาญปกรณ์ หลอดเงิน
4. ผศ.ดร.พัชรี ดวงจันทร์
5. ดร.นิรันดร์ สุทธิศักดิ์
6. อาจารย์ ดร.วสัน ปุ่นผล

ที่ ศธ 0519.12/ 4783

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

15 ตุลาคม 2558

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อธิการบดีสถาบันการพลศึกษา

เนื่องด้วย นางสาว ชีทอง นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาสุศึกษาและพลศึกษา (การจัดการเรียนรู้สุศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา” โดยมี อาจารย์ ดร.อนันต์ มาลารัตน์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.พรสุข หุ่นนิรันดร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ รองศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย ศิริพันธ์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ ดังนี้ 1) ตรวจสอบคู่มือหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา สำหรับวิทยากร และนักศึกษา 2) ตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา 3) ตรวจสอบเกณฑ์การประเมินทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้เพศศึกษา 4) ตรวจสอบแบบสอบถามความรู้เรื่องเพศศึกษา 5) ตรวจสอบแบบประเมินเจตคติต่อเพศศึกษา และ 6) แบบประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรเพศศึกษา

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาว ชีทอง และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพดล อินทร์จันทร์)

รักษาราชการแทนผู้อำนวยการสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 089-934-8746

ที่ ศธ 0519.12/ 479 0

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

15 ตุลาคม 2558

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

เนื่องด้วย นางสาว ชีทอง นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาสุศึกษาและพลศึกษา (การจัดการเรียนรู้สุศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา” โดยมี อาจารย์ ดร.อนันต์ มลารัตน์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.พรสุข หุ่นรินทร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกพร ทองสอดแสง เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ ดังนี้ 1) ตรวจสอบคู่มือหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา สำหรับวิทยากร และนักศึกษา 2) ตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา 3) ตรวจสอบเกณฑ์การประเมินทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้เพศศึกษา 4) ตรวจสอบแบบสอบถามความรู้เรื่องเพศศึกษา 5) ตรวจสอบแบบประเมินเจตคติต่อเพศศึกษา และ 6) แบบประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรเพศศึกษา

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาว ชีทอง และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพดล อินทร์จันทร์)

รักษาราชการแทนผู้อำนวยการสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 089-934-8746

ที่ ศธ 0519.12/ ๔๖๖๖

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

15 ตุลาคม 2558

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน รองอธิการบดีสถาบันการพลศึกษา ประจำวิทยาเขตศรีสะเกษ

เนื่องด้วย นางชบา ชีทอง นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาสุศึกษาและพลศึกษา (การจัดการเรียนรู้สุศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมพลศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา” โดยมี อาจารย์ ดร.อนันต์ มาลารัตน์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.พรสุข หุ่นนิรันดร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หาญปกรณ์ หลอดเงิน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ ดังนี้ 1) ตรวจสอบคู่มือหลักสูตรฝึกอบรมพลศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา สำหรับวิทยากร และนักศึกษา 2) ตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมพลศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา 3) ตรวจสอบเกณฑ์การประเมินทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้พลศึกษา 4) ตรวจสอบแบบสอบถามความรู้เรื่องพลศึกษา 5) ตรวจสอบแบบประเมินเจตคติต่อพลศึกษา และ 6) แบบประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรพลศึกษา

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางชบา ชีทอง และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพดล อินทร์จันทร์)

รักษาราชการแทนผู้อำนวยการสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 089-934-8746

ที่ ศธ 0519.12/ 5156

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๒๑ ตุลาคม 2558

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรិ ดวงจันทร์

เนื่องด้วย นางชบา ชีทอง นิติระดับปริญญาเอก สาขาวิชาสุศึกษาและพลศึกษา (การจัดการเรียนรู้สุศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา” โดยมี อาจารย์ ดร.อนันต์ มลารัตน์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.พรสุข หุ่นนิรันดร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ ดังนี้ 1) ตรวจสอบคู่มือหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษาสำหรับวิทยากร และนักศึกษา 2) ตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา 3) ตรวจสอบเกณฑ์การประเมินทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้เพศศึกษา 4) ตรวจสอบแบบสอบถามความรู้เรื่องเพศศึกษา 5) ตรวจสอบแบบประเมินเจตคติต่อเพศศึกษา และ 6) แบบประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรเพศศึกษา

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางชบา ชีทอง และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดง

ดร. ไข่มุก

(รองศาสตราจารย์ ดร.ดุขฎิ โยเหลา)

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิสิต โทรศัพท์ 089-934-8746

ที่ ศธ 0519.12/ 4781

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

15 ตุลาคม 2558

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อธิการบดีสถาบันการพลศึกษา

เนื่องด้วย นางสาว ชีทอง นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาสุศึกษาและพลศึกษา (การจัดการเรียนรู้สุศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา” โดยมี อาจารย์ ดร.อนันต์ มลารัตน์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.พรสุข หุ่นนิรันดร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ดร.นรินทร์ สุทธิศักดิ์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ ดังนี้ 1) ตรวจสอบคู่มือหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา สำหรับวิทยากร และนักศึกษา 2) ตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา 3) ตรวจสอบเกณฑ์การประเมินทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้เพศศึกษา 4) ตรวจสอบแบบสอบถามความรู้เรื่องเพศศึกษา 5) ตรวจสอบแบบประเมินเจตคติต่อเพศศึกษา และ 6) แบบประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรเพศศึกษา

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาว ชีทอง และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพดล อินทร์จันทร์)

รักษาราชการแทนผู้อำนวยการสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 089-934-8746

ที่ ศธ 0519.12/ 4778

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

15 ตุลาคม 2558

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อาจารย์ ดร.วสัน ปูนผล

เนื่องด้วย นางชบา ชีทอง นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา (การจัดการเรียนรู้สุขศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา” โดยมี อาจารย์ ดร.อนันต์ มลารัตน์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.พรสุข ทุนนรินทร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ ดังนี้ 1) ตรวจสอบคู่มือหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษาสำหรับวิทยากร และนักศึกษา 2) ตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา 3) ตรวจสอบเกณฑ์การประเมินทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้เพศศึกษา 4) ตรวจสอบแบบสอบถามความรู้เรื่องเพศศึกษา 5) ตรวจสอบแบบประเมินเจตคติต่อเพศศึกษา และ 6) แบบประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรเพศศึกษา

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางชบา ชีทอง และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพดล อินทร์จันทร์)

รักษาราชการแทนผู้อำนวยการสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 089-934-8746

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางชบา ชีทอง
วันเดือนปีเกิด	14 เมษายน 2507
สถานที่เกิด	อำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	69 หมู่ 10 ตำบลโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ 33000
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ผู้ช่วยศาสตราจารย์
สถานที่ทำงานในปัจจุบัน	คณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตศรีสะเกษ ถนนทองมาก ตำบลโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ 33000

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2521	ประถมศึกษา จาก โรงเรียนวัดท่าช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี
พ.ศ. 2526	มัธยมศึกษา จาก โรงเรียนธรรมโชติศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี
พ.ศ. 2528	ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (สุขศึกษา) จาก วิทยาลัยครูเทพสตรี จังหวัดลพบุรี
พ.ศ. 2530	การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์บัณฑิต (สุขศึกษา) จาก วิทยาลัยครูเทพสตรี จังหวัดลพบุรี
พ.ศ. 2533	การศึกษามหาบัณฑิต (สุขศึกษา) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2559	การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ